

78502/5
Dr. L.

FINN NYELVTAN

OLVASMÁNYOKKAL ÉS SZÓTÁRRAL.

ÍRTA

BUDENZ JÓZSEF

egyetemi tanár.

MÁSODIK, MONDATTANI RÉSZSZEL BŐVÍTETT KIADÁS.

BUDAPEST, 1880.

KIADJA KNOLL KÁROLY.

SZTE Egyetemi Könyvtár

J000456253

73096

TB 38842

Budapest. Weiszmann testvérek könyvnyomdája.

Előszó.

E könyv a finn nyelv, illetőleg a finn újn. irodalmi nyelven való szövegek biztos megértéséhez útbaigazító akar lenni. Megismerteti a finn nyelv alakjait (előre bocsátva az alakképzéssel rendszeren együttjáró hangváltozásokat), mint egyes nyelvnek meglevő jelenségeit, általán mellőzve az eredet- és okfejtéseket, melyek a további nyelvhasznítás föladatához tartoznak. Azután mondattani részben (mely legelőször e második kiadáshoz készült) számot ad az egyes nyelvalakok szerepléséről vagyis bővebben ismerteti az alakok mondatbeli funkcióját, követve maguk az alakok rendét s nem a mondatrészeket véve alapul. Tekintve hogy a finn és a magyar nyelv mondatszerkezete lényegesen egyazon, csakis az egyes előforduló nyelvalaknak egy vagy többféle lehető funkcióját kell tudnunk, hogy esetleg némi próbálgatáson át az adott finn mondatnak egész értelmét helyesen kifejtessük. Egyébiránt az elegendő számmal fölvetett példamondatoknak lehetőleg hű magyar fordítása is fog a mondatelemzés gyakorlatában valamennyire segíteni. Másképen járnak el (t. i. a mondatrészek és mondatnemek szerint való tárgyalással) az eddig Finnországban megjelent finn nyelvtanok vagy külön mondattanok: Eurén (Finsk språklära, Åbo 1849 — s utána Fábján István »finn nyelvtana«), Y. Koskinen: Finska språkets satslära (Åbo 1860), A. G. Corander: Finsk satslära (Viborg 1865), A. W. Jahnsson: Finska språkets satslära (1871); — minthogy fő céljuk a finn nyelvnek helyes gyakorlati alkalmazásához való vezérlés. Csak Kockströmnek »rövid finn grammatikája« (»Finska språklära i sammandrag«, német kiadása: »Kurze Grammatik der finnischen Sprache«, Hfors 1876.) adja a nyelvalakok sorában mondattani észrevételeit, csak az kár, hogy tárgyalása oly nagyon sovány s az alakhasználatnak csak főbb pontjaira

terjed ki. Mindamellet az említett munkáknak jó hasznát vettem, különösen a Koskinen és Jahnsso-n-féle finn mondattanoknak, a melyekből nagy részét a példamondatoknak, a de egyes functió-meghatározásokat is vehettem át, a kellő átalakítással. — Megjegyzem itt, hogy az alak-tani részben is (már az I. kiadásban) a finn grammatikák eddig szokott előadásától egyben-másban eltértem: jelesen minden ragozásnak alapjául a szótőket vevén föl (mellőzve a »kötő-vocalis«-nak alakszármaztatásra való alkalmazását), más-képen csoportosítván a casusalakokat, meg egészen elhagyván a néy- és igeragozásbeli osztályokat.

Olvasmá-ny t e második kiadás kevesebbet nyújt mint az első; mert első gyakorlatul már a mondattani rész példa-mondatai is szolgálnak, s épenséggel nem lehetett czélom, hogy egy tartalmilag is érdekes chrestomathiát szerkeszszek. A ki tűzetesen a finn nyelvvel foglalkozik, úgyis megszerez magá-nak, a mennyi kell, a finn irodalomból, a melynek évről évre szaporábbakká válnak a termékei s a mely már több magyar szépirodalmi munkának fordítását is mutatja föl. A helyett teljesebbé tettem a Szótárt, a mely nem csak a közölt olvasmányok és mondatokhoz való szokat foglalja magában, hanem ezenkívül még a legközönségesebb használatú vagy más tekintetben (pl. nyelvhasználatra nézve) fontos szokat is foglalja magában, s így a szószármazást is jobban tünteti föl.

Az észrevett úgyn. sajtóhibákat, valamint néhány igazítást a könyv véglapján közlöm.

Budapest, 1880. márczius havában.

B. J.

HANGTANI RÉSZ.

§. 1. Egyszerű nyelvhangok, a szokott betűrend szerint:

a d e g h i j k l m n o p r s t u v y ä ö.

Hangzás. A finn *a* nyílt tiszta *a*, a milyen a tót *a* vagy a magyar *á* röviden ejtve; — az *e* zárhangú = magy. közép *é* (*tészék, vészek, égy*), különbözik az igen nyíltan ejtett *ä*-től (mely = német *ä*, szélesen ejtett magy. *e: szeret*); — az *y* = *ü*; — az *s* = magy. *sz*; — a *h* egyéb mássalhangzó előtt = német *ch*. — Példák: *kala* hal, *kalastaja* halász *vähä* kevés, *menen* megyek, *mennä* menni, *menevät* mennek, *käsi* kéz, *kesi* bőr; *yhdessä* egyben, *syksyllä* ősszel, *tahto* akarat, *tähti* csillag, *rohkea* bátor, *kehno* hitvány, *pohja* fenék.

A mássalhangzókhoz kell még számítani egy szóvégi hehezetet (melyet azonban csak nyelvtanokban szoktak 'val jelölni); e bár ki nem ejtett hehezet szótagzárást eszközöl s rákövetkező mássalhangzóhoz áthasonúl: *anna'* adj (ebből: *anta* +'), *annappa* (*anna'* + *pa*) addsa, adj csak, *jänne'* (nom., tö: *jäntehe*) ideg.

§. 2. Kettős betűvel írt hosszú önhangzók:

aa ää oo öö uu yy ee ii; pl. *aamu* reggel, *antaa* adni, *pää* fej, *elää* élni, *olkoon* legyen, *menköön* menjen, *uusi* új, *suuruus* nagyság, *syy* ok, *hyvyys* jóság, *käteen* kézbe, *viisi* öt, *viiteen* ötbe.

Iker-önhangzók (diphthongusok):

- a) *uo, yö, ie*;
 b) *au, ou, eu, iu*,
 äy, öy;
 c) *ai, oi, ui*,
 äi, öi, yi, ei.

Példák: a) *suo* mocsár, *tuon* hozok, *yö* éj, *syön* eszem, *kierii* kering, *tiedän* tudok; — b) *nauran* nevetek, *soudan* evezek, *seura* társaság, *kiuru* pacsirta, *käyn* kelek, járok, *löydän* lelek, talállok; — c) *kaivan* ások, *maissa* földekben, *oikea* igaz, *voi* vaj, *uiskelen* úszkállok, *päivä* nap, *löin* ütök, ütöttem, *myin* eladtam, *neiti* leányzó, *hajadon*, *teille* nektek.

Jegyzet. Csak az *i*-végű (c) alatti ikerhangzók fordulhatnak elé a szónak második és következő szótagjaiban (pl. *jumaloissa* istenekben, *oppineille* tanultaknak, *tappeluissa* csatákban, *hedelmöitsee* virágzik, gyümölcsözik). Az első szótagon túl előforduló *uo, au* stb. (a. és b. alatt) mindig két szótagba való két külön önhangzó: *pyhien* sanctorum (*pyhi-en*), *tapaus* esemény (*tapa-us*), *kopeus* büszkeség (*kope-us*), *kokous* gyűlés (*koko-us*), *vankinte*en fogságba (*vanki-u-teen*), *lisäys* toldalék (*lisä-ys*).

§. 3. Hangjellemre nézve az önhangzók kétfélék:

- a) mélyhanguak (alhanguak) *a, o, u*;
 b) magashanguak (felhanguak) *ä, ö, y; e, i*.

Egyazon szónak önhangzói mindig vagy a mélyhanguak *a, o, u* közül valók (ide számítva az ezekkel való ikerhangzókat is: *uo, au, ou, eu, iu, ai, oi, ui*), vagy pedig a magashanguak közül valók (*ä, ö, y* és az ikerhangzók: *yö, ie, äy, öy, äi, öi, yi, ei*); csupán csak *e* és *i* férnek meg mélyhangú önhangzókkal is egyazon szóban. Példák: *paha* rossz, *koto* ház, *muna* tojás, *tikmony*, *loppu* vég, *muisto* emlékezet, *neuvo* tanács, *hiukka* darabka, kevéske; *märkä* nedves, *synty* születés, *hyvä* jó, *pöytä* asztal, *vesi* (gen. *veden*) víz, *käsi* (gen. *käden*) kéz; *henki* lélek, *mies* (gen. *miehen*) ember; *onni* (gen. *onnen*) szerencse, *tuli* (gen. *tulen*) tűz, *iso* nagy, *kehno* hitvány; *hieta* homok, *reipas* gyors, eleven.

Képzők, ragok és simuló particulák mindig az alapszó hangjelleméhez (mély- vagy magashangúságához) alkalmazzák önhangzójukat (önhangzóilleszkedés, vocalharmonie), pl. *ottavat* elvésznek: *eläviä* élnek, *uudistaa* újítani:

yhdistää egyesíteni, *pahaksua* rossz néven venni: *hyväksyä* helyeselni, *raudalla* vassal: *kädellä* kézzel; *ku-ka* ki: *mi-kä* mi, *annat-ko* adsz-e: *tiedät-kö* tudsz-e.

§. 4. Szótővégi önhangzók képző- v. ragbeli *i*-vel találkozván össze, többnyire (az *o, ö, u, y*-t kivéve) gyengülnek, elváltoznak vagy egészen ki is szorúlnak; még pedig:

a) Hosszú önhangzók rövidülnek s a következő *i*-vel ikerhangzóvá lesznek: *maa* föld: *maissa* földekben, *pää* fej: *päässä* fejekben, *saa*-kapni: *sain* kaptam, *myy*-eladni: *myin* eladtam.

b) Elsőrendbeli ikerhangzók (*uo, yö, ie*) előhangzójuk elvetésével az *i*-vel új ikerhangzót tesznek (*oi, öi, ei*): *suo* mocsár: *soilla* mocsárokon, *työ* munka: *töissä* munkákban, *tie* út: *teillä* utakon, *vie*-vinni: *vein* vívék, vittem.

c) Az *i*-végű ikerhangzók elejtik az ujonnan hozzájáruló *i* előtt a maguk véghangzóját: *koi* moly: *koina* (*koi-ina*) molyokul, *ui*-úszni: *uin* (*ui-in*) úsztam.

d) Kéttagú szótők végén álló *ä* hozzájáruló *i* előtt egyáltalában kiszorúl; szintilyen *a* pedig csak akkor, ha a megelőző szótag önhangzója *o* vagy *u* (vagy ily előhangú ikerhangzó: *oi, ui, ou, uo*); máskülönben az ilyen *a*-ból *o* lesz, mely a következő *i*-vel *oi* ikerhangzóvá egyesül. Példák: *päivä* nap: *päivinä* napokon, *silmä* szem: *silmissä* szemekben, *elä*-élni: *elin* élek, éltem; *korva* fül: *korvissa* fülekben, *muna* tojás: *munissa* tojásokban, *otta*-venni: *otti* vett, *murta*-törni: *murti* tört, *koira* kutya: *koirille* kutyáknak, *muista*-emlékezni: *muistin* (praet. 1.); *koura* marok: *kourilla* markokkal, *ruoska* ostor: *ruoskilla*; ellenben: *kala* hal: *kaloille* halaknak, *piha* udvar: *pihoilla* udvarokon, *laula*-dalolni: *lauloin* daloltam. — Többtagú szótők végén álló akár *a* akár *ä*, a rá következő *i* előtt részint kiszorúl, részint *o, ö*-re változik; némely ily szótők véghangzója akár kiszorúlhat akár *o, ö*-re változhatik. Pl. *isäntä* házi úr, gazda: *isäntinä* gazdától, *sanoma* hír: *sonomissa* hírekben, *vasara* kalapács: *vasaroilla* kalapácsokkal, *kynttilä* gyertya: *kynttilöillä* gyertyákkal; *omena* alma: *omenissa* vagy *omenoissa* almákban.

Jegyzet. Az *a, ä* véghangzójukat elejtik: *a*-*va*, *-vü* végű participiumok, *a*-*sa*, *-sä*, *-loma*, *-lömä* végű adjectivumok, az *-mpa*, *-mpä* végű comparativus- és superlativus-tők, s általában a többtagú igetők (pl.

pelasta- szabadítani, *odotta-* várni, *herättä-* ébresztetni: *pelasti*, *odotti*, *herätti* praet. 3. sing.). Ellenben *o*, *ö*-re változás történik rendszeren oly névszótőkön, melyeknek utolsóelőtti szótagjukban szintén *i* van: *karitsa* bárány, *asia* (*a-si-a*) dolog, üggy, *helinä* csengés: *karilsoilla*, *asioilla*, *helinöillä*.

Jegyzet. Nem változik sem két- sem többtagú igeik vég *a* vagy *ä*-je a conditionalis-képző *-isi* előtt, pl. *anta-* adni: *antaisi* (nem: *antoisi*), *kieltä-* tiltani: *kieltäisi* (nem: *kieltisi*); *pelasta-*: *pelastaisi* (nem: *pelastisi*) *herättä-*: *herättäisi* (nem: *herättisi*).

e) Két vagy többtagú szótó végén álló *e* hozzájáruló *i* elől kivétel nélkül kiszorúl: *hevose* ló: *hevosille* lovaknak, *ole-* lenni: *oli* vala, *olisin* volnék, *miehe* férfi: *miehille* férfiaknak. — Szintígy kiszorúl a tövégi *i* is, vagy pedig (névszótó végén) átmege *e*-be, pl. *oppi-* tanulni: *oppi* (*oppi-i*) tanula, *risti* kereszt: *ristissä* (*risti-issä*) vagy pedig *risteissä* keresztékben.

§. 5. Má ss al hang z ó - g y eng ü l é s (úgy n. slágyulás).

Gyengülésnek vannak alávetve a *k t p* kemény mássalhangzók, midőn két- vagy többtagú szótónek nyílt végtagját kezdik, ha *e* végszótagnak vagy rövid őnhangzója vagy *i*-végű rövid (nem összevonás útján keletkezett) ikerhangzója van (rendszen *oi*, *öi*, *ui*, *yi*, ritkán *ei*). A gyengülés beáll, mihelyt a mondott végszótag hozzájáruló képző vagy rag által zárttá (má ss alhangzón végződővé) leszen, pl. *kulke* + *n*, *ymmärtä* + *m-me*, *parempa* + *s-ta*, *jalkoi* + *l-ta*, *nukkui* + *n*, *viipyi* + *t-te*, *kivikköi* + *s-sä*. — E gyengülés kiterjed az utolsóelőtti ilyen szótagot kezdő *k p t* má ss alhangzókra is, mihelyt a végszótagbeli őnhangzó elestével az utolsóelőtti szótag zárttá válik, pl. *tante-re*: *tante* + *r*, *rohke-ne*: *rohke* + *n-nut*, *ompe-le*: *ompe* + *l-la*.

Jegyzet. Nincsen a gyengülésnek alávetve oly *k, t*, melyeket közvetlenül *s*, sem oly *k*, melyet *t* előz meg (*s-k*, *s-t*, *t-k*, pl. *laske*, *vasta*, *itke*).

Jegyzet. A szótagzárast eszközli a hallatszó má ss alhangzókon kívül a szóvégi hehezet is (§. 1.), pl. *anta*+', *luke*+', *jänte*+ (ebből: *jänte-he*).

Jegyzet. Többtagú szótók végén *i*-végű ikerhangzók is eszközölnek szótagzárast, ha utánuk még má ss alhangzós rag következik: *tut-* *kintoi*-ta, *sanotui*-na, *aurinkoi*-den, *ylitettyi*-nä.

Az említett má ss alhangzó-gyengülés pedig abban áll, hogy:

a) A *k t p* má ss alhangzók, midőn közvetlenül saját magukra következnek, egyszerűen kiesnek (vagyis kettős *kk tt*

pp-ből csak egyszerű *k t p* marad meg): *kukka* virág: gen. *kukan*, *männikkö* fenyves: g. *männikön*; *rikkaha* (* *rikkasa*) gazdag: nom. *rikas*; — *otta*- venni: praes. 1. *otan*; *tyttö* leány: gen. *tytön*; *tyttöre* leány, filia: nom. *tytär*; *seppä* kovács: gen. *sepän*, *tappa-* agyonütni: pr. 1. *tapan*, *riippu*-függni: pr. 1., *ripusta*- függesztetni.

b) A *k* gyengül (lágyul) *g*-vé *n* után; *l*, *r* után meg *j*-vé, ha *i* vagy *e* következik rá; szintígy *h* után, ha *e* következik; minden egyéb esetben pedig egészen elenyészik. Példák: *henke* lélek: gen. *hengen*, *lanka* fonál: gen. *langan*; *kuninkaha* király: nom. *kuningas*; *sylke*- köpni: praes. 1. *syljen*; *sylki* köpött: *syljin* köptem; *olke* szalma: pl. nom. *oljet*; *särke*- törni: *särjen* török; *rohkene*- bátorodni, merni: part. praet. *rohjennut*; — *tako*- kovácsolni: pr. 1. *ta'on*, *näke*- látni: pr. 1. *nä'en*, *hike* izzadság: *hi'essä*-ságban, *kauka* messze: *kau'aksi* messzire, *ikehe* iga: nom. *i'es*; — *jalka* láb: gen. *jalan*, *härkä* ökör: g. *härän*; *varkaha* tolvaj: nom. *varas*; *nahka* bőr: g. *nahan*, *sulka* toll: g. *sulan*; *poika* fiú: több. nom. *poi'at* (*pojat*), *aika* idő: *ai'at* (*ajat*).

Jegyzet. Két *u* közül kiesett *k* helyébe *v* lép be: *suku* nemzetség: iness. *suvussa*, *puku* öltözet: g. *puvun*.

Jegyzet. Eléfordúl *-lje-*, *-rje-* mellett *-le-*, *-re-* is, pl. *kulke*- járni: frequ. *kuljeskele*- v. *kuleskele-*; *sären* = *särjen*; meg *-lkä-*, *-rkä-* lesz *-ljä*, *rjä*-vé is: pl. *selkä* hát: *seljän* (= *selän*), *härjän* = *härän*; végre *-lko*, *-lku-* gyengülhet *-lva*, *lva*-vá, pl. *halke* hasábfá: *halon* v. *halvon*, *kulku* járás: *kulun*, *kulvun*.

c) A *t* gyengül (lágyul) *d*-vé őnhangzó és *h* után: megelőző *l*, *r*, *n*-hez meg áthasonúl, úgy hogy *lt*, *rt*, *nt* helyett *ll*, *rr*, *nn* áll be; pl. *vete* víz: gen. *veden*, *käte* kéz: g. *käden*, *sota* háború: g. *sodan*; *tahto*- akarni: *tahdon* akarok, *lehte* levél: g. *lehden*, *puhtaha* tiszta: nom. *puhdas*, *lähtehe* forrás: nom. *lähde*; — *valta* hatalom: g. *vallan*, *silta* hid: g. *sillan*, *ymmärtä*- érteni, ismerni: *ymmärrän* értek, *varte* nyél: g. *varren*; *kanta*- hordani: *kannan* hordok, *ranta* part: *rannalla* parton; *jäntehe* ideg: nom. *jänne*.

d) A *p* gyengül *v*-vé őnhangzó és *l*, *r* után; megelőző *m*-hez pedig áthasonúl (*mp* helyett *mm*), pl. *tupa* szoba: *tuvasa* szobában, *leipä* kenyér: gen. *leivän*, *halpa* olcsó: g. *halvan*; *seipähä* karó: nom. *seiväs*; — *ampu*- löni: *ammun*

lövök, *parempa* jobb: g. *paremman*; *ompele-* varrni: inf. *ommella*.

Jegyzet. A *k*, *t*, *p* mássalhangzók gyengülésének a fentebbi esetekből két foka tűnik ki, ú. m. megfelelő lágy hangzóra vagy spiransra változás, meg teljes eltűnés, illetőleg megelőző mássalhangzóhoz való áthasonulás:

<i>k</i> — <i>g</i>	<i>j</i> — '.	
<i>t</i> — <i>d</i>	—	(<i>ll</i> , <i>rr</i> , <i>nn</i>)
<i>p</i> —	<i>v</i> —	(<i>mm</i>).

§. 6. Egyéb mássalhangzó-változás.

a) Egyszerű *t* (nem *tt*-ből gyengült *t*), mely a szótó végén *i* elé kerül, többnyire *s*-re változik (*-si*); előtte lehet a mássalhangzók közül *l*, *r*, *n* és *h*, mely utóbbi akkor *k*-vá leszen (*-ksi*); pl. *vete* víz: nom. *vesi*, többes-sz. tö *vesi*- (*vesillä*, *vesistä* stb.); *käte* kéz: nom. *käsi*; *jälte* belháj: *jälsi*, *varte* nyél: *varsi*, *kante* fedél: *kansi*; *yhte* egy, *kahte* két: nom. *ykäsi*, *kaksi*; *lähte*- elmenni: praet. 3. *lähti* v. *läksi*; *pyytä*-kérni: *pyysi* kért, *huuta*- hívni: *huusi* (*huuti*) hívott.

b) Töbéli egyszerű *k*, mihelyt következő *t*, *d*, *n*, *k* mássalhangzókkal érintkezik, *h*-vá válik; pl. *teke*- tenni: *tehtävä* tenni való, *tehdä* tenni, *tehnyt* tett, *tehköön* tegyen; *näke*- látni: *nähtävä*, *nähdä*, *nähyt*, *nähköön*.

c) Összekertülő *l*-*n*, *r*-*n* lesz *ll*, *rr*-vé; *t*-*n*, *ts*-*n*, *m*-*n* meg *nn*-vé: *ole*:- part. praet. *ollut* (ebből: *olenut*, *olnut*), *pure*-harapni: *purrut* (*purnut*), *vuonna* évben (e h. *vuotena*), *havaitse*-észrevenni; part. p. *havainnut* (e h. *havaitsenut*); *morsiamena*, összevonva: *morsianna*, *onnettoman*a összev.: *onnetonna*; ellenben *s*-*n* áthasonúlhat *ss*-vé: *toisena* összevonva: *toisna* v. *toissa*, *vierasna* v. *vierassa*; *pese*- mosni: part. praet. *pesnyt* v. *pessyt*.

§. 7. A szó végén a finn nyelv csak egyszerű mássalhangzót tűr meg, még pedig csak ezek közül valamelyiket: *s*, *n*, *r*, *l*, *t* és ' (szóvégi hehezet). Ha tehát végőnhangzó elestével két mássalhangzó kerülne a szó végére (pl. *ks*), az egyiknek el kell maradnia, pl. *sormukse* gyűrű: nom. *sormus* (e h. *-mukse*); *kolmante* harmad: nom. *kolmas* (ebből: *kolmanti*, *kolmans*, *kolmans*); *ulos* ki, kifelé (e h. *uloks*, *uloksi*). — Ezenkívül a szó végén meg nem tűrt mássalhangzó elváltozik; jelesen *m* lesz *n*-vé, *k* meg ' -vá (véghehezetté), vagy *t*-vé:

sydäme szív: nom. *sydän*, *onnettoma* szerencsétlen: n. *onneton*; *kovimpa*- legkeményebb: n. *kovin* (ebből: *kovimp*, *kovim*); *alemma'* alább (ebből: *alemmaksi*, *alemmak*), *tehdä'* tenni (ebből: *tehdäkse*, *tehdäke*), *side'* v. *sidet* kötés (ebből: *sidek*, nom. ettől: *sitehe*, eredetibb *sitege* h.).

Belső szótág végére kerülő *ks*, *ps* könnyebbül *s*-vé, *ts* még *t*-vé vagy *s*-vé, pl. *juoks-ta* (ebből: *juok-se-ta*) lesz *juosta* futni; *lapse* gyermek: part. *lasta* (ebből: *laps-ta*, *lapse-ta*), essiv. *lasna* (ebből: *laps-na*, *lapsena*); *kaitse* őrizni: opt. 3. *kaittoon*, part. p. *kaitnut* (tovább még: *kainnut*); *veitse* kés: partitiv. *veistä* (ebből: *veitse-tä*, *veits-tä*).

ALAKTANI RÉSZ.

N É V S Z Ó.

§. 8. A finn névszótó kivétel nélkül önhangzón végződik, ú. m. valamennyi rövid és hosszú önhangzón (az *ö*-nek kivételével) és az ikerönhangzók közül *ai*, *äi*, *oi*, *uo*, *yö*, *ie*-n. Mint az egyes-számi névragozás alapja a teljes tiszta szótó jobbadán csak azon hangváltozásnak van alávetve, melyet végyszótágjának záródása az azt kezdő *k*, *t*, *p* mássalhangzók okoz (v. ö. §. 5.); ezenkívül csak egyes esetekben veszt el rövid végőnhangzóját, vagy gyengíti azt (ragtalan alakjában, mint nominativus) könnyebb (*i*) hangzóra. Eléfordúl így a nyílt végű teljes tőalak mellett még: zárt tőalak (pl. *vete* víz és *vede*: gen. *veden*, iness. *vedessä* stb.); továbbá csonka tőalak (pl. *paimene* és *paimen*: part. *paimenta*); végre csonka és zárt tőalak (pl. *tantere* és *tanner*: nom. *tanner*, part. *tannerta*).

§. 9. Túlnyomó számmal a finn névszótók két- és többtaguak és rövid önhangzón végződők.

Egytagú rövid önhangzójú névszótók csak a következő névmások: *tä* ez (nom. *tämä*), *si* (nom. *se*) az, *ke* (és *kene*, nom. *kén*) ki, *ku* ki, mely (*ku-ka*); *mi* mi (*mi-kä*), *jo* ki, mely (pron. relativum: *jo-ka*).

Egytagú névszótók fordulnak elé *aa, ää, ii, uu, yy* hosszú és *ai, äi, oi, uo, yö, ie* iker-önhangzókkal: *maa* föld, *jää* jég, *pää* fej, *pii* fog (gereben-f.), *puu* fa, *suu* száj, *syy* ok, *hyy* dér, *lai* faj, *täi* tetű, *voi* vaj, *tuo* amaz, *suo* mocsár, *yö* éj, *vyö* öv, *työ* munka, *tie* út.

Két- és többtagú hosszú önhangzón végződő tö van háromféle:

a) *aa, ää, ee, ii, oo* végűek, még eléforduló *aha, ähä, ehe, ihi, oho* mellékalakkal, melyben a *h* *s*-ből keletkezett (*asa, üsä* stb.); innen *as, äs, es, is, os*-féle csonka (vagy esetleg csonka és zárt) tőalak. Pl. *vieraa* idegen, vendég, *ahtaa* szűk, *evää* útravaló eleség, *ryntää* mellcsont, *kirvee* fejsze, *ikee* iga, *kaunii* szép, *tivii* sűrű, szoros, *uroo* férfi, hős; régibb *vieraha, evähä, kirvehe, kaunihi, uroho* (**vierasa, eväsä* stb.); csonka tőalak: *vieras, ahdas, eväs, rynnäs, kirves, kaunis, tivis, uros*.

b) *ee* végűek, még eléforduló *ehe* mellékalakkal, melyben a *h* *g*-ből keletkezett; csonka tőalak: *e'* (vagy dial. *et*). Példák: *satee* eső, *kokee* kísérlet, *ihmee* csoda, *satee* kötelek, *jäntee* ideg; mellékalak: *satehe, ihmehe* stb.; csonka (cs. és zárt) tőalak: *sade', ko'e', ihme', side', jänne'* (*sadet, ko'et, ihmet sidet, jännet*).

Jegyzet. Ezekhez csatlakozik a *-nee* (*-nehe*) végű participium praet., csonka alakban: *-nut, -nyt*, mely onnan van, hogy itt a *-nee* régibb *-nue, -nye*-ből keletkezett; pl. *antane* adott, *elänee* élt: cs. al. *antanut, elänyt*.

c) *aa, ää, oo, uu* végűek, csonka mellékalak nélkül: *vapaa* szabad, *harmaa* szürke, *Venäü* (v. *Venäjä*) Oroszország, *ehtoo* este, *makuu* fekvés.

§. 10. Névszótótól származó névszótó.

a) Fokozott melléknevek. A comparativusi tö *-mpa, -mpä* képzővel alakul; kéttagú alapszónak vég *a*-je *e*-re változik; zárt tőalak: *-mma, -mmä*; pl. *huono* rossz: *huonompä* (gen. *huonomman*) rosszabb; *suure* nagy: *suurempä, kaunii* (-*nihi*) szép: *kauniimpä* (-*nihipä*); *vanha* vén: *vanhempä, kova* kemény: *kovempä, syvä* mely: *syvämpä, vähä* kevés: *vähempä; valkea* fehér: *valkeampä, väkevä* erős: *väkevämpä*.

Superlativusi tö: *-impa, -impä* képzővel; az alapszó nak vég *a, ä, e, i*-je általában kiszorúl (v. ö. §. 4.); zárt tőalak: *-imma, -immä*, csonka tőalak: *-in*; pl. *huonoimpä*, (gen. *huonoimman*, nom. *huonoin*), *suurimpä, kauniimpä, vanhimpä, kovimpä, syvämpä, vähimpä, valkeimpä, väkevimpä*.

Jegyzet. Alkalmas jelentésű főnevek is fogadják el a fokozó képzést (*syksy* ősz: *syksymmällä* előbbre haladt őszkor, *pohja* észak: *pohjemaksi* északibb helyre.) A *ku* és *jo* kérdő és relativ névmásoknak van comparativusuk, mikor kettőről van szó, melyek egyikére vonatkoznak: *kumpa* uter, *jompa* uter (rel.), *jompa-kumpa* alteruter, valamelyik (kettő közül).

Jegyzet. Dívó positivus-alak nélkül fordulnak elé: *vasempä* bal, *parempä* jobb (*hyvä* jó), *enempä* több (*paljo* sok), *molempä* mindkettő, monnó. — Megjegyzendő: *pitkä* hosszú: comp. *pitämpä*, sup. *pisimpä*; *parempä* jobb: superl. *paraa, parhaa* (csonka al. *paras*), *parahimpä*.

b) Sor szám nevek (ordinalia) képzője *-nte*; zárt alak: *-nne*; csonka alak: *-t* és *-s*; pl. *neljä* négy: *neljänte* negyedik (cs. *neljät, neljäs*), *viite* öt: *viidente*, *kuute* hat: *kuudente*, *kahdeksa* nyolcz: *kahdeksante*; *sata* száz: *sadante*. Eltérő önhangzóval: *kolmante* harmadik: *kolme* három.

c) Kicsinyített névszók (diminutiva): *-ise, -se* képzővel; alapszövégi *a, ä* megmarad; pl. *vasa-raise*: *vasara* kalapács; *kalase, kalaise*: *kala* hal; *vähäise, vähäise*: *vähä* kevés; *lintuise, lintuse*: *lintu* madár; *vävyise, vävyise*: *vävy* vő; *vaimoise, vaimose*: *vaimo* feleség; *tyttöise, tyttöise*: *tyttö* leány; *järvisse, järve* tó, *äitise: äiti* anya; *hampaise: hampaa* fog, *dens*; *seipäise: seipää* sövénykaró.

-kaise, käise (és *-u-kaise, -y-käise*); pl. *lyhykäise: lyhye* rövid, *ohukaise: ohue, ohu* vékony; *nuorukaise: nuore* fiatal, *lapsukaise: lapse* gyermek.

d) Gyűlöhelyet és sokaságot jelentő névszók: *-ikko, -ikkö* (-*kko, -kkö*) képzővel: *kivikko* köveshely, körakás: *kive* kő; *kanervikko* hangafüves hely: *kanerva* hangafű; *kuusikko* fenyves: *kuuse* fenyő; *leppikko* égerfa (*leppä*) erdő; *heinikko* füves hely, rét: *heinä* fű, széna; *ruohikko, ruohikko* füves hely: *ruoho* fű; *männikkö, männikkö* fenyves: *mänty* fenyő.

-isto, -istö, (-sto, -stö) képzővel: *kuusisto: kuuse*; *lepisto: leppä*; *kivistö: kive*; *rahasto* pénztár: *raha* pénz; *kirjasto* könyvtár: *kirja* könyv.

e) Lakhelyet jelentő névszók: *la*, *-lä* képzővel; *seppälä* kovács (*seppü*) háza; *pappila* pap (*pappi*) háza, *Mikkola* Mikkoháza, *hiirelä* egér (*hiire*)-tanya.

f) Valamire szánt holmit (ruhát) jelentő főnevek: *-ukse*, *-ykse* képzővel; csonka tőalak: *-us*, *-ys*; pl. *kaulukse* nyakra való, gallér: *kaula* nyak, *sormukse* gyűrű: *sorme* ujj; *säärykse* harisnya: *sääre* lábszár; *jaluks* kengyel: *jalka* láb.

g) Tulajdonságot jelentő elvont főnevek (*ság, ség«-félék): *-uute*, *-yyte* képzővel; csonka tőalak *-uut*, *-yyt* és *-uus*, *-yys*; e képzőalak oly alapszókhoz járúl, melyek megelőző önhangzó nélkül rövid *a*, *ä*, *e*, *u*, *y*-n végződnek s az *uu* *yy*-ben e véghangzók benne foglaltatnak (< *uute*, < *yyte*): *pahuute* rosszaság: *paha* rossz, *hyvyte*: *hyvä* jó, *orjuute*: *orja* rabszolga, *suuruute*: *suure* nagy, *paksuute*: *paksu* vastag, *tylyte*: *tyly* durva, szigorú. — Egyéb végű alapszókhoz *-ute*, *-yte* (cs. *-ut*, *-yt* és *-us*, *-ys*) képzőalak járúl s e mellett alapszóvégi hosszú önhangzó rövidül, rövid *a*, *ä* megelenyészik, pl. *puhtaute*: *puhtaa* tiszta, *ahneute*: *ahnee* mohó, *raittiute*: *raitti* fris, *korkeute*: *korkea* magas, *lempeyte*: *lempeä* kegyes, nyájas; *heikkoute*: *heikko* gyenge.

Jegyzet. Eltérő: *pituute* ettől: *pitkä* hosszú.

h) Valamivel bírót jelentő mellékevek:

-ise képzővel; az alapszónak vég *a*, *ä*-je megmarad, hosszú önhangzók rövidülnek; *e*, *i* kiszorúlnak; pl. *kalaise* halas: *kala* hal, *metsäise* erdős: *metsä* erdő, *musta-silmäise* fekete szemű: *silmä* szem; *jäise* jeges: *jää* jég, *luise* csontos: *luu* csont; *kivise* köves (*kive*), *vetise* vizes (*vete*); *säteise* sugaras (*sätee*), *heikko-uskoise* gyengehitű (*usko*), *suruise* bús, szomorú (*suru*), *syise* vétkes (*syy*), *höyryise* gőzös (*höyry*).

-va, *-vä* képzővel (különösen »böven bírót« jelentők): *lihava* húsos, kövér: *liha* hús, *väikevä* erős (*väike*), *rintava* nagy mellű (*rinta*), *selkävä* hátas (*selkä*).

-kkaa, *-kkää* képzővel (szintén böven bírót jelentők); csonka és zárt alak *-kas*, *-käs*; pl. *rahakkaa* pénzes, kinek sok pénze van (*raha*); *lapsikkaa* sok gyermekű (*lapse*); *ikäkkää* koros, nagykorú (*ikä*); *sydämikkää* bátor szívű (*sydäme*).

i) Valamihez tartozót jelentő mellékevek:

-llise képzővel: *maallise* földi (*maa*), *taivaallise* égi, mennyei (*taivaa*), *isällise* atyai (*isä*), *tavallise* szokásbeli (*tapa*), *hengellise* lelki (*henge*).

Jegyzet. Eléfordúlnak *-llise* képzős mellékevek, a melyek valamivel bírót jelentenek: *onnellise* szerencsés (*onne*), *ansiollise* érdemes (*ansio*), *virheellise* hibás (*virhee*). — Bizonyos mérték-mennyiséget jelentő főnevek: *kourallise* egy maroknyi (*koura*), *lasillise* egy pohárnyi (*lasi*).

-laise, *-läise* képzővel (különösen valamely »országbeli« jelentők): *sukulaise* nemzetségbeli, atyafi (*suku* nemzetség); *matkalaise* utas (*matka* út, utazás); *Venäläise* orosz (*Venäa* Oroszország), *Saksalaise* német (*Saksa* Németország), *Suomalaise* finn (*Suome* Finnország), *Unkarilaise* magyar (*Unkari*); *rantalaise* partlakó (*ranta*).

k) Valamihez hasonló t jelentő mellékevek (*szerű, -féle«): *-maise*, *-mäise* képzővel: *koiramaise* kutya-lelkű (*koira*), *karhumaise* medvéhez hasonló; *hyvämäise* jóféle, *pahamaise* rosszféle.

l) Fosztó mellékevek (adj. caritiva): *-ttoma*, *-ttömä* képzővel; csonka és zárt alak: *-ton*, *-tön* v. *-toin*, *töin*; pl. *onnettoma* szerencsétlen (*onne*), *isättömä* atyátlan (*isä*); *armottoma* kegyetlen (*armo*), *viattoma* ártatlan (*vika* hiba, véték), *vättömä* erőtlén (*väike*).

§. 11. Igetőtől származó névszótól.

a) Cselekvőt jelentő névszók (nomen agentis v. actoris):

-ja, *-jä* képzővel; az ige tőnek vég *i*, *e*-jével együtt *-ija*, *-ijä* vagy *-ia*, *-iä*; pl. *ostaja* vevő, käufer (*osta*- venni), *kään-täjä* fordító, *opettaja* tanít (*opetta*-), *lukija* v. *lukia* olvasó, lector (*luke*-), *tekijä* v. *tekiä* szerző (*teke*- tenni, csinálni), *etsijä* v. *etsiä* kereső (*etsi*).

-va, *-vä* képzővel (participium praes., v. adjectivus I. activi) pl. *lukeva* olvasó, legens, *etsivä* kereső, *antava* adó, *elävä* élő. — Ugyanevvel a passivum ige tő től (participium necessitatis): *luettava* olvasni való, legendus, *etsittävä* keresni való, quaerendus. Megjegyzendő: *tuttava* ismerős (*tunnettava* h. *tunte*- ismerni).

-nee (*-nehe*) képzővel (part. praet., v. adjectivus II. activi); csonka alakja *-nut*, *-nyt* (§. 9.); pl. *lukenee* (*lukenut*) olvasott,

käyne (*käyny*) járt, kelt; *antane* (*antanut*) adott (a ki adott), *nähne* (*-nyt*) látott (a ki látott).

b) Cselekvést jelentő névszók (nomen actionis):

-u, -y és -o, -ö képzővel: *haku* keresés (*hake*-), *isku* ütés (*iske*-); *jako* osztály, osztás (*jaka*-), *olo* lét (*ole*-), *tulo* jövetel (*tule*-); *teko* tevé: *työn-teko* dologtevé (*teke*-tenni); *näkö*, *näky* látás (*heikko* n. gyenge l., *näke*-látni); *löytö*, *löyty* találás, találmány (*löytä*-), *lähtö* elmenetel (*lähte*-), *kylvy* v. *kylvö* vetés (*saat*: *kylvä*-). — Ugyane képzőnek -u, -y alakjával lesznek a passivum igetőtől melléknévi nomina acti (adjectivus II. pass.): *luettu* olvasott, *lectus* (*luke*-, pass. tö: *luetta*-), *sanottu* mondott, *dictus* (*sano*-, *sanotta*-), *nähty* látott, *visus* (*näke*-, *nähtä*-), *löydetty* talált, *inventus* (*löytä*-, *löydettyä*-). Megjegyzendők: *tuttu* ismert, ismeretes (*tunnettu* h.: *tunte*-), *tietty* tudott (*tiedetty* h.: *tietä*-).

-ukse, -ykse és -okse, -ökse képzővel; csonka alakja: -us, -ys és -os, -ös; pl. *palvelukse* szolgálat (*palvele*-), *ilmoitukse* nyilváníítás (*ilmoitta*-), *vastaukse* felelet (*vastaa*-), *hävitykse* pusztítás (*hävittä*-), *epäilykse* kételkedés (*epäile*-); *ajokse* hajtás (főlhajtás, daganat: *aja*-hajtani); *kiitokse* köszönet (*kiittä*-), *näytökse* megmutatás (*näyttä*-).

Jegyzet. Az -u és -ukse stb. képzők mélyhangú alakja járúl kéttagú magas hangú tökhöz, ha az előszótag önhangzója e v. i, pl. *isku* (nem *isley*), *teko* (nem *tekö*), *kiitokse*; *pito* tartás (*piltä*-), *peitto* fedés (*peittä*-), *tieto* tudás (*tieltä*-), *teokse* munka (*teke*-).

-ee (-ehe) képzővel; csonka alakja -e' (-et); pl. *pistee* szűrés (*pistä*-), *kastee* nedvesítés, harmat (*kasta*-), *puhee* beszéd (*puhu*-), *satee* eső (*sata*-); *paistee* sütés (*päivän* p. napsütés: *paista*-).

-nto, -ntö képzővel: *laulanto* dalolás (*laula*-), *vedäntö* huzás (*vetä*-); *syöntö* evés (*syö*-), *juontö* ivás (*juo*-); egytagú igetőhöz e képző -nti alakban is járúl: *syönti*, *juonti*.

-ta, -tä képzővel készül az igének egyik infinitivusának alapszava (substantivus I.); ennek zárt alakjából a két önhangzó közt álló t kiesik: *nousta* (inf. *nousta'*, *noustakse*: *nouse*-emelkedni), *pestä* (inf. *pestä'*, *pestäkse*: *pese*-mosni), *olta* (inf. *olla'*, *ollakse*: *ole*-lenni), *mentä* (inf. *mennä'*, *menäkse*: *mene*-menni); *sanota* (inf. *sanoa'*, *sanoakse*: *sano*-mondani); *elätä* (inf. *eläü'*, *eläükse*: *elä*-élni); — *käytä* (inf.

käydä, *käydäkse*: *käy*-járni, kelni); *tuota* (inf. *tuoda'*, *tuodakse*: *tuo*-hozni); *saata* (inf. *saada'*, *saadakse*: *saa*-kapni).

-te képzővel, az igének két gerundiumának alapszava (substantivus II.); zárt alakja elejti a t-t úgy mint az előbbi; pl. *nouste* (ger. *noustessa* emelkedvén, *nousten* emelkedve), *peste* (*pestessä*, *pesten*), *olte* (*ollessa*, *ollen*), *mente* (*mennessä*, *mennen*), *sanote* (*sanoessa*, *sanoen*), *eläte* (*elüessä*, *eläen*), *käyte* (*käydessä*, *käyden*), *tuote* (*tuodessa*, *tuoden*).

-ma, -mä képzővel, általában cselekvést (n. actionis), de különösen befejezettet (n. acti) jelentő névszók, melyek jelző melléknévektől is állhatnak; (mint gerundiumok alapszavának e képzésnek substantivus III. a neve): *kuolema* halál (*kuolehalni*), *elämä* élet (*elä*-élni), *sanoma* hír (dictum: *sano*-mondani), *paisuma* daganat (*paisu*-), *syntymä* születés (*s-paikka* születő hely: *synty*-); *syömä* evés (*s-astia* evőedény); meg-eve, gegessen (*kissan* s. *hiiri* a macska megette egér), *antama* adott, *datus* (*isän* a. *raha* az atya adta pénz). — További -ttoma, -ttömä képzővel (§. 10, I.) fosztó melléknévek: *tuntemattoma* ismeretlen (*tunte*-), *näkymättömä* meg nem látszó (*näky*-).

-mise képzővel cselekvést, de különösen még befejezendőt jelentő névszók (substantivus IV.): *tekemise* tevé (még folyó t.), *sanomise* mondás (mondani való).

-maise, -mäise képzővel gerundiumi alapszó (substantivus V.): *putoomaise* készülő esés (*putoo*:- *putoomaisillansa* közel ahhoz hogy essék, esőfélben); *menemäise* (*mene*:- *menemäisillänsä* menőfélben).

-mukse, -mykse képzővel; csonka alakja -mus, -mys: *aikomukse* szándék (*aiko*-), *kysymyukse* kérdés (*kysy*-), *luottamukse* bizodalom (*luotta*-), *ryöstämykse* rablás (*ryöstä*-).

c) Eszköz t (cselekvő holmit) jelentő nevek:

-ime képzővel; az igetőnek vég a, ä, e, i-je néha o-ja is kiszorúl, aa-ja rövidül; csonka alakja -in. Példák: *avaime* kulcs (*avaa*-nyitni), *pistime* fulánk (*pistä*-szűrni), *istui* üléshely, szék (*istu*-ülni), *tarpome* v. *tarpime* turbokló (*tarpoturbokolni*), *kutime* kötő munka (*kuto*-kötni, stricken), *purime* harapófog, agyar (*pure*-harapni).

§. 12. Többszámú névszótó.

A többes-számú névragozás, ugyanazon casusragok mellett, melyek az egyes-számú névszótóhoz járúlnak, kétféle többesített tőalakot vesz alapul; sőt egy casusban (genitivus) még egy harmadikat, mely a kettőnek egyesített képzővel készül. Az egyszerű névszótónek többesítése történik:

a) -te képzővel; csonka alakja -t; záródás alkalmával (a genitivusban) e végszótag elejti a t-t, az alaptőnek megmaradó rövid végönhangzója után. Példák: *hevose* ló: *hevo-ste*, cs. al. *hevose*; *sisare* nővér: *sisarte*, cs. al. *sisaret*; *vete* víz: *vette*, cs. al. *vedet*; *kante* fedél: *kantte*, cs. al. *kannet*; *morsiam* mátka, cs. tő *morsian*: *morsiante*, cs. al. *morsiamet*; *sormukse* gyűrű, cs. tő *sormus*: *sormuste*, cs. al. *sormukset*; *vieraa*, *vieraha*, cs. tő *vieras* idegen: *vieraste*, cs. al. *vieraat*, *vierahat*; *ihmee*, *ihmehe* csuda, cs. tő *ihme*: *ihmette*, cs. al. *ihmeet*, *ihmehet*; — *kala* hal: *kalate*, cs. al. *kalat* (gen. *kalae-n* helyett *kalain*); *jalka* láb: *jalkate*, cs. al. *jalat* (gen. *jalkae-n* h. *jalkain*); *risti* kereszt: *ristite*, cs. al. *ristit* (gen. *ristie-n*); *suku* nemzetség: *sukute*, cs. al. *suvut* (gen. *sukue-n* h. *sukuin*); *mylly* malom: *myllyte*, cs. al. *myllyt* (gen. *myllye-n* h. *myllyin*).

b) -i képzővel, mely az alaptőnek végönhangzóját vagy kiszorítja vagy vele ikerönhangzót képez (§. 4. szerint). Példák:

<i>maa</i> föld: <i>mai</i>	<i>pii</i> fog: <i>pii</i>	<i>suo</i> mocsár: <i>soi</i>
<i>pää</i> fej: <i>päi</i>	<i>lai</i> fej: <i>lai</i>	<i>yö</i> éj: <i>öi</i>
<i>puu</i> fa: <i>pui</i>	<i>täi</i> tetű: <i>täi</i>	<i>työ</i> munka: <i>töi</i>
<i>syy</i> ok: <i>syi</i>	<i>koi</i> moly: <i>koi</i>	<i>tie</i> út: <i>tei</i> .

<i>silmä</i> szem: <i>silmi</i>	<i>korva</i> fül: <i>korvi</i>	<i>kala</i> hal: <i>kaloi</i>
<i>hyvä</i> jó: <i>hyvi</i>	<i>muna</i> tojás: <i>muni</i>	<i>piha</i> udvar: <i>pihoi</i>
<i>päivä</i> nap: <i>päivi</i>	<i>koura</i> marok: <i>kouri</i>	<i>hauta</i> sír: <i>hautoi</i>
<i>leipä</i> kenyér: <i>leipi</i>	<i>ruoka</i> étel: <i>ruoki</i>	<i>vaiva</i> baj: <i>vaivoi</i> .

<i>suurempa</i> (10, a.): <i>suurempi</i>	<i>viattoma</i> (10, l.): <i>viattomi</i>
<i>suurimpa</i> » : <i>suurimpi</i>	<i>isättömä</i> » : <i>isättömi</i>
<i>lihava</i> (10, h.): <i>lihavi</i>	<i>laulaja</i> (11, a.): <i>laulaji</i>
<i>väkevä</i> » : <i>väkevi</i>	<i>kääntäjä</i> » : <i>kääntäji</i>

<i>lukeva</i> (11, a.): <i>lukevi</i>	<i>lukija</i> (11, a.): <i>lukijoi</i>
<i>elävä</i> » : <i>elävi</i>	<i>tekijä</i> » : <i>tekijöi</i>
<i>sanoma</i> (11, b.): <i>sanomi</i>	<i>asia</i> ügy: <i>asioi</i>
<i>tekemä</i> » : <i>tekemi</i>	<i>miniä</i> meny: <i>miniöi</i> .

<i>jumala</i> isten: <i>jumali</i> , -loi	<i>valkea</i> , -kia fehér: <i>valkei</i>
<i>isäntä</i> gazda: <i>isänti</i>	<i>usea</i> , <i>usia</i> gyakor: <i>usei</i>
<i>vasara</i> kalapács: <i>vasari</i> , -roi	<i>pehmeä</i> , -iä lágy: <i>pehmei</i>
<i>omena</i> alma: <i>omeni</i> , -noi	<i>sileä</i> , -iä sima: <i>silei</i>

<i>sorme</i> ujj: <i>sormi</i>	<i>paimene</i> pásztor: <i>paimeni</i>
<i>kive</i> kő: <i>kivi</i>	<i>käte</i> kéz: <i>käsi</i> (6, a.)
<i>vere</i> vér: <i>veri</i>	<i>kante</i> fedél: <i>kansi</i>
<i>vastaukse</i> felelet: <i>vastauksi</i>	<i>lehte</i> levél: <i>lehti</i> .

<i>risti</i> kereszt: <i>risti</i> , <i>ristei</i>	<i>tyttö</i> leány: <i>tyttöi</i>
<i>sonni</i> bika: <i>sonni</i> , <i>sonnei</i>	<i>näkö</i> látás: <i>näköi</i>
<i>huono</i> rossz: <i>huono</i>	<i>suku</i> nemzetség: <i>sukui</i>
<i>kehno</i> hitvány: <i>kehnoi</i>	<i>tehty</i> tett: <i>tehtyi</i> .

<i>vapaa</i> szabad: <i>vapai</i>	<i>jäntee</i> (9, b.): <i>jäntei</i> , <i>jäntehi</i>
<i>ahtaa</i> (9, a.): <i>ahtai</i> , <i>ahtahi</i>	<i>antanee</i> » : <i>antanei</i>
<i>evää</i> » : <i>eväi</i> , <i>evähi</i>	<i>elänee</i> » : <i>elänei</i>
<i>kirvee</i> » : <i>kirvei</i> , -vehi	<i>uroo</i> (9, a.): » : <i>uroi</i> , <i>urohi</i> .
<i>kaunii</i> » : <i>kaunii</i> , -nihi	

Jegyzet. Az -uute, -yyte (-ute, -yte) képzésű nevek (10, g.) többesített tőül -uiksi, -yyiksi (-uksai, -yksai)-féle alakot vesznek föl: *totuute* igazság: *totuiksi*, *hyvyite* (jószág): *hyvyiksi*.

Jegyzet. Sajátságos többesi tőkül állanak az egyesszámi *tä* ez, *si* az, *tuo* amaz mutatónévmások ellenében *nä*, *ni*, *nuo*; ezek még ezenfelül *i* képzővel többesítve: *näi*, *ni*, *noi*. Szintígy a többesszámi személynévmások (*me* mi, *te* ti, *he* ök): *mei*, *tei*, *hei*.

c) -ite (egyesített -i és -te) képzővel, csak a többesbeli genitivus számára; a genitivus-rag hozzájárultával az -ite részint (ú. m. egytagú és hosszú önhangzó végű többtagú alaptőkön) -ide-vé gyengül, melylyel váltakozva azonban egy erősült -i'te alak is fordul elő; többnyire pedig még jobban gyengült -i'e alakja szerepel; pl. *maa* (több. tő: *mai*): *maite* (gen. *maide-n*, *maitte-n*); *työ* (tb. *töi*): *töite* (gen. *töide-n*, *töitte-n*); *jo* (tb. *joi*): *joite* (g. *joide-n*, *joitte-n*); *vapaa* (tb. *vapai*): *vapaite* (g. *vapaide-n*, *vapaitte-n*), *ahtaa* (*ahtai*): *ahtaide* (g.

ahtaide-n, ahtaitte-n, *elänee* (tb. *elänei*): *eläneite* (g. *eläneide-n, eläneitte-n*); *aurinko* nap: *auringoite* (g. *auringoide-n, auringoitte-n*); — *väkevä* (tb. *väkevi*): *väkevite* (g. *väkevi'e-n*), *koira* (tb. *koiri*): *koirite* (g. *koiri'en*); *hevose* (tb. *hevosi*): *hevosite* (g. *hevosi'en*); *jalka* (tb. *jalkoi*): *jalkoite* (g. *jalkoi'e-n* helyett *jalkojen*); *hullu* bolond (tb. *hullui*): *hulluite* (g. *hullui'e-n*-ből *hullujen*.)

§. 13. A finn névragozás (declinatio) következő 16, öt csoportra osztható casus-alakot különböztet meg:

I. Nominativus	II. Essivus	III. Comitativus
Accusativus	Partitivus	Abessivus
Genitivus	Translativus.	Prolativus.
Instructivus.		
IV. Inessivus	V. Adessivus	
Elativus	Ablativus	
Illativus.	Allativus.	

I. Nominativus. Az egyesszámban rag nélkül az egyszerű névszótóval egyező, még pedig nagyrészt ennek csonka, illetőleg csonka és zárt alakjával (v. ö. §. 8. 9.); csak az *-ise, -se* képzésű tők (16. c. *-ise, -kaise*; 10. i. *-llise, -laise, läise*; 10. k. *-maise, -mäise*; 11. b. *-mise*) vesznek föl nominativusi ragúl *-se* helyébe *-nen-t*: *kalanen, kalainen* (*kalase, kalaise*), *onnellinen* (*-llise*), *sanominen* (*-mise*). — A többesszámban nominativus a *te*-vel többesített tőnek csonka alakja (*-i*): *hevose* ló: tb. nom. *hevoset*, *kala* hal: *kalat*, *vete*: *vedet*, *jalka*: *jalat*, *kante*: *kannet* stb.

Accusativus. A teljes (egészleges, total) objectum casusa (v. ö. a partitivust); ragja *-n*, mely eredetibb *m*-ből való; a többesszámban az accusativus rag nélkül a nominativussal egyező.

Genitivus. Egy. és tb. számban ragja *-n* (mely nem eredt *m*-ből); járulhat mind a háromféle (*-te, v. -i, v. -ite* képzős) többesi tőhöz.

Instructivus: *-n* raggal; jelent eszközt, módot; egyesszámban fölötta ritka, többesszámban csak az *i* képzős tőn alakúl: *omin silmin* (*oma* és *silmä*) saját szemmel, propriis oculis.

Jegyzet. A következő II–V. csoportokbeli casusok a többesszámban mind csak az *i*-vel többesített tőt (12. b.) veszik alapúl.

II. Essivus: *-na, -nä* raggal; jelent állapotban, minőségben, helyzetben, korban lételt (*opettajana* tanítóul, mint tanító, tanítói minőségben; *lapsena* mint gyermek, gy. korában, *sairaana* betegen, beteg állapotban); még időhatározó is: *tänä päivänä* e napon, ma (*hodie*), *menneenä kesänä* múlt nyáron.

Partitivus: *-ta, -tä* s nagy részben, a *t* kiestével, csak *-a, -ä* raggal; jelent részleges vagy határozatlan mennyiséget (v. ö. a francziában *du vin, de l'eau, des hommes* wein, wasser, menschen); s állhat e casusban a mondatbeli subjectum szintügy mint az objectum is: *vettä* víz v. vizet, *ihmisiä* emberek v. embereket.

Translativus: *-ksi* (*-kse*) raggal; jelent nekiirányulást, haladást valamely állapot v. minőség felé (vmivé válást): *sairaaksi* beteggé (beteg állapotba, pl. *tuli* jött, azaz: beteggé lett), *luuli minun kuoliaksi* engem halottnak vélt, *antoi rahaa lainaksi* adott pénzt kölcsönbe; *rupee suutariaksi* hozzá fog a csizmadia[ság]hoz; különösen czélt és időbeli határt jelentő: *käytä hyväksesi* használd javadra, *tule avukseni* jöjj segítségemre, *kolmeksi päiväksi* három napra.

Jegyzet. Az essivusi *-na, -nä*, a partitivusi *-ta, -tä* és a translativusi *-ksi* ragok eredetileg egyszerű helyviszony-jelölő ragok: locativus (*-na, -nä*), ablativus (*-ta, -tä*), lativus (*-ksi*). Ily értékkel előfordúlnak még helyadverbiumokon és postpositiókon: *kaukana* messze (helyen), *kau'aksi* (*kau'as*) messzire, *kaukata* (*kaukaa*) messziről; *luona* -nál, *luota* -tól, *luoksi* -hoz.

III. Comitativus: *-ne* raggal; jobbadán csak a többesszámban divik (és további birtokosraggal): *vaimonensa lapsinensa* feleségével és gyermekeivel, *kaikkine kaluinensa* minden holmijával.

Abessivus: *-tta, -ttä* raggal: *rahatta* pénz nélkül, *kädettä* kéz nélkül; vele járhat nyomatékosító adverbiumul *ilman*: pl. *ilman syyttä* ok nélkül.

Prolativus: *-tse* raggal; jelent folyó irányt (»vmin el, mentében, -n által«); itt is a többesszámi alak használatosabb: *meritse, maitse* tengeren (*-reken*), földön (földeken) át, *sivutse* az oldalon el (an der seite hin).

IV. Inessivus: *-ssa, -ssä* raggal, jel. »-ben«; — elativus: *-sta, -stä* raggal, jel. »-ből«; — illativus: *-sen,*

-h-n (-'n) raggal, jel. »-be«. Ezek a hármass belső helyviszonyt kifejező casusok, s a ragok közös alapja s = »be« (ebből az essivusi raggal: -s-na, -s-nä = -ssa, -ssä; meg -s-ta, -s-tä a partitivusi raggal; a -sen illat. rag a népnyelvben még -seen-nek hangzik, e h. -sehen, a melyben -he- általános lativus-rag).

V. Adessivus: -lla, -llä raggal, jel. »-on, nál« (pöydällä asztalon, rannalla parton; hänellä on nála van, azaz van neki); eszközökről szólva »-vel« (veitsellä késsel, rahalla pénzzel); — ablativus: -lta, -ltä raggal, jel. »-ról, -től« (pöydältä asztalról, rannalta parttól); — allativus: -lle (vagy néha még vég -n-es -llen) raggal, jel. »-ra, -hoz, -nek« (pöydälle asztalra, lapselle a gyermeknek, kirkolle templomhoz). Ezek a külső helyviszonyt jelelő casusok; a ragok közös alapja l (l-na, l-nä-ből -lla, -llä; -l-ta, -l-tä; -l-he v. -l-hen-ből -lle, -llen — v. ö. -sen e h. -seen, -sehen).

Átnézet.

I. Nom. —; (tb. -t)	III. Comit. -ne (-vel, -stúl)
Acc. -n; (tb. -t)	Abess. -tta, -ttä (nélkül)
Gen. -n	Prolat. -tse (-n el)
Instr. -n (-vel, -n)	IV. Iness. -ssa, -ssä (-ben)
	Elat. -sta, -stä (-ből)
	Illat. -sen, -h-n, -'n (-be)
II. Ess. -na, -nä (-ül, -ül)	V. Adess. -lla, -llä (-n, -nál)
Part. -ta, -tä; -a, -ä	Abl. -lta, -ltä (-ról, -től)
Transl. -ksi (-kse) (-vá, vé)	Allat. -lle, [-llen] (ra, -hoz, -nek).

§. 14. Paradigmák.

1) Tő: *maa* föld (tb. tők: *maate, mai, maite*); *vyö* öv (tb. tők: *vyöte, vöi, vöite*).

Egyes-sz.	Többes-sz.	Egyes-sz.	Többes-sz.
nom. <i>maa</i>	<i>maat</i>	nom. <i>vyö</i>	<i>vyöt</i>
acc. <i>maan</i>	<i>maat</i>	acc. <i>vyön</i>	<i>vyöt</i>
gen. <i>maan</i>	<i>maiden, maitten</i>	gen. <i>vyön</i>	<i>vöiden, vöitten</i>
instr. <i>maan</i>	<i>main</i>	instr. <i>vyön</i>	<i>vöin</i>
ess. <i>maana</i>	<i>maina</i>	ess. <i>vyönä</i>	<i>vöinä</i>

Egyes-sz.	Többes-sz.	Egyes-sz.	Többes-sz.
part. <i>maata</i>	<i>maita</i>	part. <i>vyötä</i>	<i>vöitä</i>
trans. <i>maaksi</i>	<i>maiksi</i>	transl. <i>vyöksi</i>	<i>vöiksi</i>
com. <i>maane</i>	<i>maine</i>	com. <i>vyöne</i>	<i>vöine</i>
abess. <i>maatta</i>	<i>maitta</i>	abess. <i>vyöttä</i>	<i>vöittä</i>
prolat. <i>maatse</i>	<i>maitse</i>	prolat. <i>vyötse</i>	<i>vöitse</i>
iness. <i>maassa</i>	<i>maissa</i>	iness. <i>vyössä</i>	<i>vöissä</i>
elat. <i>maasta</i>	<i>maista</i>	elat. <i>vyöstä</i>	<i>vöistä</i>
illat. <i>maahan</i>	<i>maihiin</i>	illat. <i>vyöhön</i>	<i>vöihin</i>
adess. <i>maalla</i>	<i>mailla</i>	adess. <i>vyöllä</i>	<i>vöillä</i>
ablat. <i>maalta</i>	<i>mailta</i>	ablat. <i>vyöltä</i>	<i>vöiltä</i>
allat. <i>maalle</i>	<i>maille</i>	allat. <i>vyölle</i>	<i>vöille</i>

Tő: *pää* fej: Egy. nom. *pää*, acc. *pään*, part. *päättä*, illat. *päähän*; Töb. nom. *päät*, gen. *päiden*, *päitten*, part. *päitä*, illat. *päihin*, instr. *päin*.

Tő: *puu* fa, *syy* ok: Egy. nom. *puu*, *syy*, part. *puuta*, *syytä*, illat. *puuhun*, *syyhyn*; Töb. nom. *puut*, *syyt*, gen. *puiden*, *syiden* v. *puitten*, *syitten*, part. *puita*, *syitä*, illat. *puihin*, *syihin*.

Tő: *koi* moly, *täi* tetű: Egy. gen. *koin*, *täin*, part. *koita*, *täitä*; illat. *koihin*, *täihin*; Töb. gen. *koiden*, *täiden* v. *koit ten*, *täitten*, illat. *koihin*, *täihin*.

2) Tő: *puhtaa*, *puhtaha* tiszta (csonka és zárt tő: *puhdas*; tb. tők: *puhtaate*, *puhtai*, *puhtaite*):

Egyes-sz.	Többes-sz.
nom. <i>puhdas</i>	<i>puhtaate (-tahat)</i>
acc. <i>puhtaan (-tahan)</i>	<i>puhtaate (-tahat)</i>
gen. <i>puhtaan (-tahan)</i>	<i>puhdasten, puhtaitten (puhta-hitten)</i>
instr. <i>puhtaan (-tahan)</i>	<i>puhtain (puhtahin)</i>
ess. <i>puhtaana (-tahana)</i> , <i>puhdasna</i>	<i>puhtaina (-tahina)</i>
part. <i>puhdasta</i>	<i>puhtaita (-tahita, -tahia)</i>
transl. <i>puhtaaksi (-tahaksi)</i>	<i>puhtaiksi (-tahiksi)</i>
com. <i>puhtaane (-tahane)</i>	<i>puhtaine (-tahine)</i>
abess. <i>puhtaatta (-tahatta)</i>	<i>puhtaitta (-tahitta)</i>
prolat. —	—
iness. <i>puhtaassa (-tahassa)</i>	<i>puhtaissa (-tahissa)</i>

Egyes-sz.	Többes-sz.
elat. <i>puhtaasta</i> (-tahasta)	<i>puhtaista</i> (-tahista)
illat. <i>puhtaasen</i> (-tahasen)	<i>puhtaisin</i> (-tahisin)
adess. <i>puhtaalla</i> (-tahalla)	<i>puhtailla</i> (-tahilla)
ablat. <i>puhtaalta</i> (-tahalta)	<i>puhtailta</i> (-tahilta)
allat. <i>puhtaalle</i> (-tahalle)	<i>puhtaille</i> (-tahille).

Tő: *ikee, ikehe* iga (csonka és zárt tő: *i'es*; tb. tők: *ikeete, ikei, ikeite*): Egy nom. *i'es*, gen. *ikeen*, ess. *ikeenä*, *i'esnä*, part. *i'estä*; Több. nom. *ikeet*, gen. *i'esten*, *ikeitten*, part. *ikeitü* (*ikehitü, ikehiä*).

Tő: *satee, satehe* eső (cs. zárt tő: *sade'*, tb. tők: *sateete, satei, sateite*):

Egyes-sz.	Többes-sz.
nom. <i>sade'</i> (<i>sadet</i>)	<i>sateet</i> (<i>satehet</i>)
gen. <i>sateen</i> (<i>satehen</i>)	<i>sadetten, sateitten</i> (<i>satehitten</i>)
ess. <i>sateena</i> (<i>satehena</i>)	<i>sateina</i> (<i>satehina</i>)
part. <i>sadetta</i>	<i>sateita</i> (<i>satehita, -hia</i>)
iness. <i>sateessa</i> (<i>satehessa</i>)	<i>sateissa</i> (<i>satehissa</i>)
illat. <i>säteesen</i> (<i>satehesen</i>)	<i>sateisin</i> (<i>satehisin</i>)
adess. <i>sateella</i> (<i>satehella</i>)	<i>sateilla</i> (<i>satehilla</i>).

Tő: *jäntee, jänthe* ideg (cs. z. tő: *jänne'*): Egy. nom. *jänne'*, ess. *jänteenä*, part. *jännettä*, illat. *jänteesen*; Több. gen. *jännetten, jäntheitten*, part. *jäntheitä*, illat. *jäntheisin*.

Tő: *antanee* adott (cs. tő: *antanut*); *elänee* élt (cs. tő: *elänyt*):

Egyes-sz.	Többes-sz.
nom. <i>antanut, elänyt</i>	<i>antaneet, eläneet</i>
gen. <i>antaneen, eläneen</i>	<i>antaneitten, eläneitten</i>
ess. <i>antaneena, eläneenä</i>	<i>antaneina, eläneinä</i>
<i>antanunna, elänyynä</i>	
part. <i>antanutta, elänyttä</i>	<i>antaneita, eläneitä</i>
illat. <i>antaneesen, eläneesen</i>	<i>antaneisin, eläneisin</i>
adess. <i>antaneella, eläneellä</i>	<i>antaneilla, eläneillä</i>

3) Tő: *jalka* láb (tb. tők: *jalkate, jalkoi, jalkoite*). — Tő: *väkevä* erős (tb. tők: *väkeväte, väkevi, väkevite*):

Egyes-sz.	Többes-sz.	Egyes-sz.	Többes-sz.
nom. <i>jalka</i>	<i>jalat</i>	nom. <i>väkevä</i>	<i>väkevät</i>
acc. <i>jalan</i>	<i>jalat</i>	acc. <i>väkevän</i>	<i>väkevät</i>
gen. <i>jalan</i>	<i>jalkain, jalkojen</i>	gen. <i>väkevän</i>	<i>väkevän, väkevien</i>
instr. <i>jalan</i>	<i>jalojn</i>	instr. <i>väkevän</i>	<i>väkevin</i>
ess. <i>jalkana</i>	<i>jalkoina</i>	ess. <i>väkevänä</i>	<i>väkevinä</i>
part. <i>jalkaa</i>	<i>jalkoja</i>	part. <i>väkevää, -vätä</i>	<i>väkeviä</i>
trans. <i>jalaksi</i>	<i>jaloiksi</i>	trans. <i>väkeväksi</i>	<i>väkeviksi</i>
com. <i>jalkane</i>	<i>jalkoine</i>	com. <i>väkeväne</i>	<i>väkevine</i>
abess. <i>jalatta</i>	<i>jaloitta</i>	abess. <i>väkevättä</i>	<i>väkevittä</i>
prolat. <i>jalatse</i>	<i>jaloitse</i>	prolat. —	—
iness. <i>jalassa</i>	<i>jaloissa</i>	iness. <i>väkevässä</i>	<i>väkevissä</i>
elat. <i>jalasta</i>	<i>jaloista</i>	elat. <i>väkevistä</i>	<i>väkevistä</i>
illat. <i>jalkaan</i>	<i>jalkoihin</i>	illat. <i>väkevään, (-vähän)</i>	<i>väkeviin, (-vihin)</i>
(<i>jalkahan</i>)			
adess. <i>jalalla</i>	<i>jaloilla</i>	adess. <i>väkevällä</i>	<i>väkevillä</i>
ablat. <i>jalalta</i>	<i>jaloilta</i>	ablat. <i>väkevältä</i>	<i>väkeviltä</i>
allat. <i>jalalle</i>	<i>jaloille</i>	allat. <i>väkevälle</i>	<i>väkeville</i>

Tő: *sota* háború (tb. tők: *sotate, soti, sotite*): Egy. nom. *sota*, gen. *sodan*, ess. *sotana*, part. *sotaa*, illat. *sotaan* (*sotahan*), allat. *sodalle*; Több. nom. *sodat*, gen. *sotain*, *sotien*, part. *sotia*, illat. *sotiin* (*sotihin*), allat. *sodille*.

Tő: *kovempa* keményebb (tb. tő: *kovempi*); — Tő: *kovimpa* legkeményebb (cs. tő: *kovin*, tb. tő: *kovimpi*):

Egyes-sz.	Többes-sz.	Egyes-sz.	Többes-sz.
nom. <i>kovempi</i>	<i>kovemmat</i>	<i>kovin</i>	<i>kovimmat</i>
gen. <i>kovemman</i>	<i>kovempain, -pien</i>	<i>kovimman</i>	<i>kovimpain, -pien</i>
ess. <i>kovempana</i>	<i>kovempina</i>	<i>kovimpana</i>	<i>kovimpina</i>
part. <i>kovempaa, -mpata</i>	<i>kovempia</i>	<i>kovimpaa, -mpata, kovinta</i>	<i>kovimpia</i>
illat. <i>kovempaán</i>	<i>kovempiin</i>	<i>kovimpaan</i>	<i>kovimpiin</i>
all. <i>kovemmalle</i>	<i>kovemmille</i>	<i>kovimmalle</i>	<i>kovimmille</i>

Tő: *vähempä* kevesebb: Egy. nom. *vähempi*, gen. *vähemmän*, part. *vähempää*; — Tő: *vähimpä* legkevesebb: Egy. nom. *vähin*, gen. *vähemmän*, part. *vähimpää, vähintä*.

Tö: *onnettom*a szerencsétlen (cs. z. tö: *onneton*, *-toin*; tb. i-tö: *onnettom*i):

Egyes-sz.	Többsz.
nom. <i>onneton</i> (<i>-toin</i>)	<i>onnettomat</i>
gen. <i>onnettom</i> an	<i>onnettom</i> ain, <i>-mien</i> , <i>onnetonten</i> (<i>-tointen</i>)
ess. <i>onnettom</i> ana, <i>onnetonna</i> (<i>-toinna</i>)	<i>onnettom</i> ina
part. <i>onnetonta</i> (<i>-tointa</i>)	<i>onnettom</i> ia
illat. <i>onnettom</i> aan	<i>onnettom</i> iin.

Tö: *väetö*mä erőtlen: Egy. nom. *väetön* (*-töin*); ess. *väetö*mänd, *väetönnä* (*-töinnä*), part. *väetöntä* (*-töintä*); Több. gen. *väetö*mäin, *väetö*mien, *väetönten* (*-töinten*).

4) Tö: *kukko* kakas (tb. i-tö: *kukkoi*); *tyttö* leány (tb. i-tö: *tyttö*i):

Egyes-sz.	Többsz.
nom. <i>kukko</i> <i>tyttö</i>	<i>kukot</i> <i>tytöt</i>
gen. <i>kukon</i> <i>tytön</i>	<i>kukkojen</i> , <i>tyttöjen</i> , <i>kukkoin</i> <i>tyttöin</i>
ess. <i>kukk</i> ona <i>tyttö</i> nä	<i>kukk</i> oina <i>tyttö</i> inä
part. <i>kuk</i> koa <i>tyttö</i> ä	<i>kuk</i> koja <i>tyttö</i> jä
illat. <i>kukk</i> oon <i>tyttö</i> ön	<i>kukk</i> oihin <i>tyttö</i> ihin
(<i>kukk</i> kohon) (<i>tyttö</i> hön)	
allat. <i>kuk</i> olle <i>tyttö</i> lle	<i>kuk</i> oille <i>tyttö</i> lle

Tö: *aurinko* nap: Egy. nom. *aurinko*, gen. *aurin*gon, part. *aurink*oa, *aurink*ota; Több. gen. *aurink*oin, *aurink*ojen, *auring*oiden, *auring*oitte, part. *aurink*oja, allat. *auring*oille.

Tö: *apu* segítség: Egy. nom. *apu*, gen. *avun*, part. *apua*; illat. *apuun*; Több. nom. *avut*, gen. *apu*in, *apu*jen, part. *apuj*a, illat. *apu*ihin, allat. *avu*ille; — Tö: *sanottu* mondott, dictus: Egy. gen. *sanotun*, part. *sanottua*; Több. gen. *sanottuin*, part. *sanottuja*, *sanotuita*, ess. *sanotu*ina. — Tö: *tehty* tett, factus: Egy. gen. *tehdyn*, part. *tehty*ä; Több. part. *tehtyj*ä, ess. *teh*tyinä, allat. *tehd*yille.

4) Tö: *kive* kö (tb. tök: *kivete*, *kivi*, *kivite*); *tule* tűz.

Egyes-sz.	Többsz.	Egyes-sz.	Többsz.
nom. <i>kivi</i>	<i>kivet</i>	nom. <i>tuli</i>	<i>tulet</i>
gen. <i>kiven</i>	<i>kivein</i> , <i>kivien</i>	gen. <i>tulen</i>	<i>tulten</i> , <i>tulien</i>

Egyes-sz.	Többsz.	Egyes-sz.	Többsz.
ess. <i>kiven</i> ä <i>kivin</i> ä		ess. <i>tulena</i>	<i>tulina</i>
part. <i>kive</i> ä <i>kivi</i> ä		part. <i>tulta</i>	<i>tulia</i>
illat. <i>kiveen</i> <i>kiviin</i>		illat. <i>tuleen</i>	<i>tuliin</i>
(<i>kive</i> hen) (<i>kivi</i> hin)		(<i>tule</i> hen) (<i>tuli</i> hin).	

Tö: *lume* hó, nix: Egy. nom. *lumi*, part. *lunta*, illat. *lumeen*.

Tö: *huole* gond: Egy. nom. *huoli*, part. *huolta*, illat. *huoleen*.

Tö: *veitse* kés: Egy. nom. *veitsi*, part. *veistä*, illat. *veitseen*.

Tö: *mäke* halom: Egy. nom. *mäki*, gen. *mä*'en, part. *mäkeä*.

Tö: *käte* kéz (tb. tök: *kätete*, *käsi*); *kante* fedél (tb. *kantete*, *kansi*):

Egyes-sz.	Többsz.	Egyes-sz.	Többsz.
nom. <i>käsi</i>	<i>kädet</i>	nom. <i>kansi</i>	<i>kannet</i>
gen. <i>käden</i>	<i>kätten</i> , <i>käsien</i>	gen. <i>kannen</i>	<i>kantten</i> , <i>kansien</i>
ess. <i>käten</i> ä <i>käsin</i> ä		ess. <i>kantena</i>	<i>kansina</i>
part. <i>kättä</i>	<i>käsiä</i>	part. <i>kantta</i>	<i>kansia</i>
illat. <i>käte</i> en <i>käsi</i> in		illat. <i>kante</i> en <i>kansi</i> in	
(<i>käte</i> hen) (<i>käsi</i> hin)		(<i>kante</i> hen) (<i>kansi</i> hin)	
adess. <i>kädellä</i>	<i>käsillä</i>	adess. <i>kännellä</i>	<i>kansilla</i>

Tö: *kolmante* harmadik (cs. tök: *kolmat*, *kolmas*):

Egy. nom. *kolmas*, gen. *komannen*, ess. *kolmantena*, part. *kolmatta*.

Tö: *vastaukse* felelet (cs. tö: *vastaus*); *kynnykse* küszöb (cs. tö *kynny*s):

Egy.	Több.	Egy.	Több.
nom. <i>vastaus</i>	<i>vastaukset</i>	nom. <i>kynny</i> s	<i>kynnykset</i>
gen. <i>vastauksen</i>	<i>vastausten</i> , <i>vastauksien</i>	gen. <i>kynnyksen</i>	<i>kynnysten</i> , <i>kynnyksien</i>
part. <i>vastausta</i>	<i>vastauksia</i>	part. <i>kynnystä</i>	<i>kynnyksiä</i>
ad. <i>vastauksella</i>	<i>vastauksilla</i>	ad. <i>kynnyksellä</i>	<i>kynnyksillä</i>

Tö: *tantere* tér (cs. tö: *tanner*): Egy. nom. *tanner*, gen. *tanteren*, part. *tannerta*; Több. nom. *tanteret*, gen. *tannerten*, adess. *tanterilla*.

Tő: *paimene* pásztor: Egy. nom. *paimen*, gen. *paimenen*, part. *paimenta*, ess. *paimenna*; Több. gen. *paimenten*, allat. *paimenille*.

Tő: *oikeute* igazság; *hyvyte* jóság, jóság:

Egy. nom. <i>oikeus</i> , <i>hyvyys</i>	Több. <i>oikeudet</i> , <i>hyvyidet</i>
gen. <i>oikeuden</i> , <i>hyvyiden</i>	<i>oikeutten</i> , <i>hyvyitten</i>
ess. <i>oikeutena</i> , <i>hyvyitenä</i>	v. <i>oikeuksien</i> , <i>hyvyyksien</i>
part. <i>oikeutta</i> , <i>hyvyttä</i>	<i>oikeuksina</i> , <i>hyvyyksinä</i>
	<i>oikeuksia</i> , <i>hyvyyksä</i> .

Tő: *lyhye* rövid; *ohue* vékony:

Egy.	Több.	Egy.	Több.
nom. <i>lyhyt</i>	<i>lyhyet</i>	nom. <i>ohut</i>	<i>ohuet</i>
gen. <i>lyhyen</i>	<i>lyhyitten</i>	gen. <i>ohuen</i>	<i>ohutten</i>
ess. <i>lyhyenä</i> , <i>lyhyinä</i>		ess. <i>ohuena</i> , <i>ohuina</i>	
	-ynnä	<i>ohunna</i>	
part. <i>lyhyttä</i>	<i>lyhyitä</i> , <i>-yjä</i>	part. <i>ohutta</i>	<i>ohuita</i> , <i>-uja</i>

Tő: *verise* véres, *kalaise*, *kalase* kis hal, *toise* másik, *onnellise* szerencsés, *tekemise* tevés, tenni-való:

Egy. nom. <i>verinen</i> , <i>kalainen</i> , <i>kalanen</i> , <i>toinen</i> , <i>onnellinen</i> , <i>tekeminen</i>	
gen. <i>verisen</i> , <i>kalaisen</i> , <i>kalasen</i> , <i>toisen</i> , <i>onnellisen</i> , <i>tekemisen</i>	
part. <i>veristä</i> , <i>kalaista</i> , <i>kalasta</i> , <i>toista</i> , <i>onnellista</i> , <i>tekemistä</i>	
Több. nom. <i>veriset</i> , <i>kalaiset</i> , <i>kalaset</i> , <i>toiset</i> , <i>onnelliset</i> , <i>tekemiset</i>	
gen. <i>veristen</i> , <i>kalaisten</i> , <i>kalasten</i> , <i>toisten</i> , <i>onnellisten</i> , <i>tekemisten</i>	
part. <i>verisiä</i> , <i>kalaisia</i> , <i>kalasia</i> , <i>toisia</i> , <i>onnellisia</i> , <i>tekemisiä</i>	

6) Tő: *risti* kereszt; *lampi* kis tó:

Egy.	Több.	Egy.	Több.
nom. <i>risti</i>	<i>ristit</i>	nom. <i>lampi</i>	<i>lammit</i>
gen. <i>ristin</i>	<i>ristien</i> , <i>ristein</i>	gen. <i>lamin</i>	<i>lampien</i> , <i>-pein</i>
part. <i>ristiä</i>	<i>ristiä</i> , <i>ristejä</i>	part. <i>lampia</i>	<i>lampia</i> , <i>-peja</i>
illat. <i>ristiin</i>	<i>ristihin</i>	illat. <i>lampiin</i>	<i>lampihin</i>
(<i>ristihin</i>)	<i>risteihin</i>	(<i>lampihin</i>)	<i>-peihin</i> .

§. 15. Eszrevételek némely casusalakok képzéséről.

a) Egyes-számi nominativus. Az *-ise*, *-se* képzős névszók *-inen*, *-nen*-vel cserélik föl e képzőt (§. 13.). — Külön *-n* rag járúl a *seitsemä* hét, *kahdeksa* nyolcz, *yhdeksä* kilencz, *kymmene* tíz számnévtökhöz: nom. *seitsemän*, *kahdeksan*, *yhdeksän*, *kymmenen*. — Máskülönb az egy. nominativus az egyszerű teljes szótóvel, vagy annak csonka (esetleg: csonka és zárt) alakjával egyező, s e mellett csak némely szóvégi hangváltozásnak van alávetve. Kétféle, teljes és csonka, alakjuk van: 1) A hosszú önhangzón végződő két- vagy többtagú töknek (§. 9. a. b.), pl. *ahtaa* (ahdas), *kirvee* (kirves), *kaunii* (kaunis), *uroo* (uros), *satee* (sade', sadet), *antamee* (antanu'), kevés kivétellel (§. 9. c. *harmaa*, *vapaa*, *ehtoo*, *makuu*); 2) Az *e-n* végződő többtagú töknek, melyek a csonka alakban e vég-e-t elvetik; *tyttäre*: *tytär*, *paimene*: *paimen*, *askele* lépés: *askel*, s az előtte való mássalhangzót szóvégszerűen változtatják (lásd 7. §.), pl. *sormukse*: *sormus*, *avaima* kulcs: *avain*; *olue* sör: *olut*, *lyhye* rövid: *lyhyt*; az *-uute*, *yyte* (*-ute*, *-yte*) képzésű névszók (10, g.) nominativusa *-uus*, *-yys* (*-us*, *ys*), az *-nte* végű sorszámneveké *-s* (10, b.); 3) A rövid *a*, *ä-n* végződő tök közül csak a *-ttoma*, *-ttömä* képzésű fosztó mellékneveknek (*-ton*, *-tön* v. *-toin*, *-töin*), az *impa*, *-impä* végű superlativus-töknek (*-in*), meg ez egyes szónak: *lämpimä* meleg (*lämmän*). — Ezenkívül gyengül a nominativusul álló kéttagú tönek e véghangzója *i-vé* (kivéve: *kolme* három, *itse* maga, szintén a nom.-ban is), s egyszersmind előző egyszerű *t* átmegy *s*-be (§. 6, a.), pl. *kive*: nom. *kivi*, *joke* folyó: *joki*, *sappe* epe: *sappi*, *nime* név: *nimi*, *vere* vér: *veri*, *lapse* gyermek: *lapsi*, *tuule* szél, *ventus*: *tuuli*, *vete*: *vesi*, *käte*: *käsi*, *sute* farkas: *susi*, *uute* új: *uusi*, *viite* öt: *viisi*, *yhte* egy: *yksi*, *kahte* két: *kaksi*, *kante*: *kansi* (kivétel: *tähte* csillag: nom. *tähti*, *lehte* levél: *lehti*). — Megjegyzendő: *miehe* ember, férfi (* *miese*-ből): nom. *mies*; meg *velje* testvér: nom. *veli*. — Szintén *i-re* változik a comparativus-tök vég *a*, *ä*-je: *parempa* jobb: *parempi*, *vähempä* kevesebb: *vähempi*; csak *vasempa* bal: *vasen*.

b) Partitivus. Ennek teljes *-ta*, *-tä* ragjából sokszor elmarad a *t* (*-a*, *-ä*), az *i*-vel többesített tökön is (*-ita*, *-itä* helyett *-ia*, *-iä*); azonban nem minden szónak van a többes-

számban *-ita*, *-itä*-féle partitívusa, melynek az egyes-számban *-tä*, *-tätä*-féle van.

Az egyes-számi partitívus teljes *-ta*, *-tä* raggal alakúl minden egytagú, meg a hosszú önhangzón végződő két- és többtagú tőkön; az utóbbiaknak, ha van, csonka alakján: *puu*: part. *puuta*, *jää*: *jäättä*, *maa*: *maata*, *tie*: *tietä*, *suo*: *suota*, *yö*: *yötä*; *ku ki*: *kuta*, *mi mi*: *mitä*; *harmaa* szürke: *harmaata*, *ehtoo*: *ehtoota*; *puhtaa* (puhdas): *puhdasta*, *ikee* (i'es): *i'estä*, *uroo* (uros): *urosta*, *kaunii* (kaunis): *kaunista*; *satee* (sade', sadet): *sadetta*, *antane* (-nut): *antanutta*, *elänee* (-nyt): *elänyttä*. — Szintígy *-ta*, *-tä* raggal az *e*-végű többtagú tők csonka alakján, mely szóvégszerűvé alakúl (§. 7.) s véghangzóját a ragbeli *t*-hez alkalmazza: *tyttöre* (tytär): *tytärtä*, *paimene*: *paimenta*, *tantere* (tanner): *tannerta*; *kivise* köves: *kivistä*, *vähäise* kevéske: *vähäistä*; *sormukse* (sormus): *sormusta*, *avaim* (avain): *avainta*; *olue* (olut): *olutta*, *lyhye* (lyhyt): *lyhyttä*; *-uute*, *-yyte* (-ute, -yte, §. 10, g.) part. *-uutta*, *-yyttä* (-utta, -yttä); *kolmante* harmadik, *neljante* negyedik (§. 10, b.): part. *kolmatta*, *neljättä*. — Az *e*-végű kéttagú tők közül is csonkúlnak a *-ta*, *-tä* rag számára azok, melyeknek az *e*-nek elestével *t* előtt ejthető mássalhangzó (*t*, *s*, *h*, *n*, *l*, *r*) vagy *n*-vé váló *m* kerül a végükre: *vete*: *vettä*, *kante*: *kantta*, *toise* másik: *toista*, *lapse*: *lasta* (§. 7.), *ukse* ajtó: *usta*, *veitse*: *veistä*, *lohe* lazac: *lohta*, *piene* kicsiny: *pientä*, *huole* gond: *huolta*, *vere*: *vertä*, *vuore* hegy: *vuorta*; *lume* hó: *lunta*, *lieme* lé: *lientä*. Kivételek: *nime* név: *nimeä* (nem *nintä*), *Suome* Finnország: *Suomea*; szintíly partitívusuk lehet ezeknek is: *lieme* lé, *loime* lótakaró, *nieme* földnyelv, *toime* rendtartás, ügyvitel (part. *tointa* v. *toimea*); továbbá: *lehte*: *lehtä*; *sukse* hótalp: *sukseä* (nem *susta*), *ripse* szempilla: *ripseä*, *viikse* bajusz: *viikseä*. Megjegyzendő: *miehe* férfi (* *miese*): *miestä*. — Az *a*, *i* végű tők közül van csonka alakjuk a *-ta*, *-tä* part. rag előtt az *-impa*, *-impä*-féle superlatívusnak (*kovimpa*: part. *kovinta*), meg a *-ttoma*, *-ttömä* képzős fosztó mellékneveknek (§. 10. a. l.): *onnettoma*, *väetömä*: part. *onnetonta*, *väetöntä*; meg *lämpimä* meleg: *lämmintä*. — Egyéb, az előbbieken nem érintett kéttagú tőkön az *-a*, *i* partitívusi ragalak divik, pl. *kala*: part. *kalaa*, *silmä*: *silmäü*, *tulo* jövelet: *tuloa*, *lähtö* elmenetel: *lähtöä*, *suku*: *sukua*, *myrkky* mé-

reg: *myrkkyä*; *sonni* bika: *sonnia*, *äiti* anya: *äitiä*; *joke*: *jokea*, *kive*: *kiveä*, *sappe* epe: *sappea*. — Végre el nem vehető rövid önhangzón végződő többtagú tőkön többnyire mind a két part. ragalak fordul elő; csak a *t* nélkül való alak (*-a*, *-ä*), mikor a tőnek végén is már *t* van, vagy végönhangzója *i*: *elävä*: part. *elävätä* v. *elävää*; *ostaja* vevő: *-jata*, *-jaa*; *aurinko*: *-kota*, *-koa*; *isäntä*: *isäntäü* (nem *isäntätä*), *tutkinto* vizsgálat: *-toa*; *sanottu* mondott, dictus: *-ttua*, *löydetty* talált, inventus: *-ttyä*; *tuomari* bíró: *-ria* (nem *-rita*).

Jegyzet. Az *yhte* egy, *kahte* két számnevek egy. partitívusát *yhtiä*, *kahtia* helyett csak egy *t*-vel *yhtiä*, *kahta*-nak szokták írni.

A többes-számi partitívus teljes *-ta*, *-tä* raggal csak olyan *i*-vel többesített tőkön alakúl, melyek ezen *i*-vel keletkezett ikerönhangzón vagy hosszú *ii*-n végződnek, pl. *pui* (puu): *puita*, *päi* (pää): *päitä*, *vapai* (vapaa): *vapaista*, *asioi* (asia): *asioita*, *antanei* (-nee): *antaneita*, *kaunii* (kaunis): *kauniita*. Ezek közül is kivételt tesznek a kéttagúak, melyek kéttagú rövid önhangzón végződő alaptötől valók, pl. *kalo* (kala), *kirkkoi* (kirkko), *näköi* (näkö), *ristei* (risti), *sukui* (suku), *tehtyi* (tehty); ezeken ugyanis *-a*, *-ä* raggal alakúl a partitívus s egyszersmind az ikerhangzóbeli *i* *j*-vé változik: *kaloja* (e h. *kaloja*), *kirkkoja*, *näköjä*, *ristejä*, *sukuja*, *tehtyjä*. Többtagú ilyen többesi tőkön akár szintígy *-a*, *-ä* raggal, akár *-ta*, *-tä*-vel; csak az utóbbival azokon, melyeknek utolsóelőtti szótagjuk nyílt és rövid *i*-vel van, pl. *aurinkoi* (-nko): *aurinkoja* v. *auringoita*, *tutkinto* (-to): *tutkintoja* v. *tutkinnoita*, *sanottui* (-ttu): *sanottuja* v. *sanotuista*; *lepistöi* (-stö): *lepistöjä* v. *-stötä*: *asioi* (asia): *asioita*, *tekiöi* (tekiä): *tekiöitä*, *tarinoi* (-ina): *tarinoita*. — A csupa *i*-n, nem ikerhangzón, végződő többesi tőkön csakis *-a*, *-ä* raggal: *musti* (musta): *mustia*, *vähi* (vähä): *vähäü*; *kivi* (kive): *kiviä*, *käsi* (käte): *käsiä*; *sormuksi* (-kse): *sormuksia*, *lukevi* (-va): *lukevia*, *tekemi* (-mä): *tekemiä*, *parempi* (-mpa): *parempia*, *vähimpi* (-mpä): *vähimpiä*, *onnettom* (-ttoma): *onnettomia*.

c) A többes-számi genitívus alakúl *-n* casusragjával kétféle többesi tön: a *-te*-vel többesítetten és az összetett *-ite* végűn, mely utóbbi csakis e casusalaknak szolgál alapúl (12, c.). A legtöbb névszó mind a kétféle többesi tön képezi a genitívust.

A genitivusrag (*n*) a *-te* többesi tövéghöz járulván (*-ten*), azon alaptők, melyeknek csonka alakjuk is van, csak ezzel maradnak meg, pl. *puhtaa* (*puhdas*): több. gen. *puhdas-te-n*, *kirvee* (*kirves*): *kirvesten*; *uroo* (*uros*): *urosten*, *satee* (*sade'*, *sadet*): *sadetten*; *sormukse* (*sormus*): *sormusten*, *paimene* (*-men*): *paimenten*, *tyttöre* (*tytär*): *tytärten*; *verise*: *veristen*, *morsiamme* (*-an*): *morsianten*, *kovimpa* (*kovin*): *kovinten*; *onnettoma* (*-ton*): *onnetonten*; szintígy azon *e*-végű kéttagú alaptők is, melyeknek az *e*-nek elestével *t* előtt ejthető mássalhangzó (*t*, *s*, *h*, *n*, *l*, *r*) vagy *n*-vé váló *m* kerül a végükre, pl. *vete*: több. gen. *vet-te-n*, *käte*: *kätten*, *toise*: *toisten*, *kante*: *kantten*, *lapse*: *lasten* (§. 7.), *veitse*: *veisten*; *lohe*: *lohten*, *piene*: *pienten*, *huole*: *huolten*, *vuore*: *vuorten*, *nieme*: *nienten*, *toime*: *tointen* (v. ö. egyes-sz. part.: *vet-tä*, *kättä*, *toista* stb.).

Az alaptőnek megmaradó végűhangzója után (mikor nincsen csonka alakja) a többesítő *te*-nek mássalhangzója esik ki, s az azután önhangzóval érintkező *e* *i*-re változik; pl. *kala* (tb. tö: *kalate*): több. gen. (*kala'en* h.) *kalain*, *jalka*: *jalkain*; *kirkko*: (*kirkko'en*) *kirkkoin*, *ystävä*: *-väin*, *kovempa*: *-mpain*, *aurinko*: *-koin*, *suku*: *sukuin*, *mylly*: *myllyn*; *risti*: *ristien*; *mäke*: *mäkein*, *kive*: *kivein*, *süpe* szárny: *süpein*.

Jegyzet. A *-ttoma*, *-ttöma*-féle fosztó melléknevek a teljes tőalakon is képezik a több. genitívust: *-ttomain*, *-ttömän*. Szintígy az *-impa*, *-impä* végű superlatívus-tők: *-impain*, *-impäin*.

Az *-ite*-vel többesített tőhöz járulván az *-n* genitivusrag (*-iten*), maga a többesi tövégbeli *t* vagy gyengült *d* alakba mégy át, mely azonban erősbült *tt*-félével is váltakozik (*-iden*, *-itten*), vagy egészen elenyézik (*-i'en*). A *t* megmarad (*d* v. *tt* alakban) csak olyan *-ite*-vel többesített tőkön, melyekben az alaptő végűhangzója egészen el nem nyészett: *puite* (*puu*): több. gen. *puiden*, *puitten*; *päite* (*pää*): *päiden*, *päitten*; *vapaite* (*-paa*): *vapaiden*, *vapaitten*; *sateite* (*satee*): *sateiden*, *-eitten*; *antaneite* (*-nee*): *antaneiden*, *-neitten*; *kauniite* (*-ni*): *kauniiden*, *-iitten*; *korkeite* (*-kea*): *korkeiden* *-eitten*; de ezek közül is kivételt tesznek s elenyéztetik az *ite*-beli *t*-t (gen. *-i'en*) azok, a melyek rövid önhangzón végződő alaptőtől valók, s egyszersmind a két önhangzó közé kerülő *i*-t *j*-vé változtatják (*-jen*), pl. *kaloite* (*kala*): (*kalo'i'en* h. *kalojen*, *kirkkoite* (*kirkko*): *kirkkojen*, *sukuite* (*suku*): *sukujen*, *tehtyite* (*tehty*):

tehtyjen. Többtagú ilyen alaptőtől valók akár elvethetik a többesítő *ite*-beli *t*-t, akár meg is tarthatják: *aurinkoite* (*aurinko*): több. gen. *aurinkojen* v. *auringoiden*, *-oitten*; *sanottuite* (*sanottu*): *sanottujen*, v. *sanotuiden*, *-uitten*. — A mely *ite*-féle többesi tőkől az alaptő végűhangzója egészen eltűnt, azok a genitivusrag hozzájárultával kivétel nélkül elejtik az *ite*-beli *t*-t (gen. *-i'en*): *mustite* (*musta*): több. gen. *mustien*, *vähite* (*vähä*): *vähien*, *kivite* (*kive*): *kivien*; *nimite* (*nime*): *nimien*; *uusite* (*uute*): *uusien*, *kansite* (*kante*): *kansien*; *lukevite* (*-va*): *lukevien*; *tekemite* (*-mä*): *-mien*, *parempite* (*-mpa*): *-mpien*, *onnettomite* (*-ttoma*): *-ttomien*; *vastauksite* (*-ukse*): *vastauksien*.

Jegyzet. Használatosabb a *-ten* végű többesi genitívus, oly alaptőtől, melyeknek csonka mellékalakjuk van, pl. inkább *vetten*, *huolten*, *vuorten*, *lasten*, *onnetonten*, *hevosten*, *tyttösten*, *morsianten*, *puhdasten*, *urosten*, *sadetten* fordul elő, mintsem *ite*-féle tőtől való alak: *vesien*, *huolien*, *vuorien*, *lapsien*, *onnettomien*, *hevosien*, *tyttörien*, *morsiamien*, *puhtaiden* (v. *-aitten*), *uroiden* (*-oitten*), *sateiden* (*-eitten*). Csak a *-nee* (cs. al. *-nut*, *-nyt*)-féle tőkől (pl. *antane* adott, *elänee* élt) nem igen dívik több. genitívusul *-nutten*, *-nytten*, hanem *-neiden* (*-neitten*).

Jegyzet. Az *i*-végű alaptőknek van (akár *te*-féle, akár *ite*-féle) többesi tőhöz tartozó *-ien* végű genitívusuk; az ebbeli *ie* váltakozhatik *ei*-vel, pl. *risti*: *ristien*, *ristein*.

d) **Essivus**, egyes - szám b a n. Rendesen a teljes alaptőn alakul e casus, *-na*, *-nä* raggal. De e mellett némely tőknek csonka alakján is alakulhat, jelesen *aa*, *ää*, *ee*, *ii*, *oo*-végű tők *-as*, *-äs*, *-es*, *-is*, *-os*-végű csonka alakján: *puhtaana* v. *puhdasna* (*puhtaa*), *kirveenä* v. *kirvesnä* (*-vee*), *uroona* v. *urosna* (*uroo*), *kauniina* v. *kaunisna* (*-ni*); *-nee*, cs. al. *-nut* *nyt*-végű tőkön: *antaneena*, *eläneenä* v. *antanunna*, *elänynnä*; *-ttoma*, *-ttöma*-végűek (10, l.) *-ton*, *-tön* cs. alakján: *onnettomana* v. *onnetonna*, *väettömänä* v. *väetönnä*; *-impa*, *impä*-féle superlatívus-tők *-in* cs. alakján: *kovimpana*, *vähimpänä* v. *kovinna*, *vähinnä*. Egyebek: *lampimä* meleg: *lämpimänä* v. *lämminnä*; *morsiamme*: *morsiamena* v. *morsianna*; *toise*: *toisena*, *toisna*; *lapse*: *lapsena* v. *lasna*, *onnellise*: *-isena* v. *-isna*, *nuore*: *nuorena* v. *nuorna*; *täyte* tele: *täynnä*. — Ezek: *toisna*, *lasna* lehetnek még továbbá ezekké: *toissa*, *lassa*.

e) **Illativus**. A *-sen* ragalak csak a két- vagy többtagú hosszú önhangzón végződő tőkön fordul elő; ugyanezek *i*-vel

többsített alakján *-sin* a casusrag: *puhtaa: puhtaasen*, tb. *puhtaisin*, *kaunii: kauniisen*, tb. *kauniisin*, *satee: sateesen*, tb. *sateisin*, *antanee: antaneesen*, tb. *antaneisin*. — Egyébütt a ragalak *-h-n*, a megelőző szótag önhangzójával, még pedig rövidjével, ha az hosszú, vagy másodhangzójával, ha az ikerönhangzó (*-han, -hän, -hen, -hon, -hön, -hun, -hyn, -hin*); a ragbeli *h* megmarad egytagú alaptökön, meg az ikerhangzóvégű többesi tökön; minden más tökön rendesen kiesik a *h* s a ragbeli és tövégi önhangzók egy hosszúvá vonódnak össze: pl. *maa: maahan*, tb. *mai-hin*; *puu: puuhun*, *puihin*; *jo: johon*, *mi: mihin*; *tie: tiehen*, *suo: suohon*, *yö: yöhön*; *jalka: tb. jalkoihin*, *suku: tb. sukuihin*; *tehty: tb. tehtyihin*; *sormukse: -kseän*, *risti: ristiin*, *jalka: jalkaan*, *suku: sukuun*.

Jegyzet. Vers-szerző nyelven az illativusnak *-h-n* alakja rövid önhangzón végződő két- és többtagú tökön is használatos: *külehen*, tb. *käsihin*, *pohjahan*, *tappeluhun*, *ristihin*.

§. 16. Számnevek.

a) Egyszerű alapszámnevek tö (és nominativus)-alak szerint: *yhte (ylksi)* egy, *kahte (kaksi)* 2, *kolme* 3, *neljä* 4, *viite (viisi)* 5, *kuute (kuusi)* 6, *seitsemä (seitsemän)* 7, *kahdeksa (kahdeksan)* 8, *yhdeksä (yhdeksän)* 9, *kymmene (kymmenen)* 10, *sata* 100, *tuhante (tuhat)* 1000, *miljona* millió.

b) Sorszámnevek tö (és nom.)-alak szerint (10, b., 15 a.): *ensimmäise (-mäinen)* első, *toise (toinen)* második, *kolmante (kolmas)* 3-dik, *neljänte (neljäs)* 4-dik, *viidente (viides)* 5-dik, *kuudente (kuudes)* 6-dik, *seitsemänte (-mäis)* 7-dik, *kahdeksante (-ksas)* 8-dik, *yhdeksänte (-ksäs)* 9-dik, *kymmenente (kymmenes)* 10-dik, *sadante (sadas)* 100-dik, *tuhannente (tuhannes)* 1000-dik.

c) Szerkesztett alapszámnevek: α) *kaksikymmentä* húsz (2 tíz), *kolmekymmentä* 30, *neljä-k.* 40, *viisi-k.* 50, *kuusi-k.* 60, *seitsemän-k.* 70, *kahdeksan-k.* 80, *yhdeksän-k.* 90; *kaksisataa* 200, *kolme-s.* 300, stb., *kaksituhatta* 2000; — β) *yksitoista* (t. i. *kymmentä*) tizenegy (egy a második tízből), *kaksitoista* 12, *kolme-t.* 13, *neljä-t.* 14, *viisi-t.* 15, *kuusi-t.* 16, *seitsemän-t.* 17, *kahdeksan-t.* 18, *yhdeksän-t.* 19; *yksi-kolmatta* 21 (egy a 3-dik tízből), *kaksineljättä* 32, *kolmeviidettä* 43, *neljäkuudetta* 54, *viisiseitsemättä* 65, *kuusikahdeksatta*

76, *seitsemänyhdeksättä* 87, *kahdeksankymmenettä* 98; — γ) *satayksi* 101, *sataydeksän* 109, *tuhannenyksi* v. *tuhatyksi* 1001; — δ) *kuusituhatta viisisataa seitsemän viidettä* 6547.

d) Szerkesztett sorszámnevek: α) *kahdeskymmenes* (tö: *kahdente kymmenente*) 20-dik, *kolmas-kymmenes* 30-dik, *neljäs-k.* 40-dik, *viides-k.* 50-dik, *kuudes-k.* 60-dik, *seitsemäs-k.* 70-dik, *kahdeksas-k.* 80-dik, *yhdeksäs-k.* 90-dik; *kahdessadas* 200-dik, *kahdestuhat* 2000-dik; — β) *yhdestoista* (tö: *yhdente-toista*) tizenegyedik, *kahdestoista* 12-dik, *viidesneljättä* 35-dik stb.; — γ) *satayhdes* 101-dik, *satayhdeskolmatta* 121-dik, *tuhatyhdes* 1001-dik; δ) *kudestuhat* 1000-dik, *viidessadas seitsemäsviidettä* 6547-dik.

§. 17. Név mások (pronomina).

A finn névmások ragozása némi kevés eltérést mutat föl a többi közönséges névragozástól; különösen a személy- és a mutató névmások a nominativus és a többesi tö képzésére nézve. A személynévmásokon különös *-t* accusativusrag is fordul elő.

a) Önálló személynévmások: Egyes-sz. 1. *minu* (nom. *minä*) én, 2. *sinu* (n. *sinä*) te, 3. *häne* (n. *hän*) ő; Többes-sz. 1. *mei* (nom. *me*) mi, 2. *tei* (n. *te*) ti, *hei* (n. *he*)ők. — Ragozás:

	Egyes-sz.			Többes-sz.		
	1.	2.	3.	1.	2.	3.
nom.	<i>minä</i>	<i>sinä</i>	<i>hän</i>	<i>me</i>	<i>te</i>	<i>he</i>
acc.	<i>minun</i>	<i>sinun</i>	<i>hänen</i>	<i>meidän</i>	<i>teidän</i>	<i>heidän</i>
	<i>minut</i>	<i>sinut</i>	<i>hänet</i>	<i>meidät</i>	<i>teidät</i>	<i>heidät</i>
gen.	<i>minun</i>	<i>sinun</i>	<i>hänen</i>	<i>meidän</i>	<i>teidän</i>	<i>heidän</i>
ess.	<i>minuna</i>	<i>sinuna</i>	<i>hänenä</i>	<i>meinä</i>	<i>teinä</i>	<i>heinä</i>
part.	<i>minua</i>	<i>sinua</i>	<i>häntä</i>	<i>meitä</i>	<i>teitä</i>	<i>heitä</i>
iness.	<i>minussa</i>	<i>sinussa</i>	<i>hänessä</i>	<i>meissä</i>	<i>teissä</i>	<i>heissä</i>
stb.						

Jegyzet. Összerántott alakokúl fordulnak elő: gen. *mun*, *sun* (*minun*, *sinun* h.), part. *mua*, *sua*, adess. *mulla*, *sulla*, *hällä* (*minulla*, *sinulla*, *hänellä* h.), ablat. *multa*, *sulta*, *hältä*; allat. *mulle*, *sulle*, *hälle*. — A nom. *minä*, *sinä* helyett, a megelőző szóhoz illeszkedve: *ma*, *sa* és *mä*, *sä* (pl. *sanon ma* mondok én, *tiedän mä* tudok én, *olet sa* vagy te, *näet sä* látod te).

b) Birtokos-személyragok.

Egyes-sz.	Többes-sz.
1. szem. -ni (-m)	1. szem. -mme (-unk, -ünk)
2. szem. -si (-d)	2. szem. -nne (-tok, -tök)
3. szem. -nsa, -nsä,	3. szem. -nsa, -nsä
v. -h.n, -'n (-ja, -je).	v. -h.n, -'n (-juk, -jük)

A birtokosragok a birtokkifejező névszók kész casus-alakjaihoz járúlnak, s így csak a casusragok után foglalnak helyet; e mellett egyes-számi nominativusúl a teljes tiszta szótó szolgál, ha ezen különben a nominativus külön raggal készül is (§. 15, a.); ezenkívül casusalakot végző mássalhangzó (n, t) a birtokosragok elől kiszorúl, úgy hogy ily casusalak a szó-tóvel egyenlővé válik, pl. *hevose* ló (egy. nom. *hevonen*): *hevosesi* lovad; *sormukse* gyűrű (egy. nom. *sormus*): *sormuksesi* gyűrűd; de *hevosesi*, *sormuksesi* egyszersmind egyes-számi gen. és acc. = *hevosen* + *si*, *sormuksen* + *si*, és többes-számi nom. és acc. = *hevoset* + *si*, *sormukset* + *si*. — Megjegyzendő, hogy a bár két mássalhangzón kezdődő birtokosragok (-nsa, -nsä, -mme, -nne) hozzájárultával nem áll be a casusalak (vagy az abból megmaradt szótó) végén a záródó szótagot kezdő *k*, *t*, *p* mássalhangzók gyengülése, melyet különben szótagzáró képzők és ragok hozzájárulása magával hoz (§. 5.), pl. *kädeltü* + *m-me*, nem lesz *kädellämme*; *küte* + *m-me*, nem: *kädemme*; (*raha* abess.) *rahatta* + *m-me*, nem: *rahatamme*. — A translativusnak -ksi ragja a személyragok előtt -kse alakra változik: *avuksi* (apu transl.): *avukseni*, *avuksesi*, *avuksensa* stb.

A 3. személy -h.n, -'n ragalakja az -nsa, -nsä alakkal váltakozva fordul elé a rövid önhangzón végződő casusalakon, de sohasem a pusztá szótón; önhangzója ugyanaz, mely a casusragó, s evvel, a *h*-nak kiestével, rendszeren hosszú önhangzóvá egyesül; pl. *pelkoa* (*pelko* part.): *pelkoansa* v. *pelkooan* (-oahan), *pelossa* (*pelko* iness.): *pelossaan* (-ssahan), *kädestü* (*küte* elat.): *kädestään* (-stään); *kädelle* (*küte* allat.): *kädelleen* (-llehen), *käsilie* (*küte* tb. allat.): *käsilleen* (-llehen); ellenben pl. *kalaa* (*kala* part.): csak *kalaansa* (nem *kalaahan*, *kalaa'an*), *isää* (*isä* part.): csak *isäänsä*.

Paradigmák: *küte* (nom. *käsi*) kéz; *jalka* láb:

Egyes-sz. 1. (Egy.), 2. (Egy.),	3. (Egy. és Több.)
nom. <i>käteni</i> , <i>kätési</i> , <i>kätensä</i>	<i>jalkansa</i>
kezem, kezéd, keze, kezük	lába, lábuk
acc. <i>käteni</i> , <i>kätési</i> , <i>kätensä</i>	<i>jalkansa</i>

[1. (Egy.), 2. (Egy.),	3. (Egy. és Több.)]
gen. <i>käteni</i> , <i>kätési</i> , <i>kätensä</i>	<i>jalkansa</i>
ess. <i>kätenäni</i> , <i>-näsi</i> , <i>-nänsä</i> (-nään)	<i>jalkanansa</i> (-naan)
part. <i>kättäni</i> , <i>kättäsi</i> , <i>kättänsä</i> (<i>kättään</i>)	<i>jalkaansa</i>
trans. <i>kädekseni</i> , <i>-ksesi</i> , <i>-ksensä</i> (-kseän)	<i>jalkaksensa</i> (-kseän)
com. <i>kätheneni</i> , <i>-nesi</i> , <i>-nensä</i> (-neen)	<i>jalkanensa</i> (-neen)
abess. <i>kädettäni</i> , <i>-ttäsi</i> , <i>-ttänsä</i> (-ttään)	<i>jalattansa</i> (-ttaan)
prol. <i>kädetseni</i> , <i>-tsesi</i> , <i>-tsensä</i> (-tseen)	<i>jalatsensa</i> (-tseen)
iness. <i>kädessäni</i> , <i>-ssäsi</i> , <i>-ssänsä</i> (-ssään)	<i>jalassansa</i> (-ssaan)
elat. <i>kädeltäni</i> , <i>-stäsi</i> , <i>-stänsä</i> (-stään)	<i>jalastansa</i> (-staan)
illat. <i>käteeni</i> , <i>-eesi</i> , <i>-eensä</i>	<i>jalkaansa</i>
(<i>käteheni</i> , <i>-hesi</i> , <i>-hensä</i>)	(<i>jalkahansa</i>)
adess. <i>kädelläni</i> , <i>-lläsi</i> , <i>-llänsä</i> (-llään)	<i>jalallansa</i> (-llaan)
ablat. <i>kädeltäni</i> , <i>-ltäsi</i> , <i>-ltänsä</i> (-ltään)	<i>jalaltansa</i> (-ltaan)
allat. <i>kädelleni</i> , <i>-lesä</i> , <i>-lensä</i> (-leen)	<i>jalallensa</i> (-leen)

Többes-sz. 1. (Egy.), 2. (Egy.),	3. (Egy. és Több.)
nom. <i>käteni</i> , <i>kätési</i> , <i>kätensä</i>	<i>jalkansa</i>
acc. <i>käteni</i> , <i>kätési</i> , <i>kätensä</i>	<i>jalkansa</i>
gen. <i>kätteni</i> , <i>kättesi</i> , <i>kätensä</i>	<i>jalkainsa</i>
<i>käsieni</i> , <i>-iesi</i> , <i>-iensä</i>	<i>jalkojensa</i>
ess. <i>käsiniäni</i> , <i>-näsi</i> , <i>-nänsä</i> (-nään)	<i>jalkoinansa</i> (-naan)
part. <i>käsiäni</i> , <i>-iäsi</i> , <i>-iänsä</i> (-iään)	<i>jalkojansa</i> (-jaan)
trans. <i>käsikseni</i> , <i>-ksesi</i> , <i>-ksensä</i> (-kseän)	<i>jaloiksensa</i> (-kseän)
comit. <i>käsineni</i> , <i>-nesi</i> , <i>-nensä</i> (-neen)	<i>jalkoinensa</i> (-neen)
abess. <i>käsilläni</i> , <i>-tilläsi</i> , <i>-tillänsä</i> (-tillään)	<i>jaloittansa</i> (-ltaan)
prol. <i>käsiäni</i> , <i>-tsesi</i> , <i>-tsensä</i> (-tseen)	<i>jaloitsensa</i> (-tseen)
iness. <i>käsissäni</i> , <i>-ssäsi</i> , <i>-ssänsä</i> (-ssään)	<i>jaloissansa</i> (-ssaan)
elat. <i>käsiltäni</i> , <i>-stäsi</i> , <i>-stänsä</i> (-stään)	<i>jaloistansa</i> (-staan)
illat. <i>käsiäni</i> , <i>-iäsi</i> , <i>-iänsä</i>	<i>jalkoihinsa</i>
adess. <i>käsiilläni</i> , <i>-lläsi</i> , <i>-llänsä</i> (-llään)	<i>jaloillansa</i> (-llaan)
ablat. <i>käsiiltäni</i> , <i>-ltäsi</i> , <i>-ltänsä</i> (-ltään)	<i>jaloittansa</i> (-ltaan)
allat. <i>käsiileni</i> , <i>-lesä</i> , <i>-lensä</i> (-leen)	<i>jaloillensa</i> (-leen)

Egy-sz. 1. (Több.), 2. (Több.)	Több-sz. 1. (Több.), 2. (Több.)
nom. <i>kätemme</i> , <i>kätämme</i>	nom. <i>kätemme</i> , <i>kätämme</i>
acc. <i>kätemme</i> , <i>kätämme</i>	acc. <i>kätemme</i> , <i>kätämme</i>
gen. <i>kätemme</i> , <i>kätämme</i>	gen. <i>kätemme</i> , <i>kätämme</i>
	<i>käsiämme</i> , <i>-iämme</i>
ess. <i>kätenämme</i> , <i>-nämme</i>	ess. <i>käsiämme</i> , <i>-nämme</i>
part. <i>kättämme</i> , <i>kättämme</i>	part. <i>käsiämme</i> , <i>-iämme</i>
transl. <i>kädeksemme</i> , <i>-ksenne</i>	transl. <i>käsiksemme</i> , <i>-ksenne</i>
stb.	

c) Visszaható névmás (p. reflexivum): *itse*, egyszersmind nominativus, akármelyik személyre vonatkozva; a többi casusalakokhoz járúlnak a birtokos-személyragok:

acc. 1. <i>itseni, itsemmä</i>	2. <i>itsesi, itsenne</i>	3. <i>itsensä</i>
gen. <i>itseni, itsemmä</i>	<i>itsesi, itsenne</i>	<i>itsensä</i>
part. <i>itseäni, itseämme</i>	<i>itseäsi, itseänne</i>	<i>itseänsä (-ellän)</i>
allat. <i>itselleni, -llemme</i>	<i>itsellesi, -llenne</i>	<i>itsellensä</i>
stb.		<i>(-leen).</i>

d) Mutató névmások (p. demonstrativa): *tä* (nom. *tämä*; tb. *tö: näi*, tb. nom. *nämä, nämät*) ez; — *si* (nom. *se*; tb. *tö: nii*, tb. nom. *ne, net*) az (gyakran még »ez«); — *tuo* (tb. *tö: noi*, tb. nom. *nuo, nuot*) az, amaz. — Ragozás:

E.	T.	E.	T.	E.	T.
nom. <i>tämä, nämä, nämät</i>		<i>se, ne, net</i>		<i>tuo, nuo, nuot</i>	
acc. <i>tämän, nämä, nämät</i>		<i>sen, ne, net</i>		<i>tuon, nuo, nuot</i>	
gen. <i>tämän, näiden, (näitten)</i>		<i>sen, niiden, (niitten)</i>		<i>tuon, noiden, (noitten)</i>	
instr. — <i>näin</i>		— <i>niin</i>		— <i>noin</i>	
essiv. <i>tänä, näinä</i>		<i>sinä, niinä</i>		<i>tuona, noina</i>	
part. <i>tätä, näitä</i>		<i>sitä, niitä</i>		<i>tuota, noita</i>	
transl. <i>täksi, näiksi</i>		<i>siksi, niiksi</i>		<i>tuoksi, noiksi</i>	
comit. <i>täne, näinä</i>		<i>sine, niine</i>		<i>tuone, noine</i>	
abess. <i>tättä, näittä</i>		<i>sittä, niittä</i>		<i>tuotta, noitta</i>	
iness. <i>tässä, näissä</i>		<i>siinä, niissä</i>		<i>tuossa, noissa</i>	
elat. <i>tästä, näistä</i>		<i>siitä, niistä</i>		<i>tuosta, noista</i>	
illat. <i>tähän, näihin</i>		<i>siihen, niihin</i>		<i>tuohon, noihin</i>	
adess. <i>tällä, näillä</i>		<i>sillä, niillä</i>		<i>tuolla, noilla</i>	
ablat. <i>tältä, näiltä</i>		<i>siltä, niiltä</i>		<i>tuolta, noilta</i>	
allat. <i>tälle, näille</i>		<i>sille, niille</i>		<i>tuolle, noille</i>	

Jegyzet. Előfordul *tämä, nämä* helyett: *tää, nää* (*tään = tämän*).

c) Kérdő és relativ névmások (p. interrogativa, relativa): *ke* és *kene* (nom. *ken*, tb. *tö: kei*) *ki, a ki*; — *mi* *mi, a mi*; *ku* *ki, mely*; — csak relativum: *jo* *a ki, a mely, a mi*. Az egytagú tőknek egytagúnak maradó casusalakjaihoz rendszeren *-kä, -kä* simuló particula járul: egy. nom. *mikä, kuka, joka*, gen. *minkä, kunka, jonka*; tb. nom. *mitkä, kutka, jotka*; szintig *ke-től: ketkä*. — Ragozás:

Egy.	Több.	Egy.	Több.
nom. <i>ken</i>	<i>ketkä</i>	<i>mikä</i>	<i>mitkä</i>
acc. <i>kenen</i>	<i>ketkä</i>	<i>minkä</i>	<i>mitkä</i>
gen. <i>kenen</i>	<i>keiden</i>	<i>minkä</i>	<i>miden (mitten)</i>
	<i>(keitten)</i>		
ess. <i>kenenä (kenä)</i>	<i>keinä</i>	<i>minä</i>	<i>minä</i>
part. <i>ketä</i>	<i>keitä</i>	<i>mitä</i>	<i>mitä</i>
transl. <i>keneksi (keksi)</i>	<i>keiksi</i>	<i>miksi</i>	<i>miksi</i>
stb.			

	Egy.	Több.	Egy.	Több.
nom.	<i>kuka</i>	<i>kuika</i>	<i>joka</i>	<i>jotika</i>
acc.	<i>kunka</i>	<i>kuika</i>	<i>jonka</i>	<i>jotika</i>
gen.	<i>kunka</i>	<i>kuiden</i>	<i>jonka</i>	<i>joiden</i>
		<i>(kuitten)</i>		<i>(joitten)</i>
instr.	—	<i>kuin, kun</i>	—	<i>join</i>
ess.	<i>kuna</i>	<i>kuina</i>	<i>jona</i>	<i>joina</i>
part.	<i>kuta</i>	<i>kuita</i>	<i>jota</i>	<i>joita</i>
transl.	<i>kuksi</i>	<i>kuiksi</i>	<i>joksi</i>	<i>joiksi</i>
stb.				

Jegyzet. A *ku* és *jo* névmástök elfogadják a comparativus-képzést a kettő közül egyikre való vonatkozás kifejezésére: *kumpa* (n. *kumpi*), *jompa* (n. *jompi*) melyik a kettő közül (»uter«) (v. ö. §. 10, a.)

f) Határozatlan névmások (p. indefinita). Ilyenekül is szerepelnek a kérdő és relativ névmások, főleg *jo* és *ku*, részint kettejével egyesítve és külön-külön ragozva, részint egyenként nyomatékosító particulák (*-kaan, -kään, -kin*) hozzájárulásával. Tagadó ige mellett *-kaan, -kään*-vel való határozatlan névmások a »senki, semmi« stbinek felelnek meg.

1) *joku (jo-ku)* »valami, valaki, valamely« (*joku mies* valamely ember, *jonakuna päivänä* v. napon): gen. *jonkun*, part. *jotakuta*; — *jompa-kumpa* (n. *jompi-kumpi*) »egyk vagy másik, valamelyik« (kettő közül); — 2) *mi-ku*: nom. *mikä-kuka* »egyk vagy másik, itt is egy ott is egy« (*sanoi mille kulle* egyiknek másiknak mondta); — *mi... mi (mikä... mikä)* »az egyik... a másik, ki... ki« (*mikä itkee mikä nauraa* egyik sír másik nevet, ki sír ki nevet); — 3) *jokin* »valaki, -mi, -mely« (*kuulin jotakin uutta* hallottam valami újat); *kukin* »minden, mindenki, kiki, akárki is« (*kunakin päivänä* minden napon; *kukin tietää kiki tudja*); *kumpa-kin* (n. *kumpi-kin*) »mindegyik, uterque«; *mi-kin* »akárki, -mi«; — 4) *kukaan (ku-kaan)* »valaki, csak valaki is«, *ei kukaan* »senki«; *kumpa-kaan* (n. *kumpikaan*) »valamelyik, egyik vagy másik«, *ei k.* »egyk sem«; *ken-kään*: *ei k.* »senki«; *mi-kään* »csak valami, valaki is«, *ei m.* »semmi, senki« (*sanoiko mitäkään [mitään]* mondsz-e valamit; *ei ole millän-säkään* nincsen semmijével, azaz: nem törődik vele); *jo-kaan*: *ei j.* »semmi« (*en sano jotakaan* semmit sem mondok, *en luule joksikaan* pro nihilo habeo). — 5) *joka* »minden« (ragozatlan melléknév: *joka paikassa* minden helyen, mindenütt; *joka mies* minden ember); *jokaise* (n. *-ainen*) »mindenik«.

g) Név más szerű fő- és melléknevek (Pronominalia): 1) *muu* »más, egyéb«; *muutama* v. *muuame* (nom. -an, part. -atta) »egyvalamely, egynémely« (*muutamata sanovat* némelyek mondják, *muutamassa kylässä* egyvalamely faluban). — 2) *erää* (nom. *eräs*) »néminemű, bizonyos, némely, egy«; — 3) *mone* (n. *moni*) »néhány, nem-egy« (*moni mies* nem-egy ember, *eli monta päivää* néhány, nem-egy v. sok napot élt); *moniaa* (tb. nom. *moniaat*), *monikahta*, *moniahta* »némely, néhány, nem-egy« (*moniaat sanovat* némelyek v. sokan azt mondják, *monikahta sytyt* sokféle okok). — 4) *molempa* (n. -mpi, tb. nom. *molemmat*) »mindkét, mindkettő (ambo)«; — 5) *kaike* (n. -kki) »mind, minden«; — 6) *sama* »ugyanaz, ugyanez (idem)«.

h) »Milyen, ilyen, olyan«: 1) »milyen, a milyen«: *mimmoise* (n. -oinen, ebből: *min-moise*, *min-muotoise*), *kummoise*, *jommoise*; *millaise* (n. -ainen), *kullaise*, *jollaise*; *min-kaltaise* (n. -ainen); 2) »ilyen«: *tümmöise*, *tüllaise* v. *tällaise*, *tän-kaltaise*; 3) »olyan«: *semmoise*, *sellaise*, *sen-kaltaise*; *tuommoise*, *tuollaise*, *tuon-kaltaise*; 4) »ugyanilyen, -olyan«: *samallaise*.

»Mi közülünk való, hozzánk tartozó, hazánkbeli (nostras)«: *meikäläise* (n. -äinen); »ti hozzátok tartozó« *teikäläise*; »ő hozzájuk tartozó« *heikäläise*; *täkäläise* ide való, *tuokalaise* oda való, *muokalaise* máshová való, idegen.

§. 18. Névvutók (postpositiók).

A névszónak különösebb relativ helyzetek vagy egyéb specialis vonatkozásmódok kifejezésével szorosított viszonyítását a finnben is az úgynevezett névvutók (postpositiók) eszközlik. Ezek az ily relativ helyzetet (pl. valaminek alatta, fölötté, előtté, mögötté valóságot) vagy vonatkozásmódokat (pl. okot, czélt) sajátlag vagy átvitelesen jelelő névszónak általános helyviszonyragokkal való alakjai, s a viszonyított névszónak részint genitivusával részint partitivusával, még pedig legtöbbnyire annak utána állanak. A névszó személy-név más levén, ennek genitivusát a névvutón még a birtokos-személyragok kísérik, vagy csak magukra is pótolják azt. Általános helyviszonyragokul szolgálnak a névvutón a prolativus-ragon kívül az essivus, partitivus és translativus-ragok

eredeti locativus, ablativus és lativus-féle értékük szerint; de ezek mellett és helyett szerepelnek a belső és külső helyviszonyt jelelő casusragok is (§. 13, IV. V. csoport).

Jegyzet. Az allativus módjára (§. 13, V.) készült némely l-es tőnek lativusa: *alle*, *ylle* (tő: *ale*, *yle*); — a -ksi és -ise ragok meg néha egészen lekoptak, úgy hogy csak véghehezet maradt meg belőlük (pl. *luo* e h. *luoksi*, *läpi* e h. *läpitse*).

a) Genitivussal járó névvutók:

1. *alla* alatt, *alta* alól, *alle* alá; *alitse*, *alitse* alatt el (tő: *ala*, *ale* al, *alja* vminek; comp. *alempa*).

2. *yllä* rajt, *yltä* -ról, *ylle* -ra; *ylitse*, *yli* rajt el, rajt által, fölött el (tő: *yle* fölső, comp. *ylempä*).

3. *päällä* rajt, *päältä* -ról, *päälle* -ra (tő: *pää* fej); *päällitse* rajt el, fölött el.

4. *edessä*, *edellä* előtt; *edestä*, *edeltä* elől; *eteen*, *edelle* elé; *editse* előtt el (tő: *ete*, nom. *esi* elő).

5. *takana* mögött (-n túl); *takaa* mögöl (után, szerint); *taaksi* (taa') mögé; *taatse* mögött el (tő: *taka*).

6. *perässä*, *perästä*, *perään* után (*perä* far, utórész).

7. *jäljessä*, *jäljestä*, *jälkeen* után (*jälke*, nom. -ki nyom).

8. *luona* -nál, *luota* -tól, *luoksi* (luo) -hoz.

9. *tykönä* -nál, *tyköä* -tól, *ty'ö* -hoz.

10. *ohessa*, *ohella* mellett; *ohesta*, *ohelta* mellől; *oheen*, *ohelle* mellé; *ohitse* mellett el (*ohe*, n. *ohi* mellék, oldal).

11. *sivutse* (sivu') mellett el (*sivu* oldal).

12. *vieressä*, *vierellä* mellett, -nál; *vierestä*, *vereltä* mellől, -tól; *viereen*, *vierelle* mellé, -hoz; *vieritse* mellett el (*viere*, n. *vieri* oldal, part).

13. *rinnalla* mellett, *rinnalta* mellől, *rinnalle* mellé (*rinta* mell).

14. *likellä* -hoz közel; *likeltä* közeléből, *likelle* -hoz közel, közelébe (*like*, n. *liki*); — *lähellä*, *läheltä*, *lähelle* (láhe, n. *lähi*) u. a.

15. *kohdalla* irányában, felé, átellenben (*kohta* irány).

16. *kautta* által, -n át (*kaute*, n. *kausi* cursus, verlauf).

17. *läpitse* (lävitse), *läpi* -n át, -n keresztül (*läpe*, n. -pi lyuk). — 18. *puhki* u. a.; — 19. *halki* -on át (hosszában).

20. *poikki* -n keresztül (quer über, quer durch).

21. *ympäri* körül, *ympäri* körül (abl.), *ympäri* köré; *ympäri* körül, -n körül.

22. *sisässä, sisällä* -n belül, -ben bent; *sisästä, sisältä* -ből ki: *sisään, sisälle* -be bele (*sisä* belső).

23. *kesken, keskenä* között; *keskellä* közepett, *keskeltä* közöl, közepéből, *keskelle* közé, közepébe (*keske*, n. -ki köz, közép).

24. *välissä, välillä* között; *välistä, väliltä* közöl; *väliin, välille* közé; *välitse* között el (*väli* intervallum, distantia).

25. *seassa* között (elvegyítve), *seasta* közöl, *sekaan* közé.

26. *kanssa* -vel, -vel együtt (*kansa* nép, társaság); —

27. *kerassa, keralla, kera* u. a.; *keralle* (lat.).

28. *muassa* -vel együtt; *mukaan* (lat.) -vel, szerint.

29. *suhteen* -hoz képest.

30. *tähden* -ért, végett; — 30. *vuoksi* -ért, kedvéért, miatt.

31. *puolesta* részéről, -ra nézve (*puole*, n. -li, fél, oldal).

32. *myötä* -vel (-nál), szerint.

b) Partitivussal járó névutók:

1. *vastassa* ellen (ellenében), *vastaan* ellen(-ébe, -ére); *vastoin, vasten* ellen, ellenére (*vasta* adversus, contrarius); — *vastapäätä* átellenében; — *vasten* számára (v. ö. *varten*).

2. *kohtaan* iránt, elibe; *kohti, kohtia* felé, *kohden* felé, -nek (tő: *kohta, kohte*, lásd: a, 15.).

3. *likellä, lähellä* -hoz, közel (loc.); *likeltä, läheltä* (abl.); *likelle, lähelle* (lat.; lásd: a, 14.).

4. *myöten (myöden)* szerint (lásd: a, 32.).

5. *pitkin* hosszában, mentében (*pitkä* hosszú).

6. *takaa* után (lásd: a, 5.).

7. *ennen* előtt (időről) (tő: *ente*, n. *ensi* elő, első).

8. *ympäri* -n körül (lásd: a, 21.).

9. *keskellä* közepett, *keskeltä* (abl.), *keskelle* közepébe; *kesken* közbe (félbeszakításról); (lásd: a, 23.).

10. *varten* számára.

11. *paitsi* nélkül, -n kívül; — 12. *ilman* nélkül.

13. *puolella*: *ulko-p.* -n kívül, *sisä-p.* -n belül; *puolen* -tällä *puolen* -n innen, *toisella p.* -n túl.

§. 19. I g e h a t á r o z ó k (adverbia).

A finn nyelvben igehatározó (szorosabban: állítmányhatározó) funkcióval járó szók, az úgynevezett adverbiumok, leg-

nagyobb részt viszonyított névszóknek mutatkoznak, a szokott casusragokkal s némely csak adverbialis viszonyraggal. Különösen szerepelnek instructivus-alakok mint módadverbiumok, s a helyviszonyragok (§. 13. II. IV. V. csoport és prolativus) hely- és idő-adverbiumokon. Elfogadják az adverbialis viszonyítást a fokozott (comparativus és superlativus) névszótök is, csak hogy nem mindig ugyanazon raggal, mint az alaptök.

Jegyzet. Megjegyezhető itt némely ragtalan vagy nem elemezhető adverbium is (melyek különben a szótárba valók):

jo már, *nyt* most, *heti* mindjárt, *aina* mindig, *vielä* még, *ehkä* talán. — A rendes casusragokkal valók közül is itt csak a főbbeket hozzuk föl (jelesen a névmásoktól valókat, s a relativ helyzetekre és időrendre vonatkozókat).

a) Különös határozó-képzés:

1. -*sti* raggal készülnek melléknévi alap- vagy fokozott töktől módhatározók: *kovasti* keményen, erősen (*kova*), *kovemmasti* u. a. comp. (*kovempa*), *kovimmasti* u. a. sup. (*kovimpa*); *ylpiästi* büszkén (*ylpeä*), *viisaasti* bölcsen (*viisaa*, n. -*sas*), *työläästi* nehezen, bajosan (*työlää*, n. -*läs*); *tavallisesti* közönségesen, szokás szerint (-*llise*); — számnevektől ugyan e raggal m. -szer-*-félék*: *kahdesti* kétszer, *kolmesti* v. *kolmasti* háromszor; *kolmannesti* harmadszor; — *toisesti* (*toisti*) másszor (*toise*).

2. -*ten* raggal, módhatározók mutató, kérdő és relativ névmástöktől: *täten* így, ekképen (*tä*), *siten* úgy, akképen (*si*), *miten* mint, miképen (*mi*), *kuten* hogyan, mint (*ku*), vagy a tb. töttől: *kuiten* u. a., innen: *kuitenkin* mégis, *ei kuitenkaan* mégsem (*ku-kin*, *kukaan*, §. 17, f. 3. 4.); *joten* a mint, miképen (*jo*): *jotenkin*, *jotensaki* (*joten-nsa-kin*) valamiképen, valamennyire, *jotenkuten* valamiképen (*jo-ku*); — egyéb melléknévi, rendesen többesített töktől: *samaten* azonképen, szintígy (*sama*), *muuten* másképen (*muu*), *toisten* másszor (v. ö. *toisesti*), *useimmiten* leggyakrabban (*useimpa*, *usea*), *enimmiten* többnyire (*enimpä*, *enä*). — A -*ten* rag változatjának tekintendő -*ti*: *samati* (= *samaten*), *kaiketi* mindenképen (*kaikke*); *peräti* egészen, épenséggel (*perä* utó, alap).

3. -*nne* (-*nne'*) raggal, lativ-féle helyhatározók, mutató, kérdő és relativ névmástöktől: *tänne* ide, *sinne* oda (v. addig).

tuonne oda, amoda, tova; minne hova, kunne hova (v. meddig, míg), jonne a hova, jonnekunne valahova.

4. Közbevetett -'a, 'ä, -ha, -hä (*-ka, -kü) helyjelelő képzővel (v. ö. *muukalaise* idegen, máshová való: *muu-ka-laise* »más helybeli«), helyadverbiumok a külső helyviszonyragokkal: *tüällä* (tä-ä-llä) itt, *siellä* (si-ä-llä) ott, *täältä* innen, *sieltä* onnan; *muualla* másutt, *muualta* másunnan, *muualle* másuvá; *kaikkialla*, *kaikkialta*, *kaikkialle* mindenütt, -innen, -tívé; *toisaalla* (toisiällä), -aalta, -aalle másutt stb.; *yhtäällä* (yhtäällä), *yhtäältä*, *yhtäälle* egyhelyen, -helyről, -helyre; *alhaalla* (alaalla, alahalla) alúl, alant, *alhaalta* alulról, *alhaalle* lefelé, aláfelé; *ylhäällä* (yläällä, ylähällä) fent, *ylhäältä* felülről, *ylhäälle* fölfelé; *etäällä* (etähällä) messze, távol, *etäältä* messzünnen, messziről, *etäälle*, *etäü* [**etääksi*] messzire (tö: *ete* elő).

5. -tusten, -tysten v. -tuksin, -tyksin raggal kölcsönös helyzetet kifejező határozók: *rinnatusten* egymás mellett v. mellé (»brust an brust«: *rinta*, pl. *istuvat r. ülnek egymás m.*); *vieritysten* u. a. (*viere* oldal); *perätysten*, *jäljetysten* egymás után (*perä*, *jälke*); *vastatusten* egymás ellenében (*vasta*), *päällitysten* egymás fölött (*päälle*, *pää*).

6. -lloin, -llöin raggal időhatározók névmástőktől: *tällöin* ekkor, *silloin* akkor, *milloin* v. *kulloin* mikor, midőn (*milloin-kulloin* néha, hébehóba); *jolloin* a mikor (*jolloin-kulloin* némikor, hébehóba), *muulloin* máskor.

7. *koska* »mikor« (nyilván a *ku* kérdő névmástőhöz tartozik): *ei koskaan* soha; — *jos* ha (*jo-tól*): *joska* habár, vajha; *joskus* néha, hébehóba (*jo-ku*).

b) Rendes casusragokkal képzett határozók:

1. A -na, -nä locativus, -ta, -tä (-a, -ä) ablativus, -ksi (v. csonkúlva -s, -') lativus eredeti egyszerű helyviszonyragokkal (melyek különben az essivus, partitivus, translativus ragjai, §. 13, II.), meg a -tse prolativusraggal (mely szintén néha elkopott: -') helyhatározók:

kaukana messze, távol, *kaukaa* messziről, *kauas* messzire (tö: *kauka*); compar. *kauempana*, *kauempaa*, *kauemmaksi* (-mmas, -mma').

läsnä közel, jelen (on l. jelen van); *lähes* közelbe (heran, hinzu; tö: *lähe*, v. ö. §. 18, a, 14); comp. *lähempänä*, *lähempää*, *läheemmäksi* (-mmäs, -mmä').

takana hátul, *takaa* hátulról, *taaksi* (taas, ta'a) vissza, hátra, megint, *taitse* (taitse) hátul el, hinten vorbei (tö: *taka*, §. 18, a, 5.); comp. *taampana* (taempana), *taampaa* (taempaa), *taammaksi* (taemmaksi v. -mmas, -mma').

ulkona kívül, kint, *ulkoa* kívülről, *ulos* ki (tö: *ulko*); comp. *ulompana*, *ulompaa*, *ulommaksi* (-mmas, -mma').

sisää belülről, *sisäksi* belé, be (tö: *sisä*, §. 18, a, 22.); comp. *sisempänä*, *sisempää*, *sisemmäksi* (-mmä').

alas, *ales* alá, le (tö: *ala*, *ale*: §. 18, a, 1.); (v. ö. a, 4. *alhaalla*); comp. *alempana* lejebb, lentebb, *alempaa* lejebbbről, *alemmaksi* (-mmas, -mma' lejebbre, alább).

ylös, *yles* föl (tö: *yle*, §. 18, a, 2.; v. ö. a, 4. *ylhäällä*); comp. *ylempänä*, *ylempää*, *ylemmäksi* (-mmäs, -mmä').

edes elé, előre (pl. *edes* tulla eléjönni, e. *tuoda* elérhozni; e. *ja taas* előre hátra), legalább (pl. *anna e. pikkuisen* adj legalább egy keveset); (tö: *ete*, §. 18, a, 4.; v. ö. a, 4. *etäällä*); — comp. *edempänä* tovább el, távolabb, *edempää* előbbbről, *tävolabbról*, *edemmäksi* (-mmäs, -mmä') előbbre, továbbra.

keskeä középről (középen, pl. *murtaa k. poikki* középen eltörni, mitten entzweibrechen).

pois, *poijes* el, félre (weg; pl. *menni*, *dobni*); *poikki* keresztbe (opp.: hosszában), keresztül, szét (pl. *jalka menee p. a láb szétmegyen*, eltörik); v. ö. §. 18, a, 20.; tö: *poikke* transversus).

ympäri körül (pl. *käydä* jární; v. ö. §. 18, a, 21.).

kotona honn (itt-, otthon), *kotoa* hazól, hazulról, [*kotia*, *kotiin* hazai]; (tö: *koto*).

2) A belső helyviszonyragokkal (locativus, ablativus, lativus helyett):

tässä itt, *tästä* innen, *tähän* ide; — *siinä* ott, *siitä* onnan, *siihen* oda; — *tuossa* ott, *amott*, *tuosta* onnan, *tuohon* oda, amoda; (lásd §. 17, d.; v. ö. a, 4. *täällä*, *täältä*, *siellä*, *sieltä*; a, 3. *tänne*, *sinne*).

kussa, *missä* hol; *kusta*, *mistä* honnan, *kuhun* hova; — *jossa* a hol, *josta* a honnan, *johon* a hova; — *jossa-kussa*

valahol, *josta-kusta* valahonnan, *johon-kuhun* valahova (lásd §. 17, e. f.; v. ö. a, 3. *kunne*, *minne*, *jonne*).

edessä elül, *edestä* elülről, *eteen* elé (§. 18, a, 4.).

sisässä bent, *sisästä* belülről, *sisään* belé (§. 18, a, 22.).

pois, *poissa*, *poijes*, *poikessa* el (nem jelen: pl. on p. er ist fort, nincs itt; v. ö. *pois* b, 1.).

yhdessä együtt, *yhdestä* szét (auseinander), *yhteen* össze, egybe (tő: *yhte* egy; v. ö. a, 4. *yhtäällä*).

ko'ossa együtt, *kokoon* egybe, össze (tő: *koko* rakás).

pystyssä (*pystössä*) fent, lábon állva; *pystyyn* (*pystyön*) föl, lábra (tő: *pysty* fölálló, erectus).

kodissa honn (itt, otthonn), *kodosta* hazól, hazulról, *kotiin* haza (tő: *koti*, *koto*, v. ö. *kotona* b, 2.).

kumossa eldőlve, *kumoon* le, földre (tő: *kumo* subversus).

ummessa zárva, *umpeen* zárt állapotba (pl. *pane silmäsi umpeen* tedd be = csukd a szemedet); *ummesta* ki (zárból), (tő: *umpe*).

3) A külső helyviszonyragokkal (v. ö. a, 4. *täällä*, *siellä*, *alhaalla* stb.):

tuolla ott, amott, *tuolta* onnan, amonnan.

edellä elül, *eleve*, *edeltä* elülről (előre), *eleve*; *edelle* előre (v. ö. *edessä* b, 2.).

sisällä, *sisültä*, *sisälle* (= *sisässä*: b, 2.).

keskeltä középről (középen: *keskeä* b, 1.).

hajalla szélylyel, *hajalta* össze (tkp. szétszórt állapotból pl. *ko'ota* gyűjteni), *hajalle* szét (pl. *ajaa* hajtani, *mennä* menni.)

ko'olla, *ko'olle* (= *ko'ossa*, *kokoon*: b, 2.).

kumolla, *kumolle* (= *kumossa*, *kumoon*: b, 2.).

4) Instructivusraggal (-n), főleg módhatározók, még pedig nagyrészt többesi szótótól is:

α) Egyesszámi szótótól: *kauhean* szörnyen, *sanomattoman* kimondhatatlanul (pl. *suuri* nagy); *liian* fölötte (*liika* fölös), *ylen* (*ylön*) szerfölött, fölötte (pl. *y. kaunis* f. szép; *y. katsoa* megvetni); *sangen* nagyon, igen, *aivan* egészen, merőben, *viljan* bőven; *hiljan* csendesen, lassan, *pian* hamar (*pika*), *myöhän* későn, *kauan* soká (hosszú ideig: *kauka*), *kesken* félben (pl. *jättää* hagyni: *keske* közép, köz); *ennen* előbb, ez (az)előtt (*ente*); *äskén* imént, csak most.

β) Többesszámi szótótól:

näin így, *niin* úgy, *noin* úgy, amúgy; *kuin* (*kun*) hogyan, mint, *joinkuin* valahogy (§. 17, d. e. f.).

yksin egyedül, egymagára (*yhte* egy; *yksin* . . -kin sőt . . is); *kaksin* kettenként, kettejével (*kahte* két), *kolmin* hármanként, *kymmenin* tizenként, *sadoin* százanként, százával, *tuhansin* ezrenként, ezrivel.

usein gyakran (*usea*), *harvoin* ritkán, *hyvin* jól, igen (*hyvä*), *pahoin* rosszul (*paha*), *kovin* erősen, igen (*kova*), *varain* (*varahin*, *varhain*) korán (*varaha*), *ensin* először, elsőben (*ente*), *viimein* utoljára, végre, elvégre (*viimee*, n. -me' utolsó), *vihdoin* végre, *ammoon* régen, *muinoin* régen, hajdan (-na), *välein* hamar, szaporán (*väleä*), *melkein* meglehetősen (-eä), *varsin* teljesen, nagyon (*varte*), *tuskin* bajjal, alig (*tuska*), *töin-tuskin* ügygyel bajjal, *tosin* igaz, ugyan (*tote*) stb.; *takaisin* hátra, vissza (*takaise*, *taka*), *jalkaisin* gyalog, zu fusz (*jalkaise*, *jalka*), *nykyisin* minap (*nykyise*, *nyky*), *väkisin* erőszakkal (*väkise*, *väke*), stb.; — különösen comparativus-tőktől készülnek rendesen ily mód- és időhatározók: *hiljemmin* lassabban, későbbben, *paremmin* jobban, *kovemmin* keményebben, *enemmin* inkább (*enempä*, *enä*), *vähemmin* kevésbé (*vähä*), *kauemmin* tovább (diutius: *kauka*), *myöhemmin* későbbben (*myöhä*), *varhemmin* korábban (*varaha*) stb.; — superlativus: *enimmin*, *kovimmin*, *kauimmin* stb.

γ) Instructivusraggal alakúl a -te-képzős nomen verbale (nomen actionis)-tól (§. 11, b.) módhatározó gerundium, mely gyakran valóságos adverbiumnak tekinthető, pl. *jouten* (e h. *joutaen*: *jouta*- vacare, ráérkezni) »üresen, dolognélkül«, *kierten* (e h. *kiertäen* kerülve: *kiertä*-) »körül« (*käyn k.*). Ilyen, közbeeső (bár többnyire divatlan) igetőképzéssel származó adverbiumok, főleg számnevek- és mennyiségjelentő szóktól: *yksittäin* egyenként (*yksittä*- egyenként osztani: *yhte* egy), *yksitellen* u. a. (*yksittele*-, v. fr. *yksittä*-), *kaksittain*, *kaksitellen* kettenként, *tuhansittain* ezrenként; *osittain* részenként (*ositta*:- *osa* rész); *vähittäin*, *vähitellen* apránként, lassanként (*vähä* kevés), *vuosittain* évenként (*vuote* év), *ajottain* időnként, hébehóba (*aika* idő); *joukottain* csapatonként (*joukko*), *kannut-tain* kannánként (*kannu*), *tynnyrittäin* tonnánként (-ri); *nimittäin* nevezetesen, névszerint (*nimittä*- nevezni: *nime* név).

5. Helyviszonyragokkal némely módhatározók: *salaa* titkon (*sala*), *totta* valóban, igazán (*tote*, *tosi*); — *tarkkaan* pontosan (*tarkka*), *varmaan* valóban, bizonyosan (*varma*), *suoraan* egyenesen (*suora*); — *kosolta* bőven, bőkezűen (pl. *antaa adni*: *koso*); *viljalta* bőven (pl. *on rahaa* van pénz), *kyllältä* eléggé, elegendőn; — *kylläksi* eléggé (*kyllä*), *liiksi* fölötte (*liika*).

c) A birtokos személyragok (néha csakis 3. szem.-rag) hozzájárulását elfogadó vagy kívánó határozók:

erinä, *erillä* külön (*on erinänsä*, *-llänsä* külön van), *erille* (mennä *erillensä* külön menni, *päisen erilleni*); *kotona* honn (*kotonani* [én], *-nasi* [te], *-nansa* [ö]); *miellellä* szívesen (*-lläni* [én], *-llümme* mi stb.: *mielle* kedv); *kokonansa*, *tykkä-nänsä* egészen (*koko*, *tykkä*), *ainoastansa* egyedül, csak (*ainoa*); *yleensä* általában; *uudestansa*, *uudellensa* újból, újra; *kallallansa*, *kallellansa* félre hajolva (pl. *olla lenni*), *kallallensa*, *kallellensa* u. a. (pl. *mennä* menni, azaz: *válni*); *toisinansa* néha, hébehóba (más-más ízben: *toise*); *yhtenänsä* egyre (*yhtenäni* [én]); *yksinänsä* egyedül [ö, ök], *yksinäni* [én]; *ikänänsä* valaha [ö], *ikänäni* [én] (ei... *ikänäni* soha [én]); *täynnänsä* v. *täysinänsä* tele [ö] stb.; — *sillänsä* úgy a mint volt (pl. *on* van), *siksensä* úgy a mint van (pl. *jättää* hagyni) (si az).

d) Viszonyragos (főleg irányragos) névszókat kísérő, illetőleg nyomatékostó mellékhatózók:

asti (»usque, tenus«): *loppuun a.* végig, *polviin a.* térdig; *tänne a.* idáig, *tähän a.* eddig, *siihen a.* addig; *kirkkoon v. kirkolle a.* templomig; *tarpeeksi a.* szükségig (a mennyire szükség van); — *aamusta asti* reggeltől fogva, *sütä a.* attól fogva, *kirkosta v. kirkolta a.* egész a templomtól.

saakka u. a.: *tänne s.*, *sinne s.*, *kirkosta v. kirkolta s.* *päin* (»hin, her«): *pohjaan p.* észak felé, *etelään p.* délre, *dél felé*; *alaspäin* lefelé, *ylöspäin* felfelé, *eteenpäin* előre, *elé felé*; *sinne p.* arra felé; — *pohjasta p.* északról, *-felől*, *alhaalta p.* alulról (von unten her), *ylhäältä p.* fölülről (von oben her); *toisaalta p.* másik oldalról.

käsin u. a.: *sinne k.* arra felé, *itään k.* kelet felé; — *edeltä k.* elülről (eleve).

kohden (§. 18, b, 2.) u. a.: *sinne k.* arra felé; — *sieltä k.* onnan, onnan felől (von dort her), *pohjasta k.* észak felől.

puolen (§. 18, b, 2.): *sieltä p.* onnan.

ilman (abessivus v. helyette partitivus mellett: »nélkül«): *ilman rahatta v. rahaa* pénz nélkül; *ilman muutta* a többiek nélkül (nem számítva a többieket).

I G E.

§. 20. Az ige szónak pusztá tőalakja, mint az ige-fogalom kifejezője, mely különböző képzőjű névszói származékokból (§. 11.) kiválik, egyszersmind a jelentő módú praesensalakok alapjául szolgál, a melyhez közvetlenül személyragok járúlnak hozzá. Tőle származnak külön képzőkkel az igemódok és igeidők alapalakjai, valamint fogalommódosítással járó új igeidők. Mind ezekben a finn igeidőknek, mely kivétel nélkül önhangzón végződik, s túlnyomóan két- és többtagú, vagy megmarad teljes alakja, mely azonban a végzőtagnak esetleges záródásával (§. 5. szerint) gyengült hangtestű zárt alakká válhatik (pl. *luke-* mellett *lu'e-*, *antam-* mellett *anna-*), vagy eléáll némely rövid végönhangzók elenyészésével csonka, illetőleg csonka és zárt alakja (pl. *tule-*: cs. *tul-*; *rupee-* v. *rupea-* [e h. *rupeta-*]: cs. z. *ruvet-*; *kuuntele-*: cs. z. *kuunnel-*) (v. ö. §. 5.).

§. 21. Egytagú rövid önhangzójú igeidő csak egy van: *e-* »nem«, azaz a személyragokat elfogadó »tagadó ige« (egy. 1. szem. *en*, 2. *et*, 3. *ei* stb., lásd §. 32.).

Egytagú hosszú v. iker-önhangzóval való igeidő is csak a következő kevés van: *saa-* kapni, érni, *jää-* maradni; *juo-* inni, *luo-* vetni, teremteni, *suo-* szánni, kívánni, *tuo-* hozni, *lyö-* ütni, *myö-* (myy-) eladni, *syö-* enni; *lie-* lenni, *vie-* vinni; *nai-* nőt venni, *pui-* csépelni, *ui-* úszni, *soi-* hangzani, *voi-* tehetni (posse); *käy-* kelni, járni (részint még kéttagú: *käve-*).

A két- és többtagú eredeti vagy származott igeidők végződnek:

a) valamelyik rövid önhangzón: pl. *anta-* adni, *elä-* élni; *niele-* nyelni, *nuole-* nyalni, *kuule-* hallani; *etsi-* keresni,

tohti- merni; *katso-* nézni, *puno-* fonni, *kytö-* (*kyte-*) lappangva égni; *ampu-* löni, *kutsu-* hívni, *kysy-* kérdezni, *väsy-* elfáradni stb.; — *opetta-* tanítani, *ymmärtä-* érteni, ismerni; *kuljeskele-* járkálni, csavarogni, *pimene-* sötétedni, *helise-* csengeni, *aukaيسة-* egyszerre nyitni, *viheriöitse-* zöldelleni; *kiirehti-* sietni, *uneksi-* álmodni; *tapahtu-* történni, *hyväksy-* helyeselni, *parantu-* gyógyulni, *hukaantu-*, *hukaantu-* elveszni, *kokoontu-* összegyűlni, *tekeenty-* tevődni, változni, stb.

b) *aa*, *ää*, *ee* (*ea*, *eä*), *ii* (*ia*, *iä*), *oo* (*oa*), *öö* (*öä*), *uu* (*ua*), *yy* (*yä*) hosszú önhangzók, illetőleg utó *a*, *ä*-vel való két-két önhangzón, melyekből amazok assimilatio és összevonás által keletkeztek; ezen igetőknek kettős végönhangzója közt *t* lappang (*-ota*, *-ätä*, *-eta*, *-ota* stb.), mely csonka alakjokban megint elé is tűnik: pl. *lupaa-* ígérni, *pelkkää-* félni, *rupee-* v. *rupea-* kezdeni, *kokoo-* v. *kokoa-* gyűjteni, *eriä-* v. *eriä-* elválni, *tajuu-* v. *tajua-* megérteni, *älyy-* v. *älyä-* észrevenni, stb.

c) *aa*, *ää* hosszú önhangzók, melyekkel még *aja*, *äjä* változik; eredetibb tövög: *-aita*, *-äitä*: pl. *palaa-* v. *palaja-* visszatérni, *herää-* v. *heräjä-* ébredni, *komaa-* v. *komaja-* kongani, *tärää-* v. *täräjä-* rezegni, reszketni.

d) *i*-utós ikerönhangzón (*-tse* képzővel bővülő mellékalakkal), pl. *haravoi-* gereblyélni (és *haravoitse-*), *kipinöi-* szikrázni (és *kipinöitse-*).

§. 22. Igetők, melyeknek némely mássalhangzón (*k*, *n*, *t*) kezdődő képző előtt csonka alakjuk (§. 20.) fordul elé:

a) A rövid *e* végű kéttagúak, melyekben a végönhangzót csak egyszerű *l*, *r*, *n*, *s*, vagy *ks*, *ts* előzi meg; meg a szintily végű többtagúak, megelőző *l*, *s*, *ts*-vel; ezeknek csonka (illetőleg csonka és zárt) alakjukban elmarad a vég *e*, *s* az így esetleg a tövégre kerülő *ks* gyengül *s*-vé, *ts* meg *t*-vé: pl. *tule-* jönni, *pure-* harapni, *mene-* menni, *pese-* mosni, *juokse-* futni, *kaitse-* őrizni: cs. al. *tul-*, *pur-*, *men-*, *pes-*, *juos-*, *kait-*; — *palvele-* szolgálni, *nurise-* morogni, *nielaise-* hirtelen elnyelni, *häiritse-* zavarni, *askaroitse-* dolgozni: cs. al. *palvel-*, *nuris-*, *nielais-*, *häirit-*, *askaroit-*; — *ompele-* varrni, *kuuntele-* hallgatni, *ajattele-* gondolni, *särkele-* tördelni, *aukaيسة-* kinyitni,

repäise- elszakítani: cs. és z. al. *ommel-*, *kuunnel-*, *ajatel-*, *särjel-*, *au'ais-*, *reväis-*. — Ide csatlakoznak még: *teke-* tenni, *näke-* látni: cs. al. *teh-*, *näh-*; — meg a *-te* (**-ite*) végű reflexiv igetők (§. 23, d.) pl. *muutata-* (**muuttaite-*) változni, *pesete-* (**peseite-*) mosdani: cs. al. *muutat-*, *peset-* (*muuttait-*, *peseit-*).

b) A rövid *e* végű többtagúak, melyekben a végönhangzót *n* előzi meg; ezeknek csonka (illetőleg csonka és zárt) alakjukban elmarad a vég-*e*, de a tövégre kerülő *n* következő *k*, *t* előtt *t*-vel cserélődik föl: *parane-* javulni, *lähene-* közeledni, *kykene-* bírni (valere), *rohkene-* merni: cs. al. *paran-*, *parat-*; *lähen-*, *lähet-*; cs. és z. al. *ky'en-*, *ky'et-*; *rohjen-*, *rohjet-*.

c) A hosszú önhangzón (*aa*, *ää*, *ee*, *ii*, *oo*, *öö*, *uu*, *yy*), illetőleg utó *a*, *ä*-vel való kettős hangzón (*ea*, *eä*, *ia*, *iä*, *oa*, *öä*, *ua*, *yä*) végződő két és többtagú igetők (§. 21, b.); ezeknek csonka alakjukban a tövög utóhangzója elmarad s a két végönhangzó közül kiszorult *t* megint eléűnik, vagyis csonka alakjuk az eredeti teljes *-ata*, *-ätä*, *-eta*, *-etä* stb. tövégből áll elé, a rövid végönhangzó (*a*, *ä*) elvetésével, pl. *korjaa-* összeszedni, *silmää-* szemlélni, *erii-* (*eriä-*) elválni, *tarjoo-* (*tarjoa-*) kínálni, *rajuu-* (*rajua-*) viharozni, *älyy-* (*älyä-*) észrevenni, érteni: cs. al. *korjat-*, *silmät-*, *erit-*, *tarjot-*, *rajut-*, *älyt-*; — *tapaa-* találni, *makaa-* feküdni, *pelkkää-* félni, *rupee-* (*rupea-*) kezdeni, *kiipee-* (*kiipeä-*) fölmászni, *sikiä-* (*sikiä-*) fogamzani, születni, *kokoo-* (*kokoa-*) gyűjteni, *aalto-* (*aalto-*) hullámozni, *liukuu-* (*liukua-*) fesleni, oldódni: cs. és z. al. *tavat-*, *ma'at-*, *pelät-* (*peljät-*), *ruvet-*, *kiivet-*, *si'it-*, *ko'ot-*, *aallot-*, *liuvut-*.

d) Az *aa*, *ää* (*aja*, *äjä*) végű igetők (§. 21, c.); ezeknek csonka alakjuk *at-*, *ät-* e h. *ait-*, *äit-* (az eredeti *aita-*, *äitä*-féle tövégből), pl. *salaa-* (*salaja-*) titkolni: cs. *salat-*, *hyrää-* (*hyräjä-*) búgni, dongani: cs. *hyrät-*.

e) A megelőző önhangzóval *u*, *y*-n (*au*, *äy*, *eu*, *iü*, *iy*, *ou*-n) végződő reflexiv igetők (§. 23, c. γ.); ezeknek *ute*, *yte*-féle teljesebb mellékalakból csonka tőalakjuk *ut-*, *yt-* (*aut-*, *äyt-* stb.), pl. *avau-* nyitni, *heittäy-* vetődni, vetemedni, *laskeu-* ereszkedni, *kokou-* gyűlni: cs. al. *avant-*, *heittäyt-*, *laskeut-*, *kokout-*.

§. 23. Igetőtől származó ige.

a) Szenvedő ige (verbum passivum): *-tta*, *-ttä* és *-ta*, *-tä* képzővel; a *-tta*, *-ttä* képzőalakokkal két és többtagú teljes végű alapigétől, melynek esetleges *a*, *ä* végönhangzója *e*-vé változik, pl. *usko*- hinni, *kysy*- kérdezni, *etsi*- keresni, *luke*- olvasni, *vala*- önteni, *elä*- élni, *pidä*- tartani, *anta*- adni, *alka*- kezdeni, *ymmärtä*- érteni, *kirjoitta*- írni, *herättä*- ébreszteni: pass. *uskotta*-, *kysyttä*-, *etsittä*-, *lu'etta*-, *valetta*-, *elettä*-, *pidettä*-, *annetta*-, *aletta*-, *ymmärrettä*-, *kirjoitetta*-, *herätettä*; — ellenben *-ta*, *-tä* képzőalakokkal készül a passivum minden egytagú igétől, meg a két- és többtaguak csonka alakjától (§. 22.), pl. *saa*- kapni, *juo*- inni, *vie*- vinni: pass. *saata*-, *juota*-, *vieta*-; pl. *tule*- (cs. *tul*-): *tulta*-, *mene*- (men-): *mentä*-, *juokse* (juos-): *juosta*-, *hääritse* (häärit-): *häärittä*-, *ompele* (ommel-): *ommelta*-, *rohkene* (rohjet-): *rohjetta*-, *korjaa* (korjat-): *korjatta*-, *pelkää* (pelät-, *peljät*-): *pelättä*-, *peljättä*-, *kokoo*- (ko'ot-): *ko'otta*-, *teke*- tenni: *tehtä*-, *näke*- látni: *nähtä*-.

b) Miveltető ige (v. causativum, factivum): *-tta*, *-ttä* képzővel egytagú igetőtől, meg kéttagú rövid önhangzón végződő töktől, még pedig ezek teljes alakjától, habár van is csonka alakjuk (§. 22, a.), pl. *juotta*- itatni (*juo*- inni), *syöttä*- etetni (*syö*- enni), *menettä*- (mene-), *puretta*- (pure-), *te'että*- (teke-); *uskotta*- (*usko*-), *elättä*- (elä-), *annatta*- adatni (*anta*-) stb.; — szintén *-tta*, *-ttä*-vel a többtagú *u*, *y*- végű töktől, pl. *ahdistutta*- szorongatni (*ahdistu*- szorúlni), *säikähdyttä*- megijeszteni (*säikkähty*- ijedni); — ellenben *-ta*, *-tä* képzővel a *-ne* végű többtagú tök *n*-féle csonka alakjától (22, b.): *paranta*- gyógyítani (*parane*-, *paran*-), *rohjenta*- bátorítani (*rohkene*-, *rohjen*-), *heikentä*- gyengíteni (*heikkene*-, *heiken*- gyengülni); — szintén *-ta*, *-tä*-vel *-ise* végű többtaguak csonka *-is* alakjától, pl. *helistä*- csengetni (*helise*- csengeni), *varista*- hullatni, elpotyogatni (*varise*-); meg végre szintegy minden egyéb két- és többtagú igetőknek *-t* (*-at*-, *-ät*-, *-et* stb., §. 22, d.) végű csonka alakjától, pl. *pelättä*-, *peljättä*- (*pelkää*-, cs. *pelät*-, *peljät*-), *erittä*- elválasztani (*eriä*-, cs. *erit*-), *sulatta*- olvasztani (*sulaa*-, cs. *sulat*- olvasdni), *hedelmöittä*- gyümölcsöztetni (*hedelmöitse*-, cs. *hedelmöit*-).

Jegyzet. Némileg eltérők: *nosta*- emelni (*nouse*- emelkedni); *näyttä*- mutatni (*näke*- látni), *jättä*- hagyni (*jää*- maradni). — Némely ige, különösen többtagú *a*, *ä*-végűek s melyek magok is causativ képzővel készültek, csak közvetítő *u*, *y*-féle reflexiv alakon fogadják el a causativ képzőt; pl. *kirjoitutta*- íratni (*kirjoitta*- írni), *ymmärtyttä*- értetni (*ymmärtä*-, refl. *ymmärtty*-), *elätyttä*- eltartani (*elättä*-); v. ö. *lakatta*- és *lakkautta*- szüntetni (*lakkaa*- szűnni), *herättä*- és *herätyttä*- ébreszteni (*herää*- ébredni).

c) Visszaható ige (v. reflexivum): *a*) *-pu*, *-py* képzővel egytagú alapigétől: *saapu*- kapódni, kerülni v. hova (*saa*- kapni, érni), *syöpy*- evődni, tele enni magát (*syö*- enni), *juopu*- lerészegedni (*juo*- inni, v. ö. sich betrinken).

β) *-u*, *-y* képzővel *a*, *ä*, *e*-végű két- és többtagú alapigéktől, melyeknek e véghangzójuk a képző előtt rendesen kiszorúl: *murtu*- törni, szakadni, frangi (*murtä*- frangere); *kastu*- nedvesülni (*kasta*- nedvesíteni), *valu*- ömleni, öntödni (*vala*- önteni), *kääntä*- fordítani (*kääntä*- fordítani), *peitty*- befedődni, rejtőzni (*peittä*- fedni, takarni); *uudistu*- ujúlani (*uudista*- ujtani), *vahventu*- megerősödni (*vahventa*- erősíteni), *yhdistä*- egyesülni (*yhdistä*- egyesíteni), *vähenty*- kevesbedni, fogyni (*vähentä*- kevesbiteni); *kuulu*- hallatszani, audiri (*kuule*- audire), *tuntu*- érződni, sentiri (*tunte*- sentire), *näky*- látszani (*näke*- látni), *särky*- eltörni, frangi (*särke*- frangere).

γ) Szintén *-u*, *-y* képzővel, de a mely mellett következő *t*, *n*, *k* előtt egy teljesebb *-ute*, *-yte*-féle képzőnek *-ut*, *-yt*-féle csonka alakja szerepel, *i*, *o*- végű kéttagú alapigéktől, melyeknek e véghangzójuk megmarad: *sitou*- (*sitout*-) kötődni, ligari (*sito*- kötni), *hierou*- (*hierout*-) dörgölődni (*hiero*- dörgölődni), *tastiu*- (*tastiut*-) magát fékezni, csillapulni (*tasti*-), *kääriy*- becsavaródni, begöngyölődni (*kääri*-); — szintegy némely kéttagú *a*, *ä*, *e*-végű alapigéktől is, részint a *β*. szerint való alak mellett: *antau*- (*antaut*-) adni magát (bocsátkozni, indulni, hajlani): *anta*- adni; *heittäy*- (*heittäyt*-) vetődni, vetemedni (*heittä*- vetni); *laskeu*- (*laskeut*-) erőszkedni (*laske*- erőszketni), *tekey*- tevődni (csinálódni, változni: *teke*- tenni); *valau*-, *peittäy*- = *valu*-, *peitty*- (*β*. alatt); — végre csakis így a hosszú vagy kéttős önhangzón végződő két- (illetőleg három)-tagú igéktől (§. 22, c. d.), melyek hosszú végönhangzójuknak csak első felét tartják meg a reflexiv képző előtt: *avau*- (*avaut*-) nyilni (*avaa*- nyitni), *sulau*- olvasásba

jutni, elolvadni (*sulaa-* olvadni), *heräy-* fülébredni (*herää-* ébredni), *ratkeu-* szétszakadni (*ratkee-*, *ratkea-* id.), *kokou-* gyűlni (*kokoo-*, *kokoa-* gyűjteni).

δ) *-utu*, *-yty* képzővel, vagy e helyett *-untu*, *-ynty* képzővel azon igéktől, melyektől γ. szerint is készül a reflexivum, s melyek itt is megtartják egész vagy fél végönhangzójukat; ehhez meg az *-untu*, *-ynty*-nek kezdő önhangzója áthasonlíthat (*-auntu* h. *-aantu* stb.): *antautu-*, *heittäyty-*, *sitoutu-*, *tastiutu-*, *tekeyty-*, *avautu-*, *heräyty-* = *antau-*, *sitou-*, *tastiu-*, *tekey-*, *avau-*, *heräy-* (γ. alatt); — *kokountu-* (*kokoontu-*), *laskeuntu-* (*laskeentu-*), *tekeenty-*, *tastiuntu-*, *heräänty-* = *kokou-*, *laskeu-*, *tekey-*, *tastiu-*, *heräy-* (γ. alatt).

d) Visszaható igető (v. reflexivum) készül még *-te* képzővel is, azaz tkp. *-tte*-vel, mert hozzájárultával az alapigető végén §. 5. szerint való mássalhangzógyengülés áll be; a képző régiebb alakjának vehető *-tse*, s innen érthető, hogy (a praes. 3. szem.) helyette *-kse* fordul elő; csonka alakja: *-t*; pl. *muutate-* (*muutakse-*, cs. al. *muutat-*) változni: *muuttav* változtatni, *pesete-* (*peseke-*) mosdani, magát mosni: *pese* mosni; *käännäte-* fordítani, sich wenden: *kääntä-* fordítani; *vedäte-* huzódni: *vetä-* húzni; *vyöttelete-* (*vyöttelekse-*) övedzeni, sich gürten: *vyöttele-* övezni.

Jegyzet. A *-te* (*-kse*) képzős reflexiv igék az alapján nyugati-finn irodalmi nyelvbe a keleti-finn (savo-karjalai) népnyelvből vannak átvéve. De használatuk még elég gyér, ragozásuk hiányos (már a keleti-finn népnyelvben is); jelesen némely igealakok nem ezen reflexive képzett igétől, hanem az egyszerű alapigétől származnak, saját reflexiv személyragokkal (§. 28, §. 29. c.) — E mellett az irodalom, bár általában gyéren, a teljesebb *-ite* (*-ikse*) refl. képzőalakokkal is él, meg ennek rövidültjével *-i* (ugyancsak egyes savo-i tájajeztségek szerint): *muuttaite-* és *muuttai-* (cs. *muuttait-*), *peseite-* és *pesei-* (cs. *peseit-*). Lásd: Ahlqvist, Kieletär III, 56; Aminoff, Suomi (II. Jakso) XI, 227–231.

e) Gyakorított (ismételt, elaprózott v. folytonos cselekvést jelentő) igető (verbum frequentativum, continuativum):

α) *-le* képzővel, mely előtt a két- és többtagú alapigének e-n kívül egyéb rövid önhangzója *e*-re változik (*-ele*), hosszú (vagy *a*, *ä* utós kettős) végönhangzójának (§. 21, b. c.) pedig utófele *e*-vé vagy *i*-vé gyengül (*-aele*, *-äele*, *-oele* v. *-aile*, *-äile*,

-oile stb.); esetleg így keletkező *-iele* fölcserélhető *-eile*-vel; pl. *hake-* keresni: gyak. *hakele-*, *anta-* adni: *antele-*, *elä-* élni: *elele-*, *opetta-* tanítani: *opettele-*, *lämmittä-* melegíteni: *lämmittä-*; *laati-* rendezni, intézni: *laatele-*, *repi-* szakítani, tépni: *repele-*; *sano-* mondani: *sanele-*, *sito-* kötni: *sitele-*; *astu-* lépni: *astele-*, *puhu-* beszélni: *puhele-*, *kysy-* kérdezni: *kysele-*; — *leikkaa-* metszeni: *leikkaele-* v. *leikkaile-*, *hyppää-* szökni: *hyppäele-* v. *-äile*, *sylee-* (*syledä-*) üelni: *syleile-*, *kokoo-* (*kokoa-*) gyűjteni: *kokoele-*, *kokoile-*.

Jegyzet. Az egytagú *käy-* kelni, járni tőtől: gyak. *kävele-* (a *käve-* eredetibb tőaktól). — Némely *-itse* végű igéktől a gyak. alak: *-ittele*: *kaupittale-* (*kaupitse-* árúlni), *leikkittale-* (*-itse* játszani), *mainittale-* (*mainitse-* említeni). — Egyéb nem számos eltérők közül megemlíthető: *etsiele-* (*etsi-* keresni), *kasvaelle-* (*kasva-* nőni), *seisoile-* (*seiso-* állni).

β) *-skele* (= *-ske-le*) v. *-ksele* képzővel: *uiskele-* v. *uiksele-* (*ui-* úszni), *käyskele-* (*käy-* kelni, járni), *syöskale-* (*syö-* enni), *vieskele-* (*vie-* vinni), *myyskele-* (*myy-* eladni); *ja'eskele-* (*jaka-* osztani), *eleskele-* (*elä-* élni), *astuskele-* (*astu-* lépni), *vyöryskele-* (*vyöry-* forogni); *ha'eskele-* (*hake-* keresni), *te'eskele-* (*tettetni*, *simulare*: *teke-* tenni).

γ) *-skentele* (= *-ske-ntele*) v. *-ksentele* képzővel: *käyskentele-* (*käy-*), *myyskentele-* (*myy-*), *uiskentele-* (*ui-*), *te'eskentele-* (*teke-*).

δ) *-ntele* (= *-nte-le*) képzővel: *purentele-* (harapdálni: *pure-* harapni), *tarjontele-* (*tarjo-*, *tarjoo-* kínálni), *te'entele-* (*teke-*), *kuuntele-* (e h. *kuulentele-* meghallgatni, ráhallgatni: *kuule-* hallani).

f) Hirtelen v. egyszeri cselekvést jelentő igető (verbum subitum, momentaneum):

α) *-aise*, *-äise* v. *-ase*, *-äse* képzővel, mely előtt az alapigének végönhangzója kizszorúl (< *aise*, *äise* stb.) pl. *puraise-* (hirtelen harapni, megh.: *pure-* harapni), *repäise-* (*repi-* szakítani), *lohkaise-* (*lohko-* lehasítani, levágni), *potkaise-* (*potki-* rügni), *kysäise-* (*kysy-* kérdezni), *parkaise-* (*parku-* rini), *uhkaise-* (*uhkaa-* fenyegetni), *ryöstäise-* (*ryöstä-* fosztani, kirabolni).

β) *-ahta*, *-ähtä* képzővel, úgy mint az előbbivel (< *ahta*): *naurahta-* (magát elnevetni: *naura-* nevetni), *seisahta-* (megállani: *seiso-* állani), *katsahta-* (hirtelen oda nézni: *katso-*

nézni), *pysähtä-* (meg-, elállani: *pysy-* maradni, nem mozogni), *nukahta-* (hirt. elszunnyadni: *nukku*), *vierähtä-* (legördülni: *vieri-*, *viery-*), *leimahta-* (fölvillanni: *leimaa-* villogni), *herähtä-* fölserkenni: *herää-* ébredni).

§. 24. Névszótóttól származó igető.

a) Valami *v é* válást jelentő igető: *-ne* képzővel melléknévi alapszótól; ennek *a*, *ä* véghangzója többnyire *e*-vé gyengül, s ezenkívül az *-ea*, *-eä* (régibb *-eta*, *-etä*)-féle mellékevegeknek a végszótag (*-a*, *-ä* = régibb *-ta*, *-tä*) elhagyásával fennmaradó alaprészükön megy végbe a *-ne*-féle igeképzés; pl. *huonone-* gyengülni (*huono* gyenge, hitvány), *pahene-* rosszabbulni, *-bbodni* (*paha* rossz), *vähene-* kevesbedni, fogyni (*vähä* kevés), *suurene-* nagyobbodni (*suure* nagy); *rohkene-* bátorodni, merni (*rohkea* [*rohketa*] bátor), *pimene-* sötétedni (*pimeä* [*pimetä*] sötét).

Jegyzet. Ezen *-ne* képzős igéknek causativuma *-nta*, *-ntä* végű (§. 23, b.), pl. *rohjenta-* bátorítani, *vähentä-* kevesbíteni; s a megint ettől való reflexivum *-ntu*, *-nty* (§. 24, c, β.) lényegesen csak azt teszi a mit a *-ne* képzős első származékige, pl. *rohjentu-* bátorodni, *vähenty-* kevesbedni.

b) Valami *it*-tevést, csinálást, művelést, valamivel *tevést*, bánást, valamivel *működést*, valamivel *illetést* jelentő igető:

α) *-ta*, *-tä*, vagy *-a*, *-ä*, képzővel: *hammasta-* harapni, dentibus uti (*hampa*, cs. al. *hammas* dens), *paimenta-* legeltetni (pásztorolni: *paimene*, cs. *paimen* pásztor), *ääntä-* hangozni, hangot adni (*ääne* hang), *seivüstä-* karózni (*seipää*, cs. *seiväs* karó), *pisarta-* csepegni (*pisara* csepp), *höyhentä-* mellestzeni, deplumare (*höyhene*, cs. *höyhen* toll); — *rasvaa-* zsírozni (*rasva* zsír), *kehräü-* fonni (*kehrä* orsófa), *silmäü-* szemelni, szemlélni (*silmä* szem), *nokea-* kormozni (*noke* korom), *syileä-* ölelni (*syile* öl), *kokoa-* rakásra gyűjteni (*koko* rakás), *vahtoa-* v. *vahtua-* habzani, spumare (*vahto*, *vahtu* spuma), *höyryä-* gőzölni (*höyry* gőz).

Jegyzet. Az így keletkező *ea*, *eä*, *ia*, *iä*, *oa*, *ua*, *yä* igetővégek átmehetnek *ee*, *iä*, *oo*, *uu*, *yy*-be (v. ö. ö. §. 21, b.).

β) *i*-képzővel, mely előtt az alapnévszónak *a*, *ä*, *e* véghangzója kizszorúl: *muni-* tojni (ova parere: *muna* = tojás), *poiki-* kölyközni, fiadzani (*poika* fiú), *pesi-* fészkelni, nidificare

(*pesä* fészek), *sormi-* ujjal tapogatni (*sorme* ujj), *taimi-* csirázni (*taime* csira), *huoli-* vele gondolni (*curare*: *huole* cura).

Jegyzet. Némely *o*-végű igetők a mellettük álló *a*-végű névszótól szintén ezen *i* képzővel származnak, mely azonban elenyészett, miután az *a*-t *o*-vá változtatta (úgy mint ezt a többesítő *i* teszi): pl. *sano-* mondani (*sana* szó), *vitso-* vesszőzni (*vitso* vessző), *varso-* csikózni (*varsa* csikó), *lahjo-* ajándékozni (*lahja* ajándék); azaz: ezen igetők régibb *sanoi-*, *vitsoi-*, *varsoi-*, *lahjo-* helyett valók.

γ) *-itse* (= *-i-tse*) képzővel: *naulitse-* szegezni (*naula* szeg), *pyhitse-* szentelni (*pyhä* szent); *vahingoitse-* károsítani (*vahinko* kár), *iloitse-* örvendezni (*ilo* öröm), *vasikoitse-* borjadzani (*vasikka* borjú), *varsoitse-* csikózni, csikót elleni (*varsa*), *hedelmöitse-* virágozni, gyümölcsözni (*hedelmä*), *kipinöitse-* szikrázni (*kipinä*).

δ) *-itta*, *-ittä* (= *-i-tta*, *-i-ttä*) képzővel, különösen a »valamivel ellátás« értelmében: *raudoitta-* vasalni (*rauta* vas), *hopioitta-* ezüstözni (*hopia* ezüst), *nenittä-* orral, hegygyel ellátni (*nenä*), *sonnitta-* trágyázni (*sonta* trágya), *nimittä-* nevezni (*nime* név), *pyhittä-* szentelni (*pyhä*); — »valami *v é* tevést« jelentők, pl. *lujoitta-* erősíteni (*luja*), *pitkittä-* hosszabbítani, folytatni (*pitkä* hosszú).

ε) *-sta*, *-stä* és **sta*, *-istä* képzőkkel: *kalasta-* halászni (*kala* hal), *linnusta-* madarászni (*lintu* madár), *metsüstä-* vadászni (*metsä* erdő), *ujosta-* szégyenkedni (*ujo* verecundus); — *veristä-* megvérezni (*vere* vér), *lävistä-* átllyukasztani (*läpi* lyuk), *vahvista-* erősíteni (*vahva* erős), *uudista-* újítani (*uute* új), *kukoista-* virágozni (*kukka* virág).

Jegyzet. Ilyen *-ista*-féle igének reflexivuma (*-istu*, *-isty*) az alapnévszó mellett esetleg azzá válást jelentő igének tűnik föl (a milyenek a *ne*-félék): *vahvistu-* erősödni, *uudistu-* ujúlni, *yhdisty-* egyesülni (*yhte*).

c) Valaminek tartást, vélelét, mondás¹ jelentő igető *-ksu*, *-ksy* képzővel: *paljoksu-* sokallani (*paljo* sok), *vähäksy-* kicsinyleni (*vähä*), *hyväksy-* helyeselleni (*hyvä* jó), *pahaksu-* rosszallani, rossz néven venni (*paha* rossz), *kummaksu-* csodállani (*kumma* csoda).

Jegyzet. Ezekkel váltakozva *-stu*, *-sty*-félék is (azaz b, ε-féle származékigének reflexivuma) fordulnak elő: *pahastu-*, *kummastu-*, *vähästy-*. A »valaminek tartás« értelmében azonban b. α. szerint alakult »vmit tevést« jelentő igék is szerepelhetnek: *rakasta-* szeretni (*rakkaa*, cs. *rakas* amatus, carus), *vierasta-* idegennek tartani, tőle idegenkedni (*vieraa*, cs. *vieras*), *kummaa-* csodállani (*kumma* csoda).

§. 25. Alanyra-mutatással járó igealakok.

Az egyszerű (azaz nem körülírt, vagyis segédigéből és participiumokból szerkesztett) igealakok, melyek állítmányszóként állanak, egyazonképen fejezik ki az ige tön (akármilyen jellemű is annak jelentése: transitív v. intransitív; activ, passiv v. reflexiv) az állításnak módra és időre nézve való különbségeit; ellenben különbözőleg a személyre vonatkozást, a mi szerint vagy határozott egyes- v. többesszámi 1. 2. 3. személyre mutatnak mint alanyra, vagy határozatlan többes-számi személyre, vagy végre a határozott alanyszemélyre mutató mellett egyszersmind az igecselségeknek ugyanarra mint tárgyra való visszahatását is fejezik ki. E szerint az igeragozásnak háromféle neme különböztethető meg: 1) Határozott alany-személyes ragozás; 2) határozatlan alany-személyes ragozás; 3) reflexiv (visszaható) ragozás.)

Jegyzet. A határozatlan többes-számi alanyra mutató ragozás csak a szenvedő ige tönjé illeti, s minden időben és módban csak egy alakja van: ind. praes. *sanotaan* »dicitur« (azaz: mondják, man sagt), praet. *sanottiin* »dicebatur« (azaz: mondták, man sagte) stb., s ez ilyen alakokat »passivum impersonale«-nak is szokták nevezni. E mellett azonban határozott egyes-számi 3. személyre is vonatkozhatnak passiv értelemben. De ezen úgyn. »személytelen« passiv-alakokon kívül előfordulnak még három módban (concessivus, conditionalis, imperativus-optativusban) határozott 1. 2. 3. alanyszemélyre mutató alakok, s ezek csak a rendes alanyszemélyes ragozással készülnek a szenvedő képzésű (§. 23, a.) ige tönjéről. — Szintígy az alanyszemélyes ragozáshoz tartozók azon reflexiv igealakok, melyekben a visszahatást maga az ige tön fejezi ki képző által (§. 23, c. d.) s a személyrag csakis alanymutató.

§. 26. Egyszerű alakokkal kifejezhető ige idő (tempus) a finnben csak kettő van: 1) Jelen idő (praesens), melynek jelentő módbeli tőalakja maga a puszta ige tön, de teljes (s csak esetlegesen a hozzájáruló személyragok miatt zárt) alakjában; lehet rajta, kivált segítő határozás mellett, jövőt (futurum) is érteni.

2) Múlt idő (praeteritum), praet. imperfectum és aoristus értelmében, de csak jelentő módbeli állításról; tőalakja a teljes ige tön -i képzővel, mely előtt az ige tönnek végőhangzója §. 4. szerint gyengül, változik vagy kiszorul.

a) Pl. *saa*- kapni: praet. *sai*, *myy*- eladni: *myi*, *tuo*- hozni: *toi*, *vie*- vinni: *vei*, *syö*- enni: *söi*, *ui*- úszni: *ui*; —

anta- adni: *antoi*, *maksa*- fizetni: *maksoi*, *murta*- törni: *murti*, *otta*- venni: *otti*; *elä*- élni: *eli*, *kylvä*- vetni: *kylvi*; *lohdu*- vigasztalni: *lohdu*, *seisahta*- megállni: *seisahti*, *helistä*- csengetni: *helisti*; — *tule*- jönni: *tuli*, *mene*- menni: *meni*, *pure*- harapni: *puri*, *teke*- tenni: *teki*, *särke*- törni: *särki*, *ompele*- varrni: *ompeli*, *astuskele*- lépdegélni: *astuskehi*, *pakene*- elfutni: *pakeni*, *helise*- csengeni: *helisi*, *aukaise*- rögtön nyitni: *aukaisi*; — *sano*- mondani: *sanoi*, *puno*- fonni: *puno*; — *ampu*- löni: *ampui*, *kysy*- kérdezni: *kysyi*, *tapahtu*- történni: *tapahtui*, *vähenty*- kevesbedni: *vähentyi*; — *etsi*- keresni: *etsi* (v. *etsei*), *kuori*- hántani: *kuori* (v. *kuorei*). — Passiv ige tönjéről: *tulta*- (*tule*-): *tulti*- [*tultihin*, *tultiin*], *saata*- (*saa*-): *saati* [*saatiin*], *sanotta*- (*sano*-): *sanotti* [*sanottiin*].

Jegyzet. A *käy*- kelni, járnai tőnek *käve*- mellékalakjától: praet. *kävi*.

Jegyzet. A praeteritumi tőnek esetleges -ti vége, közvetlenül hosszú v. iker-önhangzó vagy l, n, r után, átmegegy -si-re (§. 6, a.), de e mellett néha a ti-féle alak is fordul még elő: *huuta*- hívni: praet. *huusi* (*huuti*), *pyytä*- kérni: *pyysi* (*pyyti*), *tietä*- tudni: *tiesi*, *kieltä*- tiltani: *kielsi* (*kieltti*), *kääntä*- fordítani: *käänsi* (-nti), *kumarta*- meghajolni: *kumarsi* (-rti); stb. — Szintígy *lähte*- elindulni: *läksi* v. *lähti*.

Jegyzet. Némely kétagú a-végű ige tön, a §. 4. szerint még kellő -oi helyett, szintén már i-n vagy csakis i-n végződik a praeterituma: *autta*- segíteni: *auttoi* v. *autti*, *tailla*- meghajlítani: *tailloi* v. *taitti*, *kaata*- dönteni: *kaato*i v. *kaasi* (*kaati*); *taita*- tudni, posse: *taisi*.

β) A hosszú aa, ää, ee, ii, oo, uu, yy-n, illetőleg ea, eä, ia, iä, oa, ua, yä-n (eredetibb -ata, -ätä, -eta, -etä stbin), meg az aa, ää v. aja, äjä-n (= ered. -aita, -äitä-n) végződő ige tönnek (§. 21, b, c.) praeterituma még az eredetibb tőalaktól való, s így végződik: -asi, -äsi, -esi, -isi, -osi, -usi, -ysi (megelőző -ati, -äti, -eti stb. helyett), pl. *lupaa*- igérni: praet. *lupasi*, *pelkää*-: *pelkäsi*, *rupee*- v. *rupea*-: *rupesi*, *kokoo*- v. *kokoa*-: *kokosi*, *haluu*- v. *halua*-: *halusi*, *älly*- v. *ällyä*-: *älysi*. — Szintígy a §. 23, c, γ. említett -u, -y-végű, illetőleg teljesebb -ute, -yte-féle reflexiv ige tönjéről a praeteritumi tő -usi, -ysi végű, pl. *antau*-: praet. *antausi*, *heittä*-: *heittäysi*, *laskeu*-: *laskeusi*, *kokou*-: *kokousi*.

§. 27. A jelentő módon (indicativus) kívül, melynek két ideje van (praesens és praeteritum) a többi módokbeli egyszerű igealakok mint a jelen időre vonatkoztatják az ige tön cselekvést.

a) *Concessivus* (lehetőség-mód)¹⁾; tőalakja *-ne* képzővel készül az igetőtől, még pedig annak, ha van, csonka alakjától (§ 22.), pl. *anta-* adni: concess. *antane-*, *elä-* élni: *eläne-*, *etsi-*: *etsine-*, *sito-*: *sitone-*, *ampu-*: *ampune-*, *luke-*: *lukene-*; — *tule-* (cs. *tul-*): (*tulne-* helyett, § 6, c.) *tulle-*, *pure-* (cs. *pur-*): *purre-*, *mene-* (cs. *men-*): *menne-*, *pese-* (cs. *pes-*): *pesne-* v. *pesse-*, *ompele-* (cs. *ommel-*): *ommelle-*; *teke-* (cs. *teh-*): *tehne-*, *näke-* (cs. *näh-*): *nähne-*; — *avaa-* (cs. *avat-*): (*avatne-* h.) *avanne-*, *kokoo-* (cs. *ko'ot-*): *ko'onne-*, *rupee-* (cs. *ruvet-*): *ruvenne-*. — Passiv igetőtől: *saata-* (*saa-*): *saatane-*, *annetta-* (*anta-*): *annettane-*, *ko'otta-* (*kokoo-*): *ko'ottane-*, *kylvettä-* (*kylvä-*): *kylvettäne-*.

b) *Conditionalis*²⁾; tőalakja *-isi* képzővel készül, mely előtt az igetőnek csak *e* vagy *i* véghangzója teljesen kizszorúl (nem *a*, *ä* is, mint a praeteritumban, sem *o*-ra nem változik az *a*, v. ö. § 4. jegyz. 2.); hosszú *aa*, *ää*, *ee*, *oo*, *uu*, *yy* rövidül (*-aisi*, *-äisi*, *-eisi*, *-oisi*, *-uisi*, *-yisi*), de az *a*, *ä* utós kettős önhangzók (*ea*, *eä*, *ia*, *iä*, *oa*, *ua*, *yä*) változatlanul megmaradnak; pl. *anta-*: cond. *antaisi*, *elä-*: *eläisi*, *loh-dutta-*: *lohdutaisi*, *herättä-*: *herättäisi* (§ 5. jegyz. 3.); *luke-*: *lukisi*, *tule-*: *tulisi*, *etsi-*: *etsisi*; *sano-*: *sanoisi*, *ampu-*: *ampuisi*, *näky-*: *näkyisi*; — *lupaa-*: *lupaisi*, *pelkkä-*: *pelkkäisi*; *rupee-* v. *rupea-*: *rupeisi* v. *rupeaisi*; *kokoo-* v. *kokoa-*: *kokoisi* v. *kokorisi* stb. — Passiv igetőtől: *saata-* (*saa-*): *saataisi*, *annetta-* (*anta-*): *annetaisi*, *sanotta-* (*sano-*): *sanotaisi*.

¹⁾ Megközelítő magyar körülírások: »lehet hogy«, »gondolom hogy«, »alkalmasint, talán, hihetőképén«, pl. *tietäenethän sen sanomattaniikin* hiszen tudod azt (gondolom tudod azt, du wirst es wol wissen), ha nem mondom is; — [urunk ért harmincz ezüstpénzt], *tottahan sinä maksanet yhtä vähemmin* érhetesz te bizony egygyel kevesebbet (= du magst wert sein); — *josko elänee vieläkin, sillä en tiedä* vajjon talán még most is él, azt nem tudom; — *no, no, isäntä kulta, etähän tuosta suuttune* no, no, kedves gazdám, talán csak nem haragszol meg azért? — *hävitys lienee ollut varsin kova, sillä...* a pusztítás hihetőképén igen nagy (erős) volt, mert... (= mag gewesen sein).

²⁾ Szerepe jobbadán a magyar *-na*, *-ne* módalakéval találkozik össze, pl. *olisiko se lotta? he eläisivät vielä?* igaz volna-e? ők élnének még? — [nincs a világon az a hatalom], *joka voisi minua pakoittaa* moly engem kényszeríthetne; — *miksikö en sillä teille sanoisi* miért ne mondanám meg nektek? [úgy sem lehet tovább eltitkolni]; — *söisin, jos saisin* enném, ha kapnék (ha volna mit).

c) *Imperativus*: *-kaa*, *-kää*, illetőleg *-kaha*, *-kähä* képzővel, és *Optativus* (*Imperativus II.*): *-koo*, *-köö* v. *-koho*, *-köhö* képzővel, az igetőnek, a mennyire van, csonka alakjától, pl. *saa-*: *saakaa-* és *saakoo-*, *syö-*: *syökää-* és *syököö-*, *anta-*: *antakaa-* és *antakoo-*, *mene-* (cs. *men-*): *menkää-* és *menköö-*, *ole-*: *olkaa-* és *olkoo-*, *rupee-* v. *rupea-* (cs. *ruvet-*): *ruvetkaa-* és *ruvetkoo-*, *lähene-* (cs. *lähet-*): *lähetkää-* és *lähetköö-* stb. — Passiv igetőtől: pl. *syötä-* (*syö-*): *syötäkää-* és *syötäköö-*, *annetta-* (*anta-*): *annetakaa-* és *annetakoo-*.

§ 28. Személyre, mint alanyra, mutató ragok.

A) Határozott alanyszemélyre mutató ragok:

a) Egyes-számi 1. szem. *-n*, 2. szem. *-t*;

többes-számi 1. szem. *-mme*, 2. szem. *-tte*. E ragok az egyes igeidők- és módokbeli tőalakokhoz járulván, képeznek kész határozott igealakokat, pl. Ind. praes. (*tule-*): egy. 1. *tulen*, 2. *tulet*, több. 1. *tulemme*, 2. *tulette*; praet. (*antoi-*): egy. 1. *annoin*, 2. *annoit*; több. 1. *annoimme*, 2. *annoitte*; Concess. (*saane-*): egy. 1. *saanen*, több. 2. *saanette*; Condit. (*lukist-*): egy. 2. *lukisit*, több. 1. *lukisimme* stb.

Nem képeztetik egy. 1. személyalak az imperativus és optativusban; — továbbá az imperativus egy. 2. személyalakja, személyrag nélkül, egyenlő a puszta teljes igetővel, melyhez csak a (*-kaa*, *-kää* = **-kasa*, *-käsä*) módképzőnek alaprészből (*-ka*, *-kä*) fennmaradt véghehezet járul: pl. *saa-*, *syö-*: imp. egy. 2. *saa'*, *syö'*; *lupaa-*: *lupaa'*; *herää-*: *herää'*; *anta-*: *anna'*, *luke-*: *lue'*, *teke-*: *tee'*, *sito-*: *sido'*, *ampu-*: *ammua'*, *alka-*: *ala'*. — Az imperativus több. 2. személyalakjáról is gyakran elmarad a *-tte* személyrag; pl. *anta-*: *anta-kaatte* és *antakaa*, *mene-*: *menkäätte* és *menkää*.

Szintén személyrag nélkül való az optativus egy. 2. személyalakja; ennek szerepét viszi az optativustőnek (*-koo*, *-köö* v. *-koho*, *-köhö* = **-koso*, *kösö*) csonka alakja *-kos*, *-kös*, melyből a *k* is (§ 5. szerint) esetleg kizszorúl, illetőleg megelőző *l*, *r*, *n*-hez áthasonúl, pl. *anta-*: opt. egy. 2. (**antakoso*-ból) *anta'os*, *kätke-*: (**kätkekösö*-ből) *kättke'ös*, *tule-*: (**tulukoso*-ból) *tullos*, *pure-*: *purros*, *mene-*: *mennös*, *lupaa-*: *luvatos*, *herää-*: *herätkös*.

β) Az egyes-számi 3. személy ragja az imperativus és optativusban -n: -kaan, -kään (pl. anta-: antukaan, elä-: eläkään) és -koon, -köön (pl. antakoon, eläköön); — ugyane személyt mutatja az ind. praesensben valamint a concessivusban a tőalak rövid végönhangzójának kettőztetése, pl. anta-: ind. praes. 3. antaa, elä-: elää, luke-: lukee, sano-: sanoo, ampu-: ampuu, kysy-: kysyy; concess.: antanee, elänee, lukenee, sanonee, ampunee, kysyne; — végre a csupa tőalak szolgál egy. 3. személyalakul az ind. praeteritumban meg a conditionalisban (saa-: praet. egy. 3. sai, lyö-: löi, anta-: antoi, elä-: eli, luke-: luki, lupaa-: lupasi, pelkäi-: pelkäsi stb. §. 26.; cond. egy. 3. saisi, löisi, antaisi, eläisi, lukisi, lupaisi, pelkäisi stb., §. 27, b.); s szintig az ind. praesensben rag nélkül egy. 3. személyt mutatnak a hosszú vagy ikerönhangzóval való egytagú, meg a hosszú önhangzón vagy i-utós ikerhangzón végződő két- és többtagú igeők (§. 21, b. c. d.), pl. saa-, syö-, vie-, ui- stb., lupaa-, pelkäi-, rupee-, kokoo-, palaa-, heräi-, haravoi- stb. egyszersmind praes. egy. 3. szem.: saa, syö, lupaa, rupee stb. (azonban az -ee, -ii, -oo, -uu, -yy végűek -ca, -eä, -ia, -iä, -oa, -ua, -yä-féle, meg az -ää, -äü végűek -aja, -jä-féle mellékalakjaitól az ind. praes. 3. személy a végső a, ä kettőztetésével készül, pl. rupea-: rupeaa, kokoo-: kokooa, palaja-: palajaa, heräjä-: heräjää.

Jegyzet. Az ole- lenni (esse) igeitől ind. praes. egy. 3. on; az e-tagadó igeitől: ei.

Jegyzet. Az ind. praes. egy. 3. személyalakhoz, kivált ha egytagú, még a nyomatékosító particula -pi járulhat: antaapi, tuleepi, saapi, syöpi, lyöpi, ompa (on-pi: ole- igeitől). stb.; előfordul a concessivusi egy. 3. szem. alakon is: antanee.

γ) Többes-számi 3. személyalakul szolgál az imperativus és optativusban a t-vel többesített mód-tőalak (-kaat, -kää és -koot, -kööt), pl. antakaat, eläkää; antakoot, eläkööt; — egyebütt (ind. praes. és praet., concess., cond.-ban) a tőalakhoz járuló -vat, -vät képezi a több. 3. személyalakot, pl. tule-, elä-: ind. praes. tb. 3. tulevat, elävät; praet. tulivat, elivät; conc. tullevat, elänevät; cond. tulisivat, eläisivät; pl. lupaa-: praes. lupavvat, praet. lupasivat, conc. luvannevat, cond. lupaisivat.

Jegyzet. Az ole- lenni (esse) igeitől: ind. praes. több. 3. ovat; az e-tagadó igeitől: eivät.

B) Határozatlan többesi személyre mutatót kifejező a passivumi igeitől (§. 23, a):

1) Ind. praesensben -'an, -'än vagy még -han, -hän rag, a mely előtt azonban még a passivumi igei végszótagját kezdő t is §. 5. szerint gyengül: pl. saata- (saa-): saadaan, saadahan; syötä- (syö-): syödään, tulta- (tule-): tullaan, mentä- (mene-): mennään, purta- (pure-): purraan; tehtä- (teke-): tehdään, nähtä (näke-): nähdään; annetta- (anta-): annetaan, eletä- (elä-): eletään, ruvetta- (rupee-): ruvetaan, häiritä- (häiritse-): häiritään.

2) Ind. praeteritumban, meg a concessivus és conditionalisban: -'n vagy még -h.n rag, az illető tők ismételt végönhangzójával (i vagy e): pl. saatiin (saatihin), tultiin, annettiin, ruvettiin, häirittiin: cond. saataisiin, tultaisiin, eletäisiin, ruvetäisiin stb.; concess. saataneen, tultaneen, annettaneen, eletäneen, ruvettaneen stb.

3) Az imperativus és optativusban -n rag: pl. imper. saatakaan, tultakaan, annettakaan, eletäkään, ruvettakaan stb.; opt. saatakoon, tultakoon, eletäköön.

C) Alanyra-mutatót és visszahatót jelező (reflexiv) ragok, már csak az egyes-számból vannak meg:

1. szem. -mme, 2. -tet, 3. -hen (he), -n.

§. 29. Paradigmák.

A. Határozott alányszemélyes igeragozás (A ct iv u m).

1) Igei: saa- kapni, lyö- ütni:

Indicativus:			Indicativus:		
Praesens.			Praeteritum.		
Egy.	1. saan	lyön	Egy.	1. sain	löin
	2. saat	lyöt		2. saii	löit
	3. saa (saapi)	lyö (lyöpi)		3. sai	löi
Több.	1. saamme	lyömme	Több.	1. saimme	löimme
	2. saatte	lyötte		2. saitte	löitte
	3. saavat	lyövät		3. saivat	löivät
Concessivus.			Conditionalis.		
Egy.	1. saanen	lyönen	Egy.	1. saisin	löisin
	2. saanet	lyönet		2. saisit	löisit
	3. saanee	lyönee		3. saisi	löisi
Több.	1. saanemme	lyönemme	Több.	1. saisimme	löisimme
	2. saanette	lyönette		2. saisitte	löisitte
	3. saanevat	lyönevät		3. saisivat	löisivät

Imperativus			Optativus.		
Egy	1. —	—	Egy	1. —	—
	2. <i>saa'</i>	<i>lyö'</i>		2. <i>saa'os</i>	<i>lyö'ös</i>
	3. <i>saakaan</i>	<i>lyökään</i>		3. <i>saakoon</i>	<i>lyököön</i>
Több.	1. <i>saakaamme</i>	<i>lyökäämme</i>	Több.	1. <i>saakoomme</i>	<i>lyököömme</i>
	2. <i>saakaatte</i>	<i>lyökäätte</i>		2. <i>saakootte</i>	<i>lyököötte</i>
	3. <i>saakaat</i>	<i>lyökäät</i>		3. <i>saakoot</i>	<i>lyökööt</i>

2. Igetők: *anta-* adni, *elä-* élni:

Ind. praes.			Ind. praet.		
E. 1.	<i>annan</i>	<i>elän</i>	E. 1.	<i>annoin</i>	<i>elin</i>
2.	<i>annat</i>	<i>elüt</i>	2.	<i>annoit</i>	<i>elít</i>
3.	<i>antaa</i>	<i>elää</i>	3.	<i>antoi</i>	<i>elí</i>
T. 1.	<i>annamme</i>	<i>elämme</i>	T. 1.	<i>annoimme</i>	<i>elimme</i>
2.	<i>annalte</i>	<i>elátte</i>	2.	<i>annoitte</i>	<i>elítte</i>
3.	<i>antavat</i>	<i>elävät</i>	3.	<i>antoivat</i>	<i>elivát</i>

Concessivus.			Conditionalis.		
E. 1.	<i>antanen</i>	<i>elänen</i>	T. 1.	<i>antaisin</i>	<i>eläisin</i>
2.	<i>antanel</i>	<i>elänet</i>	2.	<i>antaisit</i>	<i>eläisit</i>
3.	<i>antane</i>	<i>eläne</i>	3.	<i>antaisi</i>	<i>eläisi</i>
T. 1.	<i>antanemme</i>	<i>elänemme</i>	T. 1.	<i>antaisimme</i>	<i>eläisimme</i>
2.	<i>antanelle</i>	<i>elänette</i>	2.	<i>antaisitte</i>	<i>eläisitte</i>
3.	<i>antanevat</i>	<i>elänevät</i>	3.	<i>antaisivat</i>	<i>eläisivát</i>

Imperativus.			Optativus.		
E. 2.	<i>anna'</i>	<i>elä'</i>	E. 2.	<i>anta'os</i>	<i>elä'ös</i>
3.	<i>antakaan</i>	<i>eläkaän</i>	3.	<i>antakoon</i>	<i>eläköön</i>
T. 1.	<i>antakaamme</i>	<i>eläkäämme</i>	T. 1.	<i>antakoomme</i>	<i>eläköömme</i>
2.	<i>antakaatte</i>	<i>eläkäätte</i>	2.	<i>antakootte</i>	<i>eläköötte</i>
3.	<i>antakaat</i>	<i>eläkäät</i>	3.	<i>antakoot</i>	<i>eläkööt</i>

Igetők: *lohdutta-* vigasztalni, *herättä-* ébreszteni: Ind. praes. egy. 1. *lohdutan*, *herätün*, 3. *lohduttaa*, *herättää*: praet. 1. *lohdutin*, *kerätin*; conc. 1. *lohduttanen*, *herättänen*; cond. 1. *lohdutaisin*, *herättäisin*; imper. 2. *lohduta'*, *herättä'*: opt. 2. *lohdutta'os*, *herättä'ös*, 3. *lohduttakoon*, *herättäköön*.

3) Igetők: *luke-* olvasni, *mene-* menni:

Ind. praes.			Ind. praet.		
E. 1.	<i>luen</i>	<i>menen</i>	E. 1.	<i>luin</i>	<i>menin</i>
2.	<i>luet</i>	<i>menet</i>	2.	<i>luit</i>	<i>menít</i>
3.	<i>lukee</i>	<i>menee</i>	3.	<i>luki</i>	<i>meni</i>
T. 1.	<i>luemme</i>	<i>menemme</i>	T. 1.	<i>luimme</i>	<i>menimme</i>
2.	<i>luette</i>	<i>menette</i>	2.	<i>luitte</i>	<i>menítte</i>
3.	<i>lukevat</i>	<i>menévet</i>	3.	<i>lukivat</i>	<i>menívet</i>

Concessivus			Conditionalis.		
E. 1.	<i>lukenen</i>	<i>mennen</i>	E. 1.	<i>lukisin</i>	<i>menisin</i>
2.	<i>lukenet</i>	<i>mennet</i>	2.	<i>lukisit</i>	<i>menisit</i>
3.	<i>lukenee</i>	<i>mennee</i>	3.	<i>lukisi</i>	<i>menisi</i>
T. 1.	<i>lukenemme</i>	<i>mennemme</i>	T. 1.	<i>lukisimme</i>	<i>menisimme</i>
2.	<i>lukenette</i>	<i>mennette</i>	2.	<i>lukisitte</i>	<i>menisítte</i>
3.	<i>lukenevat</i>	<i>mennevät</i>	3.	<i>lukisivat</i>	<i>menisívet</i>

Imperativus.			Optativus.		
E. 2.	<i>lue'</i>	<i>mene'</i>	E. 2.	<i>luke'os</i>	<i>mennös</i>
3.	<i>lukekaan</i>	<i>menküün</i>	3.	<i>lukekoon</i>	<i>menküön</i>
T. 1.	<i>lukekaamme</i>	<i>menküümme</i>	T. 1.	<i>lukekoomme</i>	<i>menküömme</i>
2.	<i>lukekaatte</i>	<i>menküätte</i>	2.	<i>lukekootte</i>	<i>menküötte</i>
3.	<i>lukekaat</i>	<i>menküüt</i>	3.	<i>lukekoot</i>	<i>menküöt</i>

Igető: *teke-* tenni: ind. praes. 1. *te'en*, 3. *tekee*; praet. 1. *te'in*, 3. *teki*; concess. 1. *teken*; cond. 1. *tekisin*; imper. 2. *te'e'*, 3. *tehkään*; opt. 2. *tehkös*, 3. *tehköön*.

Igető: *näke-* látni: ind. praes. 1. *nä'en*, 3. *näkee*; praet. 1. *nä'in*; conc. 1. *nähnen*; cond. 1. *näkisin*; imper. 2. *näe'*, 3. *nähkään*; opt. 3. *nähköön*.

Igető: *tule-* jönni: ind. praes. 1. *tulen*; concess. 1. *tullen*; cond. 1. *tulisin*; imper. 2. *tule'*, 3. *tulkaan*; opt. 2. *tullos*, 3. *tulkoon*.

Igető: *ompele-* varrni: ind. praes. 1. *ompelen*, praet. *ompelin*, conc. 1. *ommellen*, cond. 1. *ompelisin*, opt. 2. *ommellos*, 3. *ommelkoon*.

Igető: *pese-* mosni: ind. praes. 1. *pesen*, prt. *pesin*, conc. 1. *pesnen* (*pessen*), cond. *pesisin*, opt. 3. *pesköön*.

4) Igető: *repi-* szaggatni, széttépni:

Ind. praes.			Ind. praet.		
E. 1.	<i>revin</i>	<i>T. revimme</i>	E. 1.	<i>revin (revein)</i>	<i>T. revimme (reveimme)</i>
2.	<i>revit</i>	<i>revitte</i>	2.	<i>revit (reveit)</i>	<i>revitte (reveitte)</i>
3.	<i>repi</i>	<i>repivát</i>	3.	<i>repi (repei)</i>	<i>repivát (repeivát)</i>

Concess. 1. *repinen*; cond. 1. *repisin*; imper. 2. *revi'*, 3. *repikään*; opt. 2. *repi'ös*, 3. *repiköön*.

Igető: *tohti-* merni: praes. 1. *tohdin*; praet. *tohdin*; concess. *tohti-*nen; cond. *tohtisi*; imper. 2. *tohdí'*, 3. *tohtikaan*.

5) Igetők: *sito-* kötni, *ontu-* sántítani, *kysy-* kérdezni:

Ind. praes.			Ind. praet.		
E. 1.	<i>sidon</i>	<i>onnun, kysyn</i>	T. 1.	<i>sidomme, onnumme, kysymme</i>	
2.	<i>sidot</i>	<i>onnut, kysyt</i>		<i>sidotte, onnutte, kysytte</i>	
3.	<i>sitoo, ontuu, kysyy</i>			<i>sitovat, ontuvat, kysyvät</i>	

Ind. praet.			Ind. praet.		
E. 1.	<i>sidoin, onnuin, kysyin</i>		T. 1.	<i>sidomme, onnuimme, kysyimme</i>	
2.	<i>sidoit, onnuít, kysyít</i>			<i>sidoitte, onnuítte, kysyítte</i>	
3.	<i>sitói, ontúi, kysyi</i>			<i>sitóivat, ontúivat, kysyívet</i>	

Concessivus 1. *sitonen, ontunen, kysynen* stb.

Conditionalis 1. *sitoisin, ontuisin, kysyisin* stb.

Imper. 2. *sido', onnu', kysy'*; 3. *sitokaan, ontukaan, kysykään* stb.

Opt. 2. *sito'os, ontu'os, kysy'ös*; 3. *sitokoon, ontukoon, kysyköön* stb.

Igetök: *murtu- törni, szakadni* (frangi), *näky- látszani*: praes. 1. *murrun, nä'yn*, praet. 1. *murruin, nä'yin*, 3. *murtui, näkyi*; cond. 1. *murtuisin, näkyisin*; imper. 2. *murru', nä'y'*, 3. *murtukaan, näykään*.

6) Igetök: *lupaa-* (cs. *tő: luvat-*) *igérni: pelkää-* (cs. *tő: pe-lät-*): félni.

Ind. praes.

E. 1. <i>lupaan</i>	<i>pelkään</i>
2. <i>lupaat</i>	<i>pelkäät</i>
3. <i>lupaa</i>	<i>pelkää</i>
T. 1. <i>lupaamme</i>	<i>pelkäämme</i>
2. <i>lupaatte</i>	<i>pelkäätte</i>
3. <i>lupaavat</i>	<i>pelkäävät</i>

Ind. praet.

E. 1. <i>lupasin</i>	<i>pelkäsin</i>
2. <i>lupazit</i>	<i>pelkäsit</i>
3. <i>lupasi</i>	<i>pelkäsi</i>
T. 1. <i>lupasimme</i>	<i>pelkäsimme</i>
2. <i>lupasitte</i>	<i>pelkäsitte</i>
3. <i>lupasivat</i>	<i>pelkäsiivät</i>

Concessivus.

E. 1. <i>luvannen</i>	<i>pelännen</i>
2. <i>luvannet</i>	<i>pelännet</i>
3. <i>luvannee</i>	<i>pelännee</i>
T. 1. <i>luvannemme</i>	<i>pelänнемme</i>
2. <i>luvannette</i>	<i>pelännette</i>
3. <i>luvannevat</i>	<i>pelännevät</i>

Conditionalis

E. 1. <i>lupaisin</i>	<i>pelkäisin</i>
2. <i>lupaisit</i>	<i>pelkäisit</i>
3. <i>lupaisi</i>	<i>pelkäisi</i>
T. 1. <i>lupaisimme</i>	<i>pelkäisimme</i>
2. <i>lupaisitte</i>	<i>pelkäisitte</i>
3. <i>lupaisivat</i>	<i>pelkäisiivät</i>

Imperativus.

E. 2. <i>lupaa'</i>	<i>pelkää'</i>
3. <i>luvatkaan</i>	<i>pelätkään</i>
T. 1. <i>luvatkaamme</i>	<i>pelätkäämme</i>
2. <i>luvatkaatte</i>	<i>pelätkäätte</i>
3. <i>luvatkaat</i>	<i>pelätkäät</i>

Optativus.

E. 2. <i>luvatkos</i>	<i>pelätkös</i>
3. <i>luvatkoon</i>	<i>pelätköön</i>
T. 1. <i>luvatkoomme</i>	<i>pelätköömme</i>
2. <i>luvatkootte</i>	<i>pelätköötte</i>
3. <i>luvatkoot</i>	<i>pelätkööt</i>

Igetö: *rupee- v. rupea-* (cs. *tő: ruvet-*) *kezdeni; kokoo- v. kokoa-* (cs. *ko'ot-*) *gyűjteni*:

Ind. praes.

E. 1. <i>rupeen, kokoon</i>	vagy: <i>rupean, kokoon</i>
2. <i>rupeat, kokoot</i>	<i>rupeat, kokoot</i>
3. <i>rupee, kokoo</i>	<i>rupeaa, kokoa</i>
T. 1. <i>rupeemme, kokoomme</i>	<i>rupeamme, kokoamme</i>
2. <i>rupeatte, kokootte</i>	<i>rupeatte, kokoatte</i>
3. <i>rupeevat, kokoovat</i>	<i>rupeavat, kokoavat</i>

Ind. praet. E. 1. *rupesin, kokosin*; — concess. 1. *ruvennen, ko'onnen*; — cond. *rupeisin v. -eaisin, kokoisin v. kokoaisin*; — imper. 2. *rupee', kokoo' v. rupea', kokoa'*, 3. *ruvetkaan, ko'otkaan*; — optat. 2. *ruvetkos, ko'otkos*, 3. *ruvetkoon, ko'otkoon*.

Igetö: *makaa-* (cs. *ma'at-*) *feküdni*: praet. 1. *makasin*, conc. 1. *ma'annen*, cond. 1. *makaisin*; opt. 3. *ma'atkoon*.

Igetö: *hävii- v. häviä-* (cs. *hävít-*) *elpusztúlni*: praes. 3. *hävii v. häviää*, praet. 3. *hävitsi*; conc. 3. *hävinn ee*, opt. 3. *hävithköön*.

7) Igetök: *hävritse-* (cs. *hävrit-*) *zavarni, ansaitse-* (cs. *ansail-*) *érdemelni*: praes. 1. *hävritsen, ansaitsen*; praet. 1. *hävritsin, ansaitsin*; conc. 1. *hävritsen, ansaitsen*; cond. *hävritsisin, ansaitsisin*; imper. 2. *hävritse', ansaitse'*, 3. *hävritskään, ansaitkaan*; opt. 2. *hävritskös, ansaitkos*, 3. *hävritsköön, ansaitkoon*.

8) Igetök: *pakene-* *elfutni, megszaladni*: ind. praes. 1. *pakenen*; praet. 1. *pakenin*; concess. 1. *pa'ennen*; cond. *pakenisin*, imper. 2. *pakene'*, 3. *pa'etkaan*; opt. 2. *pa'etkos*, 3. *pa'etkoon*.

9) Igetök: *avau-* (és *avaute-*) *nyílni, laskeu-* (és *laskeute-*) *eresz-kedni, vetäy-* (és *vetäyle-*) *húzódni*:

Ind. praes. 1. *avauin, laskeuin, vetäyin*

ind. praet. 1. *avausin, laskeusin, vetäysin*

concess. 1. *avaunnen, laskeunnen, vetäynnen*

condit. 1. *avausisin, laskeusisin, vetäyisin*

imper. 2. *avau', laskeu', vetäy'*; 3. *avautkaan, laskeutkaan, vetäytkään*.

B. Határozatlan többesi alanyra mutató igera-gozás (Passivum impersonale).

Igetö: *saa-* *kapni* (pass. *saata-*); *syö-* *enni* (p. *syötä-*); *mene-* *menni* (p. *mentä-*), *tule-* *jönni* (p. *tulta-*):

Ind. praes. *saadaan, syödään, mennään, tullaan*

Ind. praet. *saatiin, syötiin, mentiin, tultiin*

Concessiv. *saataneen, syötäneen, mentäneen, tultaneen*

Condition. *saataisiin, syötäisiin, mentäisiin, tultaisiin*

Imperat. *saatakaan, syötäkään, mentäkään, tultakaan*

Optativus *saatakoon, syötäköön, mentäköön, tultakoon*.

Igetö: *ajattela-* *gondolni* (p. *ajattella-*): ind. praes. *ajattellaan*, praet. *ajatteltiin*, conc. *ajatteltaneen* stb.

Igetök: *anta-* *adni, elä-* *élni, sano-* *mondani, kysy-* *kérdezni, luke-* *olvasni* (pass. *annetta-, eletttä-, sanotta-, kysyttä-, lu'etta-*):

Ind. praes. *annetaan, eletään, sanotaan, kysytään, luetaan*.

Ind. praet. *annettiin, elettiin, sanottiin, kysyttiin, luettiin*.

Concess. *annettaneen, eletäneen, sanottaneen, kysyttäneen, lue-taneen*.

Condit. *annetaisiin, eletäisiin, sanotaisiin, kysyttäisiin, luetaisiin*.

Imper. *annetakaan, eletäkään, sanotakaan, kysyttäkään*.

Optat. *annetakoon, eletköön, sanotakoon, kysyttäköön*.

Igetök: *lupaa-* *igérni, pelkää-* *félni, rupee-* *v. rupea-* *kezdeni* (pass. *luvatta-, pelättä-, ruvetta-*):

Ind. praes. *luvataan, pelätään, ruvetaan*.

Ind. praet. *luvatiin, pelättiin, ruvettiin* stb.

Jegyzet. Azonkivül hogy a passivum impersonale-nak ind. praes., praet., imper. és opt. alakjai, ha transitiv alapigétől valók, határozott egyes-számi 3-dik alanysemélyről is érthetők (*ajetaan* »es wird gejagt«

azaz »man jagt«, meg: »er wird gejagt«), lehet még a transitiv igétől való passivum igetőnek a concessivus, conditionalis, imperativus és optativusban teljes határozott alanysemélyes ragozása is, úgy mint akármely activum igetőnek:

Cond. E. 1. *ajettanen*, 2. *ajettanel*, 3. *ajettanee*;

T. 1. *ajettanemme*, 2. *ajettanette*, 3. *ajettanevat*. stb.

C. Reflexiv igeragozás.

1) Igető: *muutta-* »változtatni« (§. 23, d-féle reflexiv tő: *muutate-*, *muutakse-* »változni«, cs. tőalak: *muutat-*).

(Az egyszerű igetőtől való reflexiv-ragos alakok) (Reflexiv igetőtől való alanyragos alakok.)

Ind. praesens.

Egy. 1. *muutamme*
2. *muutatel*
3. —

Egy. 1. *muutaten*
2. —
3. *muutaksen*, *muutakse*.

Több. 1. *muutamme*
2. *muutatte*
3. *muutakset*

Ind. praeteritum.

Egy. 1. *muutimme*
2. *muutitet*
3. *muuttihen*, *muuttiin*

Concessivus.

Egy.	Több.
1. <i>muutannen</i>	<i>muutannemme</i>
2. <i>muutannet</i>	<i>muutannette</i>
3. <i>muutannee</i>	<i>muutannevat</i> .

Conditionalis.

Egy. 1. *muuttaisimme*
2. *muuttaisitet*

Egy. 1. *muutateisin*
2. *muutateisit*.

Imperativus.

Egy. 2. *muutate*
3. *muutatkaan*

Optativus.

Több. 3. *muutatkoot*.

2) Igető: *vetä-* húzni (refl. tő: *vedäte-*, *vedäkse-* »húzódni«, cs. al. *vedät-*).

Ind. praes. E. 1. *vedämme*, 2. *vedätet*

Ind. praes. E. 3. *vedäksen*, T. 3. *vedäkset*

Ind. praet. E. 1. *vedimme*, 2. *veditet*, 3. *vetihen*, *vetiin*

Concess. E. 1. *vedännen* stb.

Condit. E. 1. *vétäisimme*, 2. *vétäisitet*

Condit. E. 1. *vedäteisin*, 2. *vedäteisit*

Imper. E. 2. *vedäte*, 3. *vedätkään*.

Jegyzet. A 23. d. (jegyz.) említett *-i*, *-ile* (*-ikse*)-féle reflexiv igetőktől való ilyen alakok fordulnak elé (pl. a Kalevalának újabb kiadásában):

Ind. praes. E. 1. *heitäime* (*heittä-* vetni), *turveime* (*turvele-* óvni).

E. 3. *asetäikse* (*asetta-* helyezni), *laskeikse* (*laske-* eresztani).

Imper. E. 2. *laskeite* (*laske-*), *ajaitte* (*aja-* hajtani), *kääntäite* (*kääntä-* fordítani) stb.

§. 30. Alanyra-mutatás nélkül való igealakok.

Az igeiktől származó cselekvő és cselekvés-nevek (nomina agentis, nomina actionis: §. 11, a. b.) közül a következők, melyek az ige jelentette cselekvésnek egyszersmind még folyó vagy befejezett voltát fejezhetik ki, vagy pedig az alanyra-mutató igealakok szorosb tárgyvonzatával bírhatnak, — szerepelnek mint participiumok és igehatározói módok (infinitivus, gerundium) alapszavai:

1) A *-va*, *-vä* képzővel a teljes igetőtől származó cselekvő-név, mint praesens- és futurum-beli participium¹⁾, meg a passiv igetőtől való különösen mint participium necessitatis (part. futuri pass.)¹⁾, pl. *antava* adó (*anta-*), *elävä* élő (*elä-*), *oleva* levő (*seiend*), *tuleva* jövő, jövendő, *lupaava* ígérő, *pelkkävä* félő; pass igetőtől: *annettava* adni való (*dandus*), *rakastettava* szeretni való (*amandus*), *tehtävä* tenni való (*faciendus*). — (Némely egytagú igetőktől *-pa*, *-pä* képzőalakokkal is készül ez igenév: *käypä* kelendő, *syöpä* evő, *suopa* kívánó).

2) A *-nee* (v. *-nehe*, cs. al. *-nut*, *-nyt*) képzővel activ igetőtől, még pedig annak, ha van, csonka alakjától származó cselekvő-név, mint participium praeteriti (part. perfecti) activi²⁾, pl. *antanee* adott (gegeben habend), *elänee*

¹⁾ Az újabb finn grammatikák elnevezése szerint: *modus adjectivus I.* (activi és passivi).

²⁾ = *Modus adjectivus II.* (activi).

élt (gelebt habend), *ollee* volt, *tullee* jött, *luvannee* ígért (versprochen habend), *pelännee* v. *peljännée* félt (gefürchtet h.): cs. al. *antanut*, *elünyt*, *ollut*, *tullut*, *luvannut*, *pelünnyt* v. *peljännyt*.

3) Az *-u*, *-y* képzővel passiv igetötől származó cselekvés-név mint participium praeteriti (perfecti) passivi¹⁾, pl. *annettu* (pass. tő: *annetta-*) gegeben, *eletty* (*elettä-*) gelebt, *luvattu* versprochen, *pelüty* v. *peljüty* gefürchtet; *tultu* gekommen, *menty* gegangen (pl. *on tultu*, *on menty* es ist gekommen, gegangen worden = man ist gegangen.)

4) A *-ta*, *-tū* képzővel, még pedig az igének, a mennyire van, csonka alakjától készülő cselekvés-névből²⁾ eléáll az infinitivus I, mint annak egyes-számi casus translativusa, melynek ragja azonban már csak véghehezetté kopott alakban van meg (v. ö. §. 19, b. 1.) s csak hozzájáruló birto-
kos-személyragok előtt lép föl még épségesen (*-kseni*, *-ksesi*, *-ksensü* stb.); e mellett a képzőbeli *t*, a §. 5. szerint kíván-
tató gyengülésén kívül, még ki is esik, ha előtte két- v. több-
tagú igetőnek rövid végőhangzója maradt meg; pl. ezen cse-
lekvés-nevekből:

(Névszótő)	Inf. (kop. ragú)	Inf. (ép ragú)
<i>juota</i> (igető: <i>juo-</i>)	<i>juoda'</i>	<i>juodakse[-ni, -si, -nsa]</i>
<i>syötü</i> (<i>syö-</i>)	<i>syödä'</i>	<i>syödäkse[-mme, -nne]</i>
<i>antala</i> (<i>anta-</i>)	<i>antaa'</i>	<i>antaakse[-ni]</i>
<i>elätü</i> (<i>elä-</i>)	<i>elää'</i>	<i>eläükse[-ni]</i>
<i>sanota</i> (<i>sano-</i>)	<i>sanoa'</i>	<i>sanoakse[-ni]</i>
<i>kysytü</i> (<i>kysy-</i>)	<i>kysyä'</i>	<i>kysyäkse[-ni]</i>
<i>murtuta</i> (<i>murtu-</i>)	<i>murtua'</i>	<i>murtuakse[-ni]</i>
<i>lukeä</i> (<i>luke-</i>)	<i>lukea'</i>	<i>lukeakse[-ni]</i>
<i>tehtü</i> (<i>teke-</i> , cs. <i>teh-</i>)	<i>tehdä'</i>	<i>tehdäkse[-ni]</i>
<i>tulta</i> (<i>tule-</i> , cs. <i>tul-</i>)	<i>tulla'</i>	<i>tullakse[-ni]</i>
<i>pideltü</i> (<i>pilele-</i> , cs. <i>pidel-</i>)	<i>pidellä'</i>	<i>pidelläkse[-ni]</i>
<i>ommella</i> (<i>ompele-</i> , cs. <i>ommel-</i>)	<i>ommella'</i>	<i>ommellakse[-ni]</i>
<i>mentü</i> (<i>mene-</i> , cs. <i>men-</i>)	<i>mennä'</i>	<i>mennükse[-ni]</i>
<i>purta</i> (<i>pure-</i> , cs. <i>pur-</i>)	<i>purra'</i>	<i>purraakse[-ni]</i>
<i>pestü</i> (<i>pese-</i> , cs. <i>pes-</i>)	<i>pestä'</i>	<i>pestükse[-ni]</i>
<i>juosta</i> (<i>juokse-</i> , cs. <i>juos-</i>)	<i>juosta'</i>	<i>juostakse[-ni]</i>
<i>helistü</i> (<i>helise-</i> , cs. <i>helis-</i>)	<i>helistä'</i>	<i>helistäkse[-ni]</i>
<i>au'aista</i> (<i>aukaise-</i> , <i>au'ais-</i>)	<i>au'aista'</i>	<i>au'aistakse[-ni]</i>
<i>luvatta</i> (<i>lupaa-</i> , <i>luvat-</i>)	<i>luvata'</i>	<i>luvatakse[-ni]</i>

¹⁾ = Modus adjectivus II. (passivi).

²⁾ = Modus substantivus I.

(Névszótő)

pelättä (*pelkää-*, *pelät-*)
ko'otta (*kokoo-*, *ko'ot-*)
pa'etta (*pakene-*, *pa'et-*)
hääriltä (*häärilse-*, *-it-*)
askaroilla (*-oitse*, *-oit-*)
askaroita (*askaroi-*)
laskeutta (*laskuu-*, *-eut-*)
muutaitta (*muutaitte-*)
peseittä (*peseite-*)

Inf (kop. ragú) Inf. (ép ragú)

pelätä' *pelättäkse[-ni]*
ko'ota' *ko'otakse[-ni]*
pa'eta' *pa'etakse[-ni]*
hääriltä' *hääriläkse[-ni]*
askaroita' *askaroitakse[-ni]*
askaroida' *askaroidakse[-ni]*
laskauta' *laskentakse[-ni]*
muutaita' *muutaitakse[-ni]*
peseitä' *peseitäkse[-ni]*

Jegyzet. Néha (vers-szerző nyelven) előfordúl az infinitivus I. kopott ragú alakja is személyragok előtt: *juodani*, *lähteäni* (e h. *juodak-seni*, *lähteäk-seni*). — Passiv igetötől csak a kopott ragú infinitivusalak (személyragok nélkül) képezhető; pl. *kasvatta-* nevelni (pass. tő: *kasva-tetta-*); inf. *kasvatetta'*.

5) A *-te* képzővel készülő cselekvés-névnek¹⁾ szerepel az egyes-számi casus instructivusa (*-ten*, *-den*, *-en* épen úgy mint az inf. I. *-ta'*, *-tū'* vagy *-da'*, *-dū'* vagy *-a'*, *-ä'* végű) mint gerundium, melyben módhatározásnak vagy kísérő körülménynek értendő mellékcselekvés tétetik ki: *juosten* futva, *-ván*, *syöden* evén, *antaen* adva, *adván*, *mennen* menve, *-vén*, *ommellen* varrva, *purren* harapva, *tehden* tévén, *pelüten* félve.

Ugyane *-te* képzős cselekvés-névnek inessivusa (*-tessa*, *-tessä* v. *-dessa*, *-dessä* v. *-essa*, *-essä*) egyidejű mellékcselekvés kitételére szolgáló gerundium; lehet külön alanya (úgy mint a *-ten*-félének is), genitivusban: *juostessa* futván (a közben hogy fut), *syödessä* evén (a közben hogy eszik).

Jegyzet. Passiv igetötől is előfordúl a *-tessa*-féle gerundium (de a *ten*-féle diatlan): *mentäessä* a közben hogy mennek, *ollaessa* a közben hogy vannak.

6) A *-ma*, *-mä* képzős cselekvés-névnek²⁾, mely különben nomen acti (illetőleg: participium perf. passivi) értelmé-
vel is bír (§. 11, b.), több (egyes-számi) casusa fordul elő ver-
balis tárgyvonzzattal:

a) Instructivusa (*-man*, *-män*) a *pitää* (és néha *täytyy*) »kell«
személytelen igék mellett.

β) A *bessivusa* (*-matta*, *-mättä*), mint tagadólagos mód-
és körülményhatározó gerundium (oly cselekvés kitételére, a
mely nélkül történik vmi).

¹⁾ = Modus substantivus II.

²⁾ = Modus substantivus III.

γ) Inessivusa (-*massa*, -*mässä*), mint gerundium: »valamit-miveléssel elfoglalva»; leggyakrabban *ole* »lenni, esse«, és *käy* »kelni, járni« igék mellett kiegészítésül.

δ) Elativusa (-*masta*, -*mästä*): gerundium, félbenzakadó vagy véget érő valamit-mivelés kitételére, »megválás-ra vonatkozó igék (kül. »megszűnni, megóvni, akadályozni, eltüntetni«) mellett.

ε) Illativusa (-*maan*, -*mään* [-*mahan*, -*mühän*]): gerundium, czélul vetett valamit-mivelés kitételére (infinitivus II.)

ζ) A dëssivusa (-*mallä*, -*mällä*): gerundium, eszközül szolgáló cselekvés kitételére; — a mondat alanyával egyező birtokos személyragokkal (-*mallani*, -*mallansa* stb.) *ole* »lenni, esse« ige mellett: »valamit-tevő félben.«

η) Ablativusa (-*malta*, -*mältä*): gerundium, gátló okot tevő cselekvés kitételére; — birtokos-személyragokkal oly előzmény kitételére, a melyre mindjárt rákövetkezés áll be, vagy a melyre nézve valamely praedicatum tulajdonítható.

7) A *-mise* képzővel teljes ige-többlől készülő cselekvésnek ¹⁾ egyes-számi nominativusa mint gerundium necessitatis állító mondatban, melynek igéje *ole* »esse« (vagy *käy* »kelni«) egyes-sz. 3. szem. (*on*, *oli* stb.); szintígy partitivusa tagadó mondatban (igéje: *ei ole* stb.); a cselekvés alanya e mellett genitivusban áll.

8) A *-maise*, -*mäise* képzős cselekvés-névnek ²⁾ többes-számi adessivusa birtokos-személyragokkal (-*maisillani*, -*maisillansa* stb.) gerundium: »valamit-tevéshez közel, vmit tevő félben«; meg ablativusa (-*maisiltani* stb.): »máris beálló vmit-tevéstől el« [mintegy: »vmit-tevő félből«].

Jegyzet. Mind ezen participiumok és gerundiumok használatáról lásd a példákkal való kimutatást alább (a Mondattani rész illető §§-aiban).

Átnézet

a verbum infinitum alakjairól.

(Activ ige-tők: *anta*- adni; *mene*- menni.)

I. Participiumok.

1. Part. praesentis act.	<i>antava</i> , <i>menevä</i>
2. » » pass.	<i>annetlava</i> , <i>mentävä</i>

¹⁾ Modus substantivus IV.

²⁾ Modus substantivus V.

3. Part. praeteriti act. (tő)	<i>antane</i> , <i>mennee</i>
(egy. nom.)	<i>antanut</i> , <i>mennyt</i>
4. » » pass.	<i>annettu</i> , <i>menty</i>

II. Gerundiumok (infinitivusok).

1. Cselekvés-név (nomen actionis): -*ta*, -*tä* és -*te*:

Egy. transl. (kop.)	<i>antaa'</i> , <i>menni'</i>	}	Transl. ger. (Infinit. I.)
(ép.)	<i>antaakse[ni]</i> , <i>mennäkse[ni]</i>		
(pass., kop.)	<i>annettaa'</i> , <i>mentäü'</i>	}	Instr. ger. I.
— instruct.	<i>antaen</i> , <i>mennen</i>		
— iness.	<i>antaessa</i> , <i>mennessä</i>	}	Iness. ger. I.
(pass.)	<i>annettaessa</i> , <i>mentäessä</i>		

2. Cselekvés-név: -*ma*, -*mä*:

Egy. instructivus:	<i>antaman</i> , <i>menemän</i>	}	Instr. ger. II.
(pass.)	<i>annetaman</i> , <i>mentämän</i>		
— abessivus:	<i>antamatta</i> , <i>menemättä</i>	}	Abess. ger.
— inessivus:	<i>antamassa</i> , <i>menemässä</i>		
— elativus:	<i>antamasta</i> , <i>menemästä</i>	}	Elat. ger.
— illativus:	<i>antamaan</i> , <i>menemään</i>		
— adessivus:	<i>antamalla</i> , <i>menemällä</i>	}	Illat. ger. (Infin. II.)
— ablativus:	<i>antamalta</i> , <i>menemältä</i>		

3. Cselekvés-név: -*mise*:

Egy. nominativus:	<i>antaminen</i> , <i>meneminen</i>	}	Ger. necessit.
— partitivus:	<i>antamista</i> , <i>menemistä</i>		

4. Cselekvés-név: -*maise*, -*mäise*:

Több. adess.:	<i>antamaisilla</i> , <i>menemäisillä</i>	}	Adess. ger. II.
— ablat.:	<i>antamaisilta</i> , <i>menemäisiltä</i>		

§. 31. Szerkesztett igealakok (conjugatio periphrastica).

Előjegyzet. A fő segédigéül szereplő finn *ole* (»esse«) létigének rendes concessivusa (*ollen*, *ollet*, *ollee* stb.) már csak tájnyelven divatos; az irodalmi nyelv e helyett csak a synonym *lie*- ige concessivusával él (*lienen*, *lienet* stb.). — Az *ole*- igeének ragozása:

Activum.

Ind. praes.		Ind. praeter.	
Egy. 1. <i>olen</i>	Tb. <i>olemme</i>	Egy. 1. <i>olin</i>	Tb. <i>olimme</i>
2. <i>olet</i>	<i>olette</i>	2. <i>oliti</i>	<i>olitte</i>
3. <i>on</i> (<i>ompi</i>)	<i>ovat</i>	3. <i>oli</i>	<i>olivat</i>

Concessivus.		Conditionalis.	
Egy. 1. <i>lienen</i> (<i>lien</i>)	Tb. <i>lienemme</i>	Egy. 1. <i>olisin</i>	Tb. <i>olisimme</i>
2. <i>lienet</i> (<i>liet</i>)	<i>lienette</i>	2. <i>olisit</i>	<i>olisitte</i>
3. <i>lienee</i> (<i>lie</i>)	<i>lienevdt</i>	3. <i>olisi</i>	<i>olisivat</i>
Imperativus.		Optativus.	
Egy. 1. —	Tb. <i>olkaamme</i>	Egy. 1. —	Tb. <i>olkoomme</i>
2. <i>ole'</i>	<i>olkaatte</i>	2. <i>ollos</i>	<i>olkootte</i>
3. <i>olkaan</i>	<i>olkaat</i>	3. <i>olkoon</i>	<i>olkoot</i>
Particip. praes. <i>oleva</i>		Infinitivus I. <i>olla'</i> (<i>ollakse</i>)	
»	praet. <i>ollee</i> (nom. <i>ollut</i> , tb. nom. <i>olleet</i>)	»	II. <i>olemaan</i>
		Gerund.	(I. instr.) <i>ollen</i> , (iness.) <i>ollessa</i>
Passivum (impers.)			
Ind. praes. <i>ollaen</i>		Imperat. <i>ollakaan</i>	
»	<i>olliin</i>	Optat. <i>ollakoon</i>	
Concess. <i>oltaneen</i> (<i>lietäneen</i>)		Part. praes. <i>oltava</i> , praet. <i>oltu</i>	
Condit. <i>oltaiiin</i>		Gerund. (I. iness.) <i>oltassa</i>	

1) A *-va*, *-vdt* képzős participium praes. act. (pl. *antava*, *elävdt*, §. 30, 1.) egyes- és többes-számi nominativus-alakjában az *ole-esse* segédigének ind. praesensével szerkesztve, = ind. futurum (act.): *olen antava* fogok adni, *olemmetulevat* fogunk jönni, *ovat lühtevdt* fognak elindulni.

2) A *-nee* képzős participium praeteriti act. (pl. *antaneet*, *eläneet*, §. 30, 2.) egyes- és többes-számi nominativus-alakjában (*-nut*, *-nyt* és *-neet*) az *ole-esse* segédigének praesensével, még pedig az indicativuson kívül a concessivus, conditionalis (s ritkábban az imperativus, optativus) módalakjaival is szerkesztve, = perfectum: ind., concess., cond. (imper., optat.); — az *ole*-igének ind. praeteritumával = plusquamperfectum (ind.); pl. *olen antanut* adtam (ich habe gegeben) *olet ollut* voltál (du bist gewesen), *lieneet tullut* lehet hogy jött (er mag gekommen sein), *olisimme tehneet* tettünk volna (wir hätten getan), *olkoon sanonut* mondott legyen (azaz: tegyük hogy mondott, v. mondhatott bár); — *olin antanut* adtam volt (ich hatte gegeben).

3) Az *-u*, *-y* képzős participium praeteriti pass. (pl. *annettu*, *eletty*) egyes-számi nominativus-alakjában az *ole*-igének praesens- és praeteritumbeli egy. 3. szem.-alakjával = határozatlan többes-számi alanyt mutató (passivum impersonale-beli)

perfectum és plusquamperfectum; pl. *on annettu* adtak (man hat gegeben), *on oltu* voltak (man ist gewesen), *lieneet nühdy* lehet hogy láttak (man wird wol gesehen haben, man dürfte g. h.), *olisi saatu* kaptak volna (man würde bekommen haben); *oli määrdetty* meghatározta volt (man hatte bestimmt).

Jegyzet. A participium praes. pass. is (§. 30, 1.) az *ole*-igének egy. 3. személyével határozatlan többes-számi (>man<) alanyra mutató igealakul fordul elő; de ez nem jelent futurumot (úgy mint a part. praes. act.), hanem a cselekvésnek jelenben kellősége, pl. *on annettava* adni kell (dandum est, man muss geben) — Közönségesebben azonban e participium egészen adjectivumszerű állítmányszóul használatik határozott alanyra mutató *ole*-segédige mellett: *hän on kiitettävdt* ő dicsérni való (est laudandus), *olemmet kiitettävdt* laudandi sumus. — Szintígy használható a participium praet. pass. is, pl. *työ on tehty* a munka megtéetett (meg van téve, ist getan), *olemmet valitut* meg vagyunk választva, *olivat myydyt* el voltak adva.

Jegyzet. Az *ole*-igével szerkesztett participium praet. act. előfordul egy. essivusalakban is, pl. *olen sanonunna*, *olemmet sanonunna* (= *olen sanonut*, *olemmet sanoneet*).

Átnezet

az *ole*-segédigével szerkesztett igealakokról:

Futurum activi (ind.):	Egy. 1. <i>olen</i> (2. <i>olet</i> , 3. <i>on</i>)	<i>antava</i> , <i>menevdt</i> .
	Több. 1. <i>olemmet</i> (2. <i>olette</i> , 3. <i>oval</i>)	<i>antavat</i> , <i>menevdt</i> .
Perfectum act., Ind.	E. 1. <i>olen</i> (2. <i>olet</i> , 3. <i>on</i>)	<i>antanut</i> , <i>mennyt</i> .
	T. 1. <i>olemmet</i> (2. <i>olette</i> , 3. <i>oval</i>)	<i>antaneet</i> , <i>menneet</i> .
Conc.	E. 1. <i>lienen</i> (2. <i>lienet</i> , 3. <i>lienee</i>)	<i>antanut</i> , <i>mennyt</i> .
	T. 1. <i>lienemme</i> (2. <i>lienette</i> , 3. <i>lienevdt</i>)	<i>antaneet</i> , <i>menneet</i> .
Cond.	E. 1. <i>olisin</i> (2. <i>olisit</i> , 3. <i>olisi</i>)	<i>antanut</i> , <i>mennyt</i> .
	T. 1. <i>olisimme</i> (2. <i>olisitte</i> , 3. <i>olisivat</i>)	<i>antaneet</i> , <i>menneet</i> .
pass. (impers.)	Ind. <i>on annettu</i> , <i>on menty</i> .	
	Conc. <i>lieneet annettu</i> , <i>menty</i> .	
	Cond. <i>olisi annettu</i> , <i>menty</i> .	
Plusquamperfectum act. Ind.:	E. 1. <i>olin</i> (2. <i>olit</i> , 3. <i>oli</i>)	<i>antanut</i> , <i>mennyt</i> .
	T. 1. <i>olimmet</i> (2. <i>olitte</i> , 3. <i>olivat</i>)	<i>antaneet</i> , <i>menneet</i> .
pass. (impers.), Ind.	<i>oli annettu</i> , <i>oli menty</i> .	

§. 32 Tagadó igeragozás.

Tagadó, illetőleg tiltó adverbium (*non« és »ne«) helyett él a finn nyelv egy tagadó igetővel (e-), mely alanyramutató személyragokat vesz föl, s egy tiltó igetővel (älä- v. elä-, csonka alakban: äl-, el-), melynek imperativus és optativus-féle mód-tőalakjához járúlnak a személyragok; — amazt a tagadólág határozandó igének, ha ez ind. praesensben áll, véghehezettel zárt tőalakja kíséri, vagy, ha concessivusban vagy conditionalisban áll, ezen módokbeli (-ne és -isi végű) tőalakja; — emezt a tiltólág határozandó igének optativus-féle mód-tőalakja, de a mely az opt. képzőnek csak alaprészt (-ko, -kö) tartja meg; a tiltó-igének imper. egy. 2. személyét azonban véghehezettel zárt csupa igető kíséri.

Tagadólág határozott ind. praeteritumúl, minthogy a tagadó-igének csak praesensbeli ragozása van, az ole- segéd igének ind. praesensével szerkesztett perfectum (ind.) szerepel; de ekkor maga a segédige rendesen kihagyatik, úgy hogy a személyragos tagadó-igét csak a participium praeteriti (egy v. többes számi nominativus-alakban) kíséri.

Az e- tagadó-igének ragozása:

Egy. 1. en, 2. et, 3. ei
Több. 2. emme, 2. ette, 3. eivüt.

Az älä- v. elä- tiltó-igének imperativus és optativus-féle ragozása:

	Imperat.	Optat.
Egy. 2.	älä' (elä')	E. 2. älles (ellös)
	3. älkään (elkään)	3. älköön (elköön)
Több. 1.	älkäämme (elkäämme)	T. 1. älköömme (elköömme)
	2. älkäätte (elkäätte)	2. älköötte (elköötte)
	3. älkäät (elkäät)	3. älkööt (elkööt)

Paradigmák.

Igető: anta- adni:

	Activum.	
	Ind praesens.	
Egy. 1.	en anna' (nem adok)	Több. 1. emme anna' (nem adunk)
	2. et anna' (nem adsz)	2. ette anna' (nem adtok)
	3. ei anna' (nem ad)	3. eivüt anna' (nem adnak)

Concess.

Egy. 1. en antane	Több. 1. emme antane
2. ei antane	2. ette antane
3. ei antane	3. eivüt antane
Condit. Egy. 1. en (2. et, 3. ei) antaisi; Több. 1. emme (2. ette, 3. eivüt) antaisi.	
Imperat. Egy. 2. älä' anna' (ne adj)	
2. älkään antako (ne adjon)	
Több. 1. älkäämme antako (ne adjunk)	
2. älkäätte antako (ne adjatok)	
3. älkäät antako (ne adjanak)	
Optat. Egy. 2. älles (3. älköön) antako	
Több. 1. älköömme (2. älköötte, 3. älkööt) antako	
Ind. praet. E. 1. en (2. et, 3. ei) antanut	
T. 1. emme (2. ette, 3. eivüt) antaneet	
Perfectum (Ind.) E. 1. en (stb.) ole' antanut	
T. 1. emme (stb.) ole' antaneet	
(Conc.) E. 1. en liene antanut, T. 1. emme liene antaneet, stb.	
(Cond.) E. 1. en olisi antanut, T. 1. emme olisi antaneet, stb.	
Plusquamperf. (Ind.) E. 1. en ollut antanut, T. emme olleet anneet, stb.	
Futurum (Ind.) E. 1. en ole' antava, T. 1. emme ole' antavat, stb.	

Passivum (impersonale):

Ind. praes. ei anneta' (nem adatik = nem adnak, man gibt nicht)
Concess. ei annettane; — Condit. ei annetaisi.
Imperat. älkään annettako; — Optat. älköön annettako.
Ind. praet. ei annettu.
Perfectum (Ind.) ei ole' annettu; — (Conc.) ei liene annettu; — (Cond.) ei olisi annettu.

Plusquamperf. ei ollut annettu.

Passivum (personale: §. 29. B. jegyzet): Ind. praes. E. 1. en (2. et, 3. ei, stb.) anneta; — Concess. 1. en (stb.) annettane; — Cond. 1. en annetaisi stb.; — Imper. E. 2. älä' anneta', 3. älkään annettako stb.; — Optat. E. 2. älles annettako stb. — Ind. praet. (perf.) E. 1. en ole' annettu.

Igetők: luke- olvasni, ole- »esse«, pelkää- félni:

(Act.) Ind. praes.: E. 1. en lue' (ole', pelkää'), T. 1. emme lue' stb.
Concess. E. 1. en lukene (liene, pelänne), T. 1. emme lukene stb.
Optat. E. 3. älköön lukeko (olko, pelätkö), T. 1. älköömme lukeko stb.
(Pass.) Ind. praes. ei lueta' (olla', pelätä').
Concess. ei luettane (oltane v. lietäne, pelättäne).
Optat. älköön luettako (ollako, pelättäkö).

§. 33. Mondatszerkesztő segédszók (conjunctiók, nyomatékosító particulák).

A) Szóhoz simuló conjunctiók és nyomatékosító particulák:

-pa, -pä (nyomatékosító)

-ka, -kü (a tagadó-igéhez járulva) »is«

-kin [-ki, -i] »is«

-ko, -kö (kérdő particula) -e?

-han, -hän (nyomat., néha: »hiszen«)

-s (nyomatékosító)

-kaan, -kään (-ka-han, -kü-hän) csak . . . is (főleg tagadó mondatban; helyette csak -an, -än, azaz -han, -hän, pl. mitään, yhtään, koskaan).

-pa-han, -pä-hän

-pas, -päs (-pa-s, -pä-s)

-kas, -käs (-ka-s, -kü-s)

-kos, -kö-s (-ko-s, -kö-s)

-ko-han, -kö-hän.

B) Külön álló conjunctiók:

ehkä bár, habár, ha netalán

eli, elikkä vagy, avvagy

ell' ha (a tagadó-ige előtt:

ell'en, ell'et, ell'ei stb.)

ettü hogy (dass), [úgy] hogy

ja és

jahka mihelyt; habár, hacsak

joko . . . taikka vagy . . . vagy

joll' = ell' (joll'en stb.)

jos ha (wenn, lat. »si«)

joska habár, hacsak

jotta [úgy] hogy

koska minthogy

kuin (kun) mint, mintsem,

hogysen

kun (kuin) minthogy, mivel-

hogy, a mint, midőn, hogy

(da, dass), ha (wenn)

kuitenkin mégis, [ei] kuiten-

kaan mégsem

muka ugyanis

mutta de, hanem

myös, myöskin szintén . . . is,

niin myös úgy szintén

niin [tehát, akkor] (ném. »so,

da«)

saati, saatikka hát még, nem

hogy

sekä és, meg; sekä . . . ettü (v.

jotta) mind . . . mind, . . . is

. . . is

sillä mert (denn)

siis hát, tehát (also)

taas meg (hingegen)

tai (tai), taikka (taikka) vagy,

vagy pedig; taikka . . . taik-

ka vagy . . . vagy

tokko vajjon?

tosin ugyan (zwar)

vaan hanem, de

vai vagy

vaikka noha, ámbár.

MONDATTANI RÉSZ.

(Észrevételek és példák a nyelvtani alakok használatáról.)

§. 34. A névszó töalakja, melytől az egyes-számi nominativus nagyobbára vagy épen nem, vagy csak némely szóvégi hangváltozás által különbözik, szerepel mint jelző előrésze a névszó-összetételben; pl. kulta-sormus aranygyűrű, puu-jalka fa-láb, syömä-astia evő-edény (evés-e.), syntymä-maa születő-föld, uima-huone úszó-ház (úszás-h.); kirves-vari fejsze-nyél, istuin-paikka ülőhely (ülés-h.), henki-raha fejadó (lélek-pénz). Hogy az összetételnek jelző előrésze, bár a módosult végű nominativussal egyező (kirves: tö kivehe, istuin: tö istuime, henki: henke), mégis töalaknak veendő, mutatják az -ise-, -se képzős névszók, melyeknek összetételben csakis ez s nem az -inen, -nen végű nom. alakjuk alkalmaztatik, pl. ihmis-henki emberi lélek (nem ihmisen-), nais-puoli nőnem (s nem nainen-), pohjais-tuuli északi szél (nem pohjainen-), eilis-päivä tegnapi nap (nem eilinen-).

Meg kell jegyezni, hogy a különálló jelző (melléknévi) névszó a finnben nem úgy mint a magyarban változatlanul marad a jelzett főnév előtt, hanem ezzel egyformán fölveszi a többesítést és a casusragokat: hyvä lapsi jó gyermek, gen. hyvän lapsen, allat. hyvälle lapselle, több. nom. hyvät lapset, t. iness. hyvissä lapsissa stb. – De van néhány változatlan (nem ragozható) jelző szó is, mely a jelzett főnévvel mintegy összetételt képez (noha nem szokták ezzel egybeírni): koko egész, kelpo jóravaló, kellős, derék; aika meglelt, derék, nagy, igazi; oiva kiváló, derék, erős; pikku kis, picziny; eri külön, különváló; ensi (tő ente) legelső, legközelebbi; viime legutóbbi, legutóbb múlt; joka minden, mindenik (jeder); itse maga; pl. koko asiasta az egész dologból (nem ko'osta asiasta); sai kelpo

vaimon kapott jóra való feleséget; *aika tavalla* v. *lailla* derék módon, derekasan; *eri huoneessa* külön házban, szobában; *ensi tilassa* legelső alkalommal; *joka haaralta* minden oldalról, *joka paikassa* minden helyen, mindenütt; — *en anna itse kuninkaallekaan* nem adom magának a királynak sem (vagy pedig: *kuninkaalle itsellekään*).

Szintilyen ragozatlan jelzőkül állhatnak személytulajdonnevek előtt a személyek rendjére, hivatalára v. foglalkozására vonatkozó névszók (főnevek): *keisari Aleksanterin hallitessa* Sándor császár uralkodása alatt (nem *keisarin*); *piispa Tuomaan aikoina* Tamás püspök idejében; *kuningas Sigismundille* Zsigmond királynak; *torppari Ykköselä Ykkönen* zsellértől; *lautamies Riihimäelle* Riihimäki esküdtnék. Némely ilyen jelző azonban ragozható (*lautamiehelle R.*); sőt ragozni kell az *-ise* (nom. *-inen*) képzővel valókat: *tilalliselle Mäkelälle* Mäkelä telkes gazdának (nem *tilallinen*, sem *tilallis-M.*).

A jelzett főnévnek utána vetett jelzőkül használja a finn nyelv, szintén összetételes, az ilyen szokat: *kulta* (arany) »kedves, édes«, *parha* szegény, szegényke (miser, misellus), *rukka*, v. *rukka* id.; *vainaja* boldogult (defunctus); pl. *ihmisparha* szegény ember (ragozható csak az utórész: gen. *paran*, nl. *paralle* stb.); *älä suututa äiti-kultaani* ne bosszantsd kedves (édes) anyámat; *mies-vainajaltani* boldogult férjemtől.

Bizonyos »jelzett tárggyal bíró«, (pl. »nagy fejű«) jelenthet a jelző és jelzett névszónak egyszerű összetétele is, melléknévi végképző nélkül, pl. *puna-parta* vörös szakál-ú, *harmaapää* ősz fej-ű. De rendesen az utótag még az *-ise* birtokosnévképzőt veszi föl (§. 10, h.): *harmaa-päise* (n. *päinen*), *vähä-väkise* kevés erejű, *kallis-arvoise* drága becsű, nagyrabocsúlt, *paksu-rintaise* vastagmellű, stb.

§. 35. A csupa névszótóval (illetőleg egyes-sz. nominativussal) mint jelzővel való összetételen kívül, valamely jelzettnek »birtokosát« kifejező jelző kitételére rendes alakul a genitivus szolgál, akár összetételben (mint előtag) akár különállólág. Ha a jelzett névszó igétől való (nomen verbale), a jelzőben az abbéli igének hol alanya hol tárgya foglaltatik. Példák: *maan-tie* ország-út, *linnun-rata* madár-út, *päivän-valo* nap-világ, *kansan-koulu* népiskola; — *linnun-laulu* madár-ének, *päivän-nousu* napkelet; *viinan-poltto* pálinka-égetés, *ka-*

lan-pyyttö halfogás, halászat; *kirjan-painaja* könyv-nyomtató, *hyvän-tekijä* jó-tevő; — *pojan kirja* a fiú könyve, *talon isäntä* a ház gazdája, házi gazda; *ruuan puute* eledel hiánya, *palkan toivo* bér reménye; *poikien isä* a fiúk atyja; *eläinten kuningas* az állatok királya; — *isän antama kirja* az atya adta könyv (mely az atya *antama*-ja, adománya); *äidin ompelema paita* az anya varrta ing. — Ha gerundiumnak van külön alanya, ez genitivusban áll (minthogy a gerundiumok általában nomen verbalénak casusai): *kevään tultua* a tavasz eljövén, eljöttével; *isä toi omenoita lasten syödä* az atya hozott almát, hogy a gyermekek egyék (gyermekek evésére); *talven tullessa* midőn a tél jön (tél jöttében); *kaikkein nähden* úgy, hogy mindnyájan látják (mindnyájuk látásával v. látatjára, láttára).

Jegyzet. Néha a genitivusi jelző, superlativus mellett, partitivus értékű: *kaikkien isoin* a legeslegnagyobb (der allergrösste); *nuorin tytär on kaikkein kauniin* a legfiatalabb leány a legszebbik; *perheen nuorin* a családnak legfiatalabbika; *sen-nimisten hallitsiain ensimmäinen* a e nevé uralkodók elseje. — Sajátságos a *se* mut. névmás genitivusa (*sen*) comparativus előtt, ilyenekben: *sen edemmäksi*: »tovább« (annak továbbjára. a hol van, pl. *ei vät päässeet s. e.*); *sen kovemmin* »többé« (pl. *ei s. k. häntä nähty* nem látták őt többé; *ei virkkanut s. k. koko asiasta mitään* nem szolt többé az egész dologról semmit).

Genitivusi, akár egybeszerkesztett akár különálló jelzővel való főnévtől megint új birtokos-név (melléknév) származtatható, *-ise* (n. *-inen*) képzővel; gyakran maga a jelzett főnév a genitivusi jelzővel elé sem fordul, hanem csak az *-ise* végű származéka. Pl. *karhun-nahkaise* (n. *-ainen*) medvebőrös, medvebőrből való (*karhun-nahka*); *lehmän koikoise* tehén nagyságú, oly nagy mint egy tehén (*l. *koko*), *kissan näköise* macskaképző, m. kinézésű (*l. *näkö*); *lapsi on viikon ikäisen* a gyermek egy hét korú (egy hetes); *poika on isänsä luontoinen* a fiú az atyja természetével bíró (olyan természetű, mint az atyja); *sadan jalan pituise* v. *korkuise* (n. *-uinen*) száz láb hosszúságú v. magasságú (sz. l. hosszú, magas); *tuuman paksuise* egy hüvelyk vastagságú; *hän on veljensä muotoinen* ő a testvérehez hasonló (testvére-képző); — ide tartoznak a *-laise*, *-moise* (e h. *muotoise*), *-kaltaise* végű összetételes nevek (»szerű, -nemű, -képző, féle«), genitivusi jelzővel (§. 17, h.): *sen-laise* (assimilálva *sellaie*) »olyan« (tkp. »az-nemű« = »annak

nemével bíró), *min-moise* (*mimmoise*) »milyen (mi-nemű, mi-féle); *vanhan-laise* öreges (öreg-nemű, öregnek nemével bíró). Megjegyzendő, hogy a genitívusi jelző e szerkezetben (úgy mint itt *sen-laise*, *vanhan-laise*-ben) melléknév is lehet (a mit úgy érthetünk, hogy a melléknév főnév értékűnek vétetik): *pahan-tapaise* rossz szokású, erkölcsös (ló), *saman-ikäise* ugyan-azon-korú, *hyvän-luontoinen poika* jó természetű fiú (mintegy: jónak természetével bíró). Egyébiránt ily melléknévi jelzők genitívus-alakkal való szerkesztésére, a számos főnevek analógiája is hathatott: *kahden-vuotise* két éves (még így is mondható: *kaksi-vuotise*), *monen-haaraise* sok ágú (így is: *moni-h.*)

Jegyzet. Fogalmilag az *ise*-végű nevű birtokosnevekhez csatlakozó képzőtelen melléknevek is vehetnek föl genitívusi jelzőt; jelesen *vanha »öreg«* (azaz »bizonyos korról való« = *ikäise*), pl. *lapsi on viiden vuoden vanha* a gyermek öt éves (öt év korú, 5 Jahre alt), *tyttö kuoli kuuden toista vuoden vanhana* a leány meghalt 16 évesen (16 Jahre alt, 16 év korában).

§. 36. A személynévmások genitívusait mint birtokos-jelzőket a jelzett névszón még a megfelelő birtokos-személyragok kísérik, vagy az utóbbiak mellett a genitívusok el is maradnak, ha a jelzőkön nincs különösebb nyomaték. A 3. személyrag mellett, ha az másra mint a mondat alanyára vonatkozik, el nem maradhat a genitívus (*hänen*, *heidän*); de ha e személyrag a mondat alanyára vonatkozik, rendesen elmarad a genitívus s az esetleg kívánt nyomaték más szóval (*oma »saját«*) fejeztetik ki. Pl. *minun isäni* az atyám (az én atyám), *meidän isällemme* a mi atyánknak; — *minä sain kirjani kotiin* én haza kaptam a könyveimet; *myytille talonne* eladtátok-e a házatokat; *isäntä tuli kaupunkiin*, *ja rengit toivat hänen hevosensa jälkeensä* a gazda a városba jött s a béreseket hozták az ő lovát (v. lovait) utána (ellenben *rengit toivat hevosensa* ezt tenné: a béreseket hozták az ő [saját] lovukat v. lovaikat); — *tämä puu on minun istutamani* ez a fa az én ültetésem (von mir gesetzt, mintegy: ültetvényem); *hän ei ole nähnyt sinun tuomaasi lahjaa* ő nem látta az ajándékot, a melyet hoztál (* a hozományod ajándékot); *hänen kyntämässensä pellossa* a földben, melyet ő szántott; *me lähdemme huomenna ostamaamme taloon* holnap a házba megyünk, a melyet vettünk (in das von uns gekaufte

haus —* a vételünk-házba); — *kotiin tultuani* a mint (mihelyt, miután) haza jöttem; *kun isänsä, ikänsä päivät päätettyänsä* (-yään), *kuoli, pääsi hän hänen siaansa kuninkaaksi* mikor az atyja, élete napjait bevégezvén (miután .. bevégezte) meghalt, lett ő az ő (az atya) helyébe királylyá; *tänne tuotiin kirjoja* (*meidän lukeaksemme* ide hoztak könyveket hogy (mi) olvassunk (olvasásunkra); *sinun iloittessasi itken minä* míg te örvendesz (örvendéssed közben), én sírok.; *niitä isäni lauloi kirvesvartta vuollessansa* azokat énekelte az atyám a közben hogy fejszenyelet faragott; *sen minä tiedän sinun sanomattasi* kin azt tudom a nélkül is, hogy te mondd v. mondanád (mondásod nélkül is).

§. 37. A birtok-szó kitétele nélkül áll a birtokos-jelző-féle genitívus, az *ole- »esse«* ige mellett mint állítmány-szó, vagyis ezen helyzetben nomen possessivum értékével bír a genitívus (*valakihez birtokul hozzátartozó = valakié): *Tämä kirja on minun* ez a könyv az enyim (liber est meus); *nämät pellot ovat teidän* ezek a szántóföldek a tieitek (gehören euch); *ilo [on] nuoren, ehkä köyhä, vaiva vanhan, vaikka rikas* a vigaság a fiatalé, habár szegény; a baj a véné, habár gazdag; *jumalan kiitos* hála [legyen] istennek.

b) Ilyen genitívus, az *ole- »esse«* és *tule- »fieri«* igék mellett, birtokos-határozó, ha a birtok-szó a birtokosnak valamely testi v. lelki érzésére vagy elvont-féle birtokára vonatkozik (v. ö. az adessivust §. 52, b.): *Minun on nälkä* éhezem, éhes vagyok (ich habe hunger, j'ai faim); *minun on jano, vilu, kiire, ikävä, sääl* »ich habe durst, frost, eile, unlust v. sehnsucht, mitleid v. bedauern = szomjazom, fázom, sietek, unatkozom v. epedek v. restellek, sajnálkozom«); *mikä sinun on »was hast du* (mi bajod), *minun on oikeus, lupa, velvollisuus* »van jogom (bin berechtigt), nekem szabad, kötelességem (ich habe die pflicht, bin verpflichtet); *minun on tarve* szükségem van (habe nötig), *minun on täytymys* nekem kell (ich muss) || *minun tulee nälkä* megéhezem (ich bekomme hunger, werde hungrig). — A birt állapot (érzés) melléknévi szóval is fejezhető ki, s ilyenkor a birtokos-határozó genitívus egészen datívus-féle értéket nyer: *minun on hyvä* nekem jó (tkp. jó dolgom van = ich habe es gut; pl. *hyvä minun [on]*, *että tänne kerkesin* jó [nekem], hogy ide érkeztem = wohl mir,

dass . .); *nyt minun hyvä tulee* most jó dolgom lesz (ironice) = jól járok most, jetzt wird mir's gut gehen); *minun on mahdoton v. vaikea kaikkia tietää* nekem lehetetlen, nekem nehéz (bajos) mindent tudni (ich habe es schwer . . zu wissen).

A valakinek (genitivus) az *on* »van, est« vagy *tulee* »lesz, fit« igével tulajdonított cselekvés, mely -*mise* (nom. -*minen*) végű nomen actionis vagy I. infinitivussal tétetik ki, — úgy értendő, hogy az az illetőnek »dolga, kötelessége, tartozása« (v. ö. »*sapientis est, meum est . . aliquid facere*«): *Lapsen on vanhempiansa tottelemisen* a gyermek dolga szüleinek engedelmeskedni (= a gyermeknek kell sz. e.) | *pojan tulee totella* a fiú dolga lesz engedelmeskedni (tkp. »*pueri fit obedire*« = a fiúnak kell e.) | *tüssä meidän on istumisen* itt nekünk ülnünk kell.

c) Eredetileg birtokos-határozó genitivus áll néhány kivált a »kellést« jelentő személytelen ige mellett is, a mennyiben ezek vagy a *tulee*-val rokonértelműek (*täytyy* tkp. »telik«, *käy* »es geht an«, vagy »necesse, opus, aptum [est]« névszói fogalom rejlik bennük (ú. m. *pitää, tarvitsee* [= *on tarve*], *kelpaa* [= *on kelpo*], *sopii*): *Minun täytyy lähteä pois* nekem el kell mennem; *meidän pitää auttaman toisiamme* nekünk kell egymást segitenünk; *ei minun tarvitse tulla* nincs szükségem jönni (ich brauche nicht zu kommen); *minun sopii sanoa* illik nekem mondanom (ich darf v. kann sagen); *ei minun käy sitä myymine* nem lehet nekem azt eladnom (es geht nicht an, dass ich es verkaufe); *sinun kelpaa elää, kun olet terve* neked élned kell (te élhetsz), minthogy egészséges vagy; *ei minun kelpaa sanoa* nekem nem lehet mondanom (nem mondhatom). — Szintígy értelem szerint szerkesztve a *tekee* mieli szólás birtokos-hat. genitivussal: *isännän tekee mieli myydyä talo* a gazdának kedve van eladni a házat.

Jegyzet. Némely szólásokban a birtokos-hat. genitivus már egészen dativus-féle (s különösen gyakran használta így a Biblia-fordítás: l. Ahlqvist, Rakennus 100 l.): *mitä hän sinun teki* mit tett ő neked (mivel bántott; v. ö. *mitä sinun on mi bajod*); *mitä pojan tekee* mit tenni a fiúval (was tut man dem knaben); *ruoka tekee sairaan pahaa* az étel rosszat tesz a betegnek (rosszul hat a betegre); *anna kättä köyhän miehen, köyhällä on lämmin koura* adj kezét a szegénynek, a szegénynek meleg marka van

§. 38. A finn nyelv nem élén névelővel (articulus), a névszó, ha különösen jelezve nincsen, egyaránt határozott és határozatlan fogalommal érthető, pl. *oksa* »ág v. az ág« *oksalla* »ágon v. az ágon«, *oksilla* »ágakon és az ágakon.« Kifejezi ellenben a finn nyelv bizonyos mértékig (t. i. az alany és a tárgy kitételében) a névszónak egészes vagy pedig részleges (total v. partial) fogalommal értendő voltát s erre három casusalakot alkalmaz, ú. m. a nominativust, az accusativust és a partitivust.

a) Nominativus és partitivus — az egészes és a részleges fogalmú alany kitételére, mind a két (egyes és többes) számban: Pl. *vieras tulee kylään* idegen v. az idegen jön a faluba; *hää-väki tulee* a násznép jön v. egy (bizonyos, teljes) násznép jön; *ainapa hää-väki kokoontuu ennen vihkimistä* a násznép (általában) mindig összegyűl esketés előtt; — *hää-väkeä tulee* násznép jön (nem egy bizonyos egész násznép, hanem annak egy része); *lihaa on torilla* hús (annyi a mennyi) van a piacon || *sudet pääsivät navettoon* a farkasok bejutottak az istállóba; *linnut lentävät* a madarak (általában, v. a bizonyos ismert madarak) röptülnek; *ihmiset kuolevat* az emberek meghalnak; — *susia pääsi navettoon* farkasok jutottak az istállóba; *hiiriä on isoja-kin* egerek vannak nagyok is (nagy egerek is vannak, találtnak). — Látni való, hogy a többes-számi nominativusban álló alany egyszersmind határozott (*sudet* a farkasok), s a partitivusbeli határozatlan (*susia* farkasok).

Jegyzet. Partitivusban kitett alany mellett mindig intransitív állítmány-ige áll; transitív ige az *ole*-»esse« igehatározójává lesz: *tyttöjä oli neulomassa morsius-pukua* leányok varrták a menyasszonyi ruhát (voltak varróban). — Külömböző értelem: *hevosta ei näy vielä* ló v. a ló nem látszik még (nem látni lovat v. a lovat) — *hevoineen ei näy siellä* a ló ott (tkp. onnan) meg nem látszik (az ott, rejtekben levő ló meg nem látható).

b) Accusativus és partitivus — az egészes vagy pedig részleges fogalmú tárgy kitételére: Pl. *kissa söi kalan* a macska ette (teljesen = megette) a halat v. megevett egy halat; — *kissa syö kalaa* a macska eszik halat | *Matti löi koiran* Mátyás ütötte (teljesen = meg-, agyon-ütötte) a kutyát; — *M. löi koiraa* M. ütötte a kutyát v. ütött kutyát (adott neki ütést) | *miehet toivat hevoset kotia* a férfiak haza hozták a lovakat; — *toivat hevosia* hoztak lovakat | *hyvä*

lapsi rakastaa vanhempiansa a jó gyermek szereti szülőit; *pieni tyttö pelkää koiraa* a kis leány fél a kutytól | *rakensii uutta huonettansa* építette az új házat; — *rakensii uuden huoneensa* meg- v. fölépítette az új házat. — Megjegyzendő, hogy a finn nyelv a tárgyat partitívusban vagyis részlegesnek teszi ki mind olyan igék mellett, melyek csak valamire ráalkalmazódó, de nem teljesen fölélelő vagy épen megemésztő, semmisítő cselekvést jelentenek, pl. »szeretni, dicsérni, csúfolni, gyűlölni, sajnálni, bántani, kívánni, örvendeztetni, aggasztani, üldözni«, stb.: *minä rakastan totuutta* én szeretek igazságot v. szeretem az igazságot; *hän rakastaa minua* ő szeret engem; *minä surkuttelen häntä* sajnálom őt, stb. Ilyenek különösen a causatív-alakú személytelen igék, melyek valamely testi v. lelki érzéssel illetést jelentenek: *minua janottaa* es dűrstet mich (szomjazom), *minua kammottaa* (iszonyodom), *m. pyörrytää* (szédelvek); *päättä kivistelee* es schmerzt den Kopf (der k. schmerzt = fejem fáj), *minua viluttaa* (fázom), stb.

c) Nominativus — az egészleges tárgy kitételére — ha az állítmány-ige 1. vagy 2. személybeli imperativus (illetőleg optativus)-alak: pl. *tuo hevoinen* hozd a lovat, *lukekaamme laki* olvassuk a törvényt; *anna tämä kirja ystävälleni* add ezt a könyvet a barátomnak; *pane kissa hiiren vahdiksi* tedd (rendeld) a macskát az egér örévé; *tehkäätte se* tegyétek meg azt; *tappakaamme tuo Matti* öljük meg azt a Mátyást. — Szintígy, ha az egészleges tárgy gerundialis igealakhoz (különösen infinitívus hoz) tartozik, a mely maga imperativustól vagy személytelen igétől függ (pl. passívumbeli igétől, meg ilyenektől: *pitää, täytyy* »kell«, *tulee* pertinet ad quem, *sopii* illik, *convenit*; *on käsky* meg van parancsolva, *on lupa* szabad, *on aikomus* szándék van, stb.). Pl. *käske Matti* tuoda *hevonon tänne* parancsold Mátyásnak, ide hozni (hogy hozza) a lovat (v. hozzon lovat) | *mene tuomaan tamma kotia* menj a kanczát haza hozni | *kehoita veljeäsi ostamaan tämä talo* biztasd a testvéredet megvenni (hogy vegye meg) ezt a házat || *hänelle luvattiin antaa markka vaivasta* neki ígérték adni (ígérték, hogy adnak) egy márkát fáradságáért | *häntä kehoitettiin pitämään puhe* őt fölszólitották beszédet tartani (hogy tartson b.) || *sinun pitää tehdä tämä työ* neked meg kell tenned ezt a munkát; *minun täytyy päättää työ* nekem be

kell fejeznem a munkát; *nyt on tarvis lypsää lehmä* most szükséges fejni a tehenet | *minulla on lupa ottaa omena* nekem szabad az almát venni | *minulla on käsky pitää tarkka vaari pojasta* nekem meg van parancsolva tartani (hogy tartsak) szigorú gondot a fiúról (sz. gondját viselni) | *minun on mahdollon tehdä tämä työ* nekem lehetetlen ezt a munkát megtenni. — Megjegyzendő, hogy a »kell« értelmével járó -mise (nom. -minen) képzős nomen actionis is nominativusbeli tárgyat kíván: *minun on hevonen kotia tuominen* nekem a lovat haza kell hoznom | *(sinun on) tapa uusi ottaminen, entinen unohtaminen* új szokást kell fölvenned, az előbbi elfelejtened.

d) Partitívusban áll a tárgy-szó általában a tagadó mondatban, vagyis az ilyen mondatbeli tárgy mindig részlegesnek vétetik: *en anna sinulle hevostani* nem adom neked a lovamat (tkp. lovamnak részét; következőleg még kevésbé adom az egészet) | *älä vie lakkiani* ne vidd el a kalapomat | *ei antanut pisaraa-kaan* nem adott egy cseppet sem.

Jegyzet. A többes-számi accusativus rendesen a -t végű nominativussal egyező, az egyes-számbeli *n* casusrag nélkül. De némely esetben *n*-ragos, vagyis a többesi genitívussal egyező alak is használatos: pl. *nä'en hevosten tulevan* látom, hogy a lovak jönnek (v. ő. näen hevostia tulevan látom, hogy lovak jönnek, ich sehe pferde kommen) | *sanoo vihollisten tulleen* mondja, hogy az ellenségek eljöttek || *küski miesten istua* fölhívta az embereket ülni (hogy üljenek) | *isäntä antoi (sallet, soi) palkollisten yhden päivän olla vapaina* a gazda adta (megengedte), hogy a béresek egy napig szabadok legyenek (tkp. adta a béreseket lenni), (v. ő. anna Jumala ajat mennä, päivät kullaisit kulua).

Jegyzet. A személynévmásoknak csak accusativusuk (*minun* v. *minut* stb., *meidän* v. *meidät* stb.), de nem nominativusuk állhat az egészleges tárgy kitételére: *sulje hänet kamariin* csukd be őt a kamarába; *minun on pakko ajaa teidät pihalle* kénytelen vagyok titeket az udvarra kergetni.

Jegyzet. Az »egy«-en fölül való alapszámnevek, mint tárgy-szók nominativusban állanak; szintígy *kaikki* mind, *pari* egypár: pl. *minä ostin kaksi leipää ja yhden kalan* vettem két kenyeret s egy halat; *hän sai kaikki* ő kapott mindent; *löysin pari kirjaa* találtam egypár (néhány) könyvet; *osti viisi-kuudetta hevosta* vett 55 lovat.

e) Partitívus (s részben accusativus) és nominativus — a részleges és az egészleges tárgy kitételére személytelen passívumi állítmány-ige mellett (a nominativus, ha nem 1. 2. szem. névmás, akár alanynak is tekinthető): pl. *isäni kutsuttiin vieraaksi* atyámat vendégül hívták (v. atyám

hivatott) | *poika pantiin kouluun* a fiút iskolába adták (a fiú adatott) | *varkaat saatiin kiinni* a tolvajokat megfogták (a tolvajok megfogattak) | *minä otettiin myötä, mutta sinä jätettiin kotia* engem magukkal vittek, de téged otthonn hagytak | *minut pantiin kouluun* engem iskolába adtak || *tavaroita kuljetetaan sinne, missä niitä tarvitaan* árukat szállítanak oda, a hol azokat szükséglik | *mitä nyt syödään* mit esznek (eszünk) most? | *siellä täällä korjattiin venheitä ja verkkoja* itt-ott javítottak csónakokat és hálókat | *minua suuresti kiitettiin* engem nagyon dicsértek.

f) Megjegyzendő, hogy tárgy gyanánt fejezi ki a finn nyelv az állítmány-igebeli cselekvésnek (vagy akár az állítmányi névszóbeli tulajdonságnak) tér- és időbeli kiterjedés meg szám szerint való meghatározását is. Pl. *hän seurasi minua pitkän matkan* ő követett engem egy hosszú darab útig | *ampui nuolensa virstan* lötte a nyilát egy versztnyire (nuoli ammuttiin virsta a, nyilat lötték v. a nyíl lövetett egy v.) | *ei pöytä virstaakaan tulleet* nem jöttek egy versztnyire sem || *päivän (kaksi päivää) olimme matkalla* egy napig (két napig) voltunk úton | *päivä oltiin matkalla* egy napig voltak úton | *emme olleetkaan täyttä päivää matkalla* nem is voltunk úton egy teljes napig | *siellä piile vuosi, toinen, käy kotihin kolmannella* ott rejtőzzél egy évet (évig) meg egy másodikat, harmadikban térj haza || *olet jo kerran minun nähnyt* már egyszer láttál engemet | *menkäämme kerta sinnekin* menjünk egyszer oda is | *en kertaakaan ole häntä nähnyt* egyszer sem láttam őt | *useat kerrat kävi luonani* sokszor járt nálam | *neljä kertaa olen häntä etsinyt* négyszer kerestem föl őt || *ei tie virstaakaan pitkä* az út egy verszt hosszú sines | *muuri on viisi syltä korkeaa* a fal öt öl magas | *kaivo on kolme kyynärä syvä* a kút 3 sing mély || (vagy pedig partitivussal [partitivus mensurae], különösen comparativusi névszó mellett): *piittä kyynärää pitkä* őt röf hosszú | *torni on viittä syltä korkeampi kuin kirkko* a torony öt öllel magasabb mint a templom | *sinä olet paljoa vanhempi kuin minä* te sokkal öregebb vagy mint én | *tämä tie on vähäistä pitempi* ez az út kevéssel hosszabb | *mitä (kuta v. jota) pikemmin tulet, sitä parempi* minél hamarébb jössz, annál jobb | *kahta kauniimpi* kétszerre szebb | *yhtä suuri* egyaránt (egyenlően) nagy

ugyanoly nagy). — Hasonló a partitivus ezekben: *vuotta ennen Kristuksen syntymää* egy évvel Krisztus születése előtt; *vähää jülkeen joulua* kevéssel karácson után.

Jegyzet. A *joka* »minden«-nel jelzett számhatározó nominativusban áll: *ei joka päivä joulua* ole nincs mindennap karácson | *olen häntä varoitannut joka kerta, joka päivä, joka toinen vuosi* intettem őt minden ízben (pl. hogy ott voltam), mindennap, minden második évben.

§. 39. Nominativus és partitivus — a névszói állítmány (az *ole* »esse«-igével) kitételére; a különbség az, hogy a nominativussal az állítmány az alanyon egyszerűen észrevettnek vagy észrevehetőnek értendő; — a partitivussal kitett állítmány tkp. bizonyos egészet (bizonyos tulajdonságuk csoportját) fejezi ki s az alany ebből valónak (ehhez tartozónak) értendő: pl. *rauta on kova* a vas kemény | *rauta on kovaa* a vas kemény valami (kemény-féle, k. tárgyakhoz való) || *hevoset ovat neli-jalkaiset* a lovak négylábuak, v. h. o. *nelijalkaisia* || *poika on suurta sukua* a fiú nagy családból való (családhoz tartozó) | *lumi on valkakaista* a hó fehér (f. vmi) | *varpuset ovat lintuja* a verebek madarak || *sormus on kultaa* a gyűrű arany (a-ból való), *sakset ovat rautaa* az olló vas (vasból való) || *jumala on maailman luoja* isten a világ teremője | *pojan isä on kauppias* a fiú atyja kereskedő | *miehet ovat oppineet* a férfiak tudósok.

Jegyzet. Többes-számi főnév, mint állítmány, többnyire partitivusban: *mustalaisetkin ovat ihmisiä* a cigányok is emberek | *nuot ovat uhkeita poikia* ezek nyalka legények.

§. 40. Nominativus és partitivus absolutus — rendesen az alanyhoz tartozó: pl. *poika kävelee, kirja kainalossa* a fiú járkál, hóna alatt könyv (könyvvel a h. a.) | *mies, keppi küdessä, ajoi lampaat orailta* egy ember, kezében bot (bottal a k.), elkergette a birkákat a vetésről | *pöyhistelee, piippu suussa, kolikoita taskussa* büszkélkedik, pipa a szájában, tallérok a zsebében | *kulkevat, useita kymmenkuntia parvessa* járnak, egy-egy csapatban több tízsám.

Jegyzet. Hasonló a múltbeli időpont jelelése, a *sitten* (»hátrafelé«) szóval: *tulin tähän kaupunkiin, viisi vuotta sitten* e városba jöttem, ezelőtt öt évvel (öt éve már); *aikaa v. aikojen sitten* ezelőtt régen, régóta.

§. 41. A partitivus egyéb használata:

a) Mennyiség- vagy mérték-jelentő főnevek mellett, mint utójelző, mely az anyagot mondja, a melyből ennyi meg ennyi van: *tynnyri suoloja* egy tonna só, *leiviskä* egy liszpund (20 font) vaj, *naula lihaa* egy font hús; *iso joukko rahaa* nagy rakás pénz, *joukko ihmisiä* egy sereg ember | *lasillinen vettä* egy pohárnyi víz (egy pohár víz). Megjegyzendők *täyte* (n. *täysi*) »teljes« = egész térfogat; *tarpee* (n. *tarve*) »szükséglet, kellet«, *puole* (n. *-li*) »fél« = fél térfogat; pl. *minulla on pivon täysi marjoja* nekem egy marok (marok-tele) bogyóm van | *venhe on täynnänsä (puolellansa) vettä* a csónak tele van (félíg tele) vízzel | *pani astian täyteensä vettä* az edényt tele tette (töltötte) vízzel v. *puolellensa vettä* félíg tele vízzel || *vailla (vaille)* »hijával«: *ei ole jaloa mieltä vailla* ő nincs hijával nemes gondolkozásnak. — Csupa névmás és egyéb melléknév mint mennyiség-jelentő szó: *sill' (sillä) aikaa* a közben (tkp. azzal az időből), *vähällä aikaa* rövid idő alatt; *samalla kertaa, toisella kertaa* ugyanazon ízben, más ízben; *muutamaksi päivää* néhány napra | *olin ison aikaa (kaiken yötä) matkalla* nagy ideig (egész éjjel) voltam az úton | *hänellä on paljo (runsaasti, yltäkyllin) rahaa* neki sok pénze van (van bőven, elégnél több) | *minä sain enemmän kaloja, hän vähemmän* én több halat kaptam, ő kevesebbet.

Jegyzet. Partitívussal járó mennyiség-szókúl állanak az alapszámnevek is (kivéve az »egy«-et), de csak a nominatívusban (mint alany v. tárgy, l. fent 83 l.); egyébként e számnevek (valamint *yhte*, n. *ykä*) melléknévi jelzők: *kaksi, kolme, viisi, seitsemän, sata* hevést két, három, öt, hét, száz ló (ellenben: *kahdella hevosella* két lóval). Plurale tantum előtt a számnév is többes-számi: *kolme hänt* három lakodalom, *viidet saksen* öt olló. — Törtszámok: pl. *kaksi kolmannesta markkaa* kétharmad márká (ellenben: *kahdella kolmanneksella markalla*).

Jegyzet. Csupa partitívus, melyhez mértékszót (»egy rész, valamennyi«) hozzá kell pótolni: *toista vuotta* valami a második évből (egy éven fölül) | *siellä oli kolmatta sataa miestä* ott volt több mint kétszáz ember.

b) Partitívus comparationis (a partitívus eredeti ablatívus-értékével): *mänty on koivua korkeampi* a fenyő magasabb a nyírfánál | *mieli markkoja parempi* az ész jobb a pénznél (márkánál) | *vesi pysyi yhä siltaa ylempänä* a víz mindig magasabban állt mint a híd (a hídnál m.) [Másképen

kuin »mint«-vel: *kyllä minä olen kyntänyt paremmallakin auralla kuin tällä* szántottam bizony jobb ekével is mint ezzel; *en ole nähnyt suurempaa kalaa kuin tämä on* nem láttam nagyobb halat mint a milyen ez]. — Megjegyzendő: *hän on entistänsä terveempi* ő egészségesebb mintsem előbb (tkp. egészségesebb előbbijénél); *isä on eilistänsä surullisempi* az atya szomorúbb mintsem volt tegnap (tkp. tegnapijánál).

Jegyzet. Comparatívus-féle az *ennen* »előbb« adverbium, innen pl. *hän tuli ennen minua* ő előbb jött mint én; *ennen kesän tultua* mielőtt a nyár eljött (v. eljön).

c) Partitívus fölkiáltásokban, indulatszók után: *voi minua onnetonta ihmistä* oh én szerencsétlen ember! *ai sydäntäni* oh a szívem! *hyi semmoisia poikia* ejnye milyen (tkp. ilyen) fiúk! *o sitä ihmettä* milyen csoda (csodálatos)!

d) Partitívus, *ilman* mellett, a *bessivus* helyett: l. §. 46. jegyzet.

§. 42. Az instructívus

a) Módhatórózó kitételére szolgál — rendesen jelzős többes-számi névszótól (főnévtől): pl. *minä näin omin silmin, mitä nyt kerron* saját szemmel (saját szemüleg) láttam, a mit most elbeszéllek | *kerjäläinen kulkee avo-jaloin* a koldús mezitláb jár | *et sitä kiveä yksin käsin nosta, etpä kaksin käsinkään* föl nem emeled e követ egy kézzel, de két kézzel sem (tkp. egy-, két-kezüleg) | *vuoroin vieraissa käydään* sorral (fölváltva) szoktak látogatóba járni || *yksin tein* egyazon úton, egyszerre, egyúttal | *kyrryssä selin* háttal görbedt helyzetben (g. háttal). — Megjegyzendő, hogy az instructívus sajátlag nem eszköz-hatórózó, noha a szava esetleg a cselekvés eszközét (de soha sem a külsőt) mondja meg (pl. *omin silmin*; — szorosan eszközhatározó: *omilla silmilläni* »saját szemeim-mel«); v. ő. az adessivust.

b) Módhatórózó, egyes-számi melléknévtől, más melléknév előtt: *sanomattoman kaunis* kimondhatatlanul szép, *kauhean suuri* rettenetesen (szörnyű) nagy; *suuren suuri, pienen pieni* nagyon nagy, kicsinyen kicsiny (azaz: igen k.); *tuhkan ylpeä* ostoba módon büszke (dummstolz). — Egyéb, többes-számi módhatórózókat l. fent 43. l.

c) Participiumok egyes-számi instructívusa, mint állítmányi határozó a »verba dicendi v. sentiendi« tárgyához

(pl. *nä'en hevostia tulevan* ich sehe pferde kommen): lásd alább.
— A *-te* és *-ma* képzős cselekvés-nevektől való instructivus-gerundiumok: l. alább.

Jegyzet. Némely esetben az instructivus még meglehetősen érezhető locativus-értéket mutat, pl. *ennen* előbb, ez előtt, *kesken* közbe (félbeszakításról): *kahden kesken* kettő között (négy szem közt); instr.-gerundium: *kaikkien nähden* indem es alle sehen; *aamuin* reggel; *illoin* v. *ehloin* este, *muinoin* régen. Ezeket tekintve, elég valószínű, hogy e casus ragja csak rövidült mása a *-na*, *-nä* essivus (locativus) ragnak.

§. 43. Essivus (az eredeti locativus-értékét föltüntető névutók és igehatározókat l. fent §. 18, a. és 19, b.):

a) Állapothatározó kitételére, a mondat alanyára vagy tárgyára vonatkozólag, a melyek az essivus szavával concrete megnevezett állapotban (helyzetben, korban, tulajdonságban) az állítmány tartama alatt bent levőknek értendők (az essivusi határozó locativus-féle): pl. *pienenä poikana jo tunsin tuon miehen* már mint kis fiú (k. fiú koromban) ismerem ezt az embert | *sairaana ei te'e ihmisen kelvollista työtä* betegen (beteg állapotban) nem tesz az ember jóra való munkát | *nä'in minä hänen ruumiina* láttam őt halottan (mint holt testet) | *tapasin hänet surullisena* találtam őt szomorúan (sz. állapotban) | *minä sinuna en sinne menisi* én, ha neked volnék (an deiner stelle), nem mennék oda. — Ily állapothatározó lehet állítmány is az *ole-esse* ige mellett, de az ilyen állítmány nem az alany mi-voltát fejezi ki, hanem csak esetleges minőségben voltát: pl. *hän on opettajana Helsingissä* ő tanító Helsinkiben (tanítóskodik: *hän on opettaja* ő egyáltalában tanító) | *huoneet ovat kylminä* a szobák hidegek (most, esetleg, mert pl. nem fűtötték; ellenben *h. o. kylmiä* csupán csak a hidegség tényét constatálja; *h. o. kylmiä* meg azt, hogy a hidegekhez, nem jól fűlökhez tartoznak, habár épenséggel fűtötték is). — Szintilyen essivusi állítmány áll egyéb nem teljes fogalmú igék mellett: *tyttö pysyi naimattomana* a leány megmaradt férjezetlenül (f. állapotban) | *pitivät sen häpeänä* tartották szégyennek.

Jegyzet. A keleti-finn nyelv gyakran nominativus helyett essivusba teszi a szerkesztett igeragozásbeli participiumot: *hän on jo tullunna* ő már eljött (on tullut) | *misti on rauta syntynynä* miből született a vas (on syntynyt) | *kun jonkun aikaa oli mentynä* a mint egy ideig mentek volt (oli menty).

Jegyzet. Megjegyzendő az *ole-* ige mellett a part. praes. essivusa (többes- v. egyes-számi), személyragokkal, a »tettetés« kifejezésére: *tyttö on itkevinänsä* (v. *itkevinänsä*) a leány csak tetteti, hogy sír (úgy tesz mintha sírna, sírást tetteti); *olen itkevinäni* stb.

b) Időhatározó kitételére, bizonyos határozott időpontot vagy időtartamot jelentő szótól (mely mint ilyen rendszeren jelzős is): *tänä vuonna* ez évben, ez idén, *tulevana vuonna* jövő évben, *tänä päivänä* (v. *tänäpäinä*) e napon, ma, *huomenna* holnap; *maanantaina*, *keskiviikkona* hétfőn, szerdán; *menneenä kesänä* a múlt nyáron; *nuoruutensa aikana* ifjúsága idején | *onnen hetkinä* a szerencse óráiban | *minä kävelin yhtenä päivänä kotoa tänne* egy napon (egy nap alatt) sétáltam hazulról ide | *tämä työ valmistui viitenä vuotena* ez a munka elkészült öt év alatt. — (V. ö. az adessivussal, inessivussal, illativussal kitett időhatározókat).

§. 44. Translativus (eredeti lativus-értékével névutókon és igehatározókon, fent §. 18, a. és 19, b.):

a) Cél- és véghatározó kitételére; — a translativus szava megnevezi az állítmányi cselekvés rendeltetését (mire szolgál), vagy pedig concrete kifejezi az állapotot (tulajdonságot), melybe az alany vagy a tárgy az állítmány által jut (mivé lesz, mivé tesz). Ily véghatározó különösen lényeges részét teszi az állítmánynak, »lenni (válni) és tenni« meg »mondani, vélni«-féle nem teljes fogalmú igék mellett. Pl. *join vettä tervehdexeni* vizet ittam egészségemre | *tule avukseni* jöjj segítségemre | *antoi rahaa lainaksi* adott pénzt kölcsön (hogy k. legyen) | *käytä opetus hyväksesi* használd a tanítást javadra | *tämä lauta kelpaa pöydäksi* ez a deszka jó (alkalmas, használható) asztalnak | *sovelias sotamieheksi* alkalmas katonának (hogy k. legyen) | *hän toi lapsensa sinulle kasvatettavaksi* ő a gyermekét hozta neked, hogy fölneveljed (tkp. neveltetőnek) || *suuttui silmättömäksi* úgy megharagudott, hogy nem látott (tkp. megh. szemetlenné) | *löi lasin palasiksi* az üveget darabokká ütötte || *tulin sairaksi* beteggé lettem; *hevonon on käynyt* (v. *mennyt*) *laihaksi* a ló soványnyá lett; *rupee suutariksi* hozzá fog, hogy csizmadia legyen (beáll cs.-nak, tkp. csizmadiának fog hozzá); *muuttui suola-patsaaksi* sóbálványnyá változott | *pelto tehtiin niityksi* a szántóföldet kaszálóvá tették; *valittiin kuninkaaksi* királylyá választották |

sanoi minun tyhmäksi engem ostobának mondott; *vanhemmat nimittivät poikansa Matiksi* a szülék a fíjkat Mátyásnak nevezték; *huulin sinun hulluksi* téged bolondnak véltem (de *pitiä* »vminek tartani« essivussal, 88 l.) | *näytä se todeksi* bizonyítsd meg (tkp. mutasd igaznak).

Jegyzet. Czelhatározó translativus az I. infinitivus is: *syö eläüksesi* egyél, hogy élj' (élésedre); *tuo tänne, muiden-kin nähä* hozd ide, hogy mások is lássák (mások látására).

Jegyzet. Megjegyzendő a part. praet. translativusa a *tule-, saa, pääse-, ole-* igékkel: *tulit tuhmia sanoneeksi* találtál bolondot mondani (tkp. *sanonut-vä* lettél); *tuskin sai sen sanoneeksi* alig kimondotta azt; *viimeinpä pääsin kaikki esteet poistaneeksi* végre sikerült minden akadályt elhárítanom (tkp. *poistanut-vä* jutottam); *olkoon menneeksi* hadd legyen, nem bánom, ördög vigye (tkp. legyen elmentnek) | *sana tuli sanotuksi* a szó kimondatott (kimondottá lett).

b) **Időhatározó;** — a translativus szava vagy időtartamot jelent, melynek végéig valamely (a mondatban jelölt) foglalkozás v. tartózkodás tart, illetőleg a melyre az száma van; — vagy pedig időpontot, mint az állitmányi cselekvés beállhatásának végét (meddig áll be): pl. *hän menee kalaan kuudeksi viikoksi* halászni megyen hat hétre | *muutti ulkomaille vuodeksi v. iäksi* külföldre költözött (t. i. lakni) egy évre v. egész életre | *panen maata vähäksi aikaa* lefekszem (aludni) egy kis időre | *hän jätti kyntönsä tulevaksi viikoksi* a szántását a jövő hétre hagyta (halasztotta) || *tämä kirja jouluksi valmistuu* ez a könyv karácsonig elkészül | *ei tätä taloa kesäksi rakenneta* e házat föl nem építik nyárig.

Jegyzet. Ide való: *ensiksi* (v. *ensimmäiseksi*) először, *toiseksi* másodszor stb., pl. *ensiksi on puhuminen sodan syistä, toiseksi sodan tapauksista kolmanneksi rauhanteosta ja viimeiseksi sodan vaikutuksista* először kell szólunk a háboru okairól, másodszor a h. eseményeiről, harmadszor a békekötésről s utoljára a h. hatásairól.

c) **Módhatározó,** a nyelvről értendő országnevektől: *keskustelu kävi suomeksi* a tárgyalás finnül (finn nyelven) folyt | *kirjoita kirjeesi saksaksi* ird a leveledet németül | *riittelivät venäjäksi* oroszúl veszekedtek (Suome, n. -mi, Saksa, Venäjä). — Megjegyzendő: *hän elää herroiksi* úri módon (urak módjára) él.

d) **Tekintet-határozó,** — körülmény kitételére, melyhez mérve (melynek tekintetbe v. számbavételével, mintegy célpont gyanánt szem előtt tartásával) valamely állítás törté-

nik, pl. *näin varhaiseksi on paljo väkeä torilla* ahhoz képest, hogy ily korán van (für so frühe) sok nép van a piacon | *niin nuoreksi on hänellä kyllin voimaa* tekintve, hogy oly fiatal, van neki elég ereje | *hän on hyvin ymmärtäväinen iäksensä* ő igen értelmes korára nézve (korához képest = für sein alter) || *kivi on raskas kantaakseni* a kő nehéz hordanom (nehéz, a mennyiben nekem kellene hordanom). — V. ö. I. infinitivus: *mies on tietäksemme rikas* az ember, a mennyire tudjuk (tudtunkra), gazdag.

§. 45. A comitativussal együttlére vonatkozó módhatározó tétetik ki, mindig személyraggal, mely a mondatbeli alany vagy tárgyra (de nem más határozóra) utal: pl. *isä poikineen tuli kuupunkiin* az atya a fiával v. fiaival (fiastúl) jött a városba | *isäntä perheineen joutui maantielle* a gazda családjával együtt (családostúl) jutott koldusbotra (tkp. országútra) | *talo myytiin kirjoinensa karjoinensa* a ház eladatott mindenestül (*karjoinensa* tkp. nyájastúl, *kirjoinensa* csak nyomatékosító ikerszó) | *hän myi talonsa kaluineen päivineen* eladta a házat mindenestül (*kalu* eszköz, holmi — *päivineen* már nem is fordítható szószerint, csak nyomatékosító) | *jo sinuun kyllästyn valituksinesi* már rád únom panaszaiddal | *laiva hukkui kaikkine tavaroineen* a hajó elveszett minden áruival együtt | *kirikko korkeine tornineen* a templom magas tornyával.

Jegyzet. A comitativus szava a kísérő mellék-személyt v. dolgot nevezi meg (*isä poikinensa* — ellenben: *poika isänsä kanssa* a fiú az atyával együtt). — A népnyelv mindig a többes-számi alakot használja, az egy kísérőről is; csak az irodalomban kezd az egyes-számi is fölkapni (*poikanensa*). — A com jelzője szintén comitativus-ragú (*kaikkine tavaroineen*); de eléfordúl, bár nem helyesen, csupa -n ragos (instructivus) jelző is (*kaikkien t.*); lásd: Ahlqvist, S. k. rakennus 112 l.

§. 46. A **bessivus** — valaminek hiányát kifejező módhatározó kitételére (ellentéte a comitativusnak): pl. *saat sen minutta-kin aikaan* azt nálam nélkül is véghez viszed | *te'en sen palkatta* megteszem díj nélkül | *isättänsä ei poika pääse häihin* atyja nélkül a fiú nem jut a lakodalomba || *nyomatékosító ilman-val: silloin itkin ilman syyttä, ilman vaivatta valitin* akkor sirtam ok nélkül, baj nélkül panaszkodtam || (abessivus-gerundium); *sen minä tiedän sinun sanomattasi-kin* azt

tudom, ha nem mondod is (a nélkül is hogy mondanád) | *ole valehtelematta ne hazudj* (légy hazudás nélkül).

Jegyzet. Abessivus helyett partitivus használható, *ilman* mellett, ha valamely birtok (holmi) hiányáról van szó (*mies on ilman vaat-teita* az ember ruhák nélkül van; *ilman rahoja* pénz nélkül); szokottabb a partitivus akkor is, ha a hiány-szó jelzős: *ilman suuria maksuja ei tulla saada toimeen* nagy költségek (fizetések) nélkül nem vihetik ezt véghez.

§. 47. A prolativusnak nincs egyéb értéke, a tiszta lativ-féle helyirányin kívül, melylyel amúgy is főleg csak egyes névutók képzésére szolgál (*alitse, ylitse, editse, taatse, ohitse* stb., §. 18.). Pl. *minä tulin meritse, mutta isäni tuli maitse* én tengeren jöttem, de az atyám száraz úton (tkp. földön) | *juoppo kulkee seinitse* a részeges ember halad a fal mellett el.

Jegyzet. E casusnak voltaképen csak a többes-számi alakja fordúl elé, < i-vel (tájnyelvi adatok szerint az i néha csak kiszorúltanak tekint-hető, pl. *sivuitse* e h. *sivuitse*, *alitse* e h. **alaitse*; v. ö. Déli Pohjanmaa-ban *alaatte'*, *sivunlle'*: Suomi IX, 298). De úgy látszik, hogy ezen < i nem a többesítő, hanem a ragoz tartozik (< *itse*).

§. 48. Inessivus, elativus, illativus — három-féle, belső (vminek belsejére vonatkozó) helyviszonyi casus — locativ-, ablativ-, lativ-féle helyhatározók kitételére (a »miben, miből, mibe« kérdésekre); használatuk nagyrészt correlativ (párhuzamos), a háromféle helyviszony szerint, a mi mellett csak meg kell határoznunk, hogy mit néz a finn nyelv észjárása »belső tér«-nek vagy mire alkalmazza ennek kép-zetét.

a) Példák. *Poika istuu tuvassa* a fiú a szobában ül; *hän asuu kaupungissa* a városban lakik; *suru piilee sydämässä* a bú a szívben rejtőzik | *hädässä ystävä tutaan* szorultságban ismerjük meg a barátot; *hän on pidoissa* vendégségben van || *tulin myllystä kotia* haza jöttem a malomból; *muutti pois kaupungista* elköltözött a városból; *mies palasi sodasta* az ember visszatért a háborúból; *isäntä tuli häistä, pää koh-melossa* a gazda jött mámorosan a lakodalomból || *menen kirk-koon* a templomba megyek; *tulin juuri kaupunkiin* épen most jöttem a városba; *älä johdata meitä kiisaukseen* ne vigy minket kísértetbe.

Ei lapsessa ole laulajaa a gyermekben nincs énekes (es steckt kein sänger in ihm = nem énekesnek való); *onpa hä-*

nessä aika mies van ő benne egész férfiú (ő egészen férfias); *on sinussa veitikkää* kópé van benned (kópéság = kópé vagy te) | *tässä seinässä on liika vahvuus* ezen fal fölösen erős (e falban f. erősség van) || *myrsky särki koko perän laivasta* a vihar kitörte a hajónak az egész farát (tatját) (hajóból a fart) | *valehtelijan sanasta on kaikki arvo hävinnyt* a hazug szavának minden becse elveszett | *työnteko ajaa pahat taipu-mukset ulos ihmisestä* a munka kihajtja a rossz hajlamokat az emberből | *minusta tulee pappi* belőlem pap lesz | *suuri osa isä-vainajan tavarasta annettiin velkamiehille* egy nagy rész boldogult atyám jószágából a hitelezőknek adatott || *te'en ova tupaan* csinállok ajtót a szobába (a szobának ajtót) | *poika tulee isäänsä* a fiú az apjára üt (az apjába jön).

Hän on eksesissä tévelygő állapotban van (el van té-vedve, eltévedt); *tainnoksissa* elájúlva; *väsyksissä* elfáradva | *hän on iloissaan* örömeiben van (örül), *murheissaan* bűjában (búsul) | *sotamiehet ovat näkyvissä* a katonák látszóban vannak (meglátszanak, láthatók), *näkymättömissä* meg nem látszó álla-potban (nem láthatók); *pääsemättömissä* oly helyzetben, a melyből ki nem juthatnak (szabadúlhatatlanságban, oda veszve), *tietämättömissä* oly helyen, melyet senki sem tud || *hän heräsi tainnoksistaan* fölébredt az ájultságból; *karhu katosi näkyvistä* a medve eltűnt szemünkből (tkp. látszóból) || *lapsi meni ekses-siin* a gyermek tévelygőbe ment (eltévedt); *äiti meni tainnok-siin* az anya elájúlt, *vihollinen joutui näkyviin* az ellenség jutott szem elé (tkp. látszóba, láthatóvá lett).

Hän on poltteessa, rupulissa, vilutaudissa forrólázban, himlőben, hideglelésben van, *humalassa* v. *humaloissaan* része-gen (tkp. komlóban) || *äiti parani poltteesta* az anya kigyó-gyúlt a lázból; *mies selkeni humalastaan* az ember kitisztult részeg állapotából (kijózanodott) || *tulee humalaan* v. *humaloi-hinsa* megreszegszik.

* *Minä olin matkalla sateessa ja tuulessa* az úton esőben és szélben voltam (az esőnek, szélnek kitéve); *makaa aurin-gon paisteessa* verőfényben hever (sütkeznek); *kuun valossa* *on hauska kuljeskella* holdvilágban kedves sétálni; *pyryssä en osannut kotia* a hózivatarban nem találtam haza || *reki vietiin sateesta vajaan* a szánt az esőből a fészerbe vitték; *riensin tuiskusta tupaan* siettem a zivatarból a házba || *hevonen jui*

sateesen seisomaan a lónak ott kellett állani az esőben (tkp. esőbe maradt állni); *tohditko lähteä tuuleen* mersz-e elmenni a szélben (tkp. bele a szélbe).

Rukiissa on nokipäitä a rozsban (r. között) üszög van; *hän on palvellut ikänsä talonpojissa* mindig a parasztnoknál (p. közt) szolgált; *lapsi ei koskaan ole ollut ihmisisä* a gyermek még soha sem volt emberek közt; *talonpojissa on monta sivistynyttä miestä* a parasztnok közt sok művelt ember van || *kuka teistä tulee minulle apuun* ki jön ti közületek segítségemre | *vanhempi veljistä on täällä* az öregebbik a testvérek közül itt van || *nisuun tulee ohdaketta* a buzába (b. közé) bogács jön; *tyttö menee herrasväkeen palvelukseen* a leány urasághoz (úri nép közé) megyen szolgálatba; *jakoi kirjoja perheensä* könyveket osztott el a háznépe közé. — Megjegyzendők: *miehissä* »nagy sereggel, tömegesen« (mindegyik résztvevő »emberekben« van): *menimme miehissä karhun kimpuihin* nagy sereggel mentünk neki a medvének; — *vieraissa* idegenek, vendégek közt = látogatóban; — *poika on paimennessä* a fiú pásztorkodik (tkp. pásztorban van); *tuli paimennessä*; — *mennä keisariin* a császárhoz fölmenni (hozzá folyamodni).

Olla kalassa, marjassa, lehdessä, elossa, heinässä, karjassa szó szerint: lenni halban, eperben, levélben, életben (gabonában), szénában, nyájban = halászni, eprészni, levelet szedni, aratni, szénát gyűjteni, nyáját őrizni (azaz a foglalkozást concrete megnevezi a tárgyának szava) || *tulivat marjasta*, stb. || *menivät marjaan* stb.

b) Belső tért alkotónak veszi a finn nyelv a valamire nagy mennyiségben ráragadt, ráömlött, kent, általában valamit terjedten befedő tárgyat: pl. *takki on voissa, tervassa, noessa* a kabát vajjal, kátránnyal, korommal be van szennyezve; *pää on veressä, otsa hiessä* a fej vérben van (véres), a homlok izzadva; *taivas on pilvessä* az ég felhőben van (beborulva, felhős); *liha on madoissa* a hús tele van féreggel || *pese takki savesta puhtaaksi* mosd ki a kabátot a sárból (a sáros kabátot) tisztára; *puhdisti maton tomusta* tisztítsd ki a gyékényeket a portól (tkp. porból) || *saappaat tulivat saveen* a csizmák sárosak lettek (sárba [agyagba] jöttek; *taivas on tullut (mennyt) pilveen* az ég felhőssé lett (befelhősödött).

c) Valamiben bent-levőnek veszi a finn nyelv a vmihez erősen kötött (hozzá szegzett, megragadt) tárgyat is: *kirves on seinässä* a fejsze a falon van (bele vágva vagy akasztva); *lakki on päässä* kalap van a fejben, *huivi kaulassa* kendő a nyakon (erősen kötve), *saappaat jalassa* csizma a lábon; *poika on hevosen selässä* a fiú lóháton (a ló hátán) van; *liivissäni ei ole nappia* mellényemen nincs gomb; *minulla on sormukset sormissa* nekem gyűrűk vannak az ujjaimon; *kala on onnessa* a hal megakadt a horgon (horogban van) || *otti kirveen seinästä* levette a fejszét a falról (tkp. ki a falból); *ota lakki päästäsi, kun tulet tupaan* vedd le a kalapot fejedről, mikor a szobába jössz; *veti saappaan jalastansa* lehúzta a csizmát a lábáról || *pani kirveen seinään* a fejszét a falra tette (bele vágva); *poika hyppäsi hevosen selkään* a fiú fölugrott a lóra (ló hátára); *pane lakki päähäsi*; *pane sormus sormeesi* tedd a gyűrűt az ujjadra; *mihin tälmin ripustan* mire akaszszam ezt? *naulaan* a szegre | *opetus ei pysty häneen* a tanítás nem fog rajta; *rupeksi työhön* hozzá fogott a munkához (bele a munkába); *hän tarttui minuun* belém kapott (engem megragadott).

§. 49. Inessivus (külön):

a) Időhatározó kitételére; — ha bizonyos időszakról van szó, a mely alatt (*kuluessa*) vagy a melyen belül valami történik, pl. *hän kutoo verkon viikossa* ő egy hálót köt egy hét alatt | *ei taloa kahdessa kuukaudessa rakenneta* két hónap alatt nem építenek egy házat | *hän oli jo nuoruudessaan ahkera* már ifjukorában szorgalmas volt | *kerran päivässä* egyszer egy nap alatt || *Tammikuussa, Helmikuussa* januáriusban, februáriusban stb.

b) Inessivus-gerundiumok: *lasten nukuessa* voimme lukea míg (a közben hogy) a gyermekek alusznak, olvashatunk; *sen kuulin tullessani* hallottam ezt a közben hogy jöttem | *pappi on saarnaamassa* a pap most prédikál; *olin kävelemässä* sétálgattam (sétálásban voltam). — Lásd alább.

§. 50. Az elativusnak egyéb, az inessivussal és illativussal nem párhuzamos használatában nagyrészt már háttérbe lép a belső térre vonatkozás, s jobbadán csak eredethatározó funkciójá érezhető.

a) *Tyhjästä loi jumala taivaan ja maan* semmiből teremtette isten az eget és a földet, *pöytä on puusta tehty* az asztal fából van készítve.

b) *Hän suuttui yhdestä sanasta* megharagudott egy szó miatt; *mies viettiin varkaudesta linnaan* az ember lopásért (lopás okáért) vitetett a várba; *vapisee vilusta* reszket a hidegtől; *lapsista on aina vaiva* a gyermekektől (gy. miatt) mindig baj van; *kuoli kirveen haavasta* meghalt egy fejsze-sebtől; *iloitsen onnestasi* örvendezek a szerencsédén (sz. miatt).

c) *Rukiista sain viisitoista markkaa* a rozsért 15 márkát kaptam; *lehmistä pyydettiin sata markkaa* a tehenekért 100 márkát kértek; *maksoin pojalle markan hänen vaivastansa* fizettem a fiúnak egy márkát az ő fáradságáért; *kiitoksia ruuasta* köszönet az ételért.

d) *Antoi minulle kiven leivästä* adott nekem egy követ kenyér helyett (k. gyanánt = *leivän asemesta, sijasta*) | *väki-valta kävi oikeudesta* az erőszak igazságnak vétetett (galt für recht); *hän käy herrasta maalla* elkél úrnak faluhelyen; *mitä saan palkastani v. palkoistani* mit kapok díjamúl; *sille tyttäreni antaisin palkoista* annak a leányomat adnám jutalmúl.

e) *Sokeata talutetaan kädessä* a vakot a kezénél fogva (kézen) vezetik; *pidä häntä kiinni korvasta* tartsd őt a fülénél fogva; *vanki oli jaloistaan seindässä kiinni* a fogoly lábainál fogva volt a falhoz kötve || *höyhenistään lintu, tavoistaan mies tutaan* tollairól (tollainál fogva) megismerik a madarat, szokásairól az embert.

f) *Poika on jaloistaan kipeä* a fiú beteg a lábán; *takki on kauluksesta kulunut* a kabát a gallérján elkopott; *tynnyni on pohjasta rikki* a hordó a fenekén szét van repedve (v. ütve); *täysi suusta köyhän aitta, vaan on tyhjänä takoa* tele van szádán a szegénynek éleskamarája, de hátulról üres.

g) *Juoksi ovesta ulos* kifutott az ajtón (az ajtó még a határos belső térhez, a szobához van számítva); *lintu lensi akkunasta huoneeseen* a madár beröpült az ablakon át a szobába; *avaimen lävestä kulkslyukon* át, *sillasta* hidon át; *tästä on kulta kulkenunna* át ezen járt a galambom.

h) *Minusta* (v. *minun mielestäni*) *tuo paikka on hyvin kaunis* szerintem (az én véleményemnél fogva) ez a hely igen

szép; *Mikosta oli se työ helppoa* Miskának az a munka könnyű volt (könnyűnek nézte, vette).

i) *Hän puhuu viimeisestä sodasta* az utolsó háborúról beszél; *ei hän sinusta mitään virkkanut* nem szólt te rólad semmit; *minä en ajattele (usko, luule) hänestä hyvää* nem gondolok (hiszek, vélek) róla jót; *hän laskee leikkiä kaikista tréfát* üz mindnyájukon | *pidä huolta lapsista* viselj gondot a gyermekekre; *ota vaari ajasta* ügyelj az időre | *ilo pojasta ei ollut suuri* a fiún való öröm nem volt nagy | *vielä on toivoa hänen parantumisesta* in még van remény a gyógyulásához.

k) *Tuomari eroitettiin virastansa* a bíró eltávolíttatott hivatalából (-tól); *en luovu sanastani* nem állok el a szavamtól; *en sinusta luovu* nem pártolok el tőled; *älä estä minua työstä* ne akadályozz engem a munkában (tkp. -tól, an der arbeit); *nyt minä lakkaan (herkeän) työstä* most fölhagyok a munkával (mintegy: elállok tőle); *peloitit minua koko miehestä* elriasztottál engem egészen az embertől; *pelasti kaupungin vihollisista* szabadította a várost az ellenségektől (e. kezéből; ellenben *vihollisilta*, ha a tárgy még nincs kezükben) || *tuomari varoitti toidistajia valapatosta* a bíró óvta (óva intette) a tanukat hamis eskütől; *varjeli veljensä vahingosta* megóvta (megőrizte) a testvérét kártól | *kätkee tavaransa vihollisten saaliin-himosta* elrejtí a jószágát (s így menti) az ellenségek zsákmányvágjától (v. elől).

l) *Időhatározó: Heluntaista on kulunut kolme viikkoa* pünköstitől (pünköst óta) három hét múlt el; *joulusta pääsiäiseen* karácsontól húsvétig; *hamasta lapsuutensa ajasta kuolemaansa saakka* egész a gyermeksege korától haláláig; *hamasta ikivanhoista ajoista (saakka)* a legrégebb időktől fogva; *kuu kiurusta kesään* egy hó a pacsirtától (első énekétől) nyárig.

m) *Időhatározó* (kezdőpont, a cselekvés folytatása nélkül): *alkuviikosta* (v. *viikon alusta*) *oltiin elossa* a hét kezdetén aratással foglalkoztak; *ehtoo-gyöstä lapsi oli levoton* éjjel felé (est-éjjel) a gyermek nyugtalan volt || v. ö. *kuukauden päästä* egy hónap múlva.

n) *Mies on rikas hyvistä avuista, mutta köyhä rahoista* az ember gazdag erényekben, de szegény pénzben (arm an geld); *metsä on tyhjä linnuista* az üres madaraktól (v. ö. kifogyott vmiből); *maca on köyhtynyt väestä* az ország elszegé-

nyedett népben; *aitta täytyi viljasta* az éléskamara megtelt gabonával; *puute kaloista* fogatkozás halakban (mangel an fischen).

o) Elativus-gerundium: *herkesi itkemästä* megszünt sirni (a sirástól elállott) | *isä kieltäü poikaansa lähtemästä* az atya tiltja fiának, hogy ne menjen el (eltiltja a menéstől). — L. alább.

§. 51. Az illativus külön használatáról ugyanaz áll, a mi az elativuséról, hogy belső térre vonatkozása gyakran egészen háttérbe lép.

a) *Minä kehoitin poikia ahkeruuteen* intettem (buzdítottam) a fiúkat szorgalomra; *viettelee juopumukseen* elcsábít részegességre; *ülü yllytö lapsiasi vihaan* ne ingereld gyermekeidet haragra || *tottuu ihminen muukalaisiinkin* hozzá szokik az ember idegenekhez is (v. ö. beleszokni); *totutan sinun säädöstäisyteen* rászoktatlak takarékosagra; *opin juuston-tekoon* tanulom a sajtkészítést (azaz: beletanulok, bele okom; ellenben pl. *opin läksyni* tanulom a leczkémet) | *mieltä tühän paikkakuntaan* kedvet kapott ehhez a vidékhez (beleszeretett, megkedvelte); *rakastui hänen orpanaansa* beleszeretett az unokaöcsébe | *myönnymme, suostumme siihen* bele egyezünk abba; *kiitettävä se, joha onneensa tytyty* dicsérni való, a ki a szerencséjével megelégszik (bele nyugszik); *joko siihen ruokaan kyllästyt* már bele untál-e abba az ételbe (v. rá untál) | *minä suutun poikaan* haragszom v. boszankodom a fiúra.

b) *Kulutti palkkansa vaatteisiin* elköltötte a bérét ruhákra; *käytti palkollisensa monenmoisiin toimiin* használta a szolgálait sokféle munkákra; *valmis sotaan* kész a háborúra; *hän kelpaa siihen virkaan* ő alkalmas arra a hivatalra; *ei ukosta enää ole siihen toimeen* az öreg már nem való (tkp. az öregből nincs többé) arra a munkára; *kelvoton sota-palvelukseen* alkalmatlan a hadi szolgálatra; *tühän sovelias v. sopiva* erre alkalmas | *hän kykenee vaikka mihin* ő tehetős (tehetsége van) akár mire; *mies pystyy puuhun* az ember hozzáért a famunkához (tkp. belehat a fába); *en pysty semmoiseen työhön* nem értek ilyen munkához || *sinä olet verrattava tuhlaaja-poikaan* hasonlítható vagy a pazarló fiúhoz; *ovat toisiinsa verrattavat* egymáshoz hasonlíthatók v. hasonlítandók.

c) *Poika kuoli veteen* a fiú vízbe halt; *kuoli nälkään* éhen halt (éhségbe), *tautiin* betegségbe; *nääntäi nälkään* erőtlentül összerogyott éhség miatt; *uuvun rasituksiin* összerogyom a nyomasztó terhek alatt | *surmasi hänen nälkään* megölte őt éhséggel (tkp. éhségbe ölte) | *heräsin lapsen itkuun* fölébredtem a gyermek sírása alatt (és miatta — de a sírás még tovább is tarthatott; a tiszta ok így volna kitéve: *lapsen itkusta*) | *ei puukaen ensimäiseen lyömiseen kaadu* a fa sem dől le az első ütésre.

d) *Hän myi talonsa tuhanteen ruplaan* eladta a házát ezer rubelért (rubelen); *annoin siihen hintaan* adtam azon az áron | *ruis-tynnyrin hinta kohosi viiteen kymmeneen markkaan* egy tonna rozsnak az ára fölszállott 50 márkára || *maksoin kymmeneen ruplaan* fizettem 10 rubelig; *sain minä sen kymmeneen kopeikkaan* kaptam azt körülbelül 10 kopékáért.

e) Időhatározó (időbeli végpont): *Joulusta pääsiäiseen* karácsontól húsvétig (lásd az elativust, 97. l.); *sota kesti vuoteen 1855* a háború tartott az 1855 évig; *vieras viipyy meillä viikon loppuun asti* a vendég marad nálunk a hét végeig; *minä odotin sinulta vastausta syyskuuhun asti, jopa hamaan uuteen vuoteen saakka* vártam tőled feleletet szeptemberig, sőt egész újévig.

f) Időhatározó (időszak, melynek végeig valamely nem történése terjed): *en ole isäni nähnyt kahteen vuoteen* nem láttam az atyámat egész két év óta, *mies-muistiin ei ole niin paljo lunta satanut* ember emlékezete óta nem esett annyi hó; *hyvään aikaan ei tuvasta vastattu mitään* jó darab ideig (soká) semmit sem feleltek a szobából; *emme lähde merelle kolmeen viikkoon* nem megyünk tengerre egész három hétig || (időszak, melyben vmi elterjed v. a melybe bele esik): *tühän aikaan pahuus on suuri* ez időben (ez idő szerint) a rosszság nagy; *entisiin aikoihin* pidettiin täällä iloista menoaa az előbbi időben (régenten) tartottak itt vig eljárást (mulat-ságot); *joulun aikaan palaan minä kotiin* karácson tájt haza térek; *hän kuoli tünäpäni aamupuoleen* ő meghalt ma reggel felé (v. délelőtt).

g) Időhatározó (időtartam, a melybe bizonyos mértékű tevése beletelik): *kankuri kutoo kynnärin päivänsä* a takács egy rőföt sző napjában (naponként); *saamme palkaksi kolme*

sataa ruplaa vuoteemme bérül 300 rubelt kapunk évenként; *kolmasti päiväänsä* háromszor napjában (naponként); *hevonon juoksi peninkulman tuntiinsa* a ló egy mérföldet futott egy óra alatt.

§. 52. A *dessivus*, *ablativus*, *allativus* — háromféle külső (vminek külsejére, fölszinére, mellékére vonatkozó) helyviszonyi casus — *locativ-*, *ablativ-*, *lativ-féle* helyhatározók kitételére (a »min v. minél, miről v. mitől, mire v. mihez, minek« kérdésekre); használatuk párhuzamos a következő esetekben:

a) *Lintu istuu oksalla* a madár ül az ágon; *poika soutelee järvellä* a fiú evezget (csónakáz) a tavon; *tyttö on kaivolla* a leány a kútnál van; *ei maantiellä heiniä kasva* országúton nem terem széna; *minä seisoin korkealla vuorella* egy magas hegyen álltam; *sairas makaa kyljellänsä, selällänsä* a beteg fekszik az oldalán, a hátán; *kirves seisoo seinällä* a fejsze áll a fal mellett (hozzá támasztva); *huivi on miehen kaulalla* kendő van az embernek a nyakán (nincs erősen kötve) || *kirja putosi pöydältä* a könyv leesett az asztalról; *palasi mereltä* visszajött a tengerről; *tyttö meni kaivolta kotia* a leány haza ment a kútról; *ota kirves seinältä* vedd el a fejszét a faltól (f. mellől); *huivi putosi kaulalta* a kendő leesett a nyakról (csak rá volt vetve) || *lintu lentää katolle* a madár rárepül a házfedélre; *pane kirja pöydälle* tedd a könyvet az asztalra; *läksivät pellolle* elmentek a szántóföldre; *nousi vuorelle* föl szállt (fölment) a hegyre; *lapsi kaatui selällensä* a gyermek elesett a hátára.

Tyttö palvelee Kopposella a leány szolgál Kopponennál; *kävin eilen herra Ykkösellä* tegnap voltam (tkp. jártam) Ükkönen úrnál (látogatva a családját); *vieraat ovat meillä* az idegenek nálunk vannak || *poika muuttaa Kopposelta* a fiú elköltözik Kopponentől (a kinél lakik); *vieraat lähtevät nyt meiltä* a vendégek elmennek most tőlünk || *mennäänkö tänä iltana Kopposelle* megyünk-e ma este K.-hoz (látogatóba); *meille tulee vieraita huomenna* hozzánk holnap vendégek jönnek.

Lapset ovat ongella, nuotalla a gyermekek a horog, a háló mellett vannak (azaz: horgásznak, hálót eresztenek); *poika on luistilla* a fiú korcsolyázik; *olla on riuhella* a szérűn

vannak (azaz csépelnek) || *minä tulen ongelta, luistilla* jövök a horogtól, a korcsolyától (azaz: horgászásból, korcsolyázásból) || *poika menee ongelle, luistille* a fiú megyen horgászni, korcsolyázni.

Isäntä on ruualla a gazda étel mellett van (étkezik); *perhe on suuruksella v. eineellä* a család reggelinél van (reggeliz); *lapset ovat sokkosilla* a gyermekek szembekötösdit játszanak; *ovat keilasilla* kugliznak || *perhe nousee illalliselta* a család felkél a vacsorától; *herkesimme keilasilla* megszüntünk kuglizni (elálltunk a kuglizástól) || *nyt on aika mennä päivälliselle* most az ideje hogy ebédre (ebédelni) menjünk.

b) A birtokoson rajta vagy nála levőnek fejezi ki a finn nyelv a külső birtokot (mely szemmel látható, nem a belső vagy elvont-féle birtokot, v. ö. a genitívust, §. 37.): *Matilla on mylly* Mátyásnak van malma; *minulla on kello* nekem van órák; *hänellä ei ole kynää* neki nincs író-toll; *pojalla on kaunis kirja* a fiúnak egy szép könyve van; *isännällä on palkollisia* a gazdának béresei vannak; *on hiirellä useampiakin reikiä* az egérnek több lyuka is van | *pojalla on mustat silmät* (nem *ovat*) a fiúnak fekete szeme van; *ukolla on rypistyneet kädet* az öregnek ránczos keze van (kezzei vannak); *miehellä on harmaat hiukset* az embernek ősz haja van (egész haja; *harmaita hiuksia* némely ősz hajszála) || *minulta katosi lakki* nekem elveszett a kalapom; *isännältä hukui hevonen, kuoli vaimo* a gazdának odaveszett egy lova, meghalt a felesége; *leikkasi yhden jalan* hevoselta poikki elvágta a lónak az egyik lábát; *koira söi emännältä lihan* a kutya megette az asszonynak a húsát; *minulta jäi piippu pellolle* nekem a pipám ott maradt a szántóföldön || *heille, isänsä kuoltua, ei jäänyt perintöä muuta, kuin . .* nekik, az atyjuk halála után, nem maradt más örökségük, mint . . ; *mies kun kiven pudotti, siitä tuli kolmas lepäys-paikka* kokolle a mint az ember a követ leejtette, lett belőle a sasnak a harmadik nyugvó-helye; *torasivat, kummalle se aarre tulee* azon veszekedtek, hogy melyiknek jut az a kincs (melyiknek birtokába); *Matille tulee vieraita* Mátyásnak vendégei jönnek (lesznek, er bekommt Gäste); *siitä on hyötyä pellolle ja vahinkoa metsälle* abból van haszna a szántóföldnek és kára az erdőnek.

Jegyzet. Néha, kivált a keleti-finnben, a §. 37. b. szerint kívánt genitivus helyett adessivus áll: *pojalla on hyvä sydän, mutta heikko tahto* a fiúnak jó szíve van, de gyenge akaratja; *minulla on oikeus vaatia* . . jogom van követelni; *minulla on syy olla vihainen okom* van haragudni | (keleti-finn) *minulla on nälkä, jano, vilu* stb.: éhezem, szomjazom, fádom.

c) Állapot-határozó, melynek szava jobbadán fokozati ellentéttel való vagy képzelhető helyzetet jelent: pl. *pallo on korkealla ilmassa* a golyó magason (magas fokon) van a levegőben (ellentét: *matalalla*); *ruis on oraalla* v. *orailla* a rozs füvében van; *lehti on hiiren korvalla* a levél egér-fülnyire nőtt; *huone on salvoksella* a ház épülőfélben van (tkp. fölgerendázva); *teos on alkeella, tekeellä* (v. *alkeilla, tekeillä*) a munka kezdőfélben (kezdétén), csinálófélben van; *lapsi on hereellä* (*hereillä*) a gyermek ébren van; *isä on hyvällä* v. *pahalla mielellä* az atya jó v. rossz kedvben (bei . . laune); *olen voitolla, tappiolla* győztes vagyok, vesztes vagyok (tkp. győzedelmen vagyok); *hevonon on vallallansa* (*valloillansa*) a ló szabadon van (szabadjára eresztve); *pää on kallellansa* a fej félre hanyatlott; *siellä oltiin seisoalla, istualla* *koko päivä* ottan egész nap voltak állva, ülve (álló, ülő helyzetben) | *sairas oli juuri huonoimmallaan, kun lääkkeit tulivat* a beteg épen legrosszabbul (tkp. legrosszabban) volt, mikor az orvosságok érkeztek; *silloin lintu laihimmallaan, kulloin pojat pienimmälläin* akkor legsoványabb (l. állapotban) a madár, mikor fiai legkisebbek || *kivi putosi korkealta maahan* a kő leesett magasról a földre; *söin kalan raataltansa* megettem a halat amúgy nyersen (roh wie er war); *haava on helpompi parantaa verekseltänsä* a seb könnyebben gyógyítható, ha még frís (tkp. frisséről); *koira nieli oravan elävältä* a kutya elnyelte a mókust amúgy elevenen; *istualtaan rikas haastaa* ülve beszél a gazdag ember (tkp. ültéről); *teen työtä seisoalta* állva dolgozom; *hän korjasi heinät siltänsä* betakarította a szénát úgy a mint volt || *nousta korkealle, korkeammalle* magasra, magasabbra emelkedni; *ilo tuli korkeimmallensa* (-millensa) az öröm a legmagasabbá vált; *ruis jo nousee oraalle* a rozs már füvesedik (füvesre emelkedik); *kangas saatiin alkeelle* (*alkeille*) a vászon szövéséhez hozzá fogtak (tkp. a vásznat kezdőre hozták); *hän tuli hyvällensä* (*hyville mielin*) jó kedvbe jött (jó kedve lett); *isänmaan ystäväit pääsivät voitolle* a haza

barátai győzelemre jutottak; *valkea pääsi vallallensa* a tűz egész erővel kiűtött (tkp. hatalmára jutott).

Lehmä on härillä v. *härillänsä* a tehén üzekedik; *tamma on suohollansa* a kancza sárlik; *sika on höngyllänsä* a disznó görög; *on kiimallansa* v. *kiimoillansa* koslat (pl. kutya); *on kudullansa* ívik (a hal).

§. 53. Adessivus (külön).

a) Időhatározó, melynek szava bizonyos minőségű (pl. természeti jelenségek szerint különböző) időszakot jelent: *kuivalla säällä* száraz időben (bei trockenem wetter), *sateella* esőkor, esős időben (ha az ember nincs is az esőnek kitéve: v. ö. *sateessa*), *tulella* szeles időben, *päivän-paisteella* napsütéskor; *joka tyvenellä makaa, se tulella soutaa* a ki csendes időben hever, az szelesben evez | *päivällä, yöllä* nappal, éjjel; *aamulla, illalla* reggel, este; *hämärällä* szürkületkor; *milloin laiska työn tekee: talvella ei tarkene, kesällä ei kerkiä, syksyllä on suuret tuulet, kevällä vettä paljon* mikor dolgozik a lusta: télen nem veheti magát rá (a hidegtől), nyáron nem érkezik, ősszel vannak a nagy szelek, tavaszkor sok víz van || *ajallansa* a maga idején, kellő időben, idejekor; *sillä ajalla* v. *sill'aikaa* az alatt, a közben, *sillä välin* u. a., *tällä aikaa* ezen időben; *samalla* (v. *samassa*) ugyanakkor, egyszeriben; pl. *talo paloi sill'aikaa, kun väki makasi* a ház égett az alatt hogy a nép aludt.

b) Időhatározó — essivus helyett (89. l.), jelzős idő-szóval, pl. *tällä aikakaudella* (*vuosisadalla, satahivulla*) *on paljon sotia käyty* ezen korszakban (században) sok háborút viseltek; *sillä vuorokaudella* azon éj-nap (fordulószak) alatt; *menneellä viikolla kävin kaupungissa* a múlt héten a városban voltam; *tällä hetkellä* e perczben, ezen órában (*olisin valmis kuolemaan* kész volnék meghalni). — *Lapsi on kolmannella vuodella* (vagy csak: *kolmannella*) a gyermek a harmadik évben van.

c) Módot-határozó, — s különösen eszköz-határozó kitételére: *Lapsi täyttää vanhempainsa tehdön ilolla* a gyermek örömmel teljesíti szüleinek akaratját; *kuuntelevat opetusta suurimmalla tarkkuudella* hallgatják a tanítást a legnagyobb figyelemmel (pontossággal); *sillä ehdolla saat rahaa, että* . .

azzal a föltételle (f. alatt) kapsz pénzt, hogy . . ; *vihollinen samosi suurella sotajoukolla maahan* az ellenség nagy sereggel beszállt az országba; *ihmeellisella tavalla* csodálatos módon, *aika lailla* derekasan | *tulen mielelläni* jövők szívesen (kedvvel; *mielelläsi, mielellänsä* te, ő szívesen); *te'itte sen tahdollanne* tettétek ezt szántszándékkal || *koskee sormillansa* megérinti ujjaival, *löi kirveellä kuoliaksi* agyonütötte fejszével; *voitti asiansa lahjoilla* ügyét ajándékokkal nyerte meg (a. által); *näki omilla silmillänsä* saját szemével látta; *rikas pääsee rahallaan, köyhä selkänahallaan* a gazdag szabadul pénzével, a szegény háta bőrével | *te'etän, korjautan saappaani suuturilla* csináltatom, megigazítottam csizmámat a csizmadiával; *isäntä rakennutti navettaa suurella väellä* a gazda építtetett istállót nagyszámú néppel.

d) Vételár: *ostin hevosen sadalla markalla* vettem lovat száz márkán; *ruis-tyynyri saadaan viidellä ruhlalla* egy tonna rozst kapni öt rubelen; *sillä hinnalla kelpaa ottaa* azon az áron elfogadható.

e) Adessivus-gerundium: *lintu kulkee lentämällä* a madár jár (halad előre) az által hogy röpül; *hän kulutti aikansa tyhjiä toimittamalla* elfogyasztotta az idejét azzal hogy hiábavalókat végzett.

§. 54. Ablativus (külön).

a) Eredethatározó kitételére; — az ablativus szava élő lényt jelent, s az ettől távozonak (elválónak, óvottnak) mondott alanyt vagy tárgyat nem képzeljük vele egységben (szoros egyberagadtságban) állottnak (v. ö. az elativust, 97. l.): *Vieraat lähtevät nyt meiltä* a vendégek elmennek most mitőlünk; *sain (pyysin, toivoin, odotin) rahaa Paavalilta* kaptam (kértem, reménylettem, vártam) pénzt Páltól; *varkailta otettiin rahoja* a tolvajoktól elvettek pénzt; *opin sen ammatin isäntäni* tanultam e mesterséget az atyámtól; *käskey tuli keisarilta* parancsolat jött a császártól; *sana tuottiin kuninkaalta* üzenetet hoztak a királytól; *kuulin veljeltäni* hallottam a testvéremtől || *suojeli tavaransa varkailta* lujilla lukuilla óvta a jószágát a tolvajoktól erős lakatokkal; *pelasti kaupungin vihollisilta* megmentette a várost az ellenségektől; *varjeli lihan madoilta* vahvalla suolalla megóvta a húst a férgekől erős

sóval; *en kiellä sinulta mitään* nem tagadok meg semmit sem tőled; *äiti kätkei avaimet lapsilta* az anya elrejtette a kulcsokat a gyermekek elől; *koetti salata rikostansa tuomarilta* igyekezett a vétékét elrejtteni a bíró előtt | *vaimo teki sen mieheltänsä salaa* az asszony tette ezt a férje előtt titkolva (tkp. férjétől titkon).

Megjegyzendő: *ei menestynyt se työ minulta* nem sikerült nekem ez a munka (az előre haladó munka a tevéstől távozonak véve); *lukeminen ei käy pojalta* nem megy az olvasás a fiúnak (geht nicht von stattem); *työ valmistuu häneltä* a munkája készül (halad a készítésben) | *tämä yö kului minulta niin hyvästi* ez az éj elmúlt nekem oly jól . .

b) Tekintet-határozó; — jobbadán melléknév mellett, hogy »mire nézve« (tkp. »minek részéről«) áll a melléknévbeli tulajdonság (v. ö. az elativust, 96. l.): *Muodoltaan ja koko vartaloltaan ihana ja kaunis neito* külsejére és egész termetére nézve gyönyörű és szép leány; *joutuisa jalalta* gyors a lábára (gy. lábú); *poika on hyvä tavoiltansa* a fiú jó szokású, *lihava ruumiilta* testre kövér (k. testű) | *tuli tavoiltansa turmiolle* elromlott erkölceiben (-re nézve) || *nimeltä* névszerint, *liialta nimeltä* ragadvány-névvel (tkp. fölös-névvel); *luvulta* szám szerint, *arviolta* becslés szerint, körülbelül.

c) *Isäntä maksoi vaivais-rahaa kaksi markkaa hengeltä* a gazda fizetett szegény-pénzt két márkát a lélektől (minden v. egy-egy lélek után); *tüstä velasta maksan korkoa viisi sadalta* ezért az adósságért fizetek kamatot ötöt a száztól; *annettiin kopeikka kappaleelta* egy kopékát adtak darabjéért || *tyttö sai viisikymmentä penniä päivältä* a leány kapott 50 pennit napjéért; *he saavat kaksisataa markkaa palkkaa vuodelta* kapnak 200 márka bért évenként (tkp. egy évtől).

d) *Kello kuudelta* (v. *kuuden lyömältä*) *aamulla nousin lukemaan, ja kello yhdeksältä* *menin kouluun* pontban hat órakor (v. a mint hatot ütött) reggel fölkeltem olvasni s kilencz órakor mentem az iskolába; *kahdentoista lyömältä* *ammutaan aina linnassa* mikor tizenkettőt ütött, mindig lönek a várban.

e) Ok, mely miatt valami nem történik: *Laiva ei pääsyt jäiltä* a hajó nem jutott által a jégtől; *en tohdi isäntäni* nem merek az atyámtól; *ei nukkunut murheelta* nem aludt el a bútól (bú miatt); *lapsen itkulta ei äiti saanut lepoa koko*

gönnü a gyermek sírásától (sírása miatt) az anya nem nyugodhatott egész éjjel.

f) Állítmány-részes, azon igék mellett, melyek a kultárgyaknak érzékeinkre való hatását jelentik (v. ö. az allativust, §. 55, b.): *omena maistuu makealta* az alma édesnek ízlik; *maistuu hyvältä* jól (jónak) ízlik; *tuntu kovalta* keménynek érezhető (es fühlte sich hart an); *haisee pahalta* rosszul szaglik (rossz szaga van); *laulu kuuluu kauniilta* a dal szépnek hallik (hangzik); *tyttö näyttää nappärältä* a leány fürgének látszik (*näyttää* »mutat«, intr. »speciem praefert = apparatus«, *näyttää siltä* úgy látszik...; *se kuuluu oudolta hänestä* az különösnek hangzott neki (elativus, §. 50, h.).

Jegyzet. Eléfordúl az ablativus passivum ige mellett is, a szenvedett igecselsévkés alanyának kitételére (a mely használat azonban a svéd nyelvből került idegenszerűség): *Moskova hävitettiin Ranskalaisilla* Moszkva elpusztították a francziák által (of Fransmännen = von den Franzosen); helyesen finnül: *Moskovan hävittivät Ranskalaiset* Moszkvát elpusztították a francziák (*M. h. Ranskalaisilla* tkp. ezt teszi: Moszkvát elpusztították a francziák elöl) | *varkaalla otetut rahat* »das von dem diebe genommene geld« (tkp. »pénz, melyet a tolvajtól elvettek«; amaz, finnesen: *varkaan ottamat rahat*).

Jegyzet. Idegenszerűség, de a mely már egészen meghonosult, ez is: *päivä päivältä* napról napra, *vuosi vuodelta* évről évre (pl. *tulee hän köyhemmäksi* lesz ő szegényebbé); másképen: *päivästä päiväin*, *vuodesta vuoteen*. — Meg ilyenek; *kirjeesi Elokuun kuudennelta* deinen brief vom 6-ten august (augusztus 6-kán kelt leveledet) *olen saanut* megkaptam; *keisarikirjeen asetus Joulukuun 19:llä* päivästä deczember 19-kén kelt császári rendelet (verordnung vom 19. dec.).

§. 55. Allativus (külön).

a) Véghatározó, — különösen a távolabbi tárgy kitételére, a melyre az állítmánybeli cselekvés (esetleg tárgyastúl) vagy tulajdonság irányul vagy a melynek érdekét illeti (= részes határozó, dativus): *Annoin leipää kerjäläiselle ja hänen lapsillensa* adtam kenyeret a koldusnak és az ő gyermekeinek; *lupasin hänelle rahaa* ígértem neki pénzt; *isä toi makeisia lapsillensa* az atya hozott a gyermekeinek édességeket; *sanoo kuninkaalle asiansa* mondja a királynak a maga ügyét || *kun tämän armo-työn teit minulle* hogy nekem ezen irgalmasságot tetted; *ei muuta parempaa paikkaa ollut vieraillensa* nem volt más jobb hely vendégei számára || *tämä ei kelpaa minulle* ez nem jó (nem alkalmas) nekem; *ei se takki sinulle* sovi ez a kabát nem illik neked; *se on minulle*

hyödyllinen ez nekem hasznos; *vesi on terveellinen kaikille* a víz egészséges mindenkinek; *kuorma on liian raskas nuorelle hevoselle* a teher fölötté nehéz fiatal lovadnak || *ole armelias köyhille* légy kegyes a szegényekhez; *äiti on hellä lapsillensa* az anya jószívű gyermekeihez; *joka on julma juhdallensa*, *se on valju vaimollensa* a ki kegyetlen az igás marhájával, az hidegszívű a feleségéhez.

b) Állítmány-részes, — úgy mint az ablativus (§. 54, f.); de kivált használatos az allativus, ha a szava főnév: *ilma näyttää kauniilta* az idő szépnek látszik (mutatkozik); *hän löyhkähtää viinalla* bűzlik pálinkától (pálinkától bűzös; stinkt nach...); *hän näyttää ihmiselle* emberi képe van (sieht aus wie ein mensch); *ei ilo ilolle tunnu* az öröm nem érezhető (igazi) örömmek (Kal. 40, 305.)

c) Tekintet-határozó, — úgy mint az ablativus (§. 20, b), de kevésbbé használatos: *Tyttö on paha tavoillensa* (szokásaira rossz, r. szokású); *poika on hyvä taidollensa* (tudásra, ügyességre nézve); *joutsen tarkka amunnalle* jó lővészű íj (Kal. 3, 363).

§. 56. Jegyzetek a 48—55. §§-hoz.

a) Locativ-féle határozóval a *käy- »járni, kelni, menni«* ige a. m. »valahol megfordulni, lenni (látogatóban)«, pl. *kävin kaupungissa* a városban voltam (megfordultam); *on käynyt ulkomailla* külföldön volt (járt); *käy meilläkin* látogass meg minket is; — szintígy inessivus-gerundiummal: *käyvätkä poikaa katsomassa* (nem: *katsomaan*) mennek a fiút nézni (abban járnak hogy nézzék).

b) Ablativ-féle határozóval használja a finn nyelv a »találni« és hasonló jelentésű igéket: *löysin veitsen tieltä* találtam egy kést az úton; *löysin aarteen maasta* találtam kincset a földben; *jo hänen keksin piilostansa* már fölfedeztem (észrevettem) őt a rejtekében; *tyttö poimii marjoja metsästä* a leány bogyót szed az erdőben; *hevosensakin löysi heinät syömästä nurmella* a lovát is találta a mint a réten legelt (fűvet-evésben).

c) Lativ-féle határozóval — a »maradni és hagyni«-féle igék: *lapsi jäi kotiin* a gyermek otthon maradt; *hän jäi alastomaksi rannalle* ő meztelenül maradt a parton; *jäin kaupunkiin* a városban maradtam; *jätin (unhotin) rahani puotiin pöydälle* a pénzemet otthagytam (elfeledtem) a boltban az asztalon.

d) Belső helyviszonyi casus: *lintu istuu puussa* a madár a fán ül; *kapusi puuhun fölmászott* a fára; — *putosi puusta maahan* leesett a fáról a földre (*istuu puulla* ezt teszi: egy darab fán, pl. széken, padon ül) | *päästänsä heikko* fejére gyenge, gy. fejű (nem *päästänsä*); *heitti poikaa*

kievellä päähän a fiút kövel fejbe dobta | *maassa* a földön (feküdni, heverni), *maasta* földről (fölvenni), *maahan* földre, földhez, le (esni, ejteni, dobni, csapni); ellenben: *maalla* »falun, vidéken« v. »szárazon« (nem tengeren, merellä).

e) Belső és külső helyv. casus: *pihassa* az udvarban (kerítésén belül), *pihalla* udvaron (nem a házban) | *olla riihessä, myllyssä* a csűrben, malomban lenni — *olla riihellä, myllyllä* ugyanott dolgozni (csépelni, őrleni).

f) Helyviszonyi casussal kitett jelző mellett instructivus-beli jelzett: *on hyvillä (pahoilla) mielin* jó (rossz) kedvben van; *tulee pahoille mielin* rossz kedvbe jö (r. kedvüvé lesz); *on vähissä hengin* kevés lélekben van (azaz: csaknem halva); *niissä tuumin* ezen szándékban v. szándékkal; *tällä tavoin v. näillä tavoin* e módon | *toiselta puolen* jokea a folyó másik (tulsó) oldaláról.

§. 57. A szorosabb névszó-viszonyítás kitételére szolgáló szók legnagyobb részint postpositiók (névutók), de van közöttük néhány praepositio is (különösen a partitivussal járók között), mely a viszonyított névszónak előtte áll (§. 18); némelyiknek, az elhelyezés szerint, valamennyire különböző jelentése van.

a) Genitivussal járók (§. 18, a.): 1. *Koira on pöydän alla* a kutya az asztal alatt van; *hän on vieraan vällän* (v. *käskyn*) *alla* idegen hatalom (parancs) alatt van; *maan alta* föld alól; *jalka horjahtui altani* elcsúszott a lábam (tkp. a láb alólam); *kätki kirjeen kirjan alle* elrejté a levelet a könyv alá; *ajoi sillan alitse* (alitse) hajtott a hid alatt el; — 2. *pidä vaatteet ylläsi* tartsd a ruhát rajtad (magadon); *riisun takin yltäni* levetem a kabátot rólam (magamról); *pukee yllensä fölölti reája* (magára); *hyppäsi tien ylitse* ugrott az úton át; *soudettiin joen yli* eveztek a folyón át || *kello on yli kuuden* az óra haton túl (fölül) van; *yli määrän* mértéken túl (fölül); *yli päämme on kirkas taivas* fejünk fölött van a tiszta ég; *hän on kunnioitettava yli muiden* ő tisztelni való mások fölött; — 3. *katon päällä* (päältä, päälle) a földelen (födelről, födelre); *taivas on pääni päällä* az ég fejem fölött van; *minulla on takki päälläni* rajtam van kabát (föölve); *riisu takki päältäsi* (v. *yltäsi*); *pane takki päällesi* (v. *yllesi*); *maan päällä* a földön (*maalla* = falun, a vidéken); *lanka kulkee huoneiden päällä* a fonál megyen a házak fölött el; || *meitä on kymmenen päälle sadan* vagyunk százon fölül tizen (jobban: *k. toista sataa*); — 4. *seisoo tuomarin edessä* áll a bíró előtt;

astu pois kynttilän edestä lépj félre a gyertya elől; *pilvi tuli auringon eteen* felhő jött a nap elé; *katso eteesi* nézz magad elé; *te'en työtä isänmaani eteen* dolgozom a hazám javára | *myin villoja kymmenen markan edestä* eladtam gypjút tiz márkáért (t. márká árát) | *koira menee metsästäjän edellä* a kutya előtte megyen a vadásznak (előbb való helyen); *tulee metsästäjän edeltä* a vadász előtt volt s onnan jön; *ajoi hevosensa koko joukon edelle* elébe lovagolt az egész csapatnak; *lukea edellensä* tovább olvasni; *minun editseni* előttem el (vor mir vorbei) || *edellä puolipäivän* délelőtt; — 5. *seinän takana* a fal mögött; *vuoren takana* a hegy mögött (hegyen túl); *tule esiin oven takaa* gyere ki az ajtó mögül; *palajan tänne vuoden takaa* visszatérek ide egy év múlva; *veti voimansa takaa* húzott ereje szerint (egész erejével); *istu taakseni* ülj mögém (hátam mögé); *kävi kirkon taatse* elment a templom mögött; — 6. *isä käy edellä ja lapsi juoksee isän perässä* az atya megyen elöl s a gyermek fut az atya után; *Matin perästä tulee Erkki* Mátyás után jön (következik) Erik; *viikon perästä* egy hét múlva; *juokse herran perään* szaladj az úr után; — 7. *kulkee jäljessäni v. jäljestäni* utánam jár (követ engem); *jätti jälkeensä kolme pientä lasta* maga után hagyott három kis gyermeket; *kuoleman jälkeen* sinua vielä muistetaan halálad után még emlékeznek rólad; *käskyn jälkeen* a parancs szerint || *jälkeen Kristuksen syntymän* Krisztus születése után; *jälkeen* (v. *jäljestä*) *puolipäivän* délután; — 8. 9. *asuu isänsä luona* (v. *tykönä*) az atyjánál lakik; *muuttaa pois miehensä luota* (v. *tyköä*) elköltözik férjétől; *tuletko tuttavamme luoksi* (v. *luo*, v. *työ*) eljöss-e az ismerősünkhöz; — 10. 11. 12. *kerjäläinen istuu tien ohessa v. vieressä* a koldús ül az út mellett (ütfélen); *sen ohessa* voimme muutakin oppia e mellett mást is tanulhatunk; *mene pois valkean vierestä v. ohesta* eredj el a tűz mellől; *tule viereeni istumaan* ülj ide mellém; *haudattiin äitinsä viereen* az anyja mellé temették; *kulki kirkon ohitse* (v. *sivutse*) járt a templom mellett el; *ojan vieritse* az árok mellett el (partja mentében) | *istausin tien ohelle v. vierelle* leültem az út mellé; *haudan vierellä* a sír szélén; — 13. *poika istuu isänsä rinnalla* a fiú ül az atyja oldalán (oldala mellett); *mikä siinä minun rinnallani* mi vagy te én mellettem (én hozzám képest); *hän on asetettava*

parhaitten runoilain rinnalle öt a legjobb költők mellé kell helyezni; — 14. *minä asun kirkon likellä v. lähellä* közel a templomhoz lakom; *kirkon likeltä v. läheltä paloi talo* közel a templomhoz elégett egy ház; — 15. *hän jo on kirkon kohdalla* ő már átellenében van a templomnak (folytatott irányának azon pontján, mely átellenében van a templomnak); *laiva pääsi Haminan kohdalle* a hajó jutott Hamina (Fredrikshamn)-nak átellenébe; *tänpäpäni läksin Haminan kohdalta* ma elindúltam H. mellől (tkp. átellenéből); — 16. *tulin kaupungin kautta* jöttem a városon át (kerülve); *toimitin asian veljeni kautta* elintéztem a dolgot testvérem által || *kautta kaupungin tunnettu város* szerte ismeretes; *minun on hiki kautta ruumiini* izzadok egész testemen át; — 17. 18. *kuula meni ikkunan läpi* a golyó keresztül ment az ablakon; *seinän läpitse* a falon át, a falon keresztül; *pisti neulalla paperin puhki* tűvel szúrt a papiroson keresztül || *aurinko paistaa läpi ikkunan* a nap süt az ablakon át; — 19. *kävin metsän halki kylään* mentem az erdőn át (hosszában) a faluba || *halki metsän käy tie kylään* az erdőn által megyen az út a faluba; — 20. *juoksi tien poikki* szaladt az úton keresztül; *minä tulin tänne joen poikki* (a folyón át); — 21. *muuri on kaupungin ympärillä* fal van a város körül; *muuri hajoitettiin kaupungin ympäriltä* elszedték a várostól köröskörül a falat; *puun ympärille* a fa köré | *laiva purjehti maan ympäri* a hajó vitorlázott a föld körül (körülvitorlázta a földet); *kulki lammin ympäri* járt a tó körül (megkerülte) || *kulki ympäri lahden* járt az öblön körül (hajón); *sanoma levisi ympäri koko valtakunnan* a hír elterjedt az egész birodalomban (b. szerte); *ympäri vuoden* az egész éven át; — 22. *linnulla on pesä ontelon puun sisässä v. sisällä* a madárnak van fészke egy odvas fában; *otin pois omenan sisästä v. sisältä siemenet* kivettem az almából a magvakat; *mökin sisässä bent* a kunyhóban; — 23. *syntyi naapurien kesken* semmoinen välipuhe a szomszédok közt ilyen egység jött létre; *olkoon se sanottu kahden kesken* mondva legyen négyszem közt; *kyllä me keskenämme jaosta sovimme* ugyancsak megegyezünk egymás közt az osztályról | *kirkko on kaupungin keskellä* a templom a város közepén van; *pannaan kirkko kylän keskelle* a templomot a falu közepére építik || *poika nukkui kesken lukemisensa* a fiú

elaludt olvasása közben; *naurahti kesken laulunsa* nevetve fakadt dalolása közben; — 24. *kahden kiven välissä* két kö között; *riita on välillämme* per van közöttünk; *tulin kuormien välistä v. väliltä* (v. välitse) eljöttem a terhes kocsik között át; *ajoi kirkon ja pappilan välitse* áthajtott a templom és a paplak között; *älä pane sormiasi rattaiden väliin* ne tedd az ujjaidat a kerekek közé; *älä synnytä riitaa välillä* ne támassz pert közöttünk (tkp. közénk); — 25. *rukiitten seassa on ohria* a rozs között árpa van; *kuka on kaatanut vettä maidon sekaan* ki öntött vizet a tejbe (tej közé); — 26. *poika on isän kanssa* a fiú az atyával (együtt) van; *minun kanssani* én velem; *älä mene herrain kanssa* marjaan ne menj urakkal eprészni; *yhdessä tämän kanssa* ezzel együtt (egyetemben); — 27. *hauskempi on kulkea toisten keralla* (v. kerassa) kuin yksin kellemesebb másokkal együtt járni, mintsem egyedül; *tule keralleni* gyere velem; — 28. *istuu muiden muassa* másokkal (együtt) ül; *ei minulla ole rahoja muassani* nincs nálam pénz (nem hoztam magammal); *lähde sinäkin toisten mukaan* eredj te is a többiekkel; *lupaüksensa mukaan* ígérete szerint, *mieleksi mukaan* kedved szerint; — 29. *väkiluvun suhteen on täällä vähän kuolleita tänä vuonna* a népszámhoz képest itt kevés halott van ez évben; *ko'okas ikänsä suhteen* nagy (termetes) a korához képest; — 30. 31. *nälän tähden* (v. vuoksi) *monen täytyy muuttaa pois* az éhség miatt soknak el kell költözni; *älä minun tähteni vaivaa* nää én érettem ne fáradozzál; *sen-tähden azért* | *ystävyyden vuoksi* barátságért, b. kedvéért; *minkä vuoksi* miért, *sen vuoksi* azért (azért mégis); *tulen hänen vuoksensa* ő miatta (mégis csak) eljövök; — 31. *kiittän kaikkien puolesta* köszönök mindnyájunkért (m. részéről); *Kristus kuoli ihmisten puolesta* Krisztus meghalt az emberekért; *kauneuden p.* szépségre nézve (a mi a szépséget illeti); — 32. *onko ruokaa miesten myötä* van-e eleség az embereknél (vittek-e magukkal); *ota rahaa myötäsi* vigy pénzt magaddal; *onko lapsi myötänne* van-e veletek (nálatok) a gyermek (vizitek-e magatokkal); — 33. *pellon ja niityn väiheellä* a szántóföld és a rét között; *kaloja saatiin sadan väiheellä* halat kaptak száz körül (körülbelül százat); *olen kahden* (v. kahden mielen) *väiheellä* tétovázok (tkp. két kedv v. akarat között vagyok).

b) Partitivussal járók (§. 18, b.): 1. *Viholliset ovat meitä vastassa* az ellenségek ellenünkben (velünk szemközt) vannak; *seisoo minua vastassa* ellenemben (velem szemközt) áll | *nyt mennään vihollisia vastaan* most az ellenségek ellen megyünk; *tuomari on meitä vastaan* a bíró mi ellenünk van; *virtaa vastaan* folyam ellenére; *sitü vastaan* ellenben (hinge- gen) | *tämä takki on tehty sinua vasten* ez a kabát készítettet a te számodra; *huone on rakettu myymistü vasten* a házat építették eladásra (myytäväksi) | *minä asun vastapäätä kirkkoa* a templomnak átellenében lakom || *palvelia teki niin vastoin käskyäni* a szolga tett úgy parancsom ellenére (p. daczára); *vastoin lakia* törvény ellenére | *vasten tuulta* szél ellen (ellenére); *ülü lyö poikaa vasten silmiä* ne üsd a fiút képere (arczúl); *saat vasten suutasi* kapsz a szádra (ütést); — 2. *meni vieraita kohtaan* elibe ment a vendégeknek; *isä on hyvä lapsiansa kohtaan* az atya jó a gyermekei iránt | *nyt kuljetaan kuupunkia kohti* v. *kohden* most a város felé megyünk; *tulevat meitä kohti* v. *kohden* mi felénk jönnek; — 3. *asun likellä* (v. *lähellä*) *kirkkoa*; *likellä* (lähellä) *kirkkoa paloi talo* (lásd: a, 14.); — 4. *menkää maata myöten* (myöden) *kotia* mentek szárazföldi úton haza; *mieltä myöten* kedv szerint, óhajítás szerint; — 5. *menemme pitkin jokea* a folyó hosszában (mentében) megyünk; *pitkin tietä* út hosszát, *p. talvea* tél hosszát, egész télen át; — 6. *juoksi isäänsä takaa* futott az atyja után; — 7. *ennen minua* (v. *minua ennen*) előttem (előbb mint én, pl. *hän tuli* eljött ő); *ennen joulua* karácson előtt, *e. aikaa* idő előtt; *e. kesän tultua* nyár jötte előtt (mielőtt eljön v. jött a nyár); — 8. *pojat soutelevat ympäri lahtea* a fiúk evezgetnek az öblön körül; — 9. *kirkko on keskellä kaupunkia* (= *kaupungin k.*); *pannaan kirkko keskelle kylää* (= *kylän k.*); *naurahti kesken lauluansa* (= *k. laulansa*, fent a, 23.); — 10. *kauppaa varten kuljen ympäri maakuntaa* kereskedés ügyében utazom körül az egész tartományban; *mitä varten* sind *itket* miért sírsz; *tämä on sinua varten* ez a te számodra van; — 11. *mies on rahaa paitsi* az ember pénz nélkül van || *paitsi Yrjöä on isännällä kolme muutakin poikaa* Györgyön kívül van a gazdának még három más fia is; *p. sinua emme voi mennä* nálad nélkül nem mehetünk; *paitsi sitä* ezen kívül; — 12. *menee metsään ilman kirvestä* az erdőbe megyen fejsze

nélkül; *ilman pitkiä puheita* hosszú beszédek nélkül; *ilman sitä* *luin vielä toisenkin kirjan* ezenkívül még egy másik könyvet is olvastam (v. ö. §. 46); — 13. *ulkopuolella ovea* az ajtón kívül; *tällä puolen kirkkoa* a templomon innen; *toisella puolen jokea* a folyón túl.

Jegyzet. Némely partitivussal járó viszonyító szó szorosan véve nem egyéb mint adverbium, melynek megint a partitivus (a maga értéke szerint) határozója: *ennen minua* (§. 41. b.) | *keskellä kaupunkia* (egész, melynek keski »közép« a része) | *likellä kirkkoa* (közben a kirkko-tól kiindulva v. számítva).

§. 58. Transitiv ige gyanánt, részleges tárgy (partitivusban) kitételével, használ a finn nyelv némely (különösen lelki érzést kifejező) névszót is, bizonyos intransitív igékkel (*ole-, tule-, käy-, mene-, lähte-*) összeszerkesztve; ilyen névszónak inessivusa v. illativusa meggerundium értékű: *minun on nélkülä* (l. §. 37.) *liha-paistia* éhes vagyok peccsenyére (mintegy: peccsenyét éheznek) | *pojan oli ikävä isäänsä* a fiú epedezett az atyja után (hatte sehnsucht nach . . = ersehnte) | *minun on* (v. *tulee*) *häntä sääli* sajnálom őt | *hänen kävi* (v. *tuli*) *sääliksi minua* ő sajnált v. megsajnált engem | *hän läksi* (v. *meni, juoksi*) *sutta pakoon* ő elfutott a farkas elől (mintegy: er floh den wolf) || *tätä ihmeissään meni hän* . . ezen csodálkozván, ment ő . . | *tätä harmissaan sekä vähän häpeissäänkin sanoi hän* . . ezen bosszankodván s egy kicsit azt szégyenelvén is, monda ő . . | *pakeni metsään rikostansa piiloon* elfutott az erdőbe, bűnét elrejtteni (*piiloon* tkp. rejtkebe). — Ide való a *tekee mieli* »van kedv« szólás is: *suden tekee mieli lampaan lihaa* a farkasnak van kedve juh-húsrá (húst kíván) | *ei sitä mieli tee, jota ei silmä näe* meg nem kívánja (az ember), a mit nem lát a szem.

Jegyzet. »Menés« jelentő intransitív igék mellett kített egyes tárgy a czélt jelenti, a »melyért« a menés történik, vagyis ez igék »hozni, vinni, keresni«-féle véghatározó hozzáfűlésével értendők: pl. *käy vettä* menj vizért (vizet hozni) | *kuka mies* . . kerkiäisi unohtuneen miekkani kädä kodista a mely ember érkezne az elfelejtett kardomat hazulról elhozni | *mitä läksin, senpä sainkin* a miért elmentem, azt meg is kaptam | *tulin hevosta* jöttem a lóért (a lovat vinni) | *olen pahoillani, että tulinkaan tälläistä asiaa* bánom, hogy csak jöttem is ilyen dologért.

§. 59. Határozó helyett, mely valamely általánosabb fogalmú (jelesen »járás és hangadás«-ra vonatkozó) ige-cselekvésnek a módját kifejezné, ez utóbbit jelentő szűkebb fogalmú ige szolgál (verbum descriptivum), — mely vagy appositíóképen áll a határozandó fő-ige után, ezzel egyező alakban kitéve, — vagy pedig csak maga áll állítmány-ige-alakban, míg előtte a fő-ige I. infinitivus-alakkal tétetik ki. Pl. *hevonon juoksee neljästää* a ló vágat (tkp. fut-vágat); *tulee v. menee keikuttaa* jön v. megyen ballagva; *veisasi lorutteli* énekelt dudolva; *löi kolahutti pühän niin että se halkesi* úgy fejbe kollintotta, hogy az ketté hasadt || *tulla keikuttaa = tulee k.*; *juosta piiperti* apró lépésekkel futott (szökdécselve); *veisata lorutteli = veisasi l.*; *itkeä hyryttelee* csendesén sír (siránkozik, pityereg); *huutaa huikahutti työvälle* rákiáltott élesen (rárivallott) a munkásnépre; *hän nauraa höhötti* száraz hangon nevetett (hehgett); *katsella tuijotteli suorasti eteensä* merőn nézett maga elé | *me olla eleskelimme rauhassa* el-éldegéltünk békében (tkp. lenni éldegéltünk).

§. 60. Mint sajtáságos igeosztály megjegyzendők a transitiv (rendesen causativ képzésű) személytelen (illetőleg személytelenül használt) igék, melyek valamely testi v. lelki érzés keltését jelentik s melyek mellett az érző személy (v. testrésze) a részleges tárgy alakjával tétetik ki (§. 38. b.): pl. *minua janottaa* szomjazom, *m. viluttaa* fázom, *m. unettaa* álmos vagyok, *m. itkettä* sírhatnám, *m. kammottaa* iszonyodom, *m. kauhistuttaa* irtózom, *m. iljettä v. ilkeyttää* undorodom, *m. hiukaisee* gyötör az éhség, *m. lapsettaa* gyermekes vagyok (mintegy: gyermekhetném): *hüntä l. vielä* ő még gyermekesen viseli magát, szeret gyermekeskedni, *m. pyörryttää* szédelgek, stb. || *särkee päättää* (luitani) fejem (v. csontom) fáj, *porottaa v. kivistelee päättää* id.; *sydäntäni hiukaa v. hiukaisee* gyötör az éhség.

§. 61. Határozatlan többes-számi alanya (ném. »man«) mutató, de activ értelmű, igealak a csak egyes-számi 3. szem. ragjával képzett szenvedő alak (passivum impersonale §. 25. 29. B.): pl. *jota kerran keksitään, sitä aina arvelaan* a kit egyszer észrevesznek (rajta kapnak), azt mindig gyanuba veszik | *käyden kylään päästään, juosten tielle jäädään* járva bejut az ember a faluba, futva ott marad

az úton | *ei sutta neulalla tapeta* farkast nem ölnek tüvel | *kyllähän tässä työtä on koettu tehdä, minä on voitu ja elettäisiinkin tässä, kun ei olisi tuota hallaa* bizony próbáltak (igyekeztek) itt munkát tenni, a mit csak bírtak s megélne itt az ember, ha nem volna az a fagy | *kyllä säikähdin; jos olisi poikki leikattu, ei olisi vertä saatu* bizony megijedtem; ha ketté vágta volna, nem kaptak volna vért. — Meg kell azonban jegyezni, hogy a passivum néha az előző mondatokból ismeretes többes-számi alanya is vonatkozik (3. és 1. személyre: »ők, mi«), s különösen több. 1. személyre értendő főlszólitó alakul is szolgál: pl. *poika otti äijän matkaansa*; — *no, kuljetaan vähän aikaa yhtenä, ja istutaan siitä lepäämään* kivelle a fiú magához (az útjára) vette az öreget; nos, járnak egy kis ideig együtt s aztán leülnek pihenni egy körre | *kaikkia näitä poistaaksemme on koettu tehdä työtä, minä on voitu* hogy mind ezeket lerázzuk, igyekeztünk munkát tenni, a mennyit bírtunk | *nyt mennään* most menjünk! | *no lähdetäänpä siis no, induljunk* tehát! | *ei puhuta siitä asiasta enään* ne szóljunk erről többé!

Jegyzet. Határozatlan (»man«) alanya mutathat még az »activum« igének egyes-sz. 3. személy-alakja is, de csak praesensben: *äinestä hänen kaukaakin tuntee* a hangjáról őt megismeri az ember messziről is; *sen pian saa nähdä* mindjárt meg fogják (fogjuk) látni (man wird sehen) | *luulisi, että . . ; mutta kun asian tarkemmin tutkii, niin saapi havaita . .* azt hinné az ember . . ; de ha a dolgot szorosabban vizsgálja (az ember), észre veheti . .

§. 62. A verbum finitum alakjai, mint állítmány-szók, egyeznek személyre és számra nézve az alanyval, ha ez nominativussal van kitéve; a többes-számi partitivusi alany mellett azonban csak egyes-számi állítmány-ige áll (§. 38. a.): pl. *lintuja lentää katolle* madarak röpülnek a házfedélre.

Jegyzet. Versfélekben és a közönséges beszéd nyelvében gyakran az igének többes-számi 3-dik személy-alakja helyett (nominativusi alany mellett) az egyes-számi alak fordul elé: *muin' oli ajat paremmat* hajdan az idők jobbak voltak | *tuolla miehet on* ott vannak az emberek | *ei herrat paljoa kärsi* az urak nem szenvednek meg sokat. — Rendes használatú az egyes-számi on ilyen mondatokban: *pojalla on mustat silmät* | *miehellä on harmaat hiukset* (lásd §. 52. b.)

b) A több alanya vonatkozó állítmány-ige többes-szám-ban áll s ha az alanyok különböző személyűek, a főbb

személy alakját veszi föl: pl. *Vapahtaja ja Pyhä Pietari kerran kävelivät . . ja tulivat muutamaan taloon* az Üdvözítő és szent Péter egyszer járkáltak . . és jöttek egy házba | *minä ja sinä elämme aina sovussa* én és te mindig egyetértésben élünk | *sinä ja naapuri riitelette usein* te és a szomszéd gyakran veszekedtek.

Jegyzet. A többes-sz. 2-dik személy-alak, tisztelő megszólításban, az egyes-számi helyett áll (úgy mint a franczia »vous«); az *ole*-ige mellett ilyenkor a kiegészítő névszó egyes-számban marad: pl. *pyydän, että olette hyviä ja annatte minulle tiedon tästä asiasta* kérem (önt), hogy legyen szives s értesítsen (adjon nekem hírt) e dologról | *Te olette väkevä ja maktava, minä olen heikko ja vähäpätöinen* kigyelmed erős és hatalmas, én gyenge és jelentéktelen vagyok.

§. 63. Igemódok és igeidők.

a) Az *indicativus* az egyszerű, föltétlen állítás kitételeire szolgál, — a mint az előbbieken fölhozott számos példamondatból is látható, a melyekben *indicativus*beli állítmányige fordul elő. — Az *ind. praesens*-alak esetleg *futurum*ot is jelent: pl. *lähteekö isäntä huomenna kaupunkiin?* lähtee megyen-e a gazda holnap a városba? megyen | *jos jätät minun avuttomaksi, niin menetän itseni* ha engem segítség nélkül hagysz, elvesztem magamat | *pelkään, että herra sen asian taas unhottaa* félek, hogy az úr a dolgot megint elfelejti (el fogja felejténi) | *hän tulee kello kolme puolenpäivän jälkeen* ő eljön három órakor délután. — Szerkesztett *futurum*-alak (§. 31.): *kysy Louhelta, missä ihminen parahimman onnensa on käsittävä* kérdezd Louhitól, miben fogja az ember legjobb szerencsését találni (elérni) | *minä olen puhuva siitä vielä kerran* fogok arról még egyszer szólni | *nyt et ole pääsevä niinkuin viimein* most nem fogsz szabadúlni úgy mint a múltkor.

Jegyzet. Körülírt *futurum*, *saa*- és *tule*-igével: *kyllä se . . paljonki maksaa, saattehan nähä* bizony az . . sokat is fog érni, majd meglátjátok (meg fogjátok látni) | *siitä mielipiteestä . . saan heti enemmän lausua* arról a véleményről . . mindjárt többet fogok mondani || *jumala tulee siunaamaan kätämme työtä* isten meg fogja áldani kezünk munkáját | *ne tapaukset, joita tulen kertoelemaan* az események, a melyeket el fogok beszélni. — Közönségesebben az így szerkesztett *saa*-ige a »tehetés«, a *tule*-meg a »történetesség« kifejezésére szolgál: *siellä saamme rauhassa elää* ott békében élhetünk; *saan mennä* mehetek || *tulin näkemään* contigit ut viderem.

Az *ind. praeteritum* (§. 26, 2.) egyszersmind történeti múlt (*aoristus*) és folyamatos múlt (*imperfectum*) értékével használtatik: *Talonpoika otti vaimon itsellensä, mutta tämä oli niin vastahakoinen, että teki kaikki mitä miehensä kielsi, vaan mitä hän käski, sitä hän ei tehnyt* egy paraszt vett (vön) magának feleséget, de ez oly makranczos volt (vala), hogy mindent tett, a mit a férje tiltott (teszen valo . . . tilt valo), de a mit ő parancsolt, azt nem tette meg (teszi valo). — Megjegyzendő, hogy a *praeteritum* használtatik *praesens* helyett is, *oratio obliqua*-ban, ha a fő-ige is *praeteritumbeli*: *Vanha herra sanoí . . everstin saattavan tehdä mitä hän tahtoi, olihan hänellä valtaa siihen* az öreg úr azt mondta, hogy az ezredes tehet a mit akar (*tahtoi*), hiszen van (*oli*) neki arra hatalma | *vieras antoi viittauksen, että hän tahtoi olla yksin sairaan kanssa* az idegen jelt adott, hogy a beteggel egyedül akar lenni | *poika pyysi isäntä lupaa olla koulusta poissa, kun hän muka oli kipeä* a fiú az atyától engedelmet kért, hogy az iskolából elmaradhasson, minthogy (*muka* = ugyanis, a mint mondta) beteg | *vihdoin tuli käsky, että syyllisimmät piti vankina tuotaman Tukholmaan* végre parancs jött, hogy a legbűnösebbeket fogva (*foglyokúl*) Stockholmba kell (*piti*) vinni.

Ind. perfectum: pl. *minulla on ollut paljo tukaloita päiviä maailmassa, mutta ei yhtään sellaista kuin tämä* sok nehéz napom volt (már) e világon, de egy sem olyan mint ez | *ei elämässäni ole vielä ollut minulla niin pahaa hetkeä kuin tämä* életemben még nem volt oly rossz óráim mint ez | *onko mies-tappoa tapahtunut? kiitä onneasi, ett' ei niin ole laita* történt-e emberhalál? adj hálát, hogy nincs úgy a dolog.

b) A finn nyelv *indicativusa* (*praesens*) néha föl-szólító értelemben is fordul elő (holott a magyar nyelv *imperativus*-alakot használ): 1) A *passivum* (*impersonale*) *ind. praesense*: lásd a §. 61. végén; — 2) Kétkedő kérdésekben: *Metso pyysi minua syöttämään itseänsä vuoden . . ; syöttäkö, taattoseni* az erdei fajd kért engem, hogy etessem egy éven át; etessem-e, édes apám? | *mihin tämän ripustan* hova akaszszam ezt? — 3) Függő föl-szólító mondatokban: *sano Juholle ja tyttärelleni, että he tulevat tänne* mondd meg Jánosnak és a leánynomnak, hogy jöjjenek ide | *morsian tahtoo välttämättö-*

mästi, että pidetään hiljaisia häitä a menyasszony okvetetle-
nül akarja, hogy csendes lakadalom tartassék | *minä rukoilen,*
että käynte istumaan könyörgök, (hogy) foglaljatok helyet
(menjetez ülni) || *annas (annappas, maltappas)* isä tulee kotia,
niin saat nähdä, kuinka sinun käy hadd (tkp. add, engedd)
jöjjön haza az atya, fogod látni, hogyan lesz dolgod | *annappas*
minä juttelen hadd beszéljem el.

Sajátságos az ind. praeteritum-nak félig fölszólító,
félig potentialis értelme, ilyenekben: *katsella karsasteli häntä,*
ikäänkuin olisi hän aikonut sanoa: peijakas sinua usko!
görbén nézett rá, mintha akarta volna mondani: ördög higyen
(usko!) neked (der teufel wird v. soll dir glauben) | *jos minä*
uskoisin, minä tekisin niinkuin sinä esittelet, maksoi mitä mak-
soi ha én hinnék . . , én úgy tennék a mint ajánlod, kerüljön
akármibe (coûte que coûte) | *hän tulee, . . mutta kuinka ja*
koska, tiesi jumala, sillä . . . ő eljön, . . de hogyan és mikor,
tudja isten, mert . . (das weiss gott, v. mag gott wissen) |
ken-tiesi (kenties) tkp. ki tudja = »talán« | *harva työhuone*
löytynee Kasanissa, olti sen isäntä Venäläinen, Saksalainen
tahi muu, jossa ei joku osa työmiehistä olisi Tatarilaisia ritka
műhely található Kazánban, légyen bár annak gazdája orosz,
német vagy más, a melyben a munkásoknak egy része nem
volna tatár ember.

c) A »híhetőnek, valószínűnek« állított cselekvés kitéte-
lére szolgál a concessivus, szintén (úgy mint az ind.
praesens) gyakran a jövő időre való vonatkozással: *Sinä jo*
arvannet, ken se oli te jóformán már elgondolod (elgondolha-
tod, sejtethet), kicsoda volt az | *kirjeen kirjoittamista pidetään*
helppona työntä; mutta ne sen sinä pitänevät, jotka eivät ole
koettaneet, mitä se on a levélírást könnyű dolognak tartják;
de alkalmasint csak azok tartják annak, a kik meg nem
próbálták, mi az | *vieläkö löytynee niitä, jotka tästä epäilisi-*
vät még találkoznának-e, a kik ezen kételkednének (sollte es
wol noch solche geben)? | *sanonee joku: minulla on niin*
paljo murutakin työtä, ett'en kerkeä . . ; siihen vastaan . .
talán azt fogja valaki mondani (azt mondhatja): nekem annyi
más dolgom van, hogy nem érek rá . . ; arra azt felelem . . |
kenpä ne maksanee ugyan ki fogja azokat megfizetni (wer
wird die wol bezahlen) || *kun sen tehnet, saat huomenna pal-*

kan mieltäsi myöten ha ezt megteszed (t. i. gondolom hogy
megteszed), kapsz holnap jutalmat kívánságod szerint | *mihinkä*
vienevätkin sinua isä, olen aina luonasi akárhová fognak is
téged vinni, atyám, mindig nálad leszek | *jonka jalkaan tämä*
kenkä sopinee, sen minä nain kinek ez a cipő ráillik (fog
illeni) a lábára, azt nőül veszem | *jos mielinet estää hänen*
naimistansa, niin älä viivyttele ha talán meg akarod akadá-
lyozni az ő házasodását, tehát ne késsél || *lieneekö näillä*
Pohjanmailla pakkaneen hänetä suun hyytänyt kiinni? vai
pitäneekö hänkin Suomen kieliraukkaa niin halpana vajjon ez
északi vidéken talán a nagy hideg fagyasztotta be neki a
száját? vagy talán ő is tartja a szegény finn nyelvet oly
silánynak . . ? | *toissa päivänä meni pirun poika askareillensa,*
minne lienee mennyt másnap ment az ördögfia a dolgára,
valahova (tkp. a hova lehet hogy ment). — Még néhány
példát l. §. 27, a jegyzetben.

d) A conditionalis (§. 27, b.) alapértéke szerint,
szintúgy mint a concessivus, a lehetőknek állítás módja (potentia-
lis), de jobban érezteti az állítás bizonytalanságát és föltéte-
s voltát; ehhez képest főleg föltételes és föltételes alakú óhajtó,
valamint célhatározó mondatokban szerepel, meg a kételkedő,
félénk kijelentés kitételére szolgál. Pl. *jos varas voisi valalla*
päästä hirsipuusta, niin ei ketään hirtettäisi ha a tolvaj
esküvel szabadulhatna az akasztófától, senkit sem akasztaná-
nak | *eikö tuota pantaishi maahan . . , jos ken hänen velkansa*
maksaisi nem temetnék-e el őt, ha valaki az ő adósságait
megfizetné? | *olisin tullut, mutta (vaan) en saanut* (sc. tulla)
eljöttek volna, de nem lehetett | *työ ei lopu, vaikka teki-*
yöt päivät a munka nem ér véget, habár éjjel-nappal dolgoz-
nál || *jospa ne tulisivat* bárha azok jönnének! | *joska hän*
olisi täällä ha csak itt volna ő! *kunpa tuttuni tulisi* bárcsak az
ismerősem eljönné! || *poika luki ahkerasti, että häntä kiitettäi-*
siin a fiú tanult (olvasott) szorgalmasan, hogy őt dicsérjék |
äiti laulaa, että (jotta) lapsi nukkuisi az anya dalol, hogy a
gyermek elaludjék | *valvokaa ja rukoilkaa, ett'ette kiusauk-*
seen lankeisi vigyázzatok és imádkozzatok, hogy kísértetbe
ne essetek | *tämä sanoi menevänsä sitä semmoista laivaa teke-*
mään; mikä juoksisi maalla ja merellä ez azt mondta, hogy
ő megyen olyan hajót készíteni, a mely földön és tengeren

futna | *koki viivyttää häntä siinä, kunne vuorenpeikko tulisi kotiin, että se muka kosta isi Hellin entisiä pahatöitä* igyekedett őt ott marasztalni, míg a hegyi-ördög haza jönne, hogy az ugyanis Hellinek előbbi gonosztetteiért bosszút állana || *minusta oli ikään kuin olisi kuu nyykäyttänyt päätä minulle* úgy tetszett nekem, mintha a hold nekem a fejével intett volna || *mitä sinä neuvot? minä neuvoisin herraa ensin kirjoittamaan hänelle mit tanácsolsz? én tanácsolnám, hogy az* úr először írjon neki | *haluaisin tietää, miten tämän käypi* szeretném (óhajtánám) tudni, hogyan jár ez | *en soisi hänen tulevan ennen sitä aikaa* nem szeretném (akarnám), hogy azon idő előtt jöjjön | *emmeköhän söisi tässä istuessamme nyt* nem ennénk-e most, hogy itt ülünk? | *nyt alkaisi aika olla minun lähteä pois* most már az ideje volna (tkp. kezdene lenni), hogy elmenjek.

e) Az imperativus (I. és II. vagyis optativus) az egyenes parancs v. felszólítás (kérés, óhajtás, ráhagyás) kitételeire szolgál: *syö eläüksesi, älä elä syödäksesi* egyél hogy élj, ne élj hogy egyél | *pidä suusi, tahi korjaa luusi* tartsd a szádat vagy hordd el magadat (tkp. csontodat) | *antakaa [-kaatte] anteeksi* bocsássátok meg (bocsássa meg uraságod) | *olkoon niin* legyen úgy, *olkoon menneeksi* ördög vigye (90. l.) | *käykäämme vähän syrjälle* menjünk egy kicsit félre.

§. 64. A participiumok (§. 30.) — mint jelzők nem különböznek más jelző névszóktól; azaz szintén fölveszik a jelzett főnév számát és casusragját (§. 34.); kísérhetik a participialis jelzőket az igefogalomhoz illő határozók is, de tárgyszó (az activumbelieket) csak kivételesen; a passivumbeli part. praesentis (-ttava) előtt külön alany is tehető ki, genitivusban (§. 35). Pl. *itkevü lapsi* síró v. a síró gyermek (azaz nem általában, hanem esetleg síró gy.): gen. *itkevän lapsen*, part. *itkevää lasta*, allat. *itkevälle lapselle*, több. nom. *itkevät lapset*, allat. *itkevälle lapsille* stb. | *penkillä makaava mies* a padon heverő ember | *részleges tárggyal: jumalata pelkäävä mies* isten-féltő ember; *mieltäni tydyttävä* kedvemet kielégítő; *tätä huonetta rakentava mies* az ember, a ki ezt a házat építi || *pudonnut kivi* a leesett kő: gen. *pudonneen kiven* stb., *pala-neen huoneen rauniot* az elégett háznak romjai | *Suomeen*

muuttaneet Ruotsalaista a Finnországba költözött svédek | *ytöä ollut vieras* az éjjeli szálláson volt (tkp. éjjel volt) vendég | *ei ole Vuoksen voittanutta (koskea)* nincs vizesés, a mely a Vuoksit fölülmulta (Kal. 3, 181.) | *ei ole ytöä maansa myönehellä* nincs dolga annak, a ki eladta a földjét || *tilattava kirja* megrendelni való könyv, *kunnioitettava herra* tisztelni való (tisztelendő) úr; *siinä tehtävät muutokset* a változtatások, melyeket abban tenni kell || *puhuttu puhe* ammuttu *nuoli* elmondott beszéd előtt nyíl | *syöpi susi* merkitynkín *lampaan* megeszi a farkas a jegyezett birkát is | *tuleville vieraille* valmístettu *ruoka* a jövő vendégeknek készített étel.

Jegyzet. Az activumbeli -va part. helyett eléfordúl, mint jelző, a -ja képzős nom. agentis is, előző határozószóval (kivált tárgyszóval): *hiiren* (v. *hiirien*) *syöjä* kissa egeret v. egereket evő macska (egér-evő); *maan meren kulkiija* laiva földön tengeren járó hajó; *kala ruokoili* pyytäjäänsä miestä a hal könyörgött az embernek, a ki őt fogja v. fogta (tkp. az ő fogója embernek); *hän on vastusten poistaja* mies ő olyan ember, a ki az akadályokat elhárítja. — A passivumbeli (-ttava) part. praesentisnek külön alanya, genitivusban (v. ö. §. 35.): *kirjakauppiaan tilattava kirja* a könyv, melyet a könyvárusnak meg kell rendelnie (a könyvárus által megrendelendő könyv); *kissan syöttävä hiiri* az egér, melyet a macskának meg kell ennie. — Ilyen genitivus subjectivus mellett, a part. praet. passivi (-ttu) helyett a -ma képzős nomen acti áll: *isän antama kirja*; *äidin ompelema paita*; *sinun tuomasi lahja* (§. 35. 36.; v. ö. §. 54. jegyzet).

Jegyzet. Néha a -mattoma képzős fosztó melléknév is (§. 11, b.) participium-féle: *hullu huolensa puhuvapi huolen tunteemattomalle* bolond beszélő gondját annak a ki a gondot nem ismeri (a gondot nem ismerőnek) | *minulta tietämätön asia* előttem (tkp. tőlem) ismeretlen dolog.

Jegyzet. Idegenszerűség a participiumoknak utó-jelzőkül (appositíóul) való használata: *Karatai on puhdas tatarilainen nimi, merkitsevü: musta-mäki K.* tiszta tatár név, mely ezt jelenti: fekete-hegy | *Suomalaiset, kaikkista enemmään länteen tulleet, asettuivat nykyisen Turun seudulle* a szomaiak, a kik legtöbább jöttek nyugatra, letelepedtek a mostani Abo vidékén.

b) A passivumi participiumok állanak állítmányszó-kül (a szerkesztett igeragozáson kívül: §. 31.), szintűgy mint más névszók (§. 39. 43, a.): *päästä pino aljettava* a végéről megkezdendő a farakás | *tämä tärkeä asia* ei ole unohdettava ez a fontos dolog el nem felejtendő | *työ on miesten toimitettava* (v. -ttavana) a munka az emberek által elvégzendő | *talo on myytävä* a ház eladandó (el kell adni); *talo on myytävänä*

a ház eladó | *olemme kiitettävät* laudandi sumus; *olemme kaikki rangaistavia* mindnyájan büntetni valók vagyunk || *lehmä on jo tapettu ja lihat ovat myydyt* a tehén már le van ölve s a hús el van adva | *en ole häihin kutsuttu* nem vagyok meghíva a lakadalomra | *kun virsi oli aljettu* a mint az ének el volt kezdve. — Ezenkívül e participiumok leggyakrabban transitivus-alakú határozókul fordulnak elő: *moni kasvi on luotu ihmisten syötäväksi* sok növény arra van teremve, hogy az emberek egyék (emberek enni-valójául) | *luulin työn tehdäksi* azt hittem, hogy a munka meg van téve | *lahja tuli luovatuksi* az ajándék megigértetett (v. ö. §. 44, a.). — Főnévi értelemmel: *onko teillä mitään syötävää* van-e nektek valami enni-valótok; *ei sieltä sanottavia kuulu* nem hallhatók onnan említésre méltó dolgok (tkp. non audiuntur dicenda); *minulla on paljon tehtävää* nekem sok tenni-valóm (dolgom) van.

Jegyzet. Az »on...ttava« esetleg passivum impersonale-nak értendő (§. 31.): *Nyt meidän on kirkkoon mentävä* most nekünk a templomba kell mennünk (eundum est); *lasta on neuvottava* a gyermeket oktatni kell.

§. 65. Az activumbeli participiumoknak nagy szerepük van egy a latin »accusativus cum infinitivo«-hoz hasonló constructióban. Oly mondatokban ugyanis, melyekben az állítmány valamely verbum dicendi v. sentiendi (pl. »mondani, hallani, látni, tudni, hinni, gyanítani, reményleni, félni« stb.) e participiumok egyes-számi instructivusával (-van, -neen) tétetik ki, határozóképen, a verbum dicendi v. sentiendi egyes tárgyának állítmánya (= állítmányi, praedicativ határozó) — vagyis az így határozott tárgy egy tárgyi mellékmondat tal ér föl. E mellett az egészesleg tárgy szava rendesen a többes-számban is veszi föl az accusativus-ragot vagyis ilyenkor a többes-számi genitivussal egyező alakban lép föl (§. 38. jegyz. 1.). Ha a tárgy a névmással kifejezendő 1. vagy 2. személy, vagy pedig 3. személy s egyszersmind egyazon a mondat alanyával, megfelelő birtokos-személyraggal tétetik ki az állítmányi határozón (az instructivus-ragos participiumon: -vani, -vasi, -vansa stb., -neeni, -neesi, -neensä stb.). Példák: *näen hevostia tulevan* látom, hogy lovak jönnek (ich sehe pferde kommen) | *näen hevosten tulevan* látom, hogy a lovak jönnek | *oppimattomat luulevat auringon liikkuvan maan ympäri* a tanulatlanok azt vélik, hogy a nap a föld körül mozog | *sanoo*

pojan jo kuolleen mondja, hogy a fiú már meghalt | *tuomari tunnusti minulla olleen syytä valitukseen* a bíró elismerte, hogy nekem okom volt panaszra | *opettaja sanoi poikien olevan laiskat* a tanító azt mondta, hogy a fiúk lusták | *toivon huoneitten olevan lämpiminä, kun tullen kotia* reménylen, hogy a szobák melegek lesznek, mikor haza jövök | *pelkään virheitä tulleen kirjoitukseeni* félek, hogy hibák jöttek (csúsztak) be az írásomba || *kenties keksi hän olevani rehellinen mies* talán észrevette ő, hogy becsületes ember vagyok | *pelkään tekeväni pahaa* félek, hogy rosszat teszek | *te luulette tulevanne toimeen ilman palveliatta* azt hiszitek, hogy boldogultok szolgál nélkül | *toivoi kauppiaalta hyvän palkinnon saavansa* azt reménylte, hogy a kereskedőtől jó jutalmat kap | *Matti sanoi nähneensä* M. mondta, hogy ő (maga) látott.

A passivumiparticipiumok egyes-számi instructivusa (-ttavan, -tun) szintígy szerepelhet állítmányi határozóul, a melyben egyszersmind a verbum dicendi v. sentiendi-nek tárgya (vagy pedig az activ értelemben vett participiumnak alanya) már benne foglaltatik, t. i. határozatlan többes-számi személy (»man«): pl. *kuulen sanottavan* »ich höre [sie] sagen« (azaz: dass man sagt) | *nä'in miestä saatettavan* joen yli láttam, hogy egy embert átvittek a folyón || *hän vakuutti ahkeruuttansa kiitetyn* erősítette, hogy a szorgalmát megdicsérték | *pelkään häntä lyödyn* félek, hogy őt megverték (dass man ihn geschlagen hat).

Maga a verbum dicendi v. sentiendi fölveheti bár, a tárgynak állítmányi határozása mellett, a passivum impersonale alakját is (mely voltaképen activ értelmű): *sanotaan hänen tulevan* mondják, hogy ő jön (dicunt eum venire) | *nykyisten kouluin kehutaan olevan entisiä paremmat* a mostani iskolákat dicsérik, hogy az előbbieknél jobbak | *sanottiinpa miehen hukkuneen mereen* mondták, hogy az ember beleveszett a tengerbe | *sanottiin jo eksyneesi* már azt mondták, hogy eltévedtél. — De az állítmányi határozás alanya (= verbum dicendi tárgya), ha 3-dik személyi, állhat egyszersmind mint a passivum verbum dicendi v. sentiendi-nek alanya is (úgy hogy a passivum alak személyes ragozásának és passiv értelműnek veendő): *mies sanottiin* (dicebatur) *hukkuneen mereen* | *nykyiset koulut kehutaan* stb. — Szintígy elfogadnak participialis

állítványi határozást, mely a formalis mondat-alanyra vonatkozik, a *näky-* és *näyttä-* »videri, apparere«, *tuntu-* »sentiri«, *kuulu-* »audiri« igék: *tuolla isä näkyy tulevan* ott az atyát lehet látni (tkp. az atya látható), hogy jön | *tyttö näyttää olevan kaunis* a leány, úgy látszik hogy szép (videtur pulchra esse) | *ilma tuutuu olevan kylmä* érezhető, hogy a levegő hideg | *keisari kuului tulleen kaupunkiin* hallik, hogy a császár a városba jött.

Jegyzet. Az *ole-* »esse« igétől való állítványi határozóhoz (*olevan, olleen*) megkiváncsoltó névszói állítvány általában úgy tétetik ki, mint ez igének verbum finitum-alakjai mellett (§. 39. 43. a.); de ha a verbum dicendi v. sentiendi tárgya egyes-számi s accusativussal van kitéve vagy személyraggal, mely nem a mondat-alany személyével egyező, fölveszen az *olevan (olleen)*-hoz járuló névszó (a mely különben nominativusban állana) szintén *n*-ragos (accusativus vagy instructivus?) alakot: *luulen pojan olevan ahkeran* azt vélem, hogy a fiú szorgalmas (de: *poikien olevan ahkerat* hogy a fiúk szorgalmasok) | *luulen olevasi kipeän* azt vélem, hogy beteg vagy | *tiedän hyvin hänen olevan viattoman* jól tudom, hogy ő ártatlan || ellenben: *sanoi olevansa kipeä* azt mondta, hogy (ő maga) beteg | *luulet olevasi aika mies* azt hiszed, hogy derék ember vagy.

§. 66. Egyéb, a participiumoktól való gerundiumok:

a) Az activumbeli participium praesentisnek *ole-* igével szerkesztett egyes- vagy többes-számi essivusa, a mondat-alanyval egyező személyragok hozzájárultával, a cselekvés tettetését jelenti; pl. *tyttö on itkevänensä* (v. *itkevinänsä*) a leány azt tette, hogy sír (úgy tesz mintha sírna, v. sírást tett) | *olin uskovinani asian* úgy tettem, mintha a dolgot elhinném | *olimme nukkuvinamme* úgy tettünk, mintha aludnánk | *oltiin ottavinansa* úgy tettek, mintha vennének | *poika on olevanansa* (v. *olevinansa*) oppinut a fiú úgy tesz (úgy lép föl), mintha tudós volna | *ei ollut tietävänänsä asiasta* mitään úgy tett, mintha a dologról semmit sem tudna.

b) A passivumbeli participium praeteriti-nek egyes-számi partitivusa gerundiumul szolgál, melyben megelőzőleg végbemenő (illetőleg végbement v. menendő) mellékeselekvés tétetik ki; külön alanya genitivusban áll vagy személyrag képeben járúl hozzá (*-ttua* és *-ttuani, -ttuasi* stb.): pl. *kissan mentyä* hiiret pöydällä käyvät a macska elmentével (elmente után, v. midőn, mihelyt a m. elment v. elmegy) az egerek az asztalon járnak | *syötyä* mentiin ma'ata miután ettek, aludni

mentek | *kevään tultua* jäät lähtevät tavasz eljöttével (mihelyt a t. eljött v. eljövend) elmegyen a jég; *jäähyväiset sanottuansa* (*-ttuaan*) sairas kuoli a beteg meghalt, miután bucsút mondott | *päivän levähtyäni* läksin taas matkaan miután egy napig pihentem, megint útra indultam | *päästyämme katon alle tuli hän meitä tervehtimään* miután fedél alá jutottunk, eljött ő minket üdvözölni. — Ugyane gerundium *ennen* »előtt« névszóviszonyítóval (§. 57, b: 7.) pl. *ennen mentyäni* mielőtt elmegyek (v. elmentem) | *ennen kesän tultua* mielőtt eljön (v. jött) a nyár.

§. 67. Infinitivus I. (vagyis translatus-gerundium: §. 30, 4.)

a) Célhatározó gerundium (§. 44, a), külön alanyval, mely az infinitivus kopott ragú alakja előtt genitivusban áll (§. 35.), az ép ragú alakhoz meg személyrag képeben járúl hozzá (s ez rendszeren a mondat-alany személyével egyező): pl. *tuo tänne kirja, muidenkin nähdeä* hozd ide a könyvet, hogy mások is lássák | *rievut viskoi virran viedä* a pelenkát eldobta, hogy a folyó elvigye | *ostivat leluja lasten leikkiä* vettek játékszereket, hogy a gyermekek játszsának || *syö eläüksesi, älä elä syödäksesi* egyél hogy élj, ne élj hogy egyél | *tule tänne nähdekseni vitjat kaulassasi* gyere ide, hogy lássam a lánczot nyakadon | *vei kaloja kaupunkiin, niittä siellä myydäksensä* halat vitt a városba, hogy ott eladja | *minä oleskelen täällä paikkakunnani kieltä oppiäkseni* tartózkodom itt, hogy a vidék nyelvét tanuljam | *heidän täytyi mennä kylään ruokaa saadäksensa* nekik a faluba kellett menniök, hogy ételt szerezzenek.

Jegyzet. Megjegyzendő az *otta-* »venni« ige, mely személyragos infinitivussal = »vállalkozni, kész lenni, akarni, kezdeni«: pl. *otan tehäkseni* vállalkozom vmit csinálni | *kissa otti uskoäksensa* ketun sanoja a macska kész volt hinni (elhitte) a róka szavait | *ottä näin puhuaäksensa* kezdé így beszélni.

b) Tekintet-határozó, — a translatus (§. 44, d.) használata szerint: pl. *hän oli liian heikko kelvataäksensa minulle apumieheksi* ő nagyon gyenge volt arra, hogy alkalmas legyen nekem segédnek (zu schwach um zu taugen...) | *nuora kestää lasten kiikkua* a kötélt tartós (elég erős) arra, hogy a gyermekek hintázzanak | *tämä asia on vaikea toimittaa* ez

az úgy nehezen elintézhető (nehéz arra nézve hogy valaki elintézzé) | *kirjat ovat hyödylliset lasten lukea* a könyvek hasznosak (arra nézve), hogy a gyermekek olvassák | *sepä oli iloista kuulla* ez ám örvendetes volt hallani (erfreulich zu hören) || *mies on tietäükseni rikas* az ember, a mennyire tudom (tudtomra), gazdag; *luullakseni* a mint hiszem v. vélem (véleményem szerint); *muistaakseni* a mennyire emlékszem; *niin sanoakseni* hogy úgy mondjam (so zu sagen).

c) Kopott ragú alakjában, külön alany nélkül, áll az I. infinitivus czélba-eső cselekvés kitételére (vágyis mint czél- és véghatározó gerundium) — oly igék mellett, melyek csak valamely cselekvésnek neki irányulást vagy arra való készütséget jelentenek. Ilyenek jelesen a »posse» és »velle»-féle igék, pl. *voi*, *jaksa*- birni; *taita*- tudni, -hatni (könnyen: vmire ügyességgel v. könnyűséggel birni); *osaa*-tudni, alkalmat találni vmire; *saatta*- birni, tudni, -hatni; *saa*-posse (alkalmat, szabadságot nyerni vmire), debere; *kehtaa*-viitsi-, *malitta*- magát vmire rávehetni; *tohti*- merni | *tahto*-akarni; *aiko*- akarni, szándékozni; *huoli*- vmire rágondolni, rajta lenni (sich angelegen sein lassen); *koke*-, *koetta*- próbálni, igyekezni; *lupaa*- igérni (késznek nyilatkozni); *uhkaa*- fenyegetni (ijesztve igérni) | *alka*- kezdeni, *ennättä*- csakhamar érni vmire || *pelkää*- félni (= nem akarni), *häpee*- szégyenleni (nem merni). Pl. *minä en jaksa kaivaa ja kerjätä minä häpeän* nem bírok ásni s koldúlni szégyenlek | *minutta ei hän voi toimeen tulla* nálam nélkül ő nem boldogúlhat | *tämä kaupunki voidaan valloittaa* ezt a várost meg lehet hódítani | *en enää taida kauan viipyä* nem maradhatok már soká | *taidan lukea* tudok olvasni | *kuin Turkuun muutti, taisi viedä tämän oppilaan kanssaan* a mint Aboba költözött, vihette (alkalmasít vitte) magával ezt a tanítványt | *saanko mennä* szabad-e elmennem? | *olette saaneet seisoa* nektek kellett állani (ihr habt stehen müssen) || *huomenna tahdon lähteä* kanssanne holnap akarok elmenni veletek | *tahtoisin tietää, mitä voin saada ruuaksi* szeretném tudni, mit kaphatok ételül | *mitä nyt aiot tehdä* mit szándékozol most tenni? | *aiotaan pitää kokous* szándékoznak gyűlést tartani | *koetettiin estää heitä* igyekeztek őket akadályozni | *en huoli vastata* nem akarok (eszem ágában sincs) felelni; *älä huoli murehtia* soh'se búsulj;

ei siitä ajasta huolinut ukkonsa asioita kylässä ilmoitella attól fogva eszébe sem jutott, hogy férje dolgait a faluban kijelentse || *linnut alkavat laulaa viserreillä* a madarak kezdenek éne-énekelni, csicseregni | *alkoi niitä näitä haastella tytön kanssa* kezdett egyről-másról beszélgetni a leánynyal | *kun ennätti tottua jyräkkään* a mint csak arra ért, hogy megszokja a lármát (= mihelyt csak megszokta) | *emo ennätti sanoa* az anya csakhamar mondta | *ei hän kuitenkaan ennättänyt tavoittaa sitä* ő mégsem ért rá azt megfogni (mégsem foghatta meg).

Szintígy áll az infinitivus I. mint véghatározó gerundium a »permittere, jubere»-féle igék mellett (melyek fogalmilag a »posse, velle»-félék causativumai), csakhogy itt az infinitivushoz alanyszemélyül ez igék tárgyának személye értendő: pl. *anna hänen olla rauhassa* engedd őt békében lenni (hadd békében) | *salli minun sanoa* engedd nekem mondani (e., hogy mondjam) | *käski miesten istua* fölszólította az embereket, hogy üljenek (er hiess sitzen) | *pyysi meidän antaa hänelle leivän* ő kért bennünket, hogy adjunk neki egy kenyeret (er bat.. zu geben).

d) Úgy mint a »posse, velle;mittere, jubere» igékhez mint állítmány-szókhoz, járul a véghatározó gerundium (inf. I.) mint kiegészítő oly állítmányhoz is, a mely általában a mondott igék fogalmát, habár névszói alakban is, kifejezi: pl. *pojilla on lupa mennä luistimaan* a fiúknak engedelmeük van (a fiúknak meg van engedve), hogy menjenek korcsolyázni | *maaherran on valta eroittaa nimismies virasta* a kormányzónak hatalma van, a szolgabírótól elmozdítani | *sain käskyn ottaa varkaan kiinni* parancsot kaptam (= jussus sum), hogy a tolvajt elfogjam | *minun on aika lähteä kotiin* ideje, hogy haza menjek (tkp. az időm van = es ist zeit für mich; »idő» itt a. m. az idő haladtából folyó kényszerűtség, parancs) | *isännän tekee mieli myydä talo* a gazdának kedve van (= akarja) eladni a házat. — Efféle, inf. I.-val kiegészítendő állítmányok még pl. *saa tilaisuutta* alkalmat nyer | (*minun*) *on oikeus* (v. *velvollisuus*) jogom van (v. kötelességem) | (*minun*) *on syy* okom van, *m. on aikomus* szándékom van, *m. on täytymys* kellettem van (azaz »nekem kell») | (*minun*) *on pakko* kénytelen vagyok | *hänen onnistui* neki

sikerült. Ide tartoznak általában a »kellést« jelentő személytelen igék (a melyek mellett a logikai alany genitivussal tétetik ki: §. 37. b. c.): *minun täytyy lähteä pois* nekem el kell mennem | *nyt tulee minun vielä lisätä, että..* most még hozzá kell adnom, hogy . . | *jokaisen tulee olla ahkera* mindenkinek kell szorgalmasnak lenni | *juomaveden pitää olla suolattointa* ivóviznek kell sótalannak lennie | *kyllä sitä katsella kelpaa* ugyancsak érdemes azt megnézni | *sitä ei tarvitse etsiä* azt nem kell keresni.

Jegyzet. A *pitää* »kell« személytelen ige mellett közönségesebben a *-man* végű gerundium használatos (l. alább). — A *pitää, täytyy, tarvitsee* »kell« igék logikai alanya (mely egyszerűs mind a véghatározó I. inf.-nak alanya) néha nominativussal vagy partitivussal tétetik ki, ha az inf. igéje intransitivum: pl. *hyvä vuosi pitää tulla* egy jó esztendőnek kell jönnie (jó esztendő kell v. szükséges) | *suuria muutoksia täytyy tapahtua* nagy változásoknak kell történni | *härkä tarvitsee olla lihava* szükséges, hogy az ökör kövér legyen. (ha jó árt kívánnak érte). Külömböző értelem: *isännän pitää olla talossa* a gazdának kell a házban lennie || *isäntä pitää olla talossa* kell hogy gazda legyen a házban (v. hogy a háznak gazdája legyen).

Jegyzet. Csupa infinitivus I. a »kell« ige kihagyásával, ilyen mondatokban: *tuskin tiesivät mitä luulla hänestä* alig tudták, mit gondoljanak róla (*mitä heidän pitäisi luulla*) | *ei tiedä kunne lähteä* nem tudja, merre induljon.

e) A cselekvés mint alany I. infinitivussal tétetik ki — lelki érzés keltésére vonatkozó személytelen állítmány-ige után meg személytelen névszói (*on* »est« igével szerkesztett) állítmány után; szorosan véve ilyenkor az infinitivus csak értelmezője az állítmányban benne foglalt formalis (= német »es«) alanyának: pl. *minua iljettää nähdä häntä* utálom őt látni (tkp. engem utálatra indit = es ekelt mich, taedet me) | *häntä arvelutti lähettää ainoa poikansa kaukaiselle matkalle* gondolkodóba ejtette (aggasztotta) őt, hogy egyetlen egy fiát messze útra küldje | *lapsia peloittaa kuulla hirvittäviä satuja* a gyermekeket félelembe ejti, ha ijesztős meséket hallanak (tkp. es macht furcht . . zu hören) | *minua huvittaa olla leikin johtajana* mulattat engem, hogy a játék vezetője legyek (es ergötzt mich . . zu sein) || *somap'on sotahan kuolla* dicső a háborúban meghalni (*decorum est . . mori*) | *parempi (on) lehmä lypsää kuin tappua* jobb a tehenet fejni mintsem ölni | *parempi kuolla kuin kerjätä* jobb meghalni mintsem koldulni

| *paha on nahkatointa nylkeä* rossz (nehéz) dolog, egy bőretlent megnyúzni | *minun mielestäni on surkeata olla sokeana* véleményem szerint szánalmas dolog vaknak lenni (blind zu sein) | *terveellistä on juoda vettä aamuisin* egészséges reggel vizet inni.

Jegyzet. Ritkábban vonatkozik az ily értelmező infinitivus az állítmány-igében foglalt (»es«-féle) tárgyra: *mies otti tavaksi nukkua päivällä* az ember megszokta (szokásul vette azt), hogy nappal aludjék. — Más eset az, hogy ha a személytelen állítmány (pl. *parempi on*) transitiv igéjű mondatban határozóvá válik: pl. *katsen paremmaksi lehmän lypsää kuin tappua* jobbnak nézem, hogy a tehenet fejjük, mintsem hogy öljük.

f) A »verba descriptiva« (§. 59.) mellett használató I. infinitivus, a melylyel az általános fogalmú ige tétetik ki, — tekintet-határozó gerundiumnak magyarázható: pl. *tulla keikuttaa* szorosan így értendő: »jövésre nézve (jövését tekintve) ballag.«

g) Az *ole-esse* ige mellett az I. infinitivus beálló félben levő cselekvést jelent: pl. *olin kuolla* azon voltam (közel ahhoz voltam), hogy meghaljak (= majd meg nem haltam) | *olen monta kertaa ollut jättäjä koko puuhan silleen* sokszor már azon voltam, hogy az egész munkát abba hagyjam | *olen pakahtua* mindjárt megpukkadok.

Jegyzet. *Meni ma'ata v. pani (paneutui) ma'ata* »ment aludni, lefeküdt (aludni)« — I. inf.-val (v. ö. a *-maan* végű II. infinitivust).

§. 68. I. Instructivus és I. inessivus-gerundium (§. 30, 5.).

a) Az instructivus-gerundium (*-ten, -den, -en*) főleg módhatározó, melynek igéje többnyire a mondat-alanyra vonatkozik; de lehet külön alanya is (genitivusban, v. személyraggal). Kifejezi, mint locativ-féle határozó, a kísérő körülményt vagy alkalmat, melylyel valami történik: Pl. *tuli itkien kotihin* haza jött sírva | *lapsi tuli juosten perässä* a gyermek szaladva jött utána | *mies vastasi, sanoen tärkeät syynsä* az ember felelt, elmondván fontos okait | *ei maaten markat juokse, istuen isot hyvydet* nem fut (kerül, gyül) a pénz, ha az ember hever, nem a nagy jószág, ha vesztég ül || *luki kirjeen kaikkien kuullen* olvasta a levelet mindnyájuk hallatára (m. hallván = indem es alle hörten) | *väsyi juostensa* elfáradt

futván | *kyllä se minun tieteni* (v. *luulteni*) *on tosi biz' az igaz, a mint tudom v. vélem* (tudtomra).

Jegyzet. Némely ily gerundium (kivált *ollen »lénen«*) mellett egyik-másik író nominativussal teszi ki a külön alanyt: pl. *moñet yöt päivät läpitsensä laahasimme tuota aarretta, ollen meillä suuri vastus siitä, kun ei ollut meillä raitaita* sok éjen-napon át cipeltük azt a kincset, lévén nagy akadéunk, hogy nem volt szekerünk.

b) Az inessivus-gerundium (-*tessa*, -*dessa*, -*essa*), mint locativ-féle határozó, egyidejű mellékcselekvés kitételére szolgál; lehet külön alanya (genitivusban v. személyraggal): pl. *lasten nukussa voimme lukea* a közben hogy a gyermekek alusznak (míg .. alusznak), olvashatunk | *talven tullessa lähtevät muuttolinnut muille maille* mikor a tél jön, elmennek a költöző madarak más országokba | *isäni lauloi kirvesvartta vuollessansa atyám dalolt fejszenyelet faragván* (a közben hogy faragott) | *aika menee arvellessa az idő múlik, míg az ember meggondolja magát* || *kirikka rakennettaessa tapahtui suuri onnettomuus* mikor (az alatt hogy) a templomot építették, nagy szerencsétlenség történt | *työtä tekemättä olttaessa maatiin* míg nem dolgoztak (tkp. dolgozás nélkül voltak), aludtak.

Jegyzet. Megjegyzendők a »*mikä on .. -lessani*« alakú kérdő mondatok: pl. *mikä on tullessani* tkp. »mi van abban hogy jövök« = miért ne jöjjelek? | *mikä on kohta lähtiessämme* miért ne induljunk mindjárt?

§. 69. A -*ma* képzős cselekvés-névtől való gerundiumok (§. 30, 6.):

a) II. Instructivus-gerundium (-*man*): csak a *pitää* és (ritkábban) *täytyy »kell«* személytelen igék mellett (v. ö. §. 67, d) mint a formalis alany (= német »es«) értelmezője: pl. *meidän pitää auttaman toisiamme* nekünk kell egymást segitenünk | *nyt pitää teidän myöskin elämässä osoittaman, että .. most nektek kell az életben is megmutatnotok, hogy ..* | *minun täytyy tuleman teille* nekem kell ti hozzátok jönnöm || személyraggal: *pitää välillä lepäämässä-kin* közben pihenned is kell || passiyumi igétől: *se työ pitää tehtämin* azt a munkát meg kell tenni; *tätä kirjaa pitää luettaman* ezt a könyvet olvasni kell (man soll .. lesen).

b) A bessi vus-gerundium (-*matta*) — tagadólagos mód- és körülmény-határozó (v. ö. az I. instr.-ger.), oly mellékcse-

lekvés kitételére, a mely nélkül történik valami; lehet külön alanya (genitivusban, v. személyraggal): pl. *minä tulín tänne isältäni lupaa kysymättä* ide jöttem, nem kérdezve apámtól engedelmet (a nélkül hogy e. kértem) | *sen minä tiedün sinun sanomattasikin* azt én tudom a nélkül is hogy mondom (ha nem mondom is) | *pääsin kotia kenenkään näkemättä* haza jutottam a nélkül hogy valaki látott volna | *oisin (olisin) kulkotellut .. nämät kummat kuulematta* viritottam volna .. nem hallván e csuda dolgokat || *ole valehtelematta* ne hazudj (légy hazudás nélkül) | *en voi olla muistuttamatta, että ..* nem lehet hogy meg ne jegyezzen (= meg kell jegyezzen), hogy .. Transitiv igétől való ilyen gerundiumnak lehet passiv értelme: pl. *palkka on vielä pojalle antamatta* a jutalom még nincs adva a fiúnak | *minkä kerran tekemättä jättää, se usein tekemättä jääkin* a mit az ember egyszer megcsinálatlan hagy, az gyakran marad is megcsinálatlan | *yksi seikka on vielä mainitsemattani* egy dolgot még meg nem említettem (mintegy: nincsen megemlítvém) | *se kirja jääd sinulta lukematta* (ez a könyv marad töled olvasatlan) ezt a könyvet te meg nem olvasod.

c) II. Inessivus-gerundium (-*massa*) — rendesen a locativ-féle határozót kívánó *ole- »lenni* (esse) és *käy- »járni*, *kelni* (§. 56, a.) igék mellett, — a cselekvés kitételére, a melyben a mondat-alany »benne van (vele elfoglalva)« vagy »a melyben eljár«: pl. *palvelia on vieraita kutsumassa* a szolgálta abban van, hogy vendégeket hívjon (épen most hív vendégeket) | *isäni on vähästä paljoa pyytämässä* apám most kevésből sokat keres (abban van, hogy keressen) | *herrat ovat kävelemässä* az urak épen most sétálnak || *käyväät orjat poika katsomassa* mennek a szolgát a fiút nézni (eljárnak abban hogy .. nézzék) | *tyttö kohta kävi isältänsä lupaa kysymässä* a leány mindjárt ment az atyjától engedelmet kérni | *minun isäni linnasta on hedelmiä käyntä varastamassa* atyám várából gyümölcsöt lopott (a várában járt és lopott) || *pitäisikö minun istua täällä häntä odottamassa* itt üljek-e őt várván?

d) Elativus-gerundium (-*masta*) — ablativ-féle határozót kívánó igék (különösen »eljönni vmiből, megszűnni, elállani«; s ezek causativumai: »akadályozni, eltüntetni, megóvni«-félék) mellett, — a cselekvés kitételére, a melyből a

mondat-alany (illetőleg a mondat-tárgy) megválíék vagy a melytől távol tartatik: pl. *tuli viemästä hevosen laiturille* jött attól el, hogy a lovat legelőre vitte | *herkesi (lakkasi) itkemästä* megszűnt sírni | *ystävänä esti minua pulaan joutumasta* barátom megakadályozott (megóvott), hogy bajba ne jussak (bajba jutástól) | *pakkanen ei kauan viipynytkään tulemasta* a hideg nem is késett soká (nem maradt el jövőstől) | *että kansa tottuksi pois püspoja välttämättömänä pitämästä* hogy a nép attól elszoknék, hogy püspököket elkerülhetetlenül szükségeseknek tartson | *kielsi häntä auttamasta minua* megtiltotta neki, hogy ne segítsen nekem. — »Találni«-féle igék mellett: *hevosen sukin löysi heinä syömästä nurmella* (§. 56, b.) | *minä tapasin opettajan lukemasta* találtam a tanítót olvasás közben (a közben hogy olvasott).

e) Illativus-gerundium v. II. infinitivus (-maan) — lativ-féle határozó, tényleges »indulást, haladást, neki-menést« (illetőleg »indítást, mozdítást, neki-eresztést«) jelentő igék mellett, — a célul-vetett cselekvés kitételére, a melynek a mondat-alany neki-megy vagy (valamely tárgyat) neki-ereszt: pl. *mene noutamaan hevonen kotia* menj haza hozni a lovat | *hän on tottunut työta tekemään* hozzá van szokva, hogy dolgozzék (dologtevéshez) | *rupeen lukemaan* elkezdék olvasni (olvasáshoz fogok, olvasásnak neki-megyek) | *isäni lähti nyt aarrettansa katsomaan* apám elment most a kincsét nézni | *ei hän päässyt puhetta pitämään* nem jutott ahhoz, hogy beszédet tartson | *lähestyi minua tervehtimään* közeledett hozzám köszönteni (hogy köszöntsön) | *sattui sitte paja olemaan tien varrella* talált aztán egy kovács-műhely lenni az út mellett (= volt történetesen) | *tuli havaitsemaan* találta észrevenni; *jumala tulee siunaamaan* (fog áldani: §. 63, a.) | *tule nyt minulta palkkasi saamaan* gyere most tőlem a jutalmadat kapni (hogy kapjad) | *nousi laivaan ja sai purjehtimaan* hajóra szállt s kezdett vitorlázni || *rauta kohta saatiin tulehtumaan* a vasat mindjárt arra vitték, hogy megtüzesedett (mindjárt megtüzesítették) | *isäntä panee poikansa palvelemaan* a gazda a fiát szolgálni (szolgálatba) küldi | *poika pani toverinsa vettä tuomaan* a fiú a társát küldte vizet hozni (abba tette v. rendelte, hogy hozzon) | *kehoita ystäväsi tulemaan tänne* késztesd (biztasd, szólítsd föl) a barátodat, hogy ide jöjjön | *nälkä*

Lappalaisen ampumaan opettaa az éhség a lapp embert lőni tanítja | *hän totuttaa lapsiansa työtä tekemään* szoktatja gyermekeit dolgozni (dologtevéshez) | *lintu on luotu lentämään* a madár arra van teremtvé, hogy röpjön. — A »maradni és hagyni«-féle igék mellett (§. 56, c. szerint): *jää tänne vähäksi aikaa odottamaan* maradj itt egy kevés ideig várakozni | *hevonnen jäi sateesen seisomaan* a ló ott maradt az esőben állva || *tässä tilassa heittänyt hänen pihalla makaamaan* ez állapotban ott hagyták őt az udvaron fekve.

Már az I. infinitivus (§. 67, c.) körébe vág a II. infinitivus használata, a mennyiben »készültséget, neki-irányultságot« kifejező (»posse, velle« értelmű) névszói (melléknévi) állítmányhoz való cél- és véghatározó tétetik ki vele: pl. *hevonnen on hyvä juoksemaan* a ló jó futni (jó futásra; »jó« = tüchtig) | *koira on paha puremaan* a kutya igen szeret harapni (= igen harapós; tkp. tkp. »gonosz harapni«; »gonosz« praegnanter = »gonoszúl hajlandó«) | *hän on paha tappelemaan* ő nagyon verekedni szerető | *mies on valmis (taipuva v. taipuvainen, mieluinen, halukas) lähtemään soitaan* az ember kész (hajlandó, vágyó) a háborúba menni | *härkä on sovelias vetämään iso kuorma* az ökör alkalmas egy nagy terhet húzni (arra hogy . . húzzon) | *pidän sinun kelvottomana tekemään* tämän työn alkamatlannak (nem arra valónak) tartlak, hogy e munkát megtegyed | *sinä et ole mies sitä tekemään* te nem vagy [arra való] ember, hogy azt megtegyed.

Jegyzet. Némely igék mellett (*käske-, pyytä-, tahto-, vaati-*) mind az I. mind a II. infinitivus fordul elé határozóul, részint némi értelembeli különbözettel (v. ö. §. 67, c.): pl. *käskän poikaa lukemaan* parancsolom a fiúnak, hogy olvasson (tkp. parancsolva küldöm v. hívom a fiút olvasni; de: *käskän pojan lukea* parancsolom, hogy a fiú olvasson) | *pyysi meidät antamaan hänelle leivän* kért (kérve ösztönözött) minket, hogy neki kenyeret adjunk | *tahtoi miehen ottamaan rosvon kiinni* arra kívánta az embereket, hogy a rablót megfogják. — Hasonló jelentésű igék mellett más határozó: *alka- »kezdeni«* I. inf.-val; *rupee-, ryhty- »kezdeni* (hozzáfogni) II. inf.-val. — Külömböző értelem: *kissa on kelvoton syömään* a macska alkamatlan (nem arra való) hogy ő egyék (ezt vagy azt), meg: *kissa on kelvoton syödä* a macska nem arra való, hogy őt egye valaki.

Jegyzet. Élénk előadású elbeszélő mondatokban előfordul a csupa II. infinitivus, *rupesi* (*rupesin* stb.)-féle állítmány-ige kihagyásával; pl. *tästä susi huutamaan* erre a farkas [kezdet] ordítani | *riennä, riennä, huusi opettaja, ja minäköks juoksemaan* ! fuss, fuss, kiáltott a tanító, s én ugyan-

csak [neki eredtem] szaladni | *lapset, kun näkivät . . heti itkemään a* gyermekek, a mint látták . . , mindjárt sirni [kezdtek]

Jegyzet. A -ma képzős cselekvés-névnek egyes-számi inessivus-, elativus- és illativus-alakjai esetleg nem is gerundium-félék, hanem csak olyan határozók, mint egyéb névszókknak ezen casusai: pl. *kalastamassa on monta temppua muistettavana* a halászásban (beim fischen) sok ügyes fogást kell eszébe tartani | *kiitos tulemastasi* köszönet az eljöveteledért (azért hogy eljöttél) | *opettamaan soveliasta miestä ei ollut koko kylässä* tanításra alkalmas ember nem volt az egész faluban | *saarnaamastani teidän kirkossanne on viisi vuotta kulunut* a ti templomotokban való prédikálásom óta (azóta, hogy . . prédikáltam) öt év múlt el.

f) A *deessivus-gerundium* (-*mall*): eszközül szolgáló cselekvés kitételére (§. 53, c. e.); — az *ole* »lenni, esse« mellett, a mondatalanyval egyező személyragok hozzájárultával, a gerundium oly cselekvés kitételére szolgál, a melynek az alany »épen a kezdetén« áll: pl. *mitä minä aikaasi kulu-tan juttellemalla semmoisia turhanpäiväisiä* mit töltsem (fogyasz-szam) az idődet azzal, hogy ily hiábavalókat elbeszéljek | *ostamalla kaikkia saapi* vétel útján (az által hogy vesz) kap az ember mindent | *pyytämällä pyydän, että olette hyvä . .* kérve kérem, legyen szives . . || *olen juuri lähtemälläni* épen most akarok elmenni (azon vagyok, hogy elmenjek v. elmenőfélben vagyok) | *vihollinen oli juuri kaupungin valloittamallansa, kun rauha solmittiin* az ellenség épen azon volt, hogy a várost megvegye, a mint békét kötöttek | *oltiin saamallansa suuri vahinko* azon voltak, hogy nagy kárt valljanak.

g) A *blativus-gerundium* (-*malta*): gátló okot tevő cselekvés kitételére (§. 54, e.); — a mondat-alanyval egyező személyragokkal, előző cselekvés kitételére, a melyre az állítmánybeli cselekvés mindjárt rákövetkezik (§. 54, d.); — tekintet-határozó (§. 54, b. szerint): pl. *vastustajani riitaa pitkittämältä en kahteen päivän päässyt keräistä* attól, hogy ellenfelem a pürt folytatta, két napig nem szabadultam a törvénygyűlésből | *lapsen itkemältä en voinut tulla* a miatt, hogy a gyermek sirt (a gy. sirásától) nem jöhettem || *väsyt kohta rupeemaltasi* elfáradtál mindjárt az után, hogy elkezd-tél (alig hogy kezdte, már el is fáradtál) || *langat ovat huonot kehrädmältänsä* a fonál rossz arra nézve, a mint fonták (= rossz fonású).

§. 70. II. *Adessivus* (-*maisilla*) és II. *ablativus-gerundium* (§. 30, 8.). — Mind a kettő csak a mondatalany-val egyező személyragokkal fordul elé; az *adessivus*-alak, az *ole* »lenni, esse« ige mellett, egészen úgy mint a -*mall* gerundium; — az *ablativus*-alak az immár be-álló (kezdőfélben levő) cselekvés kitételére, a melytől az alany távozon a k (megóvottnak, szabadulónak) mondatik. Pl. *olin järveen putoomaisillani* már be akartam esni a tóba (beesőfélben voltam); *pappi oli juuri kirkkoon menemäisil-länsä, kun minä tulin* a pap épen a templomba akart menni, a mint én jöttem || *vahingon saamaisiltansa pelastui hän ystä-vän avun kautta* attól, hogy kárt ne valljon [a mihez pedig közel volt], megszabadult ő egy barát segítsége által (kár-valló félből) | *menemäisiltänsä hän käskettiin takaisin* visszaparan-csoltatott, mikor épen már menni akart.

§. 71. A -*mise* képzős cselekvés-név (§. 30, 7.).

a) Egyes-számi nominativusa (illetőleg partitivusa) ala-nyi gerundium, a formalis mondatalany kitételére; ennek állítmánya az *on* »est« vagy *käy* »kel (= lesz)« ige, birtokos-határozó genitivussal, — s ez által az alanybeli cse-lekvés a genitivusi határozóban kifejezett logikai alany »tar-tozó vagy lehető dolgának« mondatik (§. 37, b.): pl. *kissain on hiiriä tappaminen* a macskáknak az a dolguk, hogy ege-reket öljenek (a macskáknak kell egereket ölneik) | *kissat on sinun säästämisen* a macskákat neked kimélned kell | *minun on kouluun menemisen* nekem az iskolába kell mennem | *viikko-kausi oli hänen kalastaminen, toinen kalat suolaaminen* egy hétig kellett neki halásznia, egy másikon (másik héten) át a halakat besóznia || *käyppihän minun sitä tekemisen* hiszen lehet nekem ezt tennem | *ei minun käy sitä myymisen* (§. 37, c.).

Jegyzet. Ha a határozó genitivus hiányzik (mint többnyire tagadó mondatban) logikai alanyúl a határozatlan többes-számi alany (ném. »man«) értendő hozzá: *tehty kauppa [on] kiittäminen* a megkötött alkút dicserni kell | *käykö näin sanominen* lehet-e így mondani (geht es an so zu sagen = dass man so sage) || *ei koiraa ole karvaan katsomista* a kutyát nem kell a szőre szerint nézni (becsülni). — Megjegyzendő *on* helyett *tulee* »lesz, fit« (§. 37, b.): *nyt tulee selittäminen* most kell magyarázni (szükségessé válik, hogy magyarázzunk).

b) Az állítmány-igének a *-mise* képzős cselekvés-név egyes-számi partitívus-alakjában való ismétlése, a mondat-alanynyal egyező személyragok hozzájárultával, a cselekvés szakadatlan (és valamennyire erőyes) folytatását jelentő határozóul szolgál: pl. *aamusta alkain olen istumistani istunut kirjoituspöydän ääressä* reggeltől fogva egyre ültem az íróasztal mellett || *poika juoksee juoksemistansa* a fiú szalad egyre (és a hogy bírja) | *musta pilvi kasvoi kasvamistansa, kunne viimein peitti koko taivaan* a fekete felhő egyre nőtt, míg végre az egész eget befedte.

§. 72. A nyomatékositó particulák (§. 33, A.) közül némelyek már csak igen gyenge kiemelő erővel bírnak, úgy hogy majdnem pusztá szóhosszabbítóknak tűnnek föl, melyeknek a fordításban nem kell külön aequivalenst keresni. Esetleg szolgálhatnak azonban ilyen aequivalensül a magyarban: »-sza, ám, csak, ugyan, pedig, hiszen.«

1. -ko, -kő (-kos, -ko-han): a) kérdő particula; mindig azon mondatrészhez járul, a melyre a kérdés voltaképen vonatkozik (tagadó mondatban csakis a tagadó igéhez): pl. *tuletko (tuletkos) kotia vai jüütkö kylään* jössz-e haza vagy maradsz a faluban? | *onko se mahdollista* lehetséges-e az? | *isäntükö huomenna kaupunkiin lähtee* a gazda megyen-e holnap a városba? | *sanaa sanomattako hän meni* úgy ment-e el, hogy egy szót sem szólt? | *hevosiaiko vai lehmiä ostelet* lovakat veszel-e vagy teheneket? | *kyläinkö kraatari täällä työssä on* a falubeli szabó van-e itt munkában? | *oletteko jo nähneet* már láttátok-e? | *sekö olet, jonka tykö lähten palvelijani* az vagy e, a kihez a szolgálmat küldtem? || *eikö se ole hyvä* nem jó-e az? | *etkös näe* nem látod-e? | *tuletko vai etkös?* en jössz-e vagy sem? nem én | *sano suoraan: lähdemmekö vai emmekö* mondd meg egyenesen: megyünk-e vagy nem (tkp. nem mi)?

etköhän heittäisi koko asian ugyan nem hagyná-e abba az egész dolgot? || kérdő névmáson, feleletül ismételt kérdésben: pl. *missä olet ollut?* *missäkö olen ollut* hol voltál? hogy hol voltam [azt kérdezed]? | *mikäkö nimeni on* hogy mi a nevem?

b) Erősen bizonyító (»bezzeg«): *tästäkö nyt poika kävi hyvillensä bezzeg* ezért jó kedve lett a fiúnak! | *sekö silloin huutamaan bezzeg* az kezdett akkor kiabálni! | *siitäkö*

Fahlander pahaan pulaan joutui, jott'ei tiennyt . . . a miatt bizony F. csúnya bajba jutott, úgy hogy nem tudta . . . | *vihdoin yrittys onnistui, mutta nytkös vaiva alkoi* végre az igyekezet sikerült, de most ám kezdett a baj.

Jegyzet. Dubitativ alakú kérdésben (ko-val) a »sok-e?« esetleg »mennyi?« értelemben veendő: pl. *paljonko kaloja ostit* [sok halat vettél-e] »mennyi halat vettél?« | *kauanko sotaa kesti* meddig [tkp. sokáig-e] tartott a háború? | *vanhakos olet* mily öreg vagy? | *joko vanhakin olet* mily öreg vagy már?

2. -ka, -kä nyomatékositó, kérdő és relativ névmásokon (lásd §. 17, c.): *kuinka* hogyan? *milloin v. milloinka* mikor? stb. || -s szintaz, főleg kérdő névmásokon: *mitäs tahdot* [ugyan] mit akarsz, *mistäs aineesta* mi[csoda] anyagból | némely más nyomatékositó végén: -ko-s (l. az előbbi pontot), -pa-s (l. alább), -ka-s: *mitenkäs* [ugyan] miképen, *kukas se on* kicsoda az? || -han, -hän (néha »ám, hiszen«): *vaan olenhan minäkin seppä ja näinhän minä, miten he tekivät* de hiszen vagyok én is Kovács s [hiszen] láttam, miképen tettek ők; *kysyikös vieras muutakin?* *montahan sillä oli kysyttävää* kérdezett-e az idegen mást is? sok [ám] volt annak kérdezni valója; *keitähän ruokasi valmiiksi* csak főzd meg az ételeket || -pa, -pä: *tulivat muutamaan kylään; . . olipa siinä kylässä kaksi taloa* jöttek valamely faluba; . . volt [pedig] abban a faluban két ház; *oli kärkeäs kaikkein kanssa sanoja vaihtelevaan; senpä kautta kysyikin kohta . .* szeretett minden emberrel szót váltogatni; [épen] azért kérdezett is mindjárt . . ; *varas vei rahat, veipä ynnä kukkaronkin* a tolvaj elvitte a pénzt, elvitte [. .] egy-szersmind az erszényt is | -pa-s, -pä-s (főleg imperativus-alakon): *katsoppas* nézz csak, *tuoppas* hozd-sza, hozd csak | -pa-han, -pä-hän: *onpahan sillä nenä, silmät ja suu* van ám annak orra, szeme és szája.

3. -kaan, -kään (kérdő mondatokban »csak . . is«): *oletko ketäkään nähnyt* láttál-e csak valakit is? *tehtikö pädöstä yhdessäkään kysymyksessä* hoztak-e határozatot csak egy kérdésben is? | *tuskin tätä tietoa mistäkään kirjasta saa* bajosan szerzi e tudást bármely könyvből | (tagadó mondatokban: §. 17, f. 4. *kukaan, kenkään, mikään, jokaan*): *ei kukaan ole tullut* senki sem jött; *enkä sano sitä minäkään* mielelläni s nem mondom azt én sem szívesen; *toiset eivät olleetkaan vielä*

kotona a többiek még nem is voltak otthon; *älkää olko asiasta millännekään* ne tördjete a dologgal (tkp. »ne legyetek semmitekkel se»: se jó se rossz kedvvel); *älkäätte yrittäkökään nousemaan* ne is próbáljatok fölkelni; *kenenkään näkemättä* a nélkül hogy valaki látott (úgy hogy senki sem látott); *ei yhdelläkään ole niin hyvää hevosta kuin minulla* egyiknek sincs oly jó lova, mint nekem van. — Gyakran, kivált tagadó mondatokban, *-kaan* (*-ka-han*) helyett az egyszerű *-han* (*-an*) járul a névmási alakhoz (ha ez kéttagú és *a*, *ä* végű): *mitään*, *ketään*, *missään*, *minään*, *koskaan*, *yhtään* stb.

§. 73. Szóhoz simuló conjunctiók (§. 33, A.).

a) *-kin* (*-ki*, *-i*) »is»: pl. *minäkin olin siellä* én is voltam ott; *senkin tähden* azért is; *korkeimmatkin vuoret* a legmagasabb hegyek is; *niin se on minäkin mielestäni* úgy van az én véleményem szerint is; *lähetin sanan ja isä tulikin* izentem s az atya el is jött; *toinen on yhtä hyvä kuin toinenkin* az egyik épen oly jó mint a másik [is]. — Ugyanezen *-kin-*vel alakult határozatlan névmások: §. 17, f. 4.

b) *-kä*, a tagadó és tiltó igéhez járuló (*enkä*, *etkä*, *eikä* stb., *älkä* stb.) kapcsoló conjunctio (»és, s»): *en näe, enkä kuule* nem látok, se nem hallok; *enkä näe, enkä kuule* sem látok, sem hallok; *emme syö, emmekä juo* nem eszünk se nem iszunk; *tule heti, älkä vitkastele* jöjj mindjárt, s ne késedelmezzél.

§. 74. Példák némely különálló conjunctiók (§. 33, B.) használatáról (főleg azokról, a melyek használatkőre a fent adott magyar aequivalensekével nem teljesen megegyező):

1. *eli* (*elikkä*) és *tai* (*taikka* v. *tahi*, *tahikka*) meg *vai* (»vagy«): pl. *minun on jano eli minua janottaa* szomjám van vagy (avvagy: azaz, vagy más szóval mondvá) szomjazom || *isäni muuttaa Helsinkiin taikka lähtee Ruotsiin* atyám Helsingforsba költözik vagy pedig elmegy Svédországba | *taikka mennään taikka ruvetaan työhön* vagy menjünk vagy fogjunk hozzá a munkához | *joko poika tai (taikka) tytär saa talon* vagy a fiú vagy pedig a leány kapja meg a házat || *kuoleta pahat himosi, taikka ne surmaavat sinun* nyomd el rossz vágyaidat, külömben azok ölnek meg tégedet | *tuliko sade? taikka lett-e esö?* Dehogy! || *tuletkos kotia vai jäätöks kytään*

haza jössz-e vagy maradsz a faluban? | *hevosiako vai lehmii ostelet* lovakat veszel-e vagy teheneket? | *oletko väsynyt, vai mikä sinua vaivaa* elfáradtál-e vagy mi a bajod? | *kotoako tulet vai kylästä* hazulról jössz-e a vagy faluból? | *tuletko vai etkös jössz-e vagy nem?* | *vai niin vagy úgy?* | *nyt täytyy ruveta työhön. Vai vieläkö lienee liian varhaista?* most hozzá kell fogni a dologhoz. Vagy talán még nagyon korán volna?

2. *ja* és *sekä*; meg *sekä* . . *että*: pl. *minä ja sinä* én és te; *nä'in hevosi ja lehmii* láttam lovakat és teheneket | *isä tulee ja poika menee* az atya jön s a fiú megyen; *sinä itket ja minä nauran* te sírsz s én nevetek || *Matti oli hiukan pitempi veljeänsä sekä väkevämpi* M. volt valamicskével hosszabb a testvérénél meg erősebb [is] | *äiti kehää sekä laulaa lapsellensa* az anya fon s egyszersmind dalol a gyermekének | *isäntä toimitti heille ruuan sekä vuoteen* a gazda adatott nekik ételt és ágyat | *siellä ostetaan paljon sekä maksetaan hyvin* ott sokat vesznek meg jól fizetnek || *minä olen myynyt sekä taloni että irtaimen omaisuuteni* eladtam mind a házamat, mind ingó birtokomat | *sekä kuulin että nä'in* mind hallottam, mind láttam (hallottam is, láttam is).

3. *että* és *jotta* (»hogy, dass«): pl. *näen kyllä, että olet pahoillasi* látom bizony, hogy rossz kedvben vagy | *se on hyvä, että tulit jó*, hogy jöttél | *herra käski sanaa, ett'ei hän nyt saata tulla* az úr azt üzente, hogy ő most nem jöhet || *moni hyörii pyörii päiväkaudet, että* (v. *jotta*) *saisi ihmisiltä kiitoksen* sokan sürögnek-forognak napokon át, hogy az emberek-től dicséretet nyerjenek | *äiti laulaa, jotta lapsi nukkuisi* az anya dalol, hogy a gyermek elaludjék | *jott'ei torkku taaskin valtaa saisi, rupeesi poika laulamaan* hogy a szunnyadás megint erőt ne vegyen rajta, kezdett a fiú dalolni || *hän oli sairas, ett'ei kyennyt työhön* ő beteg volt, úgy hogy nem volt képes munkára | *mies juopui, jotta lankesi selällensä* az ember le-részegedett, úgy hogy a hátára esett | *sinä olet niin köyhä, että sinun täytyy toisilta pyytää apua* oly szegény vagy, hogy másoktól kell segítséget kérned.

4. *jos* meg *ellä* v. *jolla* (*ell'*, *joll'*) és *kun* (*kuin*): pl. *jos sinä jätät minun avuttomaksi, niin menetän itseni* ha engem segítség nélkül hagysz, elvesztem magamat | *jos elämää rakastat, niin älä tuhlaa aikaa* ha az életet szereted, ne pazarold

az időt | *jos hullu taitaisi vaiti olla*, niin usein viisaana pidettäisiin ha a bolond hallgatni tudna, sokszor bölcsnek tartanak | *jos et anna suosiolla*, niin otamme väkisin ha nem adod jó szerivel, elveszszük erőszakkal || *ell'et (joll'et) sinä rahaa saa*, niin saat jotakin parempaa ha nem kapsz pénzt, kapsz valami jobbat | *ell'ette (joll'ette) ota pahaksi*, niin luulen . . ha nem veszitek rossz néven, úgy azt vélem . . || *kun sen tehned*, saat palkan mieltäsi myöten ha ezt megteszed, kapsz jutalmat kívánságod szerint | *kuin olisit nähnyt enemän, sinä et puhuisi niin* ha többet láttál volna, nem beszélnél így | *kun (kuin) työ loppuu, loppuu leipäkin* ha (a mint) a munkának vége szakad, a kenyérnek is vége van.

5. **kuin és kun:** pl. *laki on niin kuin luetaan a törvény úgy van*, a mint olvassák | *minun kävi samoin kuin sinun oli käynyt* én épen úgy jártam, mint te jártál volt | *hän puhuu kiivaammin, kuin asia vaatii* hevesebben beszéll, mintsem (hogysem) a dolog kívánja | *ei hänen edessään ollut murta* *kuin avara lumi-meri* nem volt előtte más, mint egy rengeteg hótenger || *sen sijaan kuin (kun) minä olen saanut nähä* a helyett hogy én láthattam (míg én . . láthattam); *sill' aikaa kuin (kun) . . az alatt hogy . . ; siitä kuin (kun) saivat olla yhdessä* azért hogy együtt lehettek; *joka kerta, kuin (kun) tuli valahányssor (mindenikszor hogy) jött* || *kun (kuin) rikaat riitelevät, silloin köyhä rauhaa saapi* midőn (ha) a gazdagok veszekednek, akkor a szegény ember békét kap | *kun ilta tulee, lähtee koko luonto levolle* midőn az este jön, az egész természet nyugalomra megyen | *heti kun kevät tulee . . mihelyt (mindjárt hogy) a tavasz jön* | *miäs kun kiven pudotti, siitä tuli kolmas lepäyspaikka kokolle* (fent 101. l.) || *kun (kuin) asia niin on, . . minthogy a dolog úgy van* | *kun (kuin) mökki paloi köyhättä mieheltä, täytyi hänen . . mivelhogy a szegény embernek elégett a kunyhója, kellett neki . .* | *kuin alkorania ei saa lukea muuten kuin sen alkuperäisellä kielellä* minthogy a kóránt nem szabad másképen olvasni, mint az eredeti nyelven || *tulen kun tulenkin* eljövök minden bizonynyal (tkp. eljövök, minthogy el is jövök) | *hän myönsi kuin myönsikin, että . . ő csakugyan megengedte, hogy . .* | *no, mene poikasi kun menet, ota talosta evästä no*, már csak menj, kedves fiam, végy a házból útravalót, stb.

Jegyzet. Látni való, hogy az irodalmi nyelv még ingadozó a *kuin* és *kun* alakok használatára nézve.

Jegyzet. A *kuin*, mely tkp. relativ módadverbium, gyakran »a milyen«-féle relativ névmás helyett áll: *minä annoin sinulle semmoisen kirjan, kuin hänellekin* adtam neked olyan könyvet, mint a milyent neki is [adtam] | *semmoinen talo kuin minulla on* olyan ház, a milyen nekem van | *semmoisen miehen toimi, kuin sinä olet* olyan ember munkája, mint a milyen te vagy | *hän joutui yhtäläiseen tilaan, kuin sinäkin* ő ugyanoly helyzetbe jutott, mint a milyenbe te is.

6. **niin** — következtető utómondat bevezetésére, kivált föltétes vagy okhatározó mondat után: pl. *kului muutama viikko, niin tuli isäntä kotia* elmúlt néhány hét, hát a gazda haza jött | *annas isä tulee kotia, niin saat nähä, kuinka sinun käy* (§. 63, b.) | *ei aikaakaan, niin kuoli isä* nem soká (tkp. nem [múlt v. telt bele sok] idő sem) meghalt az atya || *jos . . . , niin* (lásd a példákat *jos* alatt) || *kun oli talvinen aika ja tiet jäiset ja koleat, niin putosi hevosen jalasta kenkä* minthogy téli idő volt s az utak jegesek és rögösek voltak, [tehát] leesett a ló lábáról a patkó.

7. **saatikka:** pl. *tanssi vanhat ukotkin, saatikka sitten nuoret ja jaloiltaan nopsimmat* tánczoltak az öreg emberek is, hát még (v. annyival inkább) aztán a fiatalok és serényebb lábuaik | *ei mieskään, saatikka lapsi, sitä kiveä nosta* egy ember sem, nem hogy (v. még kevésbé) egy gyermek, emeli azt a követ.

§. 75. Jelző és határozó-féle alárendelt mondatok bevezetésére a finn nyelvben épen úgy szolgálnak a relativ névmások, mint a magyarban is (vagy más nyelvben, mely relativ névmással él). Egy kis eltérés abban van, hogy a relativ módadverbium *kuin* »mint«-néhány esetben az »a milyen«-helyett áll: §. 74, 5., jegyzet. — Ezenkívül meg kell jegyezni, hogy a *jo (joka)* relativ névmás, úgy mint a magyarban az »a mi«, esetleg egész mondat tartalmára vonatkozik, még pedig úgy is fordúl elé, hogy a magyarban helyette mutató névmást és kapcsoló (»és«) mondatkötőt kell használni: pl. *kaikkein jokien ja kanavain jäitä taidettiin* hevosilla kulkea, *joka siellä ylen harvoin tapahtuu* valamennyi folyó és csatorna jegén lovakkal járhattak, *a mi ott igen ritkán történik* | *Meidän Herramme tuli havaitsemaan, että toisetkin kolme kenkää olivat huonoja, jonka vuoksi leikkasi ne kolme jalkaa* hevoselta *ja toimitti niihinkin uudet kengät, jonka jälkeen*

sovitti taas hevosen jalat paikoillensa a mi Urunk észrevette, hogy a többi három patkó is rossz volt, s ezért elvágta a lónak azt a három lábát s szerzett azokra is új patkókat, s azután megint helyükre illesztette a lónak lábait | *silloin otti pullonsa ja ryyppäsi . . , josta hyppäsi jo hevoiselleen selkään* akkor vette a palaczkját s húzott egyet belőle . . , s aztán már fölugrott a lova hátára | *Voguuli sytyttää useasti senkaltaiset paikat tuleen, josta ne monet metsävalkeat ovat selitettävät* a vogul ember gyakran az efféle helyeket gyújtja, a miből azt a sok erdőégetést kell magyarázni.

Jegyzet. A relativ névmás és a főmondatbeli mutató névmás correlatiójának esetei közül megjegyzendő a comparativus-határozó mitä (v. kuta, v. jota) . . . sitä = »mennél . . . annál« (\$ 38, f.): pl. *mitä pikemmin työsi päätät, sitä parempi mennél hamarabb a dolgot elvégzed, annál jobb.*

Jegyzet. A relativ névmást kísérő *hyvänsä v. tahansa (tahtonsa) v. ikänä, ikinä (ikänensä —* illetőleg a mondatalanynyal egyező személyraggal: *ikänäni* stb.) a vonatkozás általánosítását fejezi ki (»akárki, -mi« stb.): pl. *hän aina älysi kunnon, olipa se minkä-laatuinen hyvänsä* ő mindig észrevette a derékséget, akármilyen-nemű is volt | *tulkoop mitä tahtonsa (v. hyvänsä)* akármi jöjjön | *ota noista kumpi tahansa* vedd azok közül akármelyiket || *joka ikänensä tahtoo autuaaksi tulla* valaki (wer immer) üdvözülni akar | *kussa ikänäni olen* akárhol vagyok | *milloin ikinä kirkonkellot soivat, silloin ajattelen kuollutta ystäväni* bármikor harangoznak, akkor meghalt barátomra gondolok.

Szintén általánosított vonatkozást nyer a relativ névmás, a mely két azonos mondat közül a másodikat bevezeti: pl. *teki isä, mitä teki, poika heti häntä jäljitteli* akármit tett (v. tehetett) az atya, a fiú mindjárt utánozta őt (der vater mochte tun, was er wollte, . .) | *sanoi opettaja, mitä sanoi, oppilas ei parantanut tapojansa* akármit mondott a tanító, a tanítvány nem jobbitotta szokásait.

§. 76. Két azontövé, de különböző ragú határozatlan névmás-alak, melyek utóbbikához a -kin szócska járult (pl. *mikä missäkin, kulloin kullakin, jos jonnekin* stb.) — két ellentétes határozatlan és mutató névmás-párnak értelmével bír (pl. »egyik itt . . . másik ott«): *vieraita tuli kuka kustakin (v. mikä mistäkin)* vendégek jöttek, egyik innen másik onnan (v. ki innen ki onnan) | *lahjoja annettiin, mikä millekkin* ajándékok adattak, kinek ez kinek az | *hän kokoeli rahoja milloin milläkin keinolla* ő gyűjtött pénzt majd ilyen majd olyan módon | *käydä huppuroi sinne tänne, jos jonnekin* taláломra ide-oda járt, majd erre majd arra.

OLVASMÁNYOK.

Kettu ja kalastaja.

Olipa kerran ukko. Hän sai eräänä talvi-päivänä niin paljon kaloja, kuin mahtui hänen laiturinsa. Hyvin iloisena lähti hän kotiinsa, ajaen isoa kuormaansa. Siinä lauleli hän ilomielin. Mutta mikähän tuo on, joka makaa tuolla keskellä tietä? Kuollut kettupa se on. Tämän piti ukko hyvänä saaliina. Kaunis turkkisi, kettu kulta, sattuikin minulle hyvään tarpeesen. Nostipa ukko ketun taka-puolelle kuormansa päälle. Mutta itse istui hän etu-puolelle. — Eipä se ilkeä-juoninen kettu ollutkaan oikein kuolleena. Oli vaan niin olevinaan ¹⁾. Hän tiesi kyllä, miksikä hän niin oli. Ukon havaitsematta nakkeli hän kuormasta kaikki kalat tielle. Sitte hyppäsi hän itse pois re'estä. Rupesipa heti kokoamaan kaloja tieltä; muutamat säästi hän, toiset söi hän suuhunsa. Niin hyvää ateriaa ei hän ollut saanut kaukaan aikaan ²⁾. — Ukko, joka ajeli iloisena eteen-päin, ei havainnut tätä ollenkaan. Viimein tuli hän kotiin kuormineen. Vaimo tuli häntä vastaan. Missä olet viipynyt niin kau'an, ukkoni. Älä ole milläskään ³⁾, akkani; nyt pidetäänkin ⁴⁾ isot pidot. Laita pata tulelle; minulla on reki täynnä kaloja. Niinkö ukkoseni? Se on tietty ⁵⁾. Minulla on vielä sitte komea kettu, jonka löysin tieltä kuolleena. — Akka tuli re'elle. Voi kuin narraat, ukkoseni! Eihän tässä ole yhtään kalaa; vielä vähemmin tässä on kettua. Ukkoa hyvin hävetti ⁶⁾. Näen sen kyllä, akkaseni; kavala kettu on tehnyt minulle aika koltosen.

¹⁾ Lásd §. 66, a. — ²⁾ §. 51, f. — ³⁾ *ei ole millänsäkään* nem gondol vele, föl sem veszi a dolgot. — ⁴⁾ §. 61. — ⁵⁾ *tietty e h. tiedetty (tietä-);* — ⁶⁾ §. 60.

Tarinoita.

Mies sanoi toiselle, joka suuresti kehui oppiansa: jos minä tietäisin kaikki, mitä et sinä vielä tiedä, niin olisin oppinein mies koko maan piirissä.

Talonpoika löi lapiolla naapurinsa koiran kuolijaksi, jonka¹⁾ tähden hän joutui oikeuteen. »Mitä varten olet sinä naapurisi koiran lapiolla tappanut?» kysyi tuomari. »Se puri minua,« vastasi talonpoika. »Miksi et sinä tuota varrella rangaisnut?» sanoi tuomari. »Eipä hänkään minua hännällensä purrut,« oli vastaus.

Asian-ajaja, joka ihmisten riidellessä²⁾ oli rikastunut, teki testamentin ja lahjoitti kaiken omaisuutensa hulluille, mainiten: »hulluilta minä sen saanutkin olen.«

Arka-luontoinen herra kaupungissa sai haavan sormeen ja antoi suurella kiireellä kutsua lääkärin verta sulkemaan. Lääkäri tuli ja, nähtyänsä pienen haavan, lähetti kutsujan samalla kiireellä apteekista lääkitystä tuomaan. Tämän tähden kysyi haavoitettu: »onko haava aivan vaarallinen?» »Ei suinkaan,« vastasi lääkäri; »vaan jos ei joutua tehdä, niin se paranee lääkitykseltä.«

Varkaan yöllä tultua³⁾ köyhän miehen majaan ja nurkissa etsien jotakin saadaksensa, mainitsi köyhä vuoteelta: »mitäs, veikkonen, siellä pimeässä turhaa etsit, kussa en minä päivälläkään mitään löydä!«

Helpompi asia. Joku valitti, että eräs hänen ystävänsä ei tuonut häneltä lainaksi otettuja kirjoja takaisin. — »Sekö kumma,« selitti veitikka; »onhan paljon helpompi asia pitää itselleen kirjat⁴⁾ kuin niiden sisällys.«

Kohtelias kaiku. Muutamassa seurassa kehui eräs herra kaikua syntymäpaikassaan, joka muka 6, 7 kertaa toisti mitä huudettiin. »Ei se mitään,« kerskasi toinen, »mutta minunpa kotipaikallani on vasta oivallinen kaiku; se, näet, kun sille huutaa⁵⁾: »Mitä kuuluu?» kohta vastaa: »Paljon kiitoksia, ei mitään liikaa!«

Se onnistui. Palvelijan luoksi, joka talon ulko-oven edessä harjaeli isäntänsä nuttua, tuli vieras, antoi hänelle kirjeen ja

¹⁾ §. 75. — ²⁾ §. 68, b. — ³⁾ §. 66, b. — ⁴⁾ §. 38, c. — ⁵⁾ §. 61, jegyzet.

käski kiireesti viedä herralle. Tämä, saatuaan⁶⁾ kirjeen käteensä, avasi sen ja näki siinä ainoasti sanat: »Jos onnistuu, niin on hyvä; jos ei onnistu, niin mitäs siitä?» — »Jaakko, kutsupas kirjeentuoja⁷⁾ sisään.« — Jaakko meni ulos ja tuli kohta takaisin. »Kylläpä se onnistui,« sanoi hän, »sillä se lurjus poissa-ollessani vei teidän nuttunne!«

Vanhaa viiniä. »Tää⁸⁾ se on oikein aika viiniä!« sanoi muuan kerskailija, tarjotessaan vierailensa yhtä pulloa. »Se on oikein elämä-juomaa, joka voi ihmisen ikää pidentää! Se on saatu luostarin kellarista, jossa jo on seisonut pullossa 200 vuotta!« — »Kyllähän mar se näkyy ikää pidentävän⁹⁾«, muistutti muuan pilkka-kirves, »koska tuossa pullossa yksi kärpänenkin, joka 200 vuotta takaperin siihen suljettiin, vielä kävelee aivan pirteästi.«

Käskettyä työtä. Kolme aviomiestä, juotuaan ravintolassa vähän liiemmältä¹⁰⁾, tekivät poislähtiessään semmoisen päätöksen, että he kotia tultuansa ehdottomasti tekevät kaiken, minkä muijat käskivät. Joka ei voi täyttää eukkonsa käskyä, laittakoon niin ja niin monta putelia pöytään. Toistensa rehellisyydestä he olivat vakuutetut. — Huomenna he tulivat jälleen yhteen, ja nyt kukin tiliä antamaan¹¹⁾ töistään. Ensimmäinen kertoi: »Illalla kotia tullessani satuin, kumma kyllä, kompastumaan taikina-altaaseen. Muija tuisiasi tuohon: »mene nyt suin päin¹²⁾ altaaseen, juopporalli.« Minä tottelin, niikuin puhe oli, mutta onneksi ei ollut siellä taikinaa kuin vähän pohjalla vaan. Tukka kumminkin kävi takkuihin¹³⁾.« — Toinen jutteli: »Satuin minäkin, ihmeellistä kyllä, pitäneeksi¹⁴⁾ vähän jyrä kotia tullessani, ja kuulin eukon ärjäsevän: »särje nyt se lasikaappi, mokoma.« Yks-kaks oli lasi-kaappi sirpaleina.« — Kolmas vaikeri: »Hiljaa minä tavallisesti kotia yöllä tulen, mutta miten lie¹⁵⁾ ollut eilen, niin luiskahti jalka ja minä menin vähän kellelleni. Muija tuohon: »taita nyt niskasi samalla, juomari.« »No, no, mammaseni, ei vielä kiirettä¹⁶⁾, arvelin ja niinkuin näette, en ole lupaustani täyttänyt.«

Nyt vasta kysyttiin. Nuori tyttö oli vihittävä yhteen vanhan ukon kanssa. Koska pappi tavallisuuden mukaan kysyi:

⁶⁾ §. 66, b. — ⁷⁾ §. 38, c. — ⁸⁾ *tää e h. tämä: »tää (viini), se on . . .«* — ⁹⁾ §. 65, végén; — ¹⁰⁾ §. 19, b, 5. — ¹¹⁾ §. 69, e, 2. jegyzet. — ¹²⁾ tkp. szájjal-fejjel, t. i. esve, = hanyatt-homlok. — ¹³⁾ §. 43, b. — ¹⁴⁾ §. 44, a, 2. jegyzet. — ¹⁵⁾ *lie e h. lienee.* — ¹⁶⁾ *hozzáptólandó: ole.* —

tahtoiko ¹⁷⁾ hän ottaa länä-olevan miehen avioksensa, vastasi morsian: »Enpä huoli, enkä tarvitse, vaan te olette ensimmäinen, joka sitä minulta on kysynyt.«

Elatuskeino. Ylioppilaan, jolta ¹⁸⁾ rahat olivat muihin tarpeisiin kuluneet, täytyi pantata lain-opilliset kirjansa, saadakseen ruokaa. Samana päivänä, kun hän kirjoitti isälleen, pyytään rahaa lisään, saattoi hän siis aivan valhettelematta kehua, että jo alkoi lain-opillisten kirjainsa kautta saada jokapäiväisen leipänsä.

Erehdys. Kaksi herraa istui vierekkäin rautatie-vaunussa ja toinen, kun ei löytänyt nenä-liinaansa, rupesi kohta syyttämään toista sen ottamisesta. Tarkemmin katsottuaan löysi hän kuitenkin liinansa lattialta ¹⁹⁾ ja pyysi anteeksi. »Ei se tee mitään«, sanoi toinen, »se oli vaan molemmin puolin pieni erehdys; te luulitte minua varkaaksi ja minä teitä sivistyneeksi mieheksi.«

Rakasta viha-miehiäsi! Pappi: »Palo-viina on sinun pahin vihamiehesi, Pekka!« Pekka: »Kyllä, herra pastori, ja sanoochan raamattu, että meidän tulee ²⁰⁾ rakastaa vihamiehiämme!« — Pappi: »Aivan oikein, mutta ei se missään käske, että ne tulee niellä suuhunsa.«

Varas, joka oli varastanut hevosen, julistettiin vapaaksi, kun hän toi oikeuteen todistajan, joka vannoi, että hänellä oli tämä hevonon ollut jo varsasta asti ²¹⁾. Vähän myöhemmin haastettiin sama mies oikeuteen pyssy-varkaudesta. Silloin astui sama todistaja esiin vakuuttaen, että hänellä oli ollut tänä pyssy jo pistolista asti.

»Matti, älä unhota herättää minua huomen-aamuna kello kuus ²²⁾«, sanoi eräs upseeri palvelijalleen. »Olkaa huoleti herra luutnantti, kyllä herätän. Vaan jos unhottaisin, olkaa hyvä ja soittakaa vaan«, vastasi Matti.

Nuori sota-mies oli määrätty vartioimaan kanuunaa, mutta kun aika tuli siinä pitkäksi, läksi hän matkoihinsa. Sota-oikeudessa, johon hänet vedettiin, antoi hän seuraavan selityksen: »Eipä olisi ketään hyödyttänyt, vaikka olisin siellä seisonut; sillä yksi mies ei voi kuljettaa kanuunaa mihinkään ja useampia vastaan en minä taas olisi voinut mitään. Sentähden läksin minä pois.«

¹⁷⁾ §. 63, a. — ¹⁸⁾ §. 52, b. — ¹⁹⁾ §. 56, b. — ²⁰⁾ §. 67, d. — ²¹⁾ §. 19, d. — ²²⁾ *kuus* e h. *kuusi*.

Muutamassa seurassa oli maalta tullut hiljainen, vähän yksinkertaisen näköinen pappi. Apteekkari, joka oli olevinansa sukkela, tahtoi tehdä pilaa hänestä ja kysyi siis häneltä: »Sanokaas ²³⁾, herra pastori, mistä se tuli että patriarkat ennen aikaan ²⁴⁾ tulivat niin ihmeen vanhoiksi? — »Taisi olla syynä«, vastasi pappi, »ett'ei silloin vielä ollut apteekkia!«

Samalla mitalla. Talonpoika toi kaupunkiin voita eräälle kauppialle. Tämä punnitsi voita ja havaitsi, että joka leiviskästä puuttui pari naulaa. »Kas kummaa!« ihmetteli talonpoika, »ja olinhan minä toki punninnut voita, minulla kun ei puntaria ole, teiltä ostetun leiviskäisen kahvi-säkin avulla.«

Vahva-lupauksinen. »Te rikoitte lupauksenne«, moitti eräs herra kerran toista. — »Alkää olko siitä millännekään«, vastasi toinen, »kyllä teen toisen yhtä ²⁵⁾ hyvän.«

Ilman apua. Muija tuli papin luoksi ilmoittamaan miehensä kuolemaa. »Voi, pastori kulta, tätä onnettomuutta!« voivotti muija. »Sepä sangen ikävää kuulla«, lausui pappi. »Oliko vainajalla lääkärin apua?« — »Ei ollut, pastori kulta; mieheni kuoli aivan itsestensä«, vastasi muija.

Omantunnon mitta. Tuomari, jolla ei ollut partaa ja joka ei muissakaan kärsinyt tätä miehuuden merkkiä, lausui kerran syytetylle, jolla sattui olemaan tuuheat poskiparrat: »Omatuntosi on luultavasti yhtä väljä kuin poskipartasi ovat tuuheat.« — »Jos parta«, vastasi tämä, »on omantunnon mitana, ei teillä ole sitä laisinkaan.«

Kohteliaisuutta. Varkaan ²⁶⁾ onnistui kerran saada kauppuodista siepatuksi kymmenen naulan pussi kahvia. Juuri kun hän oli menemäisillään puodista ulos, tuli häntä vastaan ovela puodin omistaja, joka luuli varkaan ostaneen ²⁷⁾ jotakin ja lausui sen vuoksi kohteliaasti: »Käykää toki toistenkin, kun jotakin tarvitsette.«

Vasenkätinen. Kerran oikeudessa laski eräs vierasmies, kun hänen piti tehdä todistajanvalaa, vasemman käden raamatulle oikean asemesta. »Pane oikea kätesi«, muistutti tuomari. »Antakaa anteeksi, korkea oikeus«, vastasi todistaja, »mutta minä olen vasenkätinen.«

²³⁾ *sanokaa-s*, nyomatékosító s-vel (§. 72, 2.) — ²⁴⁾ §. 51, f. — ²⁵⁾ §. 38, f. — ²⁶⁾ §. 37, c. és 67, d. — ²⁷⁾ §. 65.

Kaksi nappia.

Olin kerran huutokaupassa, jossa myötiin erään tuttavan herran taloutta. Muutamissa hetkissä oli kaikki se ylpeä talous hajoitettu satoihin eri käsiin. Kullat ja hopeat, sametilla kate-
tut sohvut ja tuolit, seinillä rippuneet kuvat ja lattian kirjavat
peitteet, jotka ennen olivat ystävyydellä katselleet toisiansa ¹⁾
sen vainajan herran komeissa huoneissa, olivat revityt erilleen
ilman armotta. Ne eivät itse virkkaneet, taikka minä en kuul-
lut niiden virkkavan mitään. Herran leski ja lapset olivat
ainoat, jotka itku-silmin sitä katselivat ja jättivät hyvästi
jokaiselle eri kappaleelle.

Mitähän ²⁾ sanoisivat nuo kapineet, jos ne voisivat pu-
hella? arvelin minä. Ja eivätkö ne todellakin mitä puhele,
vaikka niiden puhetta ei kuulla? Tuossa oli vielä vanha kansi,
täynnä kullattuja virkanappia vainajan virkatakista. Minusta
tuntui, kuin ne voisivat puhella, niin järjelliseltä ne näyttivät ³⁾.
Niistä par'aikaa kaksi oli seisattunut vastakkain, ja ne näyt-
tivät ⁴⁾ nyt katsovan toinen toisensa silmiin. Toinen oli vielä
kirkas ja kullattu, vaan toinen kulunut ja tumma. Niiden
keskuus näytti aivan sellaiselta kuin ylpeän esimiehen ja talon-
pojan. Mikä ylpeä katsanto oli tuolla kirkkaalla napilla, kuin
se katsoa tuijotti ⁵⁾ yli olkansa vieressään seisovan silmiin!
Todella kuulinkin pian seuraavan puheen.

»Voit sinä seisoa vähän etempänä«, sanoi se kirkas nappi.

»Tiedätkö, mikä sinä olet ja missä sinulla on paikka?«

»Mikä minä sitten olen?« sanoi se tumma nappi; »eikö
tässä ole toinen yhtä hyvä kuin toinenkin?«

»Mitä kaikkia sinä tohdit! Eikö sinulla ole häpyä? Tie-
dätkö sinä, kelle niin puhut?«

»Kellenkö? Enkö minä ole sellaisia herroja nähnyt! Ja
onko nykyaikana enää niin suurta eroitusta kansanluokkain
välillä? Eikö kaikki ala tulla yhdenvertaiseksi?«

¹⁾ Az egy toise »másik«, a mondat-alanyak megfelelő birtokos-
személyraggal, kifejezi az »egymás (einander)«-t, pl. rakastamme toisi-
amme szeretjük egymást. — ²⁾ mitü-hän §. 72, 2. — ³⁾ §. 54, f. —
⁴⁾ §. 65, végén. — ⁵⁾ §. 59.

»Sinäkinkö ehkä yhdenvertaiseksi? Huuti! Jos se ei
olisi tällaisessa tilassa, niin — Mutta mitä sinä ymmärrät?«

»Minä ymmärrän sen, että tällaisessa tilassa toinen on
yhtä hyvä kuin toinenkin. Mitä parempi te nyt olette?«

»Mitäkö ⁶⁾ parempi? Kuin olisit nähnyt vähän enemmän,
sinä et puhuisi niin. Sinä ymmärtäisit, missä seuroissa minä
olen elänyt, ja missä sinä. Sinä olet ikäsi istunut herran sel-
jän takana, etkä tiedä mitään, sen sijaan kuin minä olen aina
etunappina saanut nähdä kaiken sen kunnian, joka herralle
tuli elin-aikanaan. Mitä sinä tiesit kaikista pidoista, joita
herra piti korkeille vierailleensa? Nä'itkö sinä, miten kaikki
joivat herran kunniaksi, ja kuulitko sinä ne koreat puheet,
joilla herraa ylistettiin ja kiitettiin sitä loistoa, jonka hän
levitti ympärilleen? Luitko sinä ne sampanilasit, jotka juotiin,
niin että se ankara juoma valui pitkin ⁷⁾ minun kirkasta naa-
maani? Ja nä'itkö sinä, miten kaikki ihmiset olivat ihastu-
neet siitä, että herra oli iloisin isäntä talossaan, jossa jokai-
sella oli hauska viipyä ja nautita? Minä arvaan kyllä, kuinka
kaikki nyt itkevät ja valittavat hänen kuolemaansa.«

»Antakaa anteeksi, hyvä herra etunappi! Paljon te olette
kyllä nähneet, mutta ettenpä ⁸⁾ nähneet sitä, jonka minä nä'in
samaa aikaan. Minä, joka olin herran seljän takana, minä
nä'in aina toista kuin te hänen edessään. Ne samat herrat,
ne samat ihmiset, jotka häntä silmäin edessä ylistivät, ne irvis-
telivät hänelle seljän takana, ne pilkkasivat ja nauroivat häntä
ja sopottivat toisillensa, sanoen: »tuota on aika narri. Sillä,
jonka hän näissä juomissa ja ruuissa hävittää, hän voisi kas-
vattaa lapsiansa, jotka aikanaan kunnioittaisivat hänen muisto-
ansa ja tulisivat kunnan ihmisiksi ja isänmaan kunniaksi.«

(Hannikainen).

Kuun tarinoita.

Johdatus.

Yhtenä iltana sattui käteeni Tanskan sulosuisen tarinoit-
sijan, Andersen'in, kirja »Billerbog uden billeder« ¹⁾. Mä ²⁾
ihastuin jo ensi-sivuihin ja mitä edemmä ³⁾ pääsin, sitä enem-

⁶⁾ §. 72, 1, a. ⁷⁾ §. 57, b, 5. — ⁸⁾ elle[n] és -pü.

¹⁾ »Képeskönyv képek nélkül«. — ²⁾ mä e h. minä. — ³⁾ §. 19, b, 1.

män se minua miellytti. Jo oli myöhään kun kirjan sain loppuhun. — Mutta en vielä ma'ata pannut; kauan istuin vielä ikkunan edessä, muistossa uudestaan ihaellen noita utuisia, puolihämäräisiä piirroksia, jotka häämöttävät kuni⁴⁾ ihana seutu kuutamossa, puoleksi valaistuna, puoleksi pimeyden peitossa. Mitä ei selitä silmä, sitä mieli kuvaelee, ehkä paljon kauniimmaksi, viehättävämmäksi kuin todella onkaan.

Näin istuessani juohtui minulle mielehen, että kummahan se on, kun ei meillä kuu kellenkään ole ruvennut tarinoimaan näkemiänsä. — Kumottaahan meillä sama kuu kun Tanskassakin! — Lieneekö näillä poloisilla Pohjanmailla pakkaneen häneltä suun hyytänyt kiinni? Vai onkos kuu siitä a'issään, kun kesän kaunehimpana ollessa, ei auringon valolta pääse ensinkään näkyviin? — Vai pitäneekö hankin Suomen kieliraukkaa niin halpana, ettei sillä huoli huuliaan pilata?

Näissä miettein⁵⁾ kohotin silmäni taivaalle, johon kun paraillaan oli noussut. En tiedä, lieneekö ollut mielihairaus vai totta, — vaan minusta oli ikään kuin olisi kuu nykytännyt päättään minulle ja samassa viono ääni kuiskahtanut korviini: »Nuorukainen! Kerkeät olette aina te ihmiset muita moittimaan, kun itse olette syypäät. En ole mä pakkasesta mykkä, eikä kateudesta ääneti. Ja ihan olet väärässä, kun minun luulet kieltänne halveksivan. Tiedä, että minä maan kiertelijä, joka kaikki maat ja mantereet olen nähnyt ja kuulut kaikkein kansojen murteita, tuskin tunnen yhtäkään sen vertaista rikkaudessa ja suloisuudessa. Josko sen onkin kauan täytynyt korvissa kuhnustella kaukana mahtavien saleista ja oppineiden kammareista, niin muista, että kultakin aikoja venyy maan mustassa povessa ennenkuin ilmi saate-taan ihmisten ihanteheksi. — Teissä itsissä vaan on syy, jos ei se vielä väkikoskena kohise ja lempilauluna helise! — Teissä on syy, jos ei maailma vielä tiedä, mitä Suomenniemellä on ihanaa, on suloista ja jaloa. Teillä on korvat ja ette kuule, teillä on silmät ja ette näe, teillä on ääni ja ette laula!»

Näin lausui kuu innoissaan ja peittäysi sitten pilven taa. Mutta seuraavana iltana, kun näki harrasta haluani hänen tarinoitansa kuulemaan, se leppyi, ja on siitä päivin usein

⁴⁾ = *kuin*; — ⁵⁾ §. 56, f.

käynyt minulle juttelemassa, mitä retkillänsä on nähnyt, milloin äsköisiä tapauksia, milloin muistelmia muinaisista, jo kauan unhotetuista ajoista. Mitä kuu kertoo, sen panen paperille. Kuun omia sanoja en kerkiäkään tarkalleen panna; kyhäänpä, miten paraiten muistan ja osaan. Mutta jos ei lukija tällä tavoin saakaan näitä kertomuksia niin viehättävässä muodossa kuin ne kuun omasta suusta kuuluvat, niin se kuitenkin on lohdutuksenani, että »kun ei muut lihavat laula, minä laulan laiha lapsi.« Tulloon toinen tarkempi korva ja suloisempi kieli! Kyllä kuulla on tarinoita, kun vaan olis⁶⁾ kuuntelijoita.

Ensimmäinen ilta.

Sovittuaan minun kanssain alkoi kuu tarinoida: Mennä⁷⁾ yönä luikertelin äärettömän valtameren ylitse; aalloilla keikui yleten aleten suuri laiva. Se pöyhkeili valkeissa purjeissaan ja iloisesti liehui lippu maston huipussa. Kansi oli täynnä ihmisiä: vanhoja, nuoria, miehiä, naisia; kaikkien silmistä loisti iloa ja toivoa. — Erillään muista seisovat nuorukainen ja neitonen käsi kädessä; nuorukainen painoi palavan suukosen armahansa huulille ja lausui: »Huomenna olemme Amerikassa! Siellä saamme rauhassa elää: siellä ei meitä tunne kukaan. Minä olen köyhän miehen poika, sinä mahtavan kreivin tytär; vaan siellä me vaan olemme mies ja vaimo. Jumala tulee siunaamaan kätemme työtä!« — Toisessa paikassa istui vaimo, polvillaan pieni lapsi; kaksi suurempaa seiso vieressä. Vähän matkaa siitä istui hopeatukka vanhus; hänen edessä verevä mies. Mies virkkoi: »Huomenna olemme Amerikassa, huomenna onnemme perillä! Siellä on työllä palkkansa; siellä saattaa köyhäkin elää, kun vaan on ahkera. Voi niitä onnen päiviä!« Vaimo nosti vetiset silmänsä luottamuksella häneen, joka niin puhui; lapset karskuttivat kovaa leipäkannikkataan toisillensa kuiskuttaen: »huomenna saamme vehnäistä.« Ja ukko pani kätensä ristiin sanoen: »Amen, suokoon meille Jumala siellä parempaa onnea!«

Aivan kokkapuun nenähän oli kiivennyt yksi nuorukainen ja katseli sieltä länteen päin, eiköhän jo ruvenne näkemään mannerta. — »Huomenna olemme Amerikassa!« huusi hän riemuiten. »Terve, tuhannen terve sä⁸⁾ vapauden kultai-

⁶⁾ = *olisi*; — ⁷⁾ = *menneenä (mennyt)*. — ⁸⁾ *sä e h. sinä*.

nen koti! Toista on siellä elää kuin vanhassa, elähtäneessä Europassa; siellä saa kenenkään estämättä käyttää voimiaan ihmisveljien hyväksi! Siellä ei sanota kapinoitsijaksi, ken yrittää vääriä lakeja kumota; siellä ei ole hallitsijata, joka kansan vapautta pelkäisi kuni omaa surmaansa. Terve sä toivoni maa! — Pimeässä nurkassa seisoj synkeännäköinen mies; hän huokasi syvään ja ojensi itsensä suoraksi: »Huomenna olemme Amerikassa! Siellä ei tunne kukaan minua eikä rikostani. Kotimaassa pääsin vankiudesta vapaaksi, vaan kaikki minua kammoivat; eihän kukaan tahtonut palvelukseensa murhaajaa! — Ja kuitenkin olen niin syvään katunut, mitä vimmassa tein! — Siellä saan ruveta uuteen, parempaan elämään. Jumala on antanut anteeksi rikokseni! ihmiset sitä siellä eivät tunne!»

Niin kuulin toivon ja riemun sanoja joka paikasta. Yö kun tuli puoleen, alkoi väki kannelta vähetä; toinen toisensa perään meni kannen alle makuusijalleen. Kohta oli kansi tyhjä; ainoasti peränpitäjä ja muut yövartiat olivat enää valveella. — Kaikkia tätä katsellessa en ollut älynnytkään mustaa pilveä, joka alkoi nousta itäiseltä taivaan rannalta; se kasvoi, kasvamistansa, kunne viimein peitti koko taivaan ja esti minunkin näkemästä. Hirmuisesti rajusi myrsky niinkuin niissä seuduin tavallisesti tekee; salamoita leimahteli yhtenä ja ukkonen jyväli, kuin olis taivas ollut puhkeamassa. Sitä kesti kaiken⁹⁾ yötä; ei ilma asettunut eikä taivas selinnyt jälleen ennen kuin aamua vastaan, koska jo olin alas menemälläin¹⁰⁾. Minä heti katsahdin merelle: taannoista laivaa ei näkynyt enää! Se jo on tainnut keritä satamaan, arvelin mä ja loin silmäni rannalle. Siellä missä Amerika ylpeästi kohottaa kivirintaansa valtameren hyrskyä vastaan, näin jotain mustaa aalloilla keinuvan; mä katsahdin tarkkaan — se oli laivan hylky! mastot poikki, kansi tyhjä, runko yhä syvemmälle aaltoihin vajoamassa; ei kaukana siitä ui parsi, parressa vaate, — se oli laivani lippu!

Huumeisaamu oli tullut, jota odottivat toivottelivat; — he olivat päässeet toivonsa perille; — he olivat siinä maassa,

⁹⁾ §. 41, a. — ¹⁰⁾ = menemälläni.

missä ei ole eroa, ei köyhyyttä, ei väkivaltaa, ei katuvaiselle armottomuutta.

Toinen ilta.

Kuu nousi tavalliseen aikaansa, tervehytti minua ja jutteli sitten:

Kerran tulin yksinäisellä matkallani perimmäiseen Pohjaan, siihen maahan, jonka paljas nimi jo hirvittää — Siperiaan. Mä nä'in Obi-virran viertelevän mutaisia vesiiän ja rientävän Jäämeren kylmään povehen, jossa häntä odotteli kuolema Rannalla seisoj yksinäinen Samojedilaiskota eli jurtta, puoleksi maahan uponneena. Koko seutu oli kolkko ja kuolulut. Surkeille puuttomille soille ja kanervikoille oli lumi levittänyt valkoisen peitteensä ja leikitteli, pyrytteli pohjan tuullessa. Elävää ei näkynyt, ei kuulunut; yksin vaan nälkäisen suden ulvonta yhdistyi pohjoistuulen valitusvirsiin. — Tässä oli kuoleman ja yön valta. Aurinko oli jo aikoja sitten paennut paremmille maille. Pimeä olis ollut alinomaa, jos en minä olisi välistä käynyt kumottamassa ja revontulet toisinansa välähyttelleet monivärisiä sätehiään.

Mä katsahdin kotaan, josta valkeata välkkyi: lampun himeässä valossa istui, pää käden nojassa, pöydän ääressä nuori kalvakas mies. Kasvonsa olivat laihat, otsahan oli liika työ ja vaiva piirtänyt syviä kurttuja. Silmissä paloi taudin tuli ja siuhoten kulki henki vaikeasti kipeässä rinnassaan. Hän kohotti päätään ja tarttui taas kynään. Mä vaan vilaukselta nä'in hänen silmiänsä¹¹⁾, vaan kuitenkin juotui heti mieleeni, että häntä ennenkin joskus olin nähnyt. — Mutta se oli kaukana tästä, se oli Suomen pääkaupungissa Helsingissä. Matalasta katon alaisesta kammarista silloin loisti kirkas valo, ja riemu kaikui ulos kadulle. Minä tirkistämään¹²⁾ sisälle. Kammarin oli täynnä iloisia nuorukaisia; loistavin silmin ja hehkuvin poskin puhuivat armahasta kotimaasta, toivoistaan ja riennoistansa. Kättä kätchen lyöden vahvaksi liitoksi he lupasivat kukin tavallaan uhrata elämänsä Suomen edistymiselle, kukoistamiselle, eikä vaivoja, ei kuolemaakaan pelätä, kun vaan olis Suomen onneksi, Suomen kunniaksi. Sen teh-

¹¹⁾ »szemeit» = képét, arczát. — ¹²⁾ §. 69, e, 2. jegyzet.

tyä he lähtivät, mutta kammarissa asuja seisoi vielä kauan ikkunan vieressä; hänen huuliltaan kuului rukous: »Anna Jumala voimaa täyttämään, mitä olemme luvanneet!»

Minä silloin nä'in lupauksen, — nyt se oli täytetty. Se rakkauden kipinä, jonka silloin olin nähnyt syttyvän, oli kasvanut sammumattomaksi tuleksi; se hänen oli vienyt kauas kotomaasta ventovierasten majoille; se hänen oli tuonut tähän vihattuun, kammottuun maahan Suomen kunniaa enentämään. — Ulkona oli kylmä talvi ja pimeä yö; hänen sydämessään suloinen suvi ja valoisa päivä! — Sinä jo arvannet, ken se oli! — Ympäri maailman maine kannattaa, kotimaa lukee parasten poikainsa joukkoon nimen — Kastrén.

(Suonio [J. Krohn]).

Az

Olvasmányokhoz és a Mondattani részben előforduló példamondatokhoz való

SZÓTÁR.

Előjegyzet. Névszók és igék teljes tőalakjukban vannak fölhozva; amazok nagy része mellett, rövidítve, az egyes-számi nominativus is van kitéve: pl. *aartee*, -rre' | *armaa*, -mas | *carte*, -rsi; vagy néha a genitivus, pl. *härkä*, g. -rjän, -rän; a -*ttoma*, -*ttömä* végűek (§. 10, 1.) nominativusa -*ton*, -*tön* v. -*loin*, -*töin*; — szintígy némely igék mellett az I. infinitivus, pl. *häpeä*, inf. *hävetä* | *alene*, inf. *aleta* | *hääritse*, inf. -*itä* — vagy az ind. praesensbeli egyes-sz. 1. személy alakja, pl. *alka* (alan) | *hake* (ha'en) | *anta* (annan). — Egyéb rövidítések: *tb.* = többes-számi nominativus (oly névszóknál, melyeknek főleg vagy csakis a többes-számi alakjuk használatos); *dim.* = diminutivum; *fr.* = verbum frequentativum; *mom.* = verbum momentaneum; *caus.* = verbum causativum; *refl.* = verbum reflexivum.

Aalto hullám.

aamu reggel (reggeli idő); *aamuisin* reggel, reggelenként.

aarte, -rre' kincs.

ahjo kohó, tűzhely.

ahkera szorgalmas, buzgó, munkás; *ahkeruute*, -uus szorgalom.

ahnee, -ne' mohó, kapsi: *ahneute*, -us mohóság.

ahtaa, -hdas szoros.

aika idő: *aikaan saada* létrehozni; véghez vinni; *tulla aikaan* boldogulni, ellenni vmivel

aika (§. 34.) meglelt, derék, igazi, nagy.

aikaise, -ainen időbeli; kora, korán való: *elin-a.* holtig való.

aiko szándékozni, akarni.

aikomukse, -us szándék.

aina mindig, mind, egész(-ig), egyre
ainee, -ne' anyag. tárgy.

ainoa egyedüli (unicus), egyetlen egy; *ainoastansa* csak; *ainoasti* csupán. csak.

aisa szekér- vagy szán-rúd.

aita kerítés, sövény.

aitta tárház, szerkamara, ól-s-k.

aivan igen, nagyon, egészen, teljességgel.

aja-hajtani, vinni (pl. ügyet);
ajele fr.

ajattela gondolni.

ajatukse, -us gondolat.

ajo hajtás, üzés; szekerezés, kocsi-zás.

akka asszony, öregasszony, feleség;
akkase, -anen dim. akka.

ala al, vmi alatt levő tér, álló vagy

fekvő hely, tér (melyet vmi befoglal): *alla*, *alta*, *alle*, *alaise* v. *alise* (108. l.)
-alaise, *-ainen* vmi alatt való, alsó.
alaisime, *-sin* a mi vmi alatt van, ülő (ambosz).
alammaise, *-ainen* alattvaló.
alastoma, *-toin* meztelen.
alene-, inf. *aleta* alább szállni, ereszkedni.
alhaalla alatt, lent; *alhaalle* le, lefelé; *alhaalla* alulról.
althaise, *-ainen* alacsony, alatt való.
alimmaise, *-ainen* alsó, legalsó.
alinomaa mindig, egyre, örökké.
alinomaise, *-ainen* szüntelen, szakadatlan.
alka- (*alan*) kezdeni.
alkae, *-lje'* kezdet, kezdőfél.
alku kezdet: *alku-kieli* az eredeti nyelv.
alotta elkezdni.
altaa, *-llas* teknő.
altii, *-llis* kész vmire, rendelkezésre álló, odaadott.
alukse, *-us* alj, alul való vmi, alap, talapat, bállás.
ammatti hivatal, mesterség, foglalkozás.
ammunta lövés, lövöldözés.
ampu- löni.
ani igen, nagyon, leg-.
ankara buzgó, erősen ható, derék.
ano- kérni, megkérni, kérelmezni;
anele- fr.
ansio érdem.
-anta- (*annan*) adni; engedni, hagyni:
a. kutsua hívatni.
antautu- adni magát, megadni magát, bocsátkozni.
antee, *anne'* ajándék, elengedés:
antaa anteeksi megbocsátani, *pyytää anteeksi* vmiért bocsánatot kérni.
antoisa bőven adó, sikeres, jövedelmes.
apaja hálózó hely.

appe, *-ppi* ip, ipa.
apteekki patika, *apteekkari* patikáros.
apu segítség.
apulaise, *-ainen* segéd.
arka érzékeny, könnyen sérthető.
arkki ív (árkus).
armaa-, *-mas* kedves, drága, szeretett.
armeliaa-, *-ias* kegyes, irgalmas.
armo kegyelem, irgalom.
armottoma kegyetlen
armottomuute-, *-uus* kegyetlenség.
aro alatt fekvő gyepes föld, völgy.
arvaa becsülni, hozzá vetni, gyanítani, vélni, gondolni: *arvattava* gyanítható, gondolható, hihető.
arvele gondolni, gyanítani, sejteni; meggondolni, fontolni.
arvelulla- gondolkodóba ejteni, aggasztani
arvio becslés.
arvo becs, ár, érték.
arvoise-, *-oinen* becsű (*kallis-a.*)
arvollise-, *-inen*, becses, becsült, tisztelt.
arvostele- bíráltni.
arvottoma becs nélkül való. értéktelen.
asee-, *-se'* eszköz, szerszám, fegyver.
asema hely, állapot.
asema-, *-sen* hely; *asemesta* helyett.
asetta- helyezni, állítani, tenni
vhová; alapítani.
asettu- helyeződni, helyére ülni v. állni; ülepedni, lecsillapodni, lenyugodni.
asia ügy, dolog: *asian-ajaja* prókátor, ügyvéd.
asiallise-, *-inen* dologbeli.
askeree-, *-re'* foglalkozás, házi dolog, munka.
askelee-, *-le'* v. *askele*-, *-kel* lépés.
asti-, *-ig* (usque, §. 19, d.).
astia edény.
astu- lépni.
asu- lakni; *asuskele-* fr.
asunto lakás.

asukkaa-, *-ukas* lakos.
ateria, *atria* ebéd, étkezés, lakoma.
aukaie- nyitni, megnyitni.
aukea nyílt, tárt.
aukene-, inf. *aueta* nyílni, megnyílni.
aura eke.
aurinko nap (sol).
autio puszta, lakatlan; puszta föld, pusztaság.
autta- segíteni; *auttele-* fr.
autuaa-, *-uas* boldog.
avaa- nyitni.
avaima-, *-ain* kulcs.
avara kiterjedt, terjedelmes, tág.
avio házasság; hitvestárs: *a.-mies* házasság.
avo: *avo-jaloin* meztláb.
avoime-, *-oin* nyitott, nyílt, fedetlen.
avu erkölcs, tulajdonság, tehetség:
hyvät avut erények; *hyvät-avutse*-, *-inen* jó erkölcsű, jóra való, erényes.
avuttoma segítség nélkül való.
E- v. neg. (1. en, 2. et, 3. ei; lásd §. 32.).
edellise-, *-inen* előbbi (1. ele).
edes elé, előre (e. ja taas előre hatra); legalább, még csak (ei e. sitäkkään még csak azt sem).
edisty- eléhaladni, elémeneit tenni.
ehä ép, épséges; jeles, szép.
ehkä ámbár, bárcsak; talán.
eho ép, egész, erős.
ehä- ráérni, odaérni (idejében), sietni.
ehto föltétel: *ehdottoma* föltétlen.
ehto este.
eilen tegnap.
eilise-, *-inen* tegnapi
einea-, *-ne'* reggeli (frühstück).
eksy- eltévedni; *eksykse* tévelygő állapot.
eleskele- eldeglélni.
etaturkse-, *-us* eltartás, élelem: *elatuskeino* keresetmód.
elime-, *-lin*: *elin-aika* életidő.

elo élet; eleség, élelem; vetés, gabona; *elo-kuu* augusztus.
-elä- élni: *elävä* (élő) állat.
elähtä- egyszerre föléledni; megéledni.
eläime-, *-äin* állat.
elämä élet.
elähtä- életben tartani, eltartani.
emo = emä.
-emä anya, szüle.
emäntä háziasszony, gazdasszony,
enempä-, *-mpi* (compar. enä) több.
enentä- öregbíteni, nagyobbítani, növelni.
enimmäen többnyire (*enimpä*).
enimpä-, *-nin* legtöbb, legnagyobb.
ennen l. ente.
ennusta- jövedődni.
ennustukse-, *-tus* jövedőlés, jóslat.
ennüttä- megelőzni, elérni, utóérni, csakhamar érni vmire.
ensiksi l. ente.
ensimmäise v. *ensimmäise*-, *-äinen* első, legelső.
ensin: *ei—kään* ingyenesen, korán, sem.
ente-, *-nsi* első, legközelebbi; *ennen* előtt (időről); ez előtt, az előtt.
entise-, *-inen* előbbi.
enää-, *enään* többé.
epä: *epä-usko* hitetlenség, babona; *epä-toivo* reménytelenség, kétségbeesés; *epä-arvoinen* kétséges becű, tiszteletvesztett; *epä-selvä* nem világos, sok értelmű; *epä-säännöllinen* szabálytalan.
epäile- kételkedni, megkérdni, gyanuba venni.
erehty- tévedni, hibázni.
erehdykse-, *-ys* tévedés.
eri külön (§. 34.): *erillään* (§. 19, c.)
erilaise-, *-ainen* különmemű, külömböző.
erittäin-, *-äinen* külön való, különös.
erinomaise-, *-ainen* kiváló, különös.
erinomattain kiváltképen, rendkívül.

eriä, erii- elkülönödni, különválni, eltérni.
ero elválás, búcsú, elbocsátás.
eroa elválni. eltérni, különbözni.
eroitta- elválasztani, elbocsátani, eltávolítani.
eroitukse, -tus külömbiség.
erä iz (izben), -szer, -szor.
erää, -räs bizonyos, egyvalamely, némely.
esiin l. *ete*.
esinee, -ne' tárgy.
esittä- eléterjesztetni, eléadni, bemutatni; *esittile-* fr.
estee, -te' akadály.
esty- akadályozva, gátolva lenni.
estä- akadályozni, gátolni.
ete, n. esi elő: *edessä, edestä, eteen*; *edellä, edellä, edelle*; *editse* (109. l.); — *edeltä-päin* előre, eleve; *edellä* (adv.) elül, előbb; *esiin* elé (pl. lépni).
etelä dél.
eteläise, -äinen déli.
etenkin kivált, főleg (*ete*).
etsi- keresni.
että hogy (§. 74, 3).
etu elő (l. *ete*); előny, haszon: *etupuoli* előrész, *etu-jalka* első láb.
etuise, -inen előbbvaló; hasznos, előnyös.
etumaise, -ainen elülső.
etää: *etäällä* messze, távol; *etäällä*, *etäälle* (§. 19, a, 4).
eukko aggnő, anyus; ük.
eversti ezredes.
evä úszószárny.
evää, -väs útravaló élelem.

Haahle, -hti (v. *haaksi*) hajó.
haamoittile- gyöngén fényleni, csilámlani.
haapa nyárfa.
haava ág, elágazás; tájék, irány.
haaraise, -ainen ágas, ágú (elágazott).
haaskaa- elrontani, tönkretenni.

haasta- beszélni; idézni.
haastele- beszélgetni.
haava seb (vulnus).
haava iz (izben), -szer: *tüllä haavaa* ez izben, most; *yhtiä haavaa* egy-szer, egyszerre
haavoitta- megsebezni.
haikaa csipős, éles, keserves.
haira tévelygő (állapot): *h.-tietäv-üt*
hairaa- vaktában hozzá kapni, hibásan fogni: *hairaukse, -us* n. act.
haise- szaglani (-lik).
haitta akadály.
haittaa- akadályozni, gátolni, ártani.
haja széjjelvaló, elszéledtség (*h.-mie-*linen szórakozott): *hajalla, -lta, -lle* §. 19, b, 3.
hajoa- szétmenni, elszéledni.
hajoittaa- szétbontani, -szórni, szétvetni.
haju szag, illat.
hake- (ha'en) keresni.
hakkaa-, inf. hakata vágni.
hakoise, -oinen: *vasta-h.* ellentőrekvő, makranczos.
halkaise- hasítani, repesztetni.
halkea- hasadni, széth., megrepedni.
halkei kotté, szét, meghasadva; -n át (hosszában) (110. l.)
halke hasáb (fa).
halla fagy, éjjeli f., dér.
hallitse, inf. -ita igazgatni, kormányozni, uralkodni.
hallitukse, -us kormányzás, kormány, uralkodás.
halpa olcsó, kevésbecsű, silány.
halu vágy, kívánság, kedv vmire, hajlandóság.
halua- ohajtani, vágyódni.
halukkaa, -ukas vágyó.
halveksi kevésre becstülni, megvetni.
hama (egész): *hamasta* 97. l., *hamaan* 99. l.
hampaa, -mmas fog (dens).
-han, -hän hiszen, ám, csak: §. 72, 2.
hankala nehézkes, bajos, alkalmatlan.

hankki- fölszerelni, -készíteni, készületet tenni; szerezni, megszerezni
happame, -apan (-apain) savanyú.
happane- savanyodni, erjedni.
hapse, -si haj (hajszál, -fürt).
harja sűrénny, taraj, hátserte; kefe.
harjaa-, harjaele- kefélni.
harjante, -nne' háttas emelkedés, kisebb hegyhát.
harjoitta- gyakorolni.
harmaa szürke, ősz.
harmi bosszúság, bosszankodás.
hartaa, -rras buzgó, szorgalmas, sovár, áhítatos.
harlea felső hát, váll.
harva ritka.
hassu hóbortos, bolondos.
haikko- ugatni.
haulí srét (svéd: hagel).
hauraa, -ras törékeny, porhanyó; fajtalan, feslett.
hauska mulatságos, kellemes.
hauta gödör, verem, sír.
hautaa-, inf. haudata temetni.
hauto- meleg által puhítani, melegíteni; tojásan ülni.
havaitse-, inf. -aita észrevenni.
he (g. *heidän*) tb. *hän*.
hedelmä gyümölcs.
helku- izzótűzzel égni; fényleni, ragyogni; égni (vágytól).
heikko gyenge.
heikkäise, -äinen ő közülök való, saját emberük.
heimo nemzetség, atyafiság.
heimolaise, -ainen rokonságbeli, atyafi, rokon.
heinä széna, fű: *heinä-kuu* július.
heittä- vetni, hajítani, dobni: *h. henkensä* lelkét kiadni.
heleä tisztán hangzó, csengő; tiszta, fényes.
helise- csengeni.
hellä érzékeny, gyöngé, lágy, szelíd, jószívű.
helma ruhaszegély, fölötött ruhaalj.

helme, -mi gyöngy: *helmi-kuu* februárius.
Heluntai pünköszt
hempä puha érzékeny, kényes.
helppo könnyű (facilis).
hengellise, -inen lelki, szellemi.
henke, -ki lélek, lélegzet.
hepo ló.
heree éber állapot, ébrenlét.
herkeä-, inf. -rjetä, -relä szünni, megszünni.
herkkä jóízű étel, nyalánság.
herkullise, -inen jóízű, finnyás; kéjlegő.
herra úr.
herrase: *herras-väki* úri nép
herättä- ébresztetni, föl-é.
herää- fölébredni.
heti mindjárt.
helke, -ki pillanat, perc; kis idő óra.
hevoise, hevose, n. -oinen, -onen ló.
hieno finom, vékony.
hiero- dörzsölni.
hieta homok, futóhomok.
hiha ruhaujj.
hihna szíj.
hiile, -li szén, parázs.
hiippa süveg, püspöki s.
hiippakunta püspökség.
hiire, -ri egér.
hiite, -iisi rossz szellem, ördög, manó (mene *hiiteen* eredj pokolba, a manóba).
hike, -ki izzadság.
hilja halk, lassú, csendes; adv. *hiljaa*.
hiljaise, -ainen halk, csendes; lassú, késő; szerény.
himeä homályos, fénytelen.
himo vágy.
himoise, -oinen vágygyal való, vágyó.
hinta ár (pretium).
hio- (v. hjo-, hivo-) köszörültni, fenni, súrolni.
hipeä bőr, test bőre; test.
hirmu rettenet, rémség, iszonyat.

hirmuise, -inen rettenetes, iszonyatos.
hirte, -rsi szálfá, gerenda, akasztófa.
hirtä- fölakasztani.
hirve, -vi jávor szarvas, szarvas.
hivittä- irtóztatni, iszonyítani, ijeszteni.
hülaa, -idas lassú, rest.
hiukaa, inf. *hiuvata* éhséggel gyötörni (§. 60); *hiukaise*- id.
hiukka kis darabka (morzsa, pely), kevéske.
hiukse (v. *hiukse*), -us haj (erinis): tb. *hiukset*.
hohta- fényleni, ragyogni, csillogni.
hoikka vékony, karcsú, sovány.
hoikkene, inf. *hoiketa* karcsúlni.
hoita- őrízni, gondozni.
hoito őrzés, gondozás.
hoksaa- észrevenni, észlelni.
holho oltalom, gondviselés, gyámság.
homee, -me' penész.
honka erdei fenyő.
hopea ezüst.
hoppu sietség, hamarság.
horjahtu- tántorodni, megbotlani, elcsúszni.
horju- tántorogni, ingadozni.
housu nadrág.
huhta irtvány, irtásföld.
huhti-kuu április.
huhto- sujtani, erővel ütni; sulykolni (ruhát), mosni.
huikahutta- kurjantani, rivallani.
huima szilaj, féktelen, vad.
huippu csúcs.
huivi kendő; nyakravaló.
hukka veszedelem, vész, elveszés.
hukku- beleveszni, elveszni.
hulla bolond.
hullutta- bolondítani, bolondozni.
humala komló, részeg állapot.
humina zúgás, bűgás.
huojenta- megkönnyebbíteni, enyhíteni.
huokaa, inf. *huo'ata* sohajtani, pihegni, megpihenni; *huokaile*- sohajtozni.

huokea könnyű (nem bajos); enyhe; olesó.
huole, -li gond; *huoleti* gond nélkül.
huolelloma gondatlan.
huoli- gondolni vmivel, rajta lenni, eszeágában lenni.
huomaa- észrevenni.
huomio figyelem, ügyelet, észrevevés.
huomene, -men reggel; holnap, holnap nap; *huomenna* holnap (cras), másnap reggel; *ylíhuomenna* holnapután.
huomeise, *huomise*, -inen reggeli, holnap (másnap).
huonee, -ne' ház, lakóépület, szoba.
huono hitvány, rossz, nyomorú.
huppuroi- kapkodva (tétovázva) mozogni.
hurja őrlít, vészett; szilaj, vad.
hurjapüise, -äinen őrlít, eszeveszett.
hurskaa, -kas igazlelkű, igazságos; jámbor, istenfélő.
huhto = *kuhto*.
huule, -li ajak.
huuta- kiáltani.
huuti (elkergető, elutasító indulatszó).
huuto kiáltás.
huvi mulatság, kedvtelés.
huvitta- mulattatni, mulatságossá tenni.
hyljeksi- megvetni, megutálva ott hagyni.
hyljää = *hylkää*.
hylkey elvetett ember v. tárgy; hajórom, törthajó (wrack).
hylkää- elvetni, elcsapni, megvetni.
hymy mosoly, mosolygás.
hymyile- mosolyogni.
hyppi- szökdösni.
hyppää, inf. *hyppää* szököni, ugrani.
hyrsky sziszegés, szuszogás.
hyrtyile- csendes surogást hallatni, dúdolgatni; *ilkeä* h. csendesen sirni.
hyttise v. *hyttyse*, -inen, -ynen szűnyog.
hyvyyte, -yys jóság; jóság, birtok.

hyvä jó: *hyvin* (adv.) nagyon, igen; *hyvinsä* (§. 75. jegyz.).
hyväksy- jónak tartani, jóváhagyni.
hyväile- jósággal illetni, szeretni, czírogatni.
hyväise: tb. *hyväiset* (tkp *jäi-h.*)
 búcsú: *jättää hyväiset* elbúcsúzik.
hyi dér, zuzmara, szaj (vékony jég)
hyytä- bezajzani, befagyni; fagyasztani.
hyödyllise, -inen hasznos.
hyödyttä- haszonnal illetni vkit, használni vkinek.
hyökkää- rátámadni, rárohanni.
hyty haszon.
hyöri- sürögni.
hiiy rossz, hitvány; gonosz.
hiiritse, inf. -itä zavarni, háborgatni.
hiiro zavar, háborgás; tévedés.
hämmenty- megzavarodni, megdöbbenni.
hämmentyttyä- zavarba hozni, megdöbentenit, meglepni.
hämähäkki pók.
hämärä homályos; szürkület, alkony, homály.
hämäräise, -äinen sötétlő, homályos, alkonyuló.
häne, n. *hän* ő; tb. *he* ők.
häntä fark.
häpeä szégyen.
häpeä, -häpeä, inf. *hävetä* szégyenleni.
häpy szégyenérzet, szégyenlet, szémmérem.
härkä, g. -rjän, -rän ökör.
hätyttää- sietésre szorítani, szorultságba hozni.
häti szorultság, veszedelem.
hävellä: *minua hävellä* pudet me.
hävillä- elpusztítani.
hävitykse, -ys pusztítás.
hävää, inf. *hävää* elpusztulni, tönkre menni.
hävö romlás, rozszantság, pusztulás, vesztetés.
hää, tb. *hää* lakodalom, menyegző:
hää-väki násznép.

häämöttä- gyengén fényleni, homályosan látszani.
höhöttä- hengeleni, száraz hangon nevetni.
hönky rühetés.
hönkä szellő, gyenge széljárás.
höyhene, -hen toll.
höyry gőz.

Ihaale- gyönyörködni, élvezni.
ihan egészen, épen, nagyon.
ihana gyönyörű, szép.
ihante, -une' gyönyörűség, eszme kép.
ihastu- örülni, még-ö., gyönyörűséget lelmi vmiben.
ihastukse, -us gyönyörködés, öröm.
ihmee, -me' csoda.
ihmeellise, -llinen csodás, csodálatos.
ihmise, -inen ember.
iho bőr, testbőr (haut).
iki: *iki-vanha* ösrégi.
ikkuna ablak.
ikä életkor (aetas): *ikinä* valaha;
ikäänkuin épen úgy mint, mintha;
ikä (ikänsä): *ikäkuin* épen úgy mint.

ikänsä (§. 75. jegyz.)
ikäise, -äinen korú.
ikävä unalmas, epedéstől kedvetlen, kellemetlen; analom, epedő v. restellő állapot (*minun on i.*)
iljettä = *ilkeyttä*.
ilkeä csúnya, gyűlöletes, gyalázatos.
ilkeyttä- utálatra indítani (§. 60).
illallise, -inen vacsora.
ilma levegő, ég; idő (wetter).
ilman (§. 46.) nélkül.
ilmau, *ilmautu*- megjelenni.
ilmi nyilván, világgra, közre (-bocsátani).
ilmoitta- nyilvánítani, jelenteni.
ilmoitukse, -us nyilvánítás, jelentés.
ilo öröm, vígság.
iloise, -oinen víg, örvendező.
iloitse, inf. *-oita* örvendezni, örülni.

ilta este.
ilvee, -ve', th. *ilveet* tréfa, bohóság,
csinytevés.
imarrukse, -us hizelgés.
ime- emni, szopni, szívni.
imettü- szoptatni.
imisä szoptató nöstény, emse.
impe, -pi szüz (virgo).
inho utálat, undor.
inhoa- undorodni.
inhotta- undorítani.
innokkaa, -okasindulatos, nagyheví.
innostutta- lelkesíteni.
insenöri inzsellér, mérnök.
into lelki erő, buzgóság, lelki hév.
irta: *irralu* szabadon, nem kötve.
irtaime, -ain kötetlen, ingó (jószág).
irti szabadon, eloldva.
irvistele- viczorogni, gúnyolni.
iske- ütni, vágni: *isku* ütés.
iso nagy.
istan- leülni.
istu- ülni; *istutta-* ültetni.
istuime, -uin szék.
isä atya: *esi-isä* előd, őse.
isäntä gazda, háziúr.
itara fősvény.
itikka szűnyog, rovar.
itke- sirni.
itku sirás.
itse maga (§. 17. c.).
itü kelet, napkelet; *itüise* keleti.
itü- csirázni: *itu* csira.

Jaakko Jakab.
jahka mihelyt; habár, hacsak.
jaka- (ja'an) osztani, elosztani.
jakan- osztani.
jako osztás, osztály.
jaksa- bírni (vermőgen).
jakso sorozat, folyam.
jalka, g. *jalan* láb.
jalkaise, -ainen lábú (neli-j.)
jalkinee, -ne' lábravaló, lábbeli.
jalo nemes, kitünő.
jano szomjúság.
janotta- szomjaztatni (§. 60.)

jatka- hozzákötöni, folytatni.
jatkaa, -lee' hozzátoldás, folytatás.
jauha- őrleni: *jauho* liszt.
jo már.
jo, n. *joka* a ki, a mely; comp.
jompa, n. -pi melyik a kettő közl (uter): *jompa-kumpa* alteruter, valamelyik.
johdatta- vezetni, vinni.
johdatukse, -us vezetés, bevezetés.
johta- vezetni: *johtaja* vezető.
johtu- kerülni, jutni.
joka minden (§. 34.)
jokapäiväise, -äinen mindennapi.
jo-kaan: ei *jokaan* semmi.
jokaise, -ainen mindenik, mindegyik.
joke, -ki folyó (fluvius).
jokin valaki, valami, vmely.
jo-ku valaki, valami, valamely.
jolloin a mikor; *j.-kulloin* némelykor, bébehóba.
jonne a hova; *j.-kunne* valahova.
jono vonal, sor.
jopa már; sőt.
jos ha; *josku* habár, vajha.
josko vajjon.
joskus hébehóba, néha.
joten [úgy] hogy; a mint, miképen.
jotenkin, *jotensakin* valamiképen, valamennyire; *joten-kuten* valamiképen.
joukko csapat, rakás.
joulu karácson: *j.-kuu* december.
jouse, -si íj, kézj.
joutava dologtalan; haszontalan, szükségtelen.
jouto ráérkezés, dologtalanság.
jouta- ráérkezni vmire.
joutse, -si = *jouse*.
joutsene, -sen hattyú.
joutu sietés, sietség.
joutu- sietni, jutni; kerülni, bele-k.
joutuisa gyors.
juhla ünnep, ünnepély.
juhla igás marha.
julista- nyilvánítani.
julkaise- hirdetni, közzétenni.

julkea nyilvános; merész.
julki nyilván, láthatólag.
julkise, -inen nyilvános.
julma rút, rettentő, kegyetlen.
jumala isten: *epä-j.* álisten, bálvány.
juna vonal, sor; vonat (vasuti).
juo- inni.
juoktu- = *johtu-*.
juokse, inf. *juosta* folyni, futni;
juoksentele- fr.
juoksu folyás, futás; folyamat, menetel.
juoma ital.
juomari iszákos, részeges.
juominki ivás, duska.
juone, -ni sor, hosszú rend; csiny, esel, ravasz fogás; *juonise* (adj.: *juone*-val való).
juoppo részeges ember: *juoppo-lalli* v. -ralli részegsap (saufkerl).
juopu- lerészegedni.
juopumukse, -mus részegedés, részegesség.
juotta- itatni (*juo-*).
juotta- forrasztani.
* *jurta* (or. *jurta*, votj. mord. *jurt*, *jurta*) lakás, ház
juttele- elbeszélni, beszélgetni.
juttu elbeszélés, mese, historia; peres-ügy.
juure, -ri gyökér, tö.
juuri épen, teljesen [úgy].
juurtu- gyökeredzeni, meg-gy.
juusto sajt.
juuttu- megnyuvadni.
jykeä vastag, nehéz, tömördek,
jytkä sötét, zordon (erdő, felhő).
jyrkkä meredek, makacs, durva, kemény.
jyry dörgés, láрма; *jyräkkä* id.
jyrä-, fr. *jyräele-* dörögni.
jyvä gabona-szem; (th.) gabona.
jäise, -inen jeges.
jäljätte- utánozni.
jälke, -ki nyom (vestigium); *jäljessä*,
jäljestä, *jälkeen* után (109 l.);
jäljelle v. *jälle* hátra; *jälkeen*

hátra, utána, később: *jälkeen-päin* utóbb, későbbben.
jälkimmäise, -äinen utóbbi, leg-u.
jälleen megint, újra.
jälle, -lei hancs, belháj (splint).
jänikse, -is nyúl.
jäntee, -nne' ideg.
järjellise, -inen eszes, értelmes, okos.
järjestykse, -ys rend, elrendezés, rendszer.
järjestä- rendezni, elrendezni.
järke, -ki ész, értelem, okosság.
järve, -vi tó.
jäsene, -sen íz, tag.
jättilläise, -äinen óriás.
jätti- hagyni, elhagyni.
jäykä merő, kemény, hajlíthatatlan.
jää- maradni.
jää jég.
jäähty- lehülmi, kihülmi.
jäähyväiset: l. *hyväise*.
jääty- megjegesedni, befagyni.

-kaan, -kään (nyomatékosító §. 72, 3).
kaappi szekrény.
kaare, -ri ív, ívalakú fa, hajóborda, bökony.
kaasu kőd, ködös gőzölgés.
kaata- dönteni; önteni, tölteni (po-hárba).
kaatu- eldőlni, ledőlni, elesni.
kadotta- elveszteni.
kahakka zenebona, csetepaté.
kahda ketté.
kahdeksa, -san, nyolcz.
kahlee, -le' láncc.
kahmalo összemarok.
kahte, -aksi kettő: *kahdesti* kétszer;
kahlia kétfelé, ketté.
kahvi kávé; *kahvila* kávéház.
kaikke, -kki minden: *kaikkialla* mindenütt, *kaikkialta* mindenün-nen, *kaikkialle* mindenüvé; *kaiketi* mindenképen, egyáltalában, telje-sen; valóban, bizonyára; mégis csak, legalább.
kaiku ekhó, viszhang.

kaiku- hangzani, visszahangzani.
kainalo hön, hön-al.
kaipaa-, inf. *kaivata* nélkülözni;
 megkívánni. szükségleni; pana-
 szolni.
kaisla káka, nád.
kaila, *kailaise*, -*ainen* szűk, keskeny.
kailse-örizni: *kailsija* pásztor.
kaiva-ásni, tűrni, vakarni.
kaivo kút.
kala hal.
kalasta-halászni; *kalastaja* halászó,
 halász.
kalastukse, -*us* halászat.
kaljame, -*jain* v. *kalju* sikos, sima;
 kopasz.
kallii, -*ilis* drága.
kallio szikla, köszikla, hegy.
kallu koponyá.
kalpea = *kalvea*.
kallaise, -*ainen*-féle. -szerű: *sen-k.*
affelo, olyan.
kalle (félrehajolt, félre hanyatlott):
kallella, *kallella* f. h. helyzet-
 ben. -be.
kalu szerszám, holmi: *luone-kalu*
 házi bútor.
kalvalkkaa, -*ukas* halovány, sápadt
 képi.
kalvea halovány, fakó.
kalvo hártya, hálóg.
kamari, *kammari* kamara.
kamiini kandalló.
kammo-, *kammoa-* irtózni vmitől
 iszonyodni.
kammolla- iszonytatni (§. 60.)
kampela, *kampura* ferde, görbe.
kana tyúk.
kanava csatorna, kanális.
kanerva hangafi.
kanervikko hangás (mező).
kankaa, -*ngas* vászon.
kankua, -*ngas* homokos mező.
kantea merő (mereven), feszes.
kankuri takács.
kannatta- hordozni; fűntartani.
 megbírni.

kannikka szél, vég, karaj.
kansa nép, nemzet.
kansalaise, -*ainen* néptárs.
kanssa -vel együtt.
kanta sark (lábsark); kiálló vég,
 szöglet.
kante, -*nsi* fedél, fedő; hajófedél.
kanto fatöke, törzsök.
kannuna ággy.
kapakka koresma.
kaipa szűk, keskeny.
kapina lázadás, zendülés.
kapinallise, -*inen* lázadással való.
 lázadozó.
kapinee, -*ne* holmi.
kapinoitse-láznadni, lázadást támasz-
 tani.
kappa mérő, véka.
kappalee, -*le* darab; tárgy.
kapteeni kapitány.
kapua-, inf. *kavuta* fölmászni.
karhu medve.
kari kőzirt.
karja nyáj (főleg szarvasmarha).
karjaise, -*ainen* nyájjal, marhával
 biró; legelőre járó: *ylksi-k.* első
 évben legelőre járó (másodfő).
karkaa, inf. *karata* ugrani, szaladni.
karkea durva, kemény; vastag.
karhu futás. szaladás.
karhuri szűkevény.
karsaa, -*rus* ferde, görbe; kancsal.
karsastele-görbén nézni.
karskutta- ropogtatni.
kartano nemes telek, udvar, úri ház.
karte, -*rsi* füstölőgő üszök, gyertya-
 hamú; füstszag, égésszag.
karlla- elkörülni.
karllu- növekedni, gyarapodni.
karva szőr; szín (color).
karvaa, -*vas* keserű, fanyar.
karvaise, -*ainen* szőrös.
kaske, -*ki* irtott erdő, irtásföld.
kasta- nedvesíteni; keresztelni; *kas-*
tatta-caus.
kaslee, -*te* harmat; keresztség.
kastu- nedvesedni, megázni.

kasva- nőni, növekedni, teremni;
 teremni vmit.
kasvatlu- nevelni, növesztetni.
kasvati növendék.
kasvatukse, -*us* nevelés.
kasvo oreza, pofa.
kasvu növés: *kasvuise* növesztés.
kateute, -*us* irigység.
kateuttoma bánattalan nyugodt.
katkaise-elszakítani, le-sz., elvágni,
 csonkítani.
katkea-elszakadni, szét-sz.
kalkera keserű.
katoa-elvezni.
katsahta- egyet nézni, oda n., te-
 kinteni.
katsanto tekintet.
katsasto-, *moni* *katso*-.
katsele-, fr. *katso*-.
katso-nézni.
katta-fedni, befedni.
kattre, -*ate* fedő, takaró.
kattila katlan.
katto fedél, ház-f., háztető.
katu úca (utca).
katu megbánni.
katuvaise, -*ainen* bánatos, bűnbánó.
kauas, *kaunan*, l. *kauka*.
kauiha merő kanál, m. edény.
kauiha rettenetes, iszonyú.
kauihistu-iszonyodni; *kauihistulla-*
 iszonytatni (§. 60).
kauka távol, messzevaló: *kauka-*
aikaan (hosszú időbe) régen;
kaukaa messziről, *kaunkana* messze,
 távol, *kauas* messzire (comp.
kauempana, *kauempaa*, *kaue-*
maksi v. -*mmas*, -*mma*); *kaui-*
 sok ideig, soká.
kaukaie, -*ainen* messzevaló, távoli.
kaula nyak.
kaulukse, -*us* gallér.
kauneute, -*eus* szépség.
kaunii, -*nis* szép (sup. *kauneimpa*).
kauppa vétel, vásárlat, alku, adás-
 vevés: *huuto-k.* árverés.
kauppiaa, -*ias* kereskedő.

kaupunki város.
kaupunkilaise, -*ainen* városbeli.
kaute, -*ausi* (ambitus temporis):
aika-k. korszak, *kuu k.* hónap,
päivä-k. egész nap, *vuoro-k.* egy
 24 óra, éjnap.
kaulla által, -*n* át (110. l.)
kavahta-hirtelen fölkelni, fölszökni.
kavala ravasz.
kavio lókörm. pata.
kehittä- fölfejteni; fejleszteni.
kehkeä-, *kehkeä*-, inf. -*litti* föloldódni,
 kifesleni; fejlődni.
kehno hitvány, haszontalan, rossz.
kehoitta- buzdítani, biztatni, un-
 szolni, készíteni.
kehoitukse, -*us* ösztönzés. indítás,
 unszolás.
kehrä orsó: *kehrä-* fonni.
kehtaa-magát rávehetni vmire.
kehu-dicsekedni vmivel, dicsérni
 vmit.
keihäü-, -*hüs* kopja.
keikku-hintázni, ringani; ugrálni.
keikutta-ballagni (§. 59.)
keilase, tb. -*set* kuglizás.
keino eljárás, út, mód.
keinuu-himbálódni. hánykolódni.
keisari császár, ezár.
keittä-főzni.
keksi-kitalálni, észrevenni.
keki szán-út.
kellari pincze.
kello harang, óra (nap órája: pl.
kello kuusi hat óra[kor]; óramű
 (uhr).
kelpaa-, inf. -*lvata* alkalmas lenni.
 kelleni; *kelpaa* (impers.) lehet.
kelpo jóra való, kellős. derék.
kella, *kellaise*, -*ainen* sárga.
kelvöllise, -*inen* jóra való.
kelvottomu, -*olo*in vmire nem való,
 alkalmatlan, rossz.
keno, n. *ken* ki, a ki; *ei kenkään*
 senki.
kengittä-megpatkolni (lovat).
kenkä cipő; patkó.

kepeä könnyü.
kera: kerassa, keralla, kera -vel együtt (111. l.)
kerjäläise, -äinen koldús.
kerjää- kéregetni, koldúlni.
kerkeä serény, hamar kész vmire.
kerkeä-, kerkee-, inf. kerjetä v. keretä sietni, elérni, odaérni, ráérni.
kerkiä-, inf. -rjitä-, ritä = kerkeä-
kernaä-, -nas készakarattü, kernaasti készséggel, szívesen.
kerran l. kerta.
kerskaa- kérkedni, dicsekedni.
kerta réteg, emelet; -szer: kerran egyszer.
kertaie, -ainen -szeres, -szerü; keskin-k. középszerü; kaksin-k. kétszeres; monen-k. sokszoros.
kerto-, kertoo-, inf. kerrota ismételni, elbeszélni; kertoale- fr.
kertomukse, -us elbeszélés.
kerüjä gyűlés, törvénygyűlés, törvényszék.
keräyty- gyűlni.
kerää- gyűjteni.
keske, -ki köz, közép: kesken, keskenä, keskellä, keskellä, keskelle (110. 112. l.)
keskimmäise, -äinen középső.
keskiwikko szerda.
keskustelu tárgyalás, értekezés.
keskuute, -uus közép; egymásközt való érintkezés (találkozás, társalkodás, viszony).
kestä- tartani (dauern), kitartani.
kesu, kesy szelíd, kezes (zahn).
kesyttömä szelíditetlen, vad.
kesä nyár: kesä-kuu junius.
kete, n. kesi hártya, felbőr, hám.
kettu róka.
keuhko tüdő.
keula orttöke (hajón); szántalpnak felnyúló előrésze, szánorr.
keveä, kevyä, -yt könnyü.
keväime, -äin tavasz.
kidulla- kinezni, gyötörni.
keväise, -äinen tavaszi.

kevää-, -vät tavasz.
kiehkura koszorú.
kiekura tekerőgő vonal, csigavonal, karika.
kielaa, -las v. kielevä nyeltes, fecségő.
kiele-, -li nyelv: sata-k. csalogány, fülemile.
kieltä- tiltani, eltüntetni, meg-t., megtagadni.
kiertä- (kierrän) forgatni, sodorni; kerülni, körüljárni.
kielo- bonyolítani, behálózni.
kihise- sziszegni; hemzsegni.
kihoitta- buzdítani, nekihajtani.
kiikko buzgóság, heves igyekvés.
kiikku- hintázni.
kiiltä- (-llän) fényleni.
kiima koslatás, bakzás.
kiinni erősen tartva (fest): ottaa k. megfogni (fest nehmen), hyylää k. befagyasztani.
kiinnittä- megerősíteni vmihez, megkötni, odakötni.
kiipeä-, inf. kiivetä mászni, föl-m.
kiiree, -re' sietség, adv. kiireesti siet-
séggel.
kiiree, -re' fejtető.
kiistä- veszekedni, vitatkozni.
kiitokse, -os köszönet, hála.
kiittä- köszönni, dicsérni.
kiitä- sietve menni, röpülni.
kiivaa, -vas heves, buzgó, haragos.
kiiju- élesen kiáltani, sivítani.
kiilpa verseny, vetélkedés.
kimppu köteg, nyaláb: käydä jonkun kimppuun valakivel kikötni, vkit megtámadni, olla jkun kimppussa vkivel küzdőfélben lenni.
-kin, -ki is (§. 73.).
kiipeä fájós, beteg.
kipinä szikra.
kirise- nyöszörögni, siseregni.
kirja czifraság; irat, könyv.
kirjallise, -inen könyvhöz tartozó, írásbeli, irodalmi.
kirjallisuute, -uus irodalom.

kirjasto könyvtár.
kirjava czifra, tarka.
kirjee, -je' levél (brief): todistus-k. bizonyítvány.
kirjoitta- írni.
kirjoitukse, -us írás.
kirkkau-, -rkas fényes, ragyogó, tiszta.
kirkasta- megdicsőíteni.
kirkko egyház, templom.
kirkollise, -inen egyházi.
kiroo- átkozni.
kirppu bolha.
kirvee, -ves fejsze.
kisko- kiszakítani, le sz., kihúzni.
kissa macska.
kita torok, száj (rachen).
kitu- nyikorogni, fájdalmasan sírni.
kiukku harag.
kiukkuise, -inen haragos.
kiuru pacsirta.
kiusa bosszantás, gyötrellem.
kiusaa- bosszantani, kísérteni.
kiusaukse, -us kísértet (versuchung).
kive, -vi kő.
kivistele- fájni.
kivuloise, -oimen beteges.
klasi üveg (l. lasi).
koetta- igyekezni, próbálni.
kohden (112. l.)
kohise- zúgni.
kohmelo mámor.
kohoa-, kohoo- földagadni, emelkedni, fölszállni.
kohotta- emelni.
kohta átellenben való hely, irány; körülmény, nézőpont, tekintet: kohdalla, kohdalle, kohdalla (110. l.); kohtaan (112. l.).
kohta mindjárt.
kohtaa-, inf. -hdata szemközt találni, találkozni; (vele) banni; (iránta) viselni magát; kohte- fr.
kohtalo sors.
kohte, -ti irány, irányba eső hely: tässä kohden e helyen.
kohte- l. kohtaa-
kohteliaa, -ias udvarias, módos.

kohteliaisuute, -uus udvariasság.
kohti, kohtia felé (112. l.)
kohtu méh (uterus).
kohtuullise, -inen méltó, méltányos, illő; mérsékelt, módjával való.
koi hajnal, virradat.
koi moly.
koipe, -pi láb, lábszár (állató).
koira kutya, eb.
koirakse, -as hím.
koitta- hajludni, virradni.
koivu nyírfa.
kolke- (ko'en) kísértani, meg-k., igyekezni; tapasztalni.
kokka csúcs, kiálló vég: k.-puu hajóorr.
kokko sas (kotka).
koko rakás; termet, nagyság; egész (§. 34.); kokonansa egészen; kokoon öszve, ko'ossa együtt.
kokoä-, kokoo-, inf. ko'ota gyűjteni, összerakni; kokoele- fr.
kokoise, -oimen nagyságú.
kokonaise, -ainen egész, teljes.
kokoontu- összegyűlni.
kokoukse, -us gyűjtemény, gyűlés.
kolahutta- döngetni, kollintani.
kolea rögös (út), zord (idő).
kolikko ezüstrubel (tallér).
kolikko zordon, kietlen, komor.
kolkutta- kopogtatni.
kolmante, -mas harmadik.
kolme három: k. kymmentä harmincz.
kolmia háromfelé.
kolo bevágás; odu, üreg.
koltoise, -onen csiny, csinytevés.
komea ékes, csinos, pompás, díszes.
komero fülke, czella.
kompastu- botlani, meg-b.
konee, -ne' gép, szerszám.
konna béka; gazember.
konsa, konsana mikor: ei konsanaan soha; konsanansakin akármikor is, egyáltalában.
ko'olekaa, -okas természetes.
kopea büszke, kevély.
kopeikka kopéka (orosz pénznem.)

korea ékes, csinos, pompás.
koreute, -us ékesség.
korista- ékesíteni.
koristukse, -us ékesítés, díszítés.
korjaa- összeszedni, föl-szedni, el-
 hordani, elrakni, betakarítani;
 rendbeszedni, megigazítani, meg-
 csinálni.
korjautta- kijavíttatni, igazíttatni.
korkea magas
korke magasság; kamat.
korkeise, -inen magasságú.
korpe, -pi vadon erdő.
korsku- büszkélkedni, büszkén járni.
kortteeri kvártély, szállás.
korva fül.
korventa- leperzselni, égetni, sütni.
kosi- leányt kérni.
kosija kérő, leánykérő.
koska mikor; minthogy.
koske, -ki vízesés, sebesfolyam.
koske illetni, érinteni.
koso dús, bőséges.
kosta- viszont adni, visszafizetni,
 megf., megtorolni, bosszút állani.
kosto megtorlás, bosszuállítás.
kostu- nyirkosodni; gyarapodni.
kota kunyhó.
koti ház, lakás: *kotiin*, *kotia* haza
kotka sas.
koto ház, honnvalóság: *koton* hazól,
 hazulról; *kotonu* honn (domi).
kotva némi idő.
koulu iskola.
koura marok.
kraatari szabó.
kouristu- összegömbölyülni.
kova kemény, erős: *kovin* erősen,
 nagyon.
kovuute, -uus keménység.
kreivi gróf.
kristi: *kristin-oppi* keresztyén hitis-
 meret, k. vallás.
kristillise, -inen keresztyén.
kristilse, inf. -stilä keresztelni, ke-
 resztyénné tenni.
Kristukse, -us Krisztus.

krouvi korcsma
kruunu korona.
ku, n. *kuka* (§. 17, e) ki. mely: *ku-
 kaan* valaki is, *ei kukaan* senki;
kukin minden, mindenki, kiki,
 akárki is: — *kussa* hol *kuka*
 honnan. *kukun* hova
kukhusta-, fr. *kukhustele*- lézegni,
 lézengeni.
kuihtu- elsovadni, hervadni.
kuin mint; minthogy, mivelhogy;
 a mint, midőn, hogy, ha (§. 74,
 5); *kuinka* hogyan: *k. paljo* mily
 sok, mennyi.
kuiskaa-suttogni; *kuiskahta*-(móm).
kuiskulta- suttogni
kuiten: *kuitenkin* mégis. [ei] *kuiten-
 kaan* mégsem.
kuitu rost.
kuiva száraz.
kuiva- száradni, megszáradni.
kuivaa- szárítani.
kuka-ties talán (ki tudja)
kukista- ledönteni, leverni
kukka virág.
kukkaro zacsó, erszény.
kukko kakas.
kukkura v. *kukukula* csücs, kúp.
kukoista- virágozni, virítani; *kukos-
 tele*- fr.
kujeskele- járkálni, sétálni.
kujetta- szállítani, viinni.
kuike- járni, haladni.
kuiku járás, menet
kulloin mikor, a mikor.
kulma kiálló szöglet: *silmä-k.* ha-
 lánték.
kulo avarfű.
kulta arany; (appositióul) kedves,
 drága.
kultaa-, inf. -lata aranyozni
kultaise, -ainen aranyos; drága, sze-
 retett, kedves.
kulu kopás, fogyás, költség; elhasz-
 nált, kopott holmi.
kulu- elkopni, elhasználnodni, el-
 fogyni; elmúlni (idő).

kulutta- elhasználni, elfogyasztani,
 elkölteni; elmúlni (időt).
kumarta- hajolni, magát meghaj-
 tani.
kumma csoda
kummallise, -inen csodálatos.
kumminkin akárhogy is, mégis.
kumo: *kumoon*, *kumossa* §. 19, b, 2.
kumoo- ledönteni.
kumolta- fényleni (gyengén).
kumpa, -pi melyik a kettő közül
 (uter): *k-kaan* valamelyik, egyik
 vagy másik.
kumppali társ.
kun l. *kuin*.
kuninkaa-, -ngas király.
kuninkaallise, -inen királyi.
kunne, *kunnes* meddig, míg, hova.
kunnia tisztelet, tisztesség, becsület.
kunnioitta- tisztelni.
kunnioitukse, -tus tisztelet.
kunnollise, -inen derék, jóra való.
kunta (csak összetételben) egész
 (-ság, -ség): *heimok.* nemzetség,
 törzs, család; *kymmen-k.* tízes
 csapat (decas); *perhe-k.* család,
 háznép; *piiri-kunta* kerület; *yh-
 dys-k.* egyesület, egylet.
kunto testi-lelki erő, derékség.
kuohu habzás, hullámverődés.
kuotka kapa, *kuokki*- kapálni.
kuokki- kapálni.
kuola tajték (geifer).
kuole-, inf. -lla halni, meghalni:
kuolija halott.
kuolema halál.
kuoletta- ölni, megölni (halatni).
kuolo halál, kimúlás.
kuono orr (állatoké: schnauze).
kuoppa verem.
kuore-, -ri kéreg, héj.
kuorma kocsi-v szán-teher; terhes-
 kocsi.
kupee-, -uve' lágyék, oldal.
kupo kéve, köteg.
kuri mód, eljárás, fegyelem.
kuritta- fenyíteni, megfenyíteni.

kuritukse, -us fenyítés, megf.
kurja nyomorú, rossz.
kurke-, -ki daru.
kurkku torok.
kurttu ráncz.
kurttu-ránczosodni, összezugsugorodni
kuse-, -si húgy; *kuse*- húgyozni
kustannukse, -us költség
kustanta- költségelni, költségét vi-
 selni: *kustantaja* költségviselő,
 [könyv]-kiadó.
kuten hogyan, mint
kuisttu- összeszorúlni, megszüllni
kuukulta- csiklándozni.
kuto- szőni; kötni (hálót, harisnyát).
kutsu- hívni.
kuu ívás (hal ívás).
kuu hold, hó (luna, mensis): *heinä-
 kuujulius*; *elo-kuu* augusztus; *kuu-
 kausi* hónap, hósza.
kundente-, -des hatodik.
kuula (kupla) hólyag
kuula golyó.
kuule-, inf. *kuulla* hallani.
kuulhaise-, -ainen szófogadó. enge-
 delmes.
kuulo hallás.
kuullele- l. *kuuntele*-.
kuulu (a mi hallik) hír.
kuulu- hallatszani, hallani (ik), hír-
 leni (hírlík); tartozni vmihéz.
kuuluisa híres.
kuuma meleg, hő.
kuuntele-, inf. *kuunnella* hallgatni,
 rá-h, meg-h.: *kuuntelija* n ag.
kuuru dér.
kuuro süket
kuuse-, -si fenyő fa: *lehti-k.* vörös
 fenyő; *hopea-k.* lúcz-f
kuusikko fenyves (erdő)
kuutamo v. *kuutama* holdvilág.
kuute, n. *kuusi* hat.
kuva kép (bild).
kuva- ábrázolni, leképezni
kuvaale- képzelni.
kuverta- kivájni.
kuvitukse-, -us képzelet: *mieli-k.* id.

kyhky galamb.
kyhäü- csak amúgy összehányani, összecsinálni, -tákolni.
kykene-, inf. *ky'etä* erőben lenni, bírni (vermőgen), képességgel b.
kyky tehetség. képesség vmire.
kykke-, *-ki* oldal.
kyllin l. *kyllä*.
kyllyyte-, *-yys* elégség, jóllakottság.
kyllä elég; (adv.) eléggő, ugyan-
 csak, bizony, ugyan; *kylläksi*
 eléggő.
kyllästy- beleúnni, ráúnni.
kylmä hideg.
kylpe- fürödni; *kylpy* fürdő.
kylvä- magot vetni (serere).
kylä falu.
kymmene-, *-enen* tíz.
kynä tollszár, író toll.
kynte-, *-nsi* köröm.
kynttilä gyertya.
kyntä- szántani, *kyntö* szántás.
kyipse-, *-si* érett, megfőtt.
kyipsey- megérni, megfőni.
kysy- kérdezni, kérni, követelni:
kysele- fr., kérdezni.
kysymykse-, *-mys* kérdés.
kyte- égni (láng nélkül).
kytce- nyügzőni.
kyy kígyó.
kyykky-, *kykky*- guggolni, guggon-
 ülni.
kyynele-, *-nel* köny.
kyynärä sing, rőf.
kyyny görbült helyzet (állapot).
käkeä-, inf. *kä'etä* igyekezni.
käke-, *-äki* kakkuk.
kämmene-, *-men* tenyér: *karhun-k*.
 medvetalp.
käpy toboz, fenyű-t.
kärke-, *-ki* hegy (spitze).
kärkäü-, *-rkäs* hamar kész, serény,
 igen hajlandó.
kärme-, *käärme*-, *-me'* kígyó.
kärppä hölgyeményét.
kärpse-, *-piinen* légy.
kärsi- túrni, szenvedni.

kärventä-perzselni, megégetni, sütni.
käsittä- megfogni, fölfogni, elérni.
käske- parancsolni, fölhívni, idézni.
käskey parancsolat.
käte, n. *käsi* kéz: *on käsissä* jelen
 van, megérkezett; *käsini* felé (§.
 19, d.): *kodista k.* hazulról.
kätise-, *-inen* kezű.
kätke- elrejtteni.
kätkeye-, *-yt* bölcső.
kävele- járkálni, sétálni.
käy- kelni, járni, menni.
käynti, *käynti* járás: *metsän-k.* va-
 dászat.
käyrä görbe.
käytä- járatni; ráfordítani, hasz-
 nálni vmire.
käytökse-, *-ös* magaviselet, használat.
käänmöke-, *-ös* fordítás.
käänty- fordulni.
kääntä- fordítani, megfordítani.
kääri- begöngyölni.
köyhty- elszegényedni.
köyhyyte-, *-yys* szegénység.
köyhä szegény.
köyte-, *-öysi* kötél.
köytä- kötéssel kötni.

Laahaa- czipelni, huzólni.
laaja széles, kiterjedt.
laakea lapos, sík.
laakso völgy.
laati- alkotni, csinálni, szerzeni.
laatu rend, mód, minőség, nem, faj:
laatuise-, *-inen* nemű, fajta.
lahja ajándék.
lahjoitta- ajándékozni.
lahko osztály, párt, szakadék, nem-
 zetség.
laho rothadt; *lahoa*- rothadni.
lahte-, *-ti* tengeröböl.
lai (laji) faj, mód: *aika lailla* de-
 rék módon, derekasan.
laiha sovány.
la'illise-, *-inen* törvényes.
laimea csendes, enyhe, langyos.
laimi: *laimiin* lyödü elhanyagolni.

laina (adott v. vett) kölcsön: *lainaa*-
 kölcsönözni, kölcsön adni v. venni.
lainee-, *-ne'* hullám.
-laise-, *-lainen* (csak összetételek-
 ben): *ison-l.* nagyféle, meglehetősen
 nagy; *vanhan-l.* öreges; *monen-l.*
 sokféle, *yhden-l.* egyféle, ugyan-
 olyan.
laisin: *ei laisin-kaan* sehogysem.
laiska rest, lusta, henye.
laita rend, életmód, állapot
laitta- rendezni, intézni; csinálni,
 készíteni, eszközölni.
laitumä-, *-aidun* legelő.
laituri kikötő hidas, tutaj.
laiva hajó.
lake-, *-ki* bultozat, boltos fedél;
pään-l. fejtető.
lakea nyílt, egyenes, sík, kiterjedt.
laki törvény.
lakkaa- megszűnni, elállani vmitől.
lakki kalap.
lama megdőlt, lesepült, pangó (állá-
 pot); *lamassa*.
lampaa-, *-mmas* juh, birka.
lampi kis tó.
lamppu lámpa.
langetta- ejteni (caus. *lankea*-).
lanka fonál; *tb. langat* fonál (garn).
lankea-, *lankee*-, inf. *langeta* esni,
 dőlni.
lankeemukse-, *-mus* esés, ledőlés.
lanko sógor.
lantee-, *-nne'* csipő, tompor.
lapa lapoczká: *lapa-luu*.
lapio lapát, ásólapát.
lappaa lapos, tertyedt; oldal.
Lappi Lappföld: *lappalaize*-, *-ainen*
 lapp, lapp ember.
lapse-, *-si* gyermek.
lapseitta- gyermekességre indítani
 (§. 60).
lapsuute-, *-uus* gyermekesség, gyermek-
 kor.
lasi üveg, pohár: *lasillise*-, *-inen* po-
 hárnny.
laske- eresztetni, le-e.; ereszkedni

(*päivä laskee*); *laskeu*- ereszkedni,
 lepadni.
lastu forgács.
lattia palló, szoba földe, padozat.
latva csúcs, fatető: *jo'en latva* fo-
 lyónak felső része, kútfontájéka.
luuha lágy, enyhe, szelid.
lauhtu- lanyhulni, enyhülni.
laukea-, *laukene*-, inf. *lauveta* meg-
 ereszkedni, engedni; csappanni,
 soványodni, hervadni; ellövedni.
 elszulni (puska).
laula- énekelni; *laulele*- fr.
laulu dal.
lauma nyáj, falka.
lausee-, *-se'* mondás, mondat.
lausu- szólan, kimondani.
lauta deszka: *lauta-mies* esküdt
 (bíróférs).
lauvanlai szombat.
lavea széles, kiterjedt, tág, hossza-
 dalmas.
lavitsa lóca.
lehmä tehén.
lehte-, *-ti* levél (falevél).
leikkaa- metszeni, vágni, szabni;
leikkele- fr., metélni.
leikitse-, inf. *-itä* játszani; *leikit-*
tele- fr.
leikki játék, tréfa.
leikki- játszani.
leimahla- villanni; *leimahtele*- fr.
leimu láng.
leipo- kenyeret sütni.
leipä kenyér.
leiviskä lispund (20 font): *leiviskäise*
 20 fontos.
lelu játékszer.
lempe-, *-pi* szeretet, szerelem
lempeä kegyes, szende.
lempi- szeretni: *lemmittä* szeretett,
 kedves.
lennättä- röptetni.
lenseä langyos.
lentä- röptülni.
lepo nyugalom, pihenés.
leppeä = *lempeä*.

leppy- megengesztelődni kibékülni.
leppü égerfu.
lepyttä- megengesztelni, kibékíteni.
lepä i-, inf. leväüä nyugodni, pihenni.
lese- megszállni, szitára őrleni
leske, -ki özvegy
letittä- fonni (hajut)
letti fonadék (flechte).
leuka áll: l.-luu állcsont, állkapcaza.
leuto lágy, enyhe (idő).
levene- szélesedni, terjedni.
levezte, -ys szélesség.
lereä széles.
leviä-, inf. levitä elterjedni.
levittä- elterjesztetni, kiteríteni.
levottoma nyugtalan (lepo).
levähtä- egyet nyugodni, pihenni.
liehakoitse- hizelegni.
lieku- lebegni, lobogni.
liekki láng.
lieme, -mi lé, leves.
liene- concess. lie- (§. 31).
lientäi lágy, enyhe.
liepee, -ieve' alsóruhaszél; szél, oldal.
liete, -iesi tűzhely.
lieveä petyhüdt, gyöngén kötött (v. sodort).
liha hús. lihava húsos, kövér.
lihoilla- hízalni.
liika fölös, szerfölött való; különös (ei mitään liikaa); liian v. liioin szerfölött, nagyon.
liikahta- mozdulni, meg m
liikahutta- mozdítani.
liikee, -iike' mozgás, mozgalom
liikku- mozogni.
liikunto mozgás, mozgalom.
liina len; vászon, vászondarab (kendő, törülköző, kötény).
liitto szövetség, frigy.
liittä- összekötni, összeeresztetni
liittäty- szövetkezni.
liivi mellény.
lika sár, mocsok, szenny.
likaise, -ainen sáros, szennyes.
like, -ki közelvaló (v. ö. lähe): likellä, likelle, likellä (110. 112. l.)

likaise, likise, -inen közelvaló (-fekvő), közeli.
likempä, -pi comp. liki.
likistä- nyomni, összenyomni.
likoa-, inf. liota, lijota ázni, ázva puhálni
liotta- caus. likoa-
linko parittya.
linna vár.
lintu madár.
lipeä lág
lipeä csúszós sikamlós.
lippaa, -ipas láda.
lippu lobogó.
lisä fölös, hozzáadás
lisää fölibe adni. hozzáadni, hozzátoldani.
litteä lapos, tertyedt.
liikahta- elcsúszni, kimarjálni.
liikkaa, -iukas csúszós, sikamlós; hajlékony, ügyes.
liiska hosszukás lap, szelet (papiros).
lohdutta- vigasztalni: lohdutukse -ás.
lohe, -hi lazacsz
lohkea-, inf. -hjeta darabokra szakadni.
lohko darab, töredék, szakasz.
loihiti- igérni, varázsolni.
loihitu igézés, ráolvasás.
loikku- lógni, lóbálódni.
loista- ragyogni.
loisto ragyogás, fény.
loitto messzevaló, távol.
loka sár: loka-kuu október hava.
loma hézag, üres köz.
lonkka esipő: l.-luu.
lonkkaa- bicegve járnai, sántítani
lopen végképen.
lopetta- végezni, el v., bevégezni; elkölteni (ételt).
loppu vég.
loppu- végződni, véget érni.
loruttele- dudolni.
loukkaa- megütni, sérteni.
loukkaukse, -us megütés, sértés.
loukko hasadék, lyuk, nyílás.
loukku kelepeze, fogó, tör.

louna v. lounaa, -nas délnyugat, dél; déli idő, ebéd.
love, -vi berovás, barázda.
luetta- olvastatni (l. luke-).
luettele- elésszámlálni, elésorolni.
luikahta- csúszni, el-cs., be-cs.
luikertele- elsikamlani vmin, végig suhanni.
luikahta- = luikahta-
luisti- koresolyázni.
luisti v. luistime, -tin koresolya.
luja erősen álló, biztos.
luke- (lu'en) olvasni; számítani, szám-
lálni.
lukko, lukku lakat, zár.
luku olvasás, szám: sata-luku század (évszáz).
lume, -mi hó (nix).
lumoa- megigézni, megbűvölni.
lumoukse, -us bűvölés, igézés, varázs.
lunasta- kiváltani, megváltani.
luo: luoksi (v. luo) -hoz, luona -nál; luota -tól (109. l.)
luo-, inf. luodi teremteni; vetni (pillantást).
luokka osztály.
luola barlang.
luoma teremtmény.
luomukse, -us teremtetett állat, teremtmény.
luonnollise, -inen természetes, természet szerű
luonto természet; luontoise, -oinen természetű.
luontee, -nne' természet, jellem (character).
luopu- elállani vmitől, elválni, elpártolni.
luostari kolostor, klastrom.
luotee, -uode' északnyugat.
luoto kőszirt, kis sziget.
luolta- bízni, meg-b. vmiben.
luottamukse, -us bizodalom.
luovutta- elválasztani, távolítani, elbocsátani.
lupa engedelm, szabadság.
lupaa-, inf. luvata igérni.

lupaukse, -us ígéret: lupauksise, -inen ígértű.
lurjukse, -us pimasz, gazember.
lusikka kanál.
lutee, -ude' poloska.
luu csont.
luule- vélni.
luulo véletl., gyanítás; vélemény.
hit: epü-l. gyanú, gyanakodás.
luuta seprű.
luutnantti hadnagy.
lyhye, -yt rövid.
lykkä- lökni, tasztítani.
lymy rejték
lypsä fejni.
lyö-, inf. lyöüä ütni, verni.
lähe, -hi közel, közelvaló: lähellä, lähellä, lähelle (110. 112. l.); lähes közelbe, közelítőleg.
läheise, -einen közelvaló, közeli.
lähene, -inf -hetä közeledni.
lähesty- közeledni.
lähetä- küldeni.
lähte- elindulni, elmenni: lästä lähtein ettől fogva. ezentúl.
lähtee, -hde' forrás, kútforrás.
läikky- csapkodni, hullámozni; fényleni, csillogni
lääjä rakás.
läksy lecke.
lämmittä- melegíteni, fűteni.
lämpimä, n. lämmin meleg, melegség.
länte. -nsi nyugat, napnyugat.
läpe, -pi lyuk: läpi v. läpise -n át, keresztül, által (110. l.)
läsnä közel, jelen: l. oleva jelen levő
lääkitykse, -ys orvoslás, orvos-szer.
lääkkee, -äike' orvosság.
lääkärin orvos
lääni helytartóság, kormányzóság
lökähtä- bűzlenni (-lik).
lökylä meleg gőz, pára; gőzfürdő.
lökty- találkozni; találhatónak lenni, találatni.
löktyä- lelteni, találni.
Maa föld; ország; világ, falu (el-

lentét: város): *isün-maa* haza,
ulko-maa külföld.
maaherra kormányzó.
maailma világ (welt).
maakunta vidék, tartomány.
maalis-kuu márczius.
maallise, -inen: *isün-m.* hazai, honi,
 hazafi.
maanantai hétfő.
maha has, gyomor
mahdollise, -inen lehetséges.
mahdottoma lehetetlen.
mahta- -hatni, -hetni.
mahtava hatalmas; hathatós.
mahtu- férni, beleférni.
mainee, -ne' hír, híresség.
mainio hír, hírhedt dolog; híres.
mainitse, -inf. -ila említeni, meg-
 említeni.
maisteri magister.
maista- izlelni, meg-izlelni.
maistu- izleni (-lik).
maito tej.
maja kunyhó; szállás.
majava hód (biber).
makaa, -inf. *ma'ata* feküdni, he-
 verni; aludni.
makea édes, jóízű.
makeise, tb. -set édességek.
maksa- fizetni; belekerülni (pénzbe),
 érni (wert sein).
maksu fizetés.
makuu fekvés.
malta- bírni, visszatartani; bírni,
 magát rávehetni; *maltappas* várj
 csak, hadd.
mamma (gyermek-szó) mama; *mam-*
mase dim.
manala alvilág, halottak országa.
mantere, -nen v. *manteree, -re'* száraz-
 föld, kontinens.
mar (ebből: *maar, maarian*) bizo-
 nyító szó (>biz isten<).
marja bogor.
markka márka (pénz = 1 franc).
markkina vásár.
marras-kuu november.

masto árboch.
mata- mászni.
matala alacsony.
matka út, utazás.
matkusta- utazni.
matkustavaise, -ainen utazó.
mato féreg.
Matti Mátyás.
me (g. *meidün*), tb. *minä*.
mehiläise, -äinen méh (biene)
meikäläise, -äinen mi közülünk való,
 hozzánk tartozó.
melkeä vmennyire való, meglehető.
 jókora; *melkein* jóformán, majd-
 nem.
melkoise, -oinen tetemes, meglehető.
mela hormánylapát; *meloitse, -inf.*
-oita kormánylapáttal evezni.
melu láрма.
mene, -inf. *mennä* menni.
menesty- jól haladni, előre menni;
 sikerülni.
menettä- elveszíteni.
meno menet; eljárás, szertartás.
mere, -ri tenger.
merkilläise, -inen megjegyezni való,
 nevezetes.
merkki jel, jegy: *esi-m.* példa.
merkilläise, -inf. -itä jegyezni, jelenteni.
meria varsa (reuse).
messu mise.
mestari mester.
mete, n. *mesi* méz.
metso erdősz fajt, süket f., fajdtyúk.
metsä erdő.
metsäise, -äinen erdős.
metsästyksse, -ys vadászat.
metsästä- vadászni.
mi, n. *mikä* (§. 17, e) mi, a mi;
mikä... mikä az egyik... a másik,
 ki... ki; *mi-ku, n.* *mikä-ku* egyik
 vagy másik, itt is egy ott is egy;
mikään csak valami, valaki is:
ei mikään semmi, senki; — *missä*
 hol, *mistä* honnan.
miehe, n. *mies* férfi, ember: *maan-m.*
 földi, honfi; *sota-m.* katona; *esi-m.*

előjáró, főnök, elnök, kormányzó;
kauppa-m. kereskedő; *liha-m.* mé-
 száros, *velka-m.* hitelező.
miehuite, -uus férfiaság.
mieikka kard.
mielä, -li ész, elme; kedv; gondo-
 lat, szándék: *mieli tekee* §. 58.
mieli- akarni.
miellyttä- kedvet (tetszést) okozni,
 vonzani: *minua miellyttä* tetszik
 nekem.
mielty- kedvet kapni, beleszeretni.
mieluisse, -inen szerető, vmire kedv-
 vel való.
miettee, -iete' gondolat, elmélkedés.
milloin mikor, midőn; *milloin-kulloin*
 néha, hébehóba.
mill'ei majdnem, csaknem.
minmoise, -oinen milyen, a milyen.
miniä meny.
minne hova.
minu, n. *minä* én (§. 17, a).
miten mint, miképen.
mitta mérték.
mittaa- mérni.
mittari mérő (messer): *maa-m.*
moitti- gáncsolni.
mokoma olyan (olyan nagy, derék);
 (szidólag) ilyen meg olyan, sem-
 mirekellő.
molempa, -mpi mindkét, mind a
 kettő, monnó.
mone, -ni néhány, nem egy, sok;
nin m. annyi; *monesi* sokszor.
monenmoise, -oinen sokféle.
morsiamme, -on menyasszony, mátká;
morsiukse, -us id.
muassa l. *mulka*.
muja agnő, anyóka.
muika savanyús, fanyar.
muina hajdan, régen.
muinaise, -ainen hajdani, régi.
muinoin = *muina*.
muista- emlékezni, meg-emlékezni;
muistele- fr.
muistelema emlékezés.
muisti emlékezet (*mies-m.*).

muisto emlékezet, emlék.
muistutta- észbe juttatni, emlékez-
 tetni, figyelmeztetni, megjegyezni.
mulka ugyanis.
muka: (ill. l.) *muassa* -vel együtt;
mukaan -vel, szerint.
muksa, fr. *muksile-* utánozni.
muksise, -ainen vmi szerint való,
 alkalmas: *loden-m.* valószínű.
multa föld (porhányó f.), por.
mulista: *m.* *silmänsä* ámulva nézni,
 szemet meresztetni.
mulli tinó, tulok.
muna tojás; *munakse, -as* vese.
muoto alak; arc, kép; mód.
muotoise, -oinen alakú, képű, vmi-
 hez hasonló.
murehti- búsulni.
murha gyilkolás, megölés.
murhaa- gyilkolni.
murhee, -he' bú, gond.
murkina reggeli; ebéd.
murta- (murran) törni.
murtee, -rre' törés; *kielen m.* nyelv-
 járás, tájszólás, dialectus.
muserta- apróra törni, zúzni.
musta fekete.
mustalaise, -ainen cigány.
muta iszap: *mulaise* iszapos.
mulka hajlat, györbület; körülmény,
 cselfogás.
mutta de.
muu más, egyéb: *muutama* v. *muu-*
ame, n. *muuan* egyvalamely, egy-
 némely; *muualla* másutt, *muualla*
 másunnan, *muualle* máshová.
muukalaise, -ainen idegen, máshová
 való.
muulloin máskor.
muuraa- falazni, kövel rakni.
muuri köfal.
muuten másképen.
muutokse, -os változás, változtatás.
muulta- változtatni; más helyre át-
 tenni; költözni.
muutto költözés (*m.-lintu*).
muultu- változni, megváltozni.

muuttumattoma változatlan.
mylkkä néma.
mylly malom.
myrkkä mérge.
myrsky vihar.
myrskyise, -inen viharos.
myö, *myy*, inf. *myydä* eladni.
myöhä késő.
myöntä eladás. árulás.
myöntä- engedni, beleegyezni.
myöntä- megengedni (nem tagadni).
myös, *myöskin* szintén . . is.
myösti -vel, szerint (111. l.); *myöten* szerint, folytában, mentiben, vmit követve.
mäke, -ki halom.
mäntä fenyő (erdei f.)
märehti-kérődni.
märkä nedves; ev. genyedség.
mättä, -ätös gyepes dombocskas, hóporos
mättä rothadt, korhadt.
mätäne-rothadni.
mägrä borz.
määrä mérték, mennyiség; szabott határ.
määrä- határozni, kifizetni, rendelni.
mökki kunyhó.
Naali éjszaki róka.
naama kép (vultus, facies).
naapuri szomszéd.
naara v. *naarakse*. -ras nőtény.
naarma sebhely, forradás.
nahka, g. *nahan*, *nahkan* bőr.
nai, inf. *naida* nőt venni, nősülni:
nőül venni: *naimattoma* nőtlen, férjezetlen.
naise, -ainen nő, asszony.
naitta-kiházasítani.
nälja tréfa.
nakkaa-vetni, dobni; *nakkale*-dobálni.
napa köldök; középpont, sarkpont.
nappi gomb.
narraa-bolondítani, rászedni.
narri bolond.
nalo sógorné (férjnek nőtestvére).

naika szalag.
naula szeg; font.
naura-nevetni, ki-n.; *naurele*-fr.
nauraha-nevetve fakadni.
nauratta-caus. *naura*.
naurii, -ris répa.
nauru-nevetés.
nautilta élvezés, használat.
nautilse, inf. -ita élvezni, élni valamivel.
navetto istálló.
neite, -ti = *neito*.
neitee, -eide' nedv, nedvesség.
neiteä nedves, nyirkos.
neito, *neitose*, -onen leány, hajadon, kisasszony; *neitsy* v. *neitsye*, -yt id.
neli-jalkaise, -ainen négy lábú.
neljä négy; *neljänte*, -jäs negyedik
neljästä-vágatni (lő).
nenä orr; kiálló vég.
nero elmecserő, értelmesség.
nestee, -te' nedv.
neula tű.
neulo-varrni.
neuro tanács; eszköz, szerszám, készlet.
neuvo-tanácsolni.
niele-nyelni, elnyelni.
nieme, -mi földnyelv, félsziget.
nietaä = *neiteä*.
nii, tb. tö, l. si (§. 17 d).
niin úgy; oly, annyira: *niin paljo* oly sok, annyi.
niine, -iini hárs.
niite, -iisi nyüst
niittu, *niitty* kaszáló, rét.
niittä-kaszálni.
nälja nyálka, sikosság.
nime, -mi név; *nimise*, -inen nevű:
nimis-mies szolgabíró.
nimittä-nevezni: -itäin nevezetesen, névszerint.
nimitykse, -ys elnevezés.
niska nyak, nyakszirt.
niskaise, -ainen nyakas, nyakú
uppi-n. makacs.
nisu búza.

nisä csecs, emlő.
nito-kötni, bekötni.
niukahda-kifczamodni, kimarjálni.
niukka szűk, szegény; fukar.
nivele, -el íz, csukló.
noita bűbajos, igéző, java ember.
noi, tb. tö, l. tuo (§. 17, d).
noin úgy, amúgy; körülbelül.
noja rátámaszkodó helyzet (*nojalla*, *nojassa*); támasz.
nolke, -ki korom: *nolke-päät* üszög (vetésben).
nokka orr (madár-orr), hegyes vég.
nopea gyors.
nopsa gyors, serény.
norea hajlós, hajlékony, fűrge.
noro vizes völgy; ér (víz), patak.
nosta-emelni, fölemelni.
nosto fölemelés, keltés.
notkea hajlékony.
noudatta-követni.
nouse-fölkelni, emelkedni, fölhágni, támadni; *nousu* n. act.: *päivän-n.* napkelet.
nouta-vmiért menni, elhozni.
nuhtee, -hde' szemrehányás, feddés.
nuija verő, buzogány.
nuo (g. *noiden*) tb. tuo.
nuole, -li nyíl.
nuole, inf. *nuolla* nyalni; *nuoleskele-*nyalogatni.
nuopea levert, kedvetlen.
nuora kötél, zsinór.
nuore, -ri ifjú, fiatal.
nuortea = *norea*.
nuorukaise, -ainen fiatal ember, ifjú.
nuoruute, -uus ifjuság, fiatalság.
nuoska, *nuoskea* nyirkos, nedves.
nuotti nóta, dallam.
nuotta kerítő háló, gyalom.
nurja földre fordult, megfordított, fonák, visszas; adv. *nurin*.
nurkka szöglet.
nuttu kabát.
nuuskaa-burnótot színi, tobákolni.
nuuski-megszaglálni.
nyhtä-tépni, kitépni.

nyky mostanság: *n.-aika*.
nykyise, -inen mostani.
nykäise-rántani, megrántani.
nylke (*nylän*) nyúzni.
nyrkki ököl.
nyt most.
*nyykäyttä-*meghajtani (fejét), bölintani.
näi, tb. tö, l. tä (§. 17, d).
näin így.
näke (*näen*), inf. *nähdä* látni.
näky (*näyn*) látszani, meglátszani.
näkö látás, tekintet, kinézés, szín;
näköise képi, színi, kinézési.
nälkä éhség: *nälkäise* éhes.
näppi ujjhegy.
näppärä fűrge.
näyttele-fr. *näyttä-*; eladni, játszani (színpadon): -*lijä* színész.
näyttä-mutatni; valaminek mutatkozni, látszani (§. 54, f; §. 55, b).
näälä sógor (feleségnek fitestvére).
näänty-erőtlenül összerogyini, elepedni.
näätä nyest.
nöyrä engedelmes, alázatos.
nöyryyte, -yys engedékenységgel, alázatosság.
Odotta-várni, várakozni: *odottele*-fr. *ohdakkee*, -ake' bogács.
ohs, -hi mellék, oldal: *ohessa*, *ohella*; *ohelta*, *ohesta*; *ohéen*, *ohelle*; *ohitse* (109 l.).
ohimo, tb. -*mot* test oldala; halánték.
ohja kantár, fékszar.
ohra árpa.
ohue, -ut vékony.
oikea igaz, helyes; jobb (dexter):
oikein igazán, helyesen.
oikeute, -eus igazság, jog, törvény, törvényszék.
oiko igaz, egyenes, helyes (írás).
oikoise, -oiven egyenes.
oiva, *oivallise*, -inen derék, erős, ki-tűnő.
oja árok, patak.

oienta- egyenesíteni, igazítani, ki-
nyújtani.
okaa, n. *oas* száka (kalász-sz.), fu-
lánk, horog.
oksa ág.
ole-, inf. *olla* lenni (esse): *olemat-*
toma meg nem levő, létlen; je-
lentéktelen, semmis.
oleksi- tartózkodni, rendszeren lenni
vhol.
olento létel, létezés; lény.
oleskele- tartózkodni.
oletta- (caus. *ole*-) állítani, föltenni;
olettele- fr.
olettele- fr. *ole*:- *olla olettelee*.
olka váll.
olkene-, *olkea*-, inf. *oljeta* jutni, ke-
rülni vhoval (történetesen).
olke-, *ki* szalmaszál, szalma (tb. *oljet*).
ollenkaan:- *ei o.* sehogysem, koránt-
sem, ingyensem.
olletikin kivált, különösen.
olo lét, létel, állapot.
olue-, *ut* sör.
oma saját; *oma-tunto* lelkiismeret.
omaise-, *-ainen* saját, sajátos: *erin-o.*
különös, kiváló.
omaisuute-, *-uus* tulajdon, birtok; tu-
lajdonság, sajátság.
omena alma.
omista- bírni, birtokba venni; aján-
lani (dedicálni).
omituisse-, *-inen* tulajdon, saját, saját-
szerű.
ompele-, inf. *ommella* varrni.
on, pr. 3. *ole*- (§. 81.)
onke-, *ki* horog.
onne-, *-ni* szerenese.
onmenta- kívájni.
onmettoma szerencsétlen.
onmettomuute-, *-uus* szerencsétlenség.
onnise-, *-inen* szerencsés.
onnistu- sikerülni; boldogulni, sikert
nyerni.
onte-, *-ni* odvas; odu, mély völgy;
ontelo-, *onteva* odvas.
ontu- sántítani.

opetta- tanítani, oktatni; *opettele*- fr.
opetukse-, *-us* tanítás.
opillise:- *lain-o.* jogtudományi.
opisto tanintézet: *yli-opisto* felső t.,
egyetem.
oppaa, n. *opas* útmutató, vezető.
oppi- tanulni: *oppinut* tanult, tudós
(gelehrte): *oppimattoma* tanulatlan.
oppi oktatás; tanultság, tan.
oppilaa-, *-las* tanuló, tanítvány.
ora kis fűró.
oraa-, *-ras* v. *orasa*, *oro* kan (disznó),
ártány.
oraa-, *-ras* kihajtott zöldvetés: *on*
oraalla füventiben van.
orava evet, mókus.
orii-, *-ris* ménló.
orja rabszolga.
orjuute-, *-uus* rabszolgaság.
orpana unokaöcs.
orpo árva.
orte-, *-rsi* pózna (ráaggatásra).
osa rész; osztályrész.
osaa- érteni, hozzáérteni, hozzá-
tudni; eltalálni valahová.
ositain részint.
osoitta- mutatni, meg-m., jelenteni.
osta- venni (emere): *osto* n. act.;
ostele- fr.
otsa homlok.
ota v. *otaa*, n. *odas* szűrő hegy, fu-
lánk.
otaksu- vhol fölvenni, nézni vmit.
otava gönczölszekér.
otollise-, *-inen* elfogadható, hasznos,
alkalmas.
otta- venni, elvenni; vállalkozni,
kezdeni (§. 67, a.): *vastaan-o.* el-
fogadni.
ottele- fr. *otta*:- (egymást fogni), ve-
rekedni, küzdeni.
otto n. act. *otta*:- *otto-lapsi* fogadott
gyermek.
otukse-, *-us* fogni való állat, vad.
otukse-, *-us* idegenelleni, idegenkedni
vmitől.
outo idegen, szokatlan, különös;

hozzá nem szokott.
ove-, *-vi* ajtó.

Paahla- sütni, pörkölni.
paarma raj (méh), sereg (hal).
paarma bögöly.
paate-, *-aasi* v. *paalere*-, *-aader* nagy
lapos kő.
paasto böjt; *paastoa*- böjtölni.
paatu-megkeményedni, megrögzeni.
paavi pápa.
paha rossz, gonosz.
pahka böttyök, gumó, kelevény.
pahna alom.
pahuute-, *-uus* rosszóság.
paikka hely; felt: *paikkalla* helyben,
azonnal; *paikka-kunta* tájék, vi-
dék.
paimene-, *-men* pásztor.
paina- nyomni; nyomtatni (köny-
vet); festeni (kelmét): *painava*
nyomós, súlyos.
painatta- nyomtatni.
painele-, *paineskele*- fr. *paina*:-; bir-
kózni.
paino n. act. *paina*:-; súly.
painokse-, *-os* nyomat, könyv kiadása.
paistaa- dobni.
paista-sütni; fényleni; meglátszani.
paiste-, *-le'* sütés (*päivän-p.*)
paisti sült, pecsenye.
paistime-, *-tin* sült; süttő eszköz.
paistu-megduzzadni, dagadni; meg-
áradni.
paita ing.
paitsi-, *paitsi* nélkül, -n kívül (112. l.)
paja kovácsműhely.
paju fűfa.
pakahtu- megpukkadni.
pakana pogány.
pakene-, inf. *pa'eta* megszabadni, meg-
futamodni.
pakise- fecsegni, beszélgetni; *pa-*
kina n. act.
pakkaise-, *-ainen* fagy.
pakko kénytelenség, kényszerítés.
pako-futás, menedék: *pakoon* §. 58.

pako repedés, rés.
pakoitta- kényszeríteni.
paksu vastag; *paksuise* vastagságú.
pala darab.
pala- égni: *palava* égő, hő.
palaa-, *palaja*-, inf. *-lata* visszatérni.
palase-, *-anen* darabka.
palele- fr. *pala*:-; fázni, fagyot érezni.
paleita- fagygyal vétetni (etwas er-
frieren), megfáztatni.
paleltu- megfagyni, megfázni.
paljaa-, *-jas* meztelen, csupa.
paljasta- meztelenné tenni, lelep-
lezni.
paljo sok.
paljoute-, *-us* sokaság.
palkee-, *-lje*-, *-le'* fuvó (blasebalg).
palkinto díjazás, jutalom.
palkitse-, inf. *-ita* díjazni, jutal-
mazni; megtéríteni (kárt), meg-
fizetni.
palkka díj, bér, fizetés.
palkkio díj.
palkollise-, *-inen* béres.
pallea lágyék, oldal.
pallo golyó, labda.
palmikko hajfonadék.
palo égés: *palo-viina* égett bor,
pálinka.
palta hegyoldal, lejtő.
paluu visszatérés: *p.-malka*.
palvele- szolgáltni: *-lija* szolgál.
palvelukse-, *-us* szolgálat.
pane- vholá tenni, letenni, rávetni,
rendelni: *p. kokoon* összerakni,
szerkesztetni; *p. käymään* járásba
hozni, járásra indítani; *panen*
ma'ata lefekszem, aludni megyek.
paneutu- refl. *pane*-.
pano n. act. *pane*-.
panitaa- zálogba adni.
paperi papíros; papírpénz, bankó.
papisto papság.
pappi pap; *pappila* paplak.
papu bab.
paraa-, *parhaa*-, *paraha*-, n. *-ras* leg-
jobb: *paraasta* päästä leginkább,

főképen; *paraillaan* legjavában, épen (akkor).
par-aikaa épen (most v. akkor).
parane-, inf. -*rata* javulni, gyógyulni.
paranta- jobbitani; gyógyítani; megigazítani; *parantu*- gyógyulni.
paraten, *paraiten* legjobban.
parempa-, *-mpi* jobb.
pari pár, egypár, néhány.
parka jámbor, szegényke (76. l.)
parku- ordítani, ríni.
partaa-, *-rras* szél (margo), part.
parta szakáll.
parsi- foltozni (télvel).
parte-, *-rsi* gerenda, szarufa; divat, mód: *puheen-p.* szólas, sz.-mód.
parve-, *-vi* csoport, csapat, falka.
parve-, *-vi* házhéja, padlás.
paska fos; *paski*-, *paskanta*- fosni.
pastori lelkész.
pata fazék.
patikka dobogás: *jalka-p.* szapora gyaloglás.
patsaa-, *-as* oszlop, szobor.
patto: *vala-p.* hamis eskü.
paula szalag, zsinór.
pehmeä puha, lágy.
peijakkaa-, *-akas* ördög.
peili tükör.
peitteä-, *-eite*' fedő, takaró.
peitto fedés; fedő, takaró.
peittä- fedni; *peittä-* refl.
Pekka Péter (Peti).
pelasta- megmenteni, szabadítani.
pele játék; *pelaa*- játszani.
peljästy- megfélemedni, megijedni.
peljällä- megijeszteni.
pelko félelem.
pelkkä tiszta (vegyítetlen), merő.
pelkää-, inf. -*jätä*-, *-lätä* félni.
peloitta- félelembe ejteni, elriasztani.
pello szántóföld.
peni, *penikka*, *penlu* kölyök, kutya-k.
peninkulma mérföld.
penkki pad.
penni (pénz, 100 = 1 máрка).
pensaa-, *-nsas* bokor.

penseä lombos, dús lombú.
penseä langyos, lágymeleg.
perehty- beleszokni (házhoz-sz.).
perhee-, *-he'* család, háznép.
peri (l. *perä*): *peri-kato* teljes elveszés, végrömlás; *peri-mies* kormányos, *p.-syniti* eredendő bűn.
peri- örökölni; *perintö* örökség.
perillise-, *-inen* örökös.
perimmäise-, *-äinen* legvégső, legszélső.
perin egészen, tökéletesen.
perintö örökség.
perjantai péntek.
perkaa- kiszakítani, irtani; gyomlálni, tisztítani.
perkelee-, *-le'* ördög.
permanto padozat, palló.
perna lép (milz).
persee-, *-se'* far, segg.
persu mohó, mohón kívánó.
perukse-, *-us* v. *perusta* alap.
perusta- alapítani.
perä hátsó rész, utó, far; fenék, alap, végczél; *perän-pitäjä* vagy *perä-mies* kormányos; *perüssä*-, *perästä*-, *perään* után (109. l.); *peräti* egészen, épenséggel.
peräise-, *-äinen* utóbeli; vmi utóval (alappal, eredetl) bíró, -eredetl: *alku-p.* eredeti.
perättömä alaptalan.
pese-, inf. *pestä* mosni.
pesettine-, *-tin* mosószer, szappan.
pesi- fészket rakni.
pesä fészek.
peto vad állat.
petokse-, *-os* család.
petturi család.
pettä- csalni, megcsalni.
pettjä fenyű (erdei f.)
peukalo hüvelyk
pian (l. *pika*) hamar, mindjárt.
pidettä- hosszabbítani.
pidättä- tartóztatni, visszatarítani, megállítani.
piekse-, *pieksä*- verni, virgácsolni

piele-, *-li* karó, oszlopfa, árboz.
piene-, *-ni* vékony, finom, kicsiny, apró.
pillaja berkenyefa.
pika udvar.
pikka gyanta, szurok.
pikhi-, *pikhe*-, *-li* fogó (zange).
pii fog (zacken. zinke: gereblye-, borona-fog); kova, tűzkő.
piika leány, szolgáló leány.
piikki nyárs, kopja; szúróhegy, szeg.
piikko durva vászon.
piile- rejtőzni.
piimä aludt tej.
piilo rejték: *piilo* §. 58.
piilu bárd.
piipertä- tipegni, szökdécselni.
piiri kör, kerület.
piirittä- bekeríteni, körülvenni, megszállani (várost).
piirroksa-, *-os* bevésés, bekarczolás, vonás, rajzolás.
piippu pipa.
piirtä- bekarczolni, vésni, rajzolni.
piiska ostor.
piispa püspök.
pika gyors, hamar; *pikemmin* hamarabb, inkább.
pikaise-, *-ainen* gyors, hamaros.
piki (g. *pi'in*, *pi'en*, *pikin*) szurok.
pikku kis, picziny.
pila csúfság, tréfa; romlás.
pilaa- elrontani; *pilaele*- fr.
pilautu- elrontódni, elromlani.
pilkka folt, bevágott jegy, hajk.
pilkka tréfa. gúny: *p.-kirves* csúfolódó, csúfondár.
pilkkaa-, *pilkkoa*- hajkolni, jegyet vágni.
pilkkaa-, inf. *-lkata* kicsúfolni, ki-gúnyolni.
pilli súp.
pillo gaztett, erőszak, rontás.
pillo- erőszakot tenni, megrontani
pilve-, *-vi* felhő.
pilekse-, *-ves* árnyék, árnyékos hely.

pimeä sötét; *pimeyle*-, *-ys* sötétség.
pinnistä- szorítani, csiptetni; meg-feszíteni.
pino fa-rakás.
pinta külső rész, felszín (*veden p.* víz színe).
pintee-, *-nne'* feszültség, szorultság.
pirahla- cseppenni, feresenni.
piraa-, *pirise*- cseppeni, feresegni.
pirsta szilánk, forgács.
pirta takácsborda.
pirteä fris, éber, élénken mozgó.
pirtti lakószoba; fürdőszoba.
piru ördög.
pisara csepp
pisimpä-, *-sin*, sup. *pilkä*.
pistele-, fr. *pistä*-.
pistoli pisztoly
pistä- szürni, be-sz., bedugni.
pitäe-, *-ide'*: *mieli-p.* vélemény.
pitäele- fr. *pitä*-, használni, banni vkivel.
pitempä-, *-pi* comp. *pilkä*.
piltin hosszában, mentiben (112. l.)
pilkittä- folytatni.
pilkä hosszú.
pito tartás: tb *pidot* vendégtartás, lakoma.
pitunte-, *-uus* hosszúság; *pituisse*-, *-inen* hosszúságú.
pitä- tartani; (személytelen igéül)
pitää kell
pitäjä v. *pitäjää*-, *-jäs* egyházmegye, fára.
piukea-, *piukka* feszes, kemény.
piukolla- feszíteni, feszesre húzni, szorítani.
pivo marok (*pivon-täysi*).
pohja fenék, éjszak.
pohjaise-, *-ainen* éjszaki.
pohmelo mámor.
pohli roham, neki eredés.
pohli- szórni (gabonát).
poika fiú; madárfi, kölyök: *talon-poika* paraszt, pór.
poiki- fiadzani, kölyközni.
poikkeä-, *poikkeä*-, inf. *poiketa* el-

térni, letérni.
poikki -n keresztül, keresztül át; szét, el (-törni, -vágni).
poimi- szedni, összeszedni.
poimu n. act. *poimi*-, ráncz, összehajtás.
pois el, félre; *poissa* el (nem jelen: *on poissa* ist fort, nincs jelen).
poista- eltávolítani, elhárítani, lerázni.
pojintima mostoha fiú.
polke- taposni, lépni; alányomni, kevésre becsülni (árút).
polku n. act. *polke*-; ösvény.
polo nyomorúság; *poloise*, -*oien* szegény, nyomorúságos.
poltti- égetni: *p. tupakkaa* dohányozni.
polttie, -*lie* forróház.
poltto égetés: *p. puut* tűzifa.
polve, -*vi* térd, hajlat; nemzedék, embernyom, öltő (*suku-p.*): *mies-p.* férfi-kor.
ponnista-, fr. *ponnistele*- lábbal támaszkodni, ellenszegülni, rúgódzni.
poro meleg hamú; por (*sahan-p.* fűrészpör).
poro rénszarvas.
porotta- §. 60.
porsoa, -*reas* malacz.
porstua tornác, pitvar.
portaa-, -*rras* bürü; lépcső.
poriti kapu, ajtó.
porvari polgár.
poske, -*ki* pofa, orcza.
pote- beteg lenni, betegeskedni;
potilaa-, -*las* beteg, beteges.
potka csánk.
potkaise- rúgni; *potki*- rúgódzni.
pouta derű, tiszta száraz idő.
pove, -*vi* kebel.
pudista- rázni.
pudotta- leejteni.
puhalta- fújni, fuvallani.
puhdistime-, -*lin* fuvó (blasebalg).
puhdistukse-, -*us* tisztítás: *uskon-p.*

reformáció.
puhee-, -*he*' beszéd, szólalkozás.
puhele- (fr. *puhu*-) beszélgetni; *puheliaa*-, -*ias* beszédés.
puhkee-, inf. *puhjeta* fakadni, ki-törni, pukkadni.
puhkaise- átszúrni, kiszúrni.
puhki által, át, keresztül.
puhtaa-, -*hdas* tiszta.
puhu- beszélleni.
pui-, inf. *puida* csépelni.
puikki- bújni (be- v. el-b.), elosonni;
puikahta- id.
puhuttele- szolítani.
puikko pálczika, faszeg, szilánk.
puista = *pudista*-.
puisto liget, park.
pujahta = *puikahta*-.
puka bog, gomb, gumó: *satulan p.* nyeregkápa.
puke- (*puen*) föltölteni; *pukau*- refl., öltözni.
pukime-, -*u'in* öltőruha, öltöny.
puku öltözet.
pula jégnyílás; szorultság, baj.
pulli duzzadtság: *pullista*- duzzasztani, föltűni, feszessé tenni.
pullo palaczk: *p. poski* duzzadt képű.
pulska, *pulskea* természetes.
puna: vörösség, vörös szín; *p. parta* vörös szakálú.
punaise-, -*ainen* vörös.
punasta- vörösíteni, vörösre festeni.
punastu- elvörösödni, elpirúlni.
punerta- pirosítani (-lik), vörösnek látszani: *punertava* vörösös.
punnitse- mérni, mérlegelni.
puno- fonni, sodorni.
puntari mérleg, csapófönt.
puo far, segg.
puola áfonya (vörös á.).
puole-, -*li* fél: *mies-p.*, *miehen-p.* férfi-nem, férfi ember; *puoli-päivä* dél; *aiti-p.* mostoha anya; — *puolella*: *ulko-p.* -n kívül, *sisä-p.* -n belül; *puolen*: *tällä p.* -n innen, *toisella p.* -n túl (113. l.); *puolesta*

részéről, -ra nézve (111. l.)
puolise-, -*inen* félbeli; délebéd.
puoliso feleség.
puolitta- felezni: -*ttain* fele részben (részenként).
puolta-, *puolusta*- vkinek felén (pártján) lenni, vkit védeni.
puoluee-, -*ue*' párt.
puoti bolt: *kauppa-p.* kereskedő-bolt.
puraa-, -*ras* v. *purasime*-, -*sin* véső, fűró vas.
puraise-, mom. *pure*-, harapni.
pure-, inf. *purra* harapni, rágni.
purjee-, -*je*' vitorla.
purjehti- vitorlázni, hajókézni.
purka- v. *purkaa*-, inf. -*rata* bontani, szétszedni, leszedni.
puro patak, ér; kis völgy.
purte-, -*rsi* naszád, dereglye, csónak.
purkahta- fercsenni, szökelleni: *p. nauvuun* nevetve fakadni.
pursto = *pyrstö*.
puru n. act. *pure*-; *p. tupakka* bagó; *sahan-p.* fűrészpör.
puserta- nyomni, szorítani, facsarni.
puske-, *puski*- öklelni, döfni.
pussi zacskó, zsák.
puteli palaczk.
putke-, -*ki* cső, csöves fűszár.
putoa-, *putoo*- esni, leesni.
puu fa.
puuha munka, igyekezet.
puukko gyilok; faragó kés, bicsak.
puulea, *puuleva* duzzadt, teljes, nagy.
puuro kása.
puuska, *puusku* hirtelen neki-eredés (harag, láz-ról).
puutta- összefogni, kötni.
puutte-, -*ute*' hiány.
puuttoma fátlan.
puuttu- megragadni vmin; vmihez fogni, illetni.
puuttu- hiányozni.
pyhä szent; ünnep.
pyhittä- szentelni, föl-sz.
pyki- (*py'in*) róni, rovátkolni, be-

metezni.
pykälä rovás, rovátka; fok.
pylvä-, -*väs* oszlop, támaszfa.
pyrintö törekvés.
pyrki- igyekezni, iparkodni.
pyrstö fark (hal-, madár-f.).
pyry hóvizatar.
pyryttä- szállingózni (hó); *pyryttele*- fr.
pyssy puska.
pysty v. *pystö* egyenesen álló (állás), fölegyenesedett, fölálló: *pystyssä*, *pystyn* (42. l.).
pysty- rajta fogni, belehatni; érteni vmihez (§. 51, b.)
pyey- maradni, megmaradni, megállani (helyén).
pysähtä- megállítani; megállani (stehen bleiben); *pysähty*- id.)
pyy fajd, császár-fajd, cs.-madár.
pyydykse-, -*ys* fogó, kelepcze, csapda
pyyleä tömérdek, nagy, tetemes.
pyyntö fogás (fang); keresés.
pyytä- fogni (halat, vadat); kérni.
pyytö- l. *pyyntö*.
pyöreä kerek, gömbölyű.
pyöri- forogni.
pyöräyttä- szédíteni, szédeltést okozni.
pyörty- szédülni, ájulni.
pyörtä- forgatni; esztergályozni.
pyörä kerék, karika, henger.
pähkinä dió, mogyoró.
päin felé (§. 19, d).
päihly- megrészedni.
päise-, -*äinen* fejű.
päitse, tb. *päitset* fék.
päivittä- panaszkodni, jajveszékeln.
päivä nap (különösen »dies«): *päivineen* §. 45.
päiväise-, -*äinen* napos, napi: *pa-han-p.* nyomorgós, nyomorult.
päivällise-, -*inen* délebéd.
päkeä, *päikeä* vastaghús (láb talpán).
päree-, -*re*' szilánk; fáklya.

päte- érni vmit, vmire valónak lenni;
päü n. act.; *päüise* értékü.
päü fej; fő (-ember); vég (*matkan*
päüssä; *päüstü* múlva); — *päüllä*
rajt, *päüllä*, *päülle*, *päüllitse* (108.1.)
päülle fölibe, azonfölül.
päälletysten egymás fölött.
päüllikö főnök, fővezér.
päüllise, -inen fölfölvaló, fölső.
päüllkse, -ys föle vminek, fölső resz.
päüse, inf. *päüstä* oldódni, szét-
válni; szabadulni; eljutni, be-
jutni, lenni (vmivé).
päüsüise, -ünen húsvét.
päüsky fecske.
päüstü- eresztetni (ki-e., el-e.), sza-
badítani.
päüttee, -üüte' végzés, befejezés, te-
tőzés; véghatározat, következte-
tés; végzet, szöveg.
päüttä- befejezni, elvégezni; elhatá-
rozni.
päüttü- befejeződni.
päüttü- kerülni vhoval, jutni vmire,
találni (vmit tenni).
pöhmä részeg állapot.
pöhö poftadság, duzzadság.
pölkky töke (fa-t.), tuskó.
pöllö bagoly.
pöly röpülő por, szállingózó hó.
pörhö, *pörhö*, *pörre* berzedt, borzas.
pötki- ügetni: p. *pakoon* futásnak
eredni.
pöyhkä, *pöyhkä* duzzadt, fuvalko-
dott; pöffeszkedő, büszke.
pöyhistele, *pöyhkeile*- büszkélkedni.
pöytä asztal.
Raaja tag, végtag.
raaka (g. *ra'an*) nyers, fűtlen.
raamatlu szentírás, biblia.
raappaa- megragadni, rántani.
raasta- szakítani, tépni, megkar-
molni.
raata- erővel dolgozni.
raatele- szaggatni: -*laja* ragadozó
vad.

raato dög, holt test.
raatsi, *raakti*- magát rávehetni.
raha pénz; *rahasto* pénztár.
rahi pad, lóca.
rahtu kevéske (csepp, szikra).
rahvaa, -vas nép, köznép.
raikcaa, -aikas fris, romlatlan.
raiska aprólék, hulladék; rossz, ha-
szontalan; szegényke.
raiskaa elrontani; *raiskaantu*- refl.
raittii, -aitis fris.
raivo düh; *raivoa*- dühöngeni.
raja határ.
rajoilta- meghatározni.
rajua- dühöngeni, viharzani.
rahasta- szeretni.
rahastu- beleszeretni.
rakee, -ae' szem (darabka: korn):
rae-sade jégeső.
rakenta- építeni; *rakennutta*- caus.
rakennukse, -nnus építés, alkotás;
szerkezet.
rakettu e h. *rakennettu* (*rakenta*-).
raikcaa, -alkas kedves, szeretett.
raikkaute, -aus szeretet.
raikki kisebb fajta kutya, eb.
raikko hólyag.
rako rés (*raollaan* kissé nyitva).
raksuttele- ropogtatni; csattogni
(madárhangról).
rampa sánta, béna.
rangaistukse, -tus büntetés.
rankaise- büntetni, fenyíteni.
rankalaise, -ainen francia.
ranta part, szél (margo).
rantee, -nne' kéz-tő, kéz-csukló.
rapea porhanyó (föld).
rapea erős, duzzadt.
rappio szakadozó, rozszant állapot
rasitta- terhelni.
rasitukse, -us megterhelés, nyomor-
gatás.
raskaa, -kas nehéz.
raski- rávehetni magát.
rata út, ösvény.
raikaise, *raikase*- szétválasztani, el-
intézni (peres ügyet).

ratsaa, -tsas lovas, lóhátas.
ratsasta- lovagolni.
ratsu hátsó ló, paripa.
rattaa, -atas kerék, th. -aat szekér.
raudoilta- megvasalni.
rauha béke.
rauhea- összerogyni, leszakadni,
bomlani.
raulka szegényke, nyomorúlt.
raunio, th. -niot romok.
rauta vas.
ravakka gyors, tüzes, erős.
ravinto eleség; *ravinola* vendéglő.
ravitse- táplálni, etetni.
rehellise, -inen becsületes.
rehellisyite, -yys becsületesség.
rehentele- büszkélkedni.
rehettä- buján nőni, díszleni.
reikä lyuk, nyílás.
reippaa, -eipas serény; rátartó,
büszke.
reile, -eisi czomb.
reke, -ki szán.
renkaa, -ngas karika, gyűrű.
renki szolga, béres.
renku fityegő, rongyos; r. ember.
repalee, -le' rongy, foszlány.
repeä, inf. *revetä* repedni, szétsza-
kadni.
repi- szakítani, szét-sz.
repo róka.
retke, -ki út, járat.
reuna szél (margo), part.
reuloa- erőlködni (erővel törni,
czipelni, dobni).
revon-tule, th. -tulet északifény.
riehahta- följajdúlni, följendülni.
riehu- zúgni, zajlani, följajdúlni.
riemu örömjaj, nagy öröm.
riemuitse, inf. -uita örvendezni,
örömbölni ujjongani.
riento igyekezet, törekvés.
rientä- sietni, sietve menni.
riepu rongy, pelenka.
rieska fris (nem savanyodott).
riettaa, -ietas csúnya, rút.
rihma fűző (fonál, szíj); lenfonál,

czérna
riihe, -hi szárító csűr v. pajta.
riippu = *riippu*.
riista készlet (gabona); *melsän-r.*
elejtett vad.
riistä- leszakítani, fosztani.
riisu- levetni (ruhát).
riilu veszekedés, per.
riitele- veszekedni.
riille, -iile' vékony jég.
riihte- vékonyan bejégedzeni
jéggel; telni vmire, elég lenni.
riivaa- megzavarni, háborítani; *rii-*
vattu veszett (dühös).
rikastu- gazdagodni.
rikastutta- gazdagítani.
rikkaa, -ikas gazdag.
rikkaute- aus gazdagság.
rikki széttörve (ütve, repedve).
rikko- szegni, meg sz. bínt tenni.
rikokse, -os vétek, bűn
rinta mell: *vasta-r.* ellentállás; —
rinnalla mellett, *rinnalla* mellől,
rinnalle mellé (109. I.)
ripeä gyors, serény; csinos.
riippu- függni
ripsse, -si szempilla (*silmä-r.*).
ripusta- akasztani, függesztetni
ristaise, -ristase- (mom. *risti*-): r.
silmänsä keresztet vetni.
risti kereszt; *risti*- keresztelni.
rivi sor, rend.
rohkaise- fölbátorítani.
rohkea bátor.
rohkene, inf. -*hjeta* bátorodni, merni.
rohki, *rohti*- gerebenezni, cselm.
rohko fű, gaz; fűszer, gyógyítószer.
rohtu- rühesedni, bibircsósodni.
roisto hulladék, süpredék
rokko himlő, csécs.
roso rabló; *rosoa*- rabolni.
roleva erős, vaskos; bátor
rouhi, *ruhto*- apróra vágni, törni,
zúzni.
rouva asszony
ruhtina v. *ruhtinaa*, -nas fejedelem.

rukii, -uis roza.
rukka szegényke.
rukoi- könyörögni.
rukoukse, -ous imádság.
ruma rút.
runko törzsök, derék-test.
runo költemény, vers.
runoelma költemény.
runoile- költeni (verset).
runoilija költő, versszerző.
runsaa, -sas bőséges.
runteva testes, vaskos.
ruoho fű.
ruoka (g. *ruo'an*, *ruu'an*) étel.
ruokki- étellel tartani, élelmezni.
ruoko (g. *ruovon*) nád.
ruoska ostor.
ruostee, -te' rozsa.
ruotsalaise, -ainen svéd.
Ruotsi Svédország.
rupatta- csacsogni, fecsegni.
rupe, -pi kosz; himlő.
rupea, *rupee*-, inf. *ruveta* kezdeni, hozzá fogni.
rupla rubel (orosz pénz).
rupuli himlő.
rusikka ököl.
ruskea riska, barna.
rusko pirosság, pir (*aamu-r.*)
rutto hirtelen, gyors; pestis.
ruuhe, -hi válú, ladik.
ruumene, -men, tb. -menet polyva.
ruumii, -mis test, holttest.
ruuna herélt ló.
ruusu rózsa.
ruuti puskapor.
ryhmä csoport.
ryhty- hozzáérni, hozzáfogni; ráragadni.
rynnäkö megrohanás, ostrom.
ryntää- neki rohanni, ostromolni.
ryntää, -nnäs mellesont.
rype- (ryven) sárban fetrengeni.
rypisty- ránczosodni.
ryppy ráncz.
rytisty- ránczosodni, elgyűrödni.
ryyppä- inni, egyet húzni (italból).

ryömi- mászni (négykézláb).
ryöstä- erőszakkal elvenni, rabolni.
ryöväre rabló.
ryjähtä- fölrobbanni.
räme, -me' mocsár, sár-rét.
rämeä átható, áles (hang).
ränsteä nyirkos, nedves.
ränsty- nyirkosodni; podvasodni.
räpdykse, -ys pillanat (*silmän-r.*)
rönsy sarj, tőhajítás.
röyheä helyes: duzzadt.
röyheä, *röykeä* büszke, daczos, megátalkodott.

Saa-, inf. *saada* kapni; érni, érkezni; -hatni, -hetni.
saakka »usque, tenus« (§. 19, d.).
saali, -lis fogás, zsákmány.
saappaa, -aapas csizma.
saapu- kaphatónak lenni, megjelenni, megérkezni, kerülni v. hova.
saare, -ri sziget.
saarna prédikáció.
saarnaa- prédikálni, papolni.
saasta mocsok, szenny.
saati, *saatika* §. 74, 7.
saatta- vinni (vmire, v. hová); -hatni (posse).
saavutta- elérni, utólrinni.
saha fűrész; *sahaa*- fűrészelni.
saipio v. *saippio*, *saippu*, *saippua* szappan.
sairaa, -ras beteg.
saita fősvény.
saivare, -ar v. *saivaree*, -re' sörke.
sakea sűrű.
sakko birság, pénz-b.
Saksa Németország; német nyelv.
saksalaise, -ainen német.
sakse, tb. -kset olló.
sala titok; titkos: *salaa* titkon.
salaa- eltitkolni, elrejtteni.
salama villám.
salée, -le' szilánk.
sali terem (saal).
salko póna, hosszú rúd.
salli- megengedni.

salme, -mi tenger-szoros.
salo erdős sziget; erdő, berek.
salpa retesz; *salpaa*- reteszelni.
salva- ácsolni; kívágni, herélni (*salve*): *salvokse*, -os gerendázat.
sama ugyanaz, ugyanez; *samassa* ugyanakkor, egyszersmind; *samoin* épenúgy.
samanlaise, -ainen ugyanolyan, ugyanilyen.
samaten azonképen, szintúgy.
samea homályos.
sametti bársony.
sammakko béka.
sammale, -al moh.
sammalta- megmohozni, mohhal befedni v. kitönni.
sammu- elaludni (tűz), elenyészni.
sammulta- eloltani.
samo- gyorsan menni.
sampani champagne (bor), pezsgő.
sana szó; hír, üzenet.
sanele- fr. sano-
sangen igen, nagyon.
sankari vitéz, hős.
sanke, *sankka* vastag, sűrű; jó módú, tehetős.
sano- mondani: *sanoma* hír.
sanomattoma kimondhatatlan.
saparo kurta fark (juh-, egér-f.)
sappe, -ppi epe.
sarja lécz, hosszú szilánk; sor, rend.
sarka tábla (szántóföld).
sarka dáróc.
sarve, -vi sarv.
sata száz.
sata- esni (eső, hó).
satama kikötő.
satte, -ade' eső.
sateise, -einen esős.
sato termés; vedlés, hullás.
sattu- hozzáérni, rátalálni; történetesen esni, előfordulni; t. jutni, kerülni v. hová, találni (vmit cselekedni).
sattuma esetleges történet, előforduló jelenség.

satu mese.
satula nyereg.
saukko vidra.
saura serény, szorgalmas.
sauva bot.
save, -vi agyag. sár.
savu füst.
savusta- füstölteni, meg-f.
se l. si.
seassa, *seasta* l. *seka*.
seikeä v. *seikee*, -eije v. *sekee*, n. *sees* derű, tisztá, felhőtlen.
seikka dolog, körülmény.
seinä fal (wand).
seipä, -eiväs sövénykaró.
seisahta-, *seisahta*-, *seisattu*- megállani.
seiso- állani: *seisoallensa* állóhelyzetbe (lábra).
seitsemä, n. -män hét; *seitsemänte*, -mäs heted, hetedik.
seitti pókháló.
seka (elegy, vegyített valami): *seassa* között (elvegyítve), *seasta* közül, *sekaan* közé (111. l.)
sekaantu- elegyülni.
sekaise, -ainen elegyes.
sekoilla- vegyíteni, keverni.
seku §. 74, 2.
selittä- földeríteni, magyarázni, tisztán kivenni.
selitykse, -ys magyarázat.
selkene-, inf. -ljetä tisztulni, derülni; tisztába jönni, szabadulni.
selkeä tiszta, derű, világos.
selkü-, inf. -litiä, -litiä = *selkene*.
selkü hát.
sellaise, -ainen olyan, ilyen.
selvene-, inf. -vetä l. *selkene*.
selvä, l. *selkeä*.
semmoise, -oimen olyan, ilyen.
sentähden azért.
seppä- kovácsolni, megcsinálni; *seppitele*- fr.
seppä kovács.
serkku unokaöcs.
setä nagybátya.

seula (siekla) szita.
seura társaság.
seuraa- követni, következni.
seurakunta gyülekezet.
seuraukse, -aus következés.
seuruee, -ue' kíséret, társas kör, társaság.
seutu környék, táj.
si, n. se (tb. *tó nii*, n. *ne*, *net*) az, ez (§. 17, d).
sia l. *sija*.
siellä ott, *siellä* onnan.
sielu lélek (seele).
siemene, -men mag.
siene, -ni gomba.
sieppaa- megkapni, megcsípni, kaparítani.
sieppää, *sippeä* serény, fűrge.-siera köszörűlkő.
sieraine, -ain, tb. -aimet orlyukak.
sietä túrni, eltúrni. kitartani.
sievä csinos, szép.
sihteeri titkár.
siili süldisznó.
sima zsinog, osterszifj.
siimekse, -mes árnyék; szürkület.
siintä- gyengén (távol) látszani; homályosan látni.
siinä, *siinä* §. 17, d.; §. 19, b, 2.
siipe, -pi szárny.
siirty- átszármazni v. hová, költözni.
siirtä- költöztetni, odább tenni.
siis tehát.
siisti tiszta, csinos.
siisti- tisztítani, csinosítani.
siittä- (siijittä-) megfogantani, szülni.
siity- kihűlni, hidegülni.
sivo kellő rend, tisztaság, csín, illőség; illedelmes, szerény, csendes.
sija hely, befogadó tér; állomás: tuli-s. tűzhely.
sijava tág.
sijoitta- helyezni, elhelyezni.
sika disznó.
sikeä szivós, tartós; s. *uni* mély (nehéz) álom.

sikeä, *sikene*, *sikiä*, inf. *si'etä*, *si'itü* fogantatni (concepi), születni; szaporodni.
sikiö magzat; fajzat; kölyök.
sileä sima.
silittä- simítani, csizogatni.
silikka tiszta (vegyítetlen), merő.
silloin akkor.
sillä mert.
silmä szem.
silmä-, *silmäile-* szemlélni, megnézni.
silpa vékony fahéj (fenyű-, nyirfa-h).
silpaa-, inf. -lvata lehántani.
silta hid.
simeä homályos, nem tiszta.
sine, -ni kék: *sinikukka*.
sinise, -inen kék.
sinne oda: s. *päin* arrafelé.
sinu, n. *sinä* te (§. 17, a.)
sipalee, *sirpalee*, -le' szálla, darabka.
sirkeä egyenes, szálas, sudar.
sisare, -ar nőtestvér.
sisukse, -us belseje vminek, beltér: tb. *sisukset* belek.
sisä belső, b. rész: *sisässä*, *sisällä* -n belül, -ben bent; *sisästä*, *sisältä* -ből ki; *sisään*, *sisälle* -be bele (110. l.)
sisällä- magában foglalni.
sisällise, -inen belső.
sisällykse, -ys tartalom (inhalt).
sitce, -ide' kötés, kötelék.
siten úgy, akképen.
sitkeä szivós, fűsvény.
sito- kötni; *sitoale*, *sitele* fr.
sitte, *sitten* azután; ezelőtt (bizonyos idővel), óta: *aikaa* s. ezelőtt régen, régóta
siuhoa- sivítani (sípóló hanggal).
siunaa- áldani.
sivalta- hirtelen kézmozdulatot tenni (kül.: csapni, vágni, ragadni).
siveä szerény, illedelmes, mévelt.
sivisty- művelődni, műveltté lenni.
sivistykse, -ys művelődés, műveltség.
sivistä- művelni, műveltté tenni.

sivu oldal; lap (pagina); *sivu*, *si-vutse* mellett el.
sohva pamlag.
soi-, inf. *soida* hangzani, zengeni.
soihtu fáklya.
soikea szálas, hosszukás.
soimaa- elhatni, ráhatni; szidalmazni, csúfolni, vádolni.
soime, -mi jászol.
sointu összehangzás: *alku-s.* alliteráció.
soipea enyhe, langyos.
soitta- caus. *soi-*, hangszerezen játszani; csengetni, harangozni.
soitto hangszerezen-játszás, zeneszó.
sokea vak.
sokkose, tb. -set szembekötödsdi.
sokuri csukor.
solea szálas, karcusú.
solke, -ki csat.
solmitse- kötni (csomóval).
solmu v. *solme*, -mi csomó.
soma alkalmas, illő; szép, dicső.
sonni bika.
sonta trágya.
sopi- (sovin) megegyezni, alkalmasnak lenni, illeni; férni.
sopu egység, egyetértés.
sopotta- susogni, sügni.
sorea egyenes, szálas; szép, csinos.
sorkka hasadt köröm.
sorme, -mi ujj (digitus).
sormukse, -us gyűrű.
sorta- (sorrant) lenyomni, elnyomni, lerontani.
sota háború: *sota-mies* katona.
soti- csatázni, háborút viselni, harcolni.
solke-taposni (sárt). gyúrni (tésztát).
soukka szűk, keskeny.
souta- evezni; *soutele* fr.
soveliaa, -ias illő, alkalmas.
sovinto egyetértés, egyezkedés.
sovitta- egyeztetni, illeszteni, összeilleszteni.
suhita v. *suhite*, -hde' helyes mérték, arány; viszony, vmire való te-

kintet: *suhteen* -hoz képest, -ra nézve.
sulkalee, -le' hosszukás vékony darab, csik, szelet.
sulkea szálas, karcusú.
suin: *suinkin* egyáltalában; [ei] *suin-kaan* korántsem.
suise, -inen szájú.
suitse, tb. -itset zabola.
suitse- füstölögni, párologni: *suitsu* füst.
suitta- bírni, tehetni, -hatni (lehet hogy, talán).
suju- hajlani, engedni; suvadni, könnyeden folyni.
suka serte; lókefe; *suki-* kefélni.
sukelta- elmerülni, víz alá bukni.
sukeu- v. *sukene*, inf. *sucta* haladni, sikerülni; alakúlni, változni.
sukka harisnya.
sukklea serény, gyors, ügyes; gyors elméjű, elmés, leleményes.
sukse, -si hótalp.
suku nemzetség, család, rokonság.
sukulaise, -ainen családbeli, rokon.
sula híg, folyó, olvadt; tiszta, merő.
sulaa- olvadni, fölengedni (*sulau-*); olvasztani (*sulatta-*).
sulka toll.
sulke- zárni, be-z., el-zárni.
sulku záró vmi (retesz, gát).
sullo- sulykolni; lenyomni, csomószolni.
sulo kedves, kellemetes, bájos: *suloise*, -oimen id.
sumeä v. *summa* homályos, ködös; szomorú.
summa somma, összeg.
sumu köd, párolgás.
sununtai vasárnap.
suo mocsár.
suo- kívánni, akarni, ohajtani; nem sajnálni, oda engedni, oda szólni.
suojo sárló nyálka, sárlás.
suoja fészter, pajta; oltalom.
suoja-, fr. *suojele-* oltalmazni, óvni.
suola só; *suolattoma* sóatlan.

suolaa- sózni.
 suole, -li bél (darm).
 suomalais, -ainen finn; finn ember.
 Suome, -mi Finnország; finn nyelv.
 suomenta- finnre fordítani.
 suomenokse, -os finnre fordítás.
 suomu, suomukse, -us halpénz, pik-
 kely.
 suone, -ni in, ideg; ér (vena).
 suoepa kegyes, jóakaró.
 suora egyenes.
 suori-, suoritta- egyenesíteni, eliga-
 zítani, elintézni, rendbe hozni.
 suosi- egyetérteni; kedvezni.
 suosio jóakarat, egyetértés: suosiolta
 jószerivel.
 suosiollise, -inen jóakaró, kegyes.
 suostu- beleegyezni.
 suostumukse, -mus beleegyezés.
 supista- megszorítani, összevonni.
 suppea szoros, megszorított.
 sure-, inf. surra búsulni vmin, fáj-
 lalni.
 surkastu- elhervadni, elsorvadni.
 surkea szárnalmas, nyomorú.
 surkuttele- sajnálni.
 surma halál (kivált erőszakos).
 surmaa megölni.
 suru bánat, bú, aggodalom.
 surullise, -inen bánatos, szomorú.
 surulloma gondatlan.
 survaa- hajítani, taszítani.
 survo- törni, zúzni.
 sute, -usi farkas.
 suu száj, nyílás.
 suukko csók; suukkose, -onen dim.
 suulaa, -las száj, nyelv, fecsegő.
 suullise, -inenszájbeli, élőlőszóval való.
 suunta irány; rend; helyes mérték.
 suura, -ri nagy.
 suuruise, -uinen nagyságú.
 suurukse, -us reggeli (frühstück)
 suuruute, -ruus nagyság.
 suutari csizmadia, suszter.
 suutele- csókolni.
 suuttu- megbosszankodni, meghara-
 gudni.

suututta- bosszantani, haragítani.
 suvaitse- túrni, megengedni.
 suve, -vi nyár.
 sydäme, -dän szív; belső, (belseje
 vminek), közép (sydän-paikka).
 sydämellise, -inen szíves, szívből való.
 sydänty- megbosszankodni.
 sykkö-, sykkö v. sykköyri gombolyag.
 syksy ősz (autumnus).
 syksyise, -yinen őszi.
 syke, -li öl (klaffer, schooss).
 sykeä-, sykele- ölelni.
 sykke- köpni.
 symkeä, symkeä sötét, komor.
 synnyttä- szülni; támasztani, elé-
 idézni.
 synti vétek.
 synty születés, eredet.
 synty- születni; létre jönni.
 syrjä oldal, mellék.
 sysä-, tolni, taszítani.
 syte, -ysi szén.
 sytty- gyúladni.
 sytyttä- gyújtani, meg-gy.
 syvä mély.
 syä ok; syä-pää vétkes vmiben (ki
 az oka vminek).
 syyllise, -inen bűnös.
 syys-, n. syys ősz (l. syksy): syys-
 kuu szeptember.
 syöttä- okolni, vádolni.
 syö-, inf. syödä enni.
 syökse- hajítani, dobni, taszítani;
 syöksy- neki támadni, rohanni.
 syöttä- etetni.
 säikkö- ijedni; säikkähtä- mom.
 säily- megmenekülni, megmaradni.
 säilyttä- megőrizni, megmenteni, me-
 nedékbe juttatni.
 säike, -ki v. säikä marj (ló marja).
 säkenä, säkenäe, -ne' szikra.
 säkeki zsák.
 sälee, -le' szilánk.
 sälkö, sälkövä csikó (két éves).
 sänke, -ki tarló.
 särike- törni; fájni (§. 60).
 särky- eltörni (-rik), szakadni.

särise- sisteregni.
 särpä-, säppä- szörpölni.
 sätee, -üde' sugár (strahl).
 sävele, -vel hang (laut, ton).
 sävy arczifejezés; hangmódosulat,
 hangulat.
 sää kötélnék egyes összesodrott fo-
 nala; sor, rend.
 sää idő, időjárás.
 säuke, -si v. säiske, -ki szűnyog;
 kánya, halász-sólyom.
 säälä sajnálat, szárnalom (§. 58).
 säälä- sajnálni.
 säännöllise, -inen szabályos.
 sääntö elrendelés, szabály.
 sääre, -ri lábszár.
 säästä- megtakarítani, megkimélni,
 eltenni; säesty- refl.
 säästäväise, -üinen takarékos.
 säästäväsyyte, -yys takarékoság.
 säästö takaréka, megtakarítás.
 säätty rend (társadalom osztálya),
 rang.
 säättä- rendezni, elrendelni.

 Taa' (= taaksi) l. taka.
 taaja sürü, gyakor.
 taakka teher, hordani való.
 taannoin az imént, a minap; taan-
 noise, -oinen imént volt, minapi.
 taas megint.
 taatto, taattose, -onen apa (édes a.)
 tahto: tahallansa szánt szándékkal,
 kész-akarva; tahansa §. 75, jegy.
 taki, takikka = tai, taikka.
 tahko szöglet-él, szél, oldal; kö-
 szörű kö.
 tahraa-, fr. tahraale- besározni, be-
 mázolni.
 tahto- akarni.
 tahto akarat; tahtonsa (§. 75, jegy.)
 tahtoise, -oinen akaratú.
 tai, taikka vagy (§. 74, 1.)
 taikina dagasztott tészta (teig).
 taime, -mi csemete növény, plánta.
 tainmokse aléltság, eszméletlen álla-
 pot.

taintu- elaléltni, ájúltni.
 taipu- hajlani vmire, neki engedni
 magát: taipuva hajlandó; taipu-
 vaise, -ainen id.
 taipumukse, -mus hajlandóság.
 taistele- küzdeni, birkózni; kiköttni
 vkivel.
 taita- tudni, hozzáérteni; -hatni,
 -hetni (= lehehogy, alkalmasint).
 taitee, -aile' művészet.
 taito tudás, hozzáértés, jártasság,
 mesterség.
 taitta- elszakítani, letörni.
 taittu- elszakadni.
 taivutta- hajlítani, rábírní.
 taivaa, -vas ég (coelum).
 taju ertelem, értelmesség.
 tajua-, inf. -uta érteni.
 taka hátulsó rész v. tér, vmi mögött
 való tér; hátulsó: takaa, takana,
 taaksi (taa'), taatse (109. l.)
 takaa-, inf. ta'ata kezeskedni, jót
 állani.
 takaise, -ainen vmi mögött való,
 hátulsó.
 takaisin, takasin (-si) vissza, hátra.
 takaperin visszafelé (a múltba =
 ez előtt).
 takertä-, takelta- gyúrni, bele-gy.,
 bekeverni, bogynoln.
 takista- megragasztani vmin; aka-
 dályozni.
 takki kabát.
 takku gubancz (kolonczos haj).
 tako- (ta'on) kovácsolni.
 talja szörös (kikészített) bőr.
 talla lap, lemez, talp (kengän-t.)
 tallaa- taposni.
 talli istálló.
 talo ház, major, tanya; ház és te-
 lek: talonpoika paraszt.
 taloute, -ous gazdaság, háztartás.
 talte: tallessa v. tallella őrizet alatt,
 eltéve; panen talteen v. tallelle
 elteszek
 talu-, talutta- vezetni.
 talve, -vi tél; talvise, -inen téli.

tamma kancza.
 tamme, -mmi tölgyfa: tammi-kuru
 januárius.
 tanea merev, feszült, erősen álló.
 Tanska Dánorság.
 tanssi táncz; tanssi- tánczolni.
 tantere, -nner mező, tér, csatátér.
 ta'otta-, caus. tako-
 tapa szokás, erkölcs; mód.
 tapaise, -ainen szokású, erkölcsű.
 tapaa-, inf. tavata találni.
 tapaktu- történni.
 tappa- agyonütni, ölni, megölni;
 csépelni.
 tappela- verekedni: tappelu ütközet,
 csata.
 tappio vesztes állapot.
 tappo ölés.
 tappura kócz, csepp.
 tarha kerített hely, kert.
 tarina elbeszélés, adoma.
 tarinoi-, tarinoitse-, inf. -oita elbe-
 szálleni.
 tarjoa-, tarjoo- kínálni; tarjoele- fr.
 tarkene-, inf. tarjeta mérni vmitől,
 rávenni magát vmire.
 tarkka pontos, szigorúan ügyelő.
 tarkkuute-, -uus pontosság.
 tarkkaa-, tarkasta- szorosan vizs-
 gálni, megfigyelni.
 tarkoitukse-, -tus szándék, czél.
 tarpee-, -rve' szükség, kellet (bedarf).
 tarpeellise-, -inen szükséges.
 tarpo- zurbolni, turbokolni.
 tarttu- odaragadni, hozzáfogni, bele-
 kapni.
 tarvis = tarve' (tarpee).
 tarvitse-, inf. -ita szükségelni: tar-
 vitsee kell, szükség (§. 37, c.).
 tasa egyenlő magasság, egyenes tér.
 tasaise-, -ainen egyenlő (magas),
 egyenes, sima; nyugodt kedvű,
 csendes.
 tasku zseb.
 tatarilaise-, -ainen tatár.
 tarukoa-, inf. tavvota elállni, meg-
 szünni.

taula tapló.
 tauku tábla.
 ta'usta mög (mögött való tér).
 tauti betegség: kulku-t. járvány;
 vilu-t. hideglelés.
 tavallise-, -inen szokott, közönséges;
 tavallisuute (-ság, -ség).
 tavara áru, jószág.
 tavattoma szokatlan.
 tavoitta- megfogni.
 te (g. teidän) tb. sinü.
 teettä-, caus. teke-
 tehtaa-, -hdas műhely, gyár.
 teho foganat, hatás, erő.
 teiri, teeri nyirfajd.
 teittömä útatlan.
 teke- (te'en, teen), inf. tehdä tenni, csi-
 nálni, készíteni; (hänen) tekee
 mieli kedve van.
 tekee (§. 52, c.) munka, csinálófél.
 telko tevés, tett, tétemény: rauhan-t.
 békekötés; mieli-teleo kedv.
 tella sátor.
 temmaa-, tempaa-, inf. temmata rán-
 tani, ragadni, tépni.
 temppu ügyes fogás.
 tenho hatás, varázserő.
 teokse-, -os munka, mű.
 terva kátrány.
 tervee-, -ve' ép, egészséges; terve légy
 üdvöz! (salvo).
 terveellise-, -inen egészséges.
 tervehti-, tervehtytä- üdvözölni.
 terveyte-, -ys egészség.
 terä él (kés-él), éles hegy.
 terätkse-, -äs aczél.
 terävvä éles.
 testamentti végrendelet.
 teurasta- ölni, levágni (marhát).
 tiatse-, -ainen czinege.
 tie út.
 tiedusta- tudakolni, tudakozni.
 tienoo környék, táj, vidék.
 tietee-, -iede' tudomány.
 tieto tudás.
 tietty (e h. tiedetty): tietysti magától
 érthetőleg, természetesen.

tietä- tudni
 tietämättömyyte-, -yys tudatlanság.
 tiheä, tiheä sűrű, tömött; fukar.
 tiili téglá.
 tiima óra (stunde).
 tiistai kedd.
 tiivii, tiivii-, -vis l. tiheä.
 tila hely; állapot, alkalom.
 tilaa- megrendelni (pl. könyvet).
 tilaisuute-, -uus helyzet, alkalom.
 tilallise-, -inen telkes gazda.
 tili számadás.
 tilkka csepp, darabka.
 tilukse-, -us telek, földbirtok, jószág.
 tina czin.
 tinki- alkudozni, lealkudni.
 tippa, tippu csepp.
 tirkistä- kandikálni, kukucsálni
 todellise-, -inen valódi, igazi.
 todista- bizonyítani: todistaja bi-
 zonyásgtévő, tanú.
 todistukse-, -us bizonyítás, bizonyíték.
 tohtti- merni, merészelni.
 tohtori doktor, orvos.
 toime-, -mi dologelintézés, munka-
 folytatás, ügy: saada toimeen
 'rendbehozni, véghezvinni; toimeen
 tulla boldogulni.
 toimitta- végezni (munkát), rende-
 szerint megtenni; szerezni, meg-
 csinálni, elintézni, gondoskodni
 vmiről: toimittaja szerkesztő.
 toimitukse-, -us művelés, dologvégzés,
 munka, teendő; szerkesztés, szer-
 kesztőség.
 tointu-, toipu- magához jönni, föl-
 üdülni, erőre kapni.
 toisaalla (toisialla), -lla, -lle §. 19, a, 4.
 toise-, -oimen más, másik, második;
 toisiansa néha, hébehóba.
 toista- ismételni.
 toisten, toiste másszor.
 toivo-remény; toivo- reményleni.
 toivotta- kívánni, ohajtani; toivot-
 tele- fr.
 tokee-, -oe' töltés, gát.
 toki mégis.

tolkko vajjon?
 tomu por.
 tora veszekedés, szidás.
 toraa-, toraja- veszekedni.
 tori piacz.
 torju- elhajtani, visszaverni (táma-
 dót).
 torikka, torikku szunnyadás.
 torikku- bólogatni, szunnyadni.
 torni torony.
 torppari zsellér.
 torstai csütörtök.
 toru- veszekedni, szidni.
 torve-, -vi kürt, cső.
 tole-, -osi való, igaz, igazság: tosin
 ugyan, igaz; totta (tottahan) iga-
 zán, bizony.
 toteutu- megigazulni, megvalósulni.
 totise-, -inen igaz, való; komoly.
 tottele- vele-gondolni, engedelmes-
 kedni, szótfogadni.
 tottu- szokni, hozzászokni, bele-
 szokni: t. pois elszokni.
 tottumukse-, -us megszokás, hozzá-
 szokottság.
 totutta- szoktatni.
 totuute-, -uus igazság.
 toveri társ.
 touko vetés (tavaszi v.): touko-kuu
 május.
 tuhante, n. tuhannen, tuhat ezer.
 tuhka hamu.
 tuhlaa- pazarolni.
 tuhma ostoba.
 tuhni- turkálni.
 tuho vész, rombolás.
 tuhraa- turkálni, sárban fetrengeni,
 mocskolni.
 tuijotta-, tuijottale- kandikálni; me-
 rön nézni.
 tuiikkaa-, tuiikki- döfni, szúrni.
 tuikea, tuiikka szúrós, éles; haragos.
 tuima erőszakos, vad, szilaj.
 tuiskaa- hajigálni, dobálni; (átv.)
 haragosan rákiáltani.
 tuisku hózivatar, fõrgeteg.
 tukala nehéz, kinos, bajos.

tuke, -ki v. *tukee*, -ue' támasz.
tuke- (tuen) támasztani, támogatni.
tukeva erősen álló, erős, vastag.
tukka üstök, haj.
tukko bedugultság; nyaláb, csomag
(tukku).
tule-, inf. *tulla* jönni; vmivé lenni,
válni; megérni (érik).
tule, -li tűz.
tuleentu- érni, megérni (érik).
tulehtu- tüzesedni.
tulise, -inen tüzes.
tulo jövetel; jövedelem.
tulukse, -lus, tb. *tulukset* tűz-szerszám
tulva tavaszi árvíz, víz-ár.
tumma sötétes, megfakult, színe-
hagyott.
tunke- benyomni, dugni; nyomulni.
tunkeutu- behatni, nyomulni.
tunnusta- fölismerni, elismerni.
tunte- ismerni, tudni, érezni.
tuntti óra (stunde).
tuntise, -inen órai.
tunto érzet, tudat, eszmélet, öntudat.
tuntoise, -inen (tuntoval való): hem-
peű-i érzélgős.
tuntu- érződni (sentiri); érezhető-
nek, fölismerhetőnek lenni.
tuo, tb. *tö noi*, n. *nuo*, *nuot* (§. 17, d)
az, amaz; — *tuolla* ott, amott,
tuolla onnan, amonnan:
tuo-, inf. *tuoda* hozni.
tuohi, -hi nyírfakéreg.
tuohukse, -us (nyírfahéj-) fáklya;
gyertya.
tuoksi szállongó por; illat.
tuoli szék.
tuomari bíró (ítélő b.)
tuome, -mi zelnice-meggy.
tuomio ítélet.
tuomiset (tb.) útról hozott ajándék,
vásárfia.
tuonaan, *tuonain* nem régen, a minap.
tuonne oda, amoda, tova.
tuoree, -re', -res friss (még nyirkos,
nyers).
tuorstai = *torstai*.

tuotta- hozatni; meghozni, elérhozni.
tupa szoba, ház.
tupakka dohány.
tuppe, -ppi hüvely, tok.
tuprua- kavarogni.
tupsu bóbíta, bojt.
turha hiábavaló; *turhan-päivöise* id.
turkki szőrös bőr (pelz), bunda.
turmele- megrontani, elrontani.
turmio vész, romlott állapot.
turmiollise, -inen vészes.
turpee, -rve', -rves gyepp, gyeptőzeg.
turva menedék, oltalom; bizodalom.
tuska kín, szorultság: *tuskin* alig,
nehezen.
tutaan (e h. *tunnetaan*) l. *tunte-*.
tutkaime, -ain hegyes vég (késhegy).
tutki- vizsgálni, nyomozni.
tuttava ismerős (l. *tunte-*).
tuttu (e h. *tunnettu*) ismert, ismerős.
tutustu- megismerkedni.
tutditta- ringatni.
tuuha duzzadt, sűrű, dús lombú.
tuule, -li szél (ventus).
tuule fújni (szél).
tuuma hüvelyk (mérték).
tuuma tanakodás, tanács; szándék,
terv.
tuumaa-, *tuumi-* tanakodni, megfon-
tolni, gondolni, szándékozni.
tuumene, -men tögy (uber).
tyhjä üres; semmi.
tyhjä ostoba.
tykkä agyú.
tykkä, *tykkö* nagy darab, tuskó:
tykkänänsä egészen.
tykkö: *tykkönä* -nál, *tykköä* -tól, *ty'ö*
-hoz (109. l.)
tylsä tompa.
tyly durva, kegyetlen, szigorú.
tynke, -ki v. *tynkä* csonka (meg-
maradt) vég.
tynnäri tonna, hordó.
typerä ostoba.
tyrehty- elakadni, megállani (folyás);
tyrettä- megállítani.
tyrmeä megmeredt, mereven; ma-

kacs.
tyttäre, -ytär leány (filia).
tyttö leány (puella).
tyve, -vi tö (fa töve), alsó vég.
tyvene, -ven = *tyyne*.
tyydyttiä- kielégíteni.
tyyne, -ni csendes; csend, szélcsend.
tyyty- megelégedni, belenyugodni.
työ munka, dolog.
työlää, -lää terhes, fáradságos.
työntä- taszítani; küldeni.
työttömä, dologtalan.
tü, n. *tämä*, tb. *tö näi*, n. *nämä*,
nämät ez (§. 17, d.)
tähdän -ért, végett, okáért.
tähtä kalász.
tähte, -ti csillag; célpont, ismertető
jel: *panna tähdelle* megfigyelni,
megvagyázni.
täi tetű.
tälcäläise, -äinen ide való, itteni.
tälläise, *tälläise*, -äinen, -äinen ilyen.
tällöin ekkor.
tämmöise, -öinen ilyen, efféle.
tänne ide.
täpä legszélén, legvégén való.
tärkeä fontos, jelentős.
täräjä-, *tärise-* remegni, reszketni;
tärähtä- mom.
täten így, ekképen.
täyte, -äysi teljes, tele: *täynnä* tele
(van), *täyteen* tele §. 41, a.
täyttä- töltetni, betölteni, teljesíteni.
täyty- telni: *täytyy* (impers.) kell.
täytymykse, -mys kellet, kellés, tar-
tozás (§. 67, d.)
tää = *tämä* (l. *tä*).
täällä itt, *täältä* innen.
tölli ostoba.
tölmä, *törmä* meredek lejtő, m. part.
tönkeä, *tönkkä* mereven, kemény.
törkeä durva.

Uhka fenyegetés, dacz: *uhalla* me-
rész kockára-tevéssel.
uhkaa- fenyegetni.
uhkea nyalka (u. *poika*).

uhkuele- kibuzogni.
uhraa- áldozni.
uhrakse, -us áldozás.
uhri áldozat.
ui- úszni; *uiskele-*, *uiskentele-* fr.
uinaa-, *uinaele-* szunnyadni; *ui-*
nahta- el-sz. (hirtelen).
ujo szemérmes, ajangós.
ulko öreg ember, férj; mennydör-
gés; *ulkose*, -onen dim.
ukse, -si ajtó.
uljaa, -jas bátor, hős; derék.
ulko külső, künt való: *ulko-maa*
külföld; *ulkona* künt, *ulkoa* ki-
vülről, *ulos* ki.
ulottu- kiterjedni.
ulvo- ordítani; *ulvonta* ordítás.
ummista- elrekesztetni, bezárni.
umpe, *pi-* tökéletesen zárt, nyílástá-
lan, hézagtalan: *umpi-aita* egész
kerítés (nyílás nélkül); *u-jää*.
umpingise, -äinen teljesen zárt.
une, -ni álom.
uneile, *uneksi-* álmodozni.
uneliaa, -ias aluszékony.
unetta- álomra indítani (§. 60.)
unettoma álmatlan.
unhotta-, *unhoitta-*, *unohhta-* felejtani,
elfelejtani.
unhottu-, *unohthu-* feledésbe menni,
felejtődni.
upea jeles; kevély.
opera iparkodó, serény.
upokse elsüllyedt állapot: *-ksissa*.
upotta- elsüllyesztetni.
uppoa- süllyedni, el-s.
uppi-niskaise, -äinen makacs.
upseeri katonatiszt.
urho, l. *uroo*.
urhollise, -inen vitéz, hősi.
urkki- motozni, kutatni, keresgélni.
urokse, -os hím (állat).
uroo, *uroho*, -ros férfi, hős.
usea nem egy, gyakor, sok: *usein*
gyakran; *useimmiten* leggyakrab-
ban.
uskalta- merni, merészalni; bízni

vmiben.
usko hit, vallás.
usko hinni, elhinni; rábízni.
uskollise, -inen hú, hűség.
uskollisuute, -uus hűség.
uskonto vallás (religio).
utare, -ar v. utaree, -re' tőgy (uber).
utele- nyomozgatni, tudakozni: ute-
liaa, -ias kíváncsi.
utu köd, pára; utuise, -inen ködös.
uudista- újítani, megújítani.
uudistutta- megújíttatni.
uuni kemence.
uupu- erejét veszteni, ellankadni,
lerogyni.
uurta- csinolni (hordót), berovát-
kolni.
uute, n. uusi új.
uutise, -inen új, újdón; újság (új hír).
uutiera serény, szorgalmas, buzgó.
uuvutta- ellankasztani.

Vaakte, -ti v. vaakto hab (spuma).
vaaka mérleg.
vaaksa arasz.
vaalea halovány, fehéres.
vaali választás.
vaan csak; hanem, de.
vaara veszély.
vaara (mons).
vaarallise, -inen veszélyes.
vaari gondos ügyelés: ottaa vaari
(jstakin) gondosan ügyelni; pitää
vaaria gondot viselni.
vaatetta- ruházni.
vaati- követelni, kívánni.
vaatimukse, -us követelés.
vaattee, -aate' ruha.
vaatteukse, -us öltözet, ruházat.
vaetta- járni, vándorolni.
vaha kőszirt.
vaha viasz; hab (spuma: veden v.)
vahingollise, -inen káros.
vahinko kár.
vahtere, -hder jávorfa, juharfa.
vahti ör, őrállás.
vahva erős.

vahvista- erősíteni.
vahvistukse, -us erősítés, megerősítés.
vahvuute, -uus erősség.
vai, vain vagy (§. 74, 1.)
vaihee, -he' köz: vaiheella között
(111. l.)
vaihetta-, vaihta- váltani, cserélni;
fr. vaihettele-, vaihtele- váltogatni;
váltakozni.
vaihto csere.
vaikkea nehéz, bajos, keserves, nyo-
morúságos.
vaikeroi-, vaikeroitse- jajgatni, óbé-
gatni.
vaikka noha, ámbár; akár (v. mihin
akármibe).
vaikutta- hatni, behatni, indítani,
működni.
vaikutukse, -tus hatás.
vailla l. vajaa.
vaillinaise, -ainen hiányos, tökélet-
len.
vaime- csillapodni, megszűnni.
vaimo feleség, asszony.
vainaja megboldogult (defunctus),
néhai.
vainio mező, szántóföld.
vaino gyűlölség, üldözés, ellenséges-
kedés.
vaino, vainu szagnyom.
vainoa- üldözni, ellenségeskedni
vkivel.
vaipu- lehanyatlani.
vahti vesztet, csendesen.
vaiva baj, fáradság.
vaivaa-, inf. vaivata bántani, gyö-
törni, fárasztani.
vaivaise, -ainen bajjal küzdő, sze-
gény.
vaivaloise, -ainen bajos, terhes, fá-
radságos.
vaja fészert.
vajaa híj; híjával való: vajaalla
(vailla) vminek híjával.
vajoa-, vajoo- süllyedni, merülni.
valka v. vakaa erősen álló, biztos;
nyugodt kedvű, komoly; vakava

vakaise, -ainen id.
vakka véka (scheffel).
vako barázda.
vakuute, -uus biztosság, biztosíték.
vakutulla- bizonyossá tenni, meg-
győzni vmiről, erősíteni.
vala eskü.
vala- önteni; valele- fr. öntözni.
valaise-, valkaise- világítani; fehéri-
teni.
valee, -le' v. valhee, -he' hazugság.
valettele-, valehtele-, valhettele- ha-
zudni.
valista- világítani, világosítani.
valitse-, inf. -ita választani.
valitta- panaszkodni, jajgatni, siratni.
valitukse, -us panasz, p.-tétel.
valjaa-, -jas, tb. -jaat hám, lószerszám.
valju hidegszívű.
valkea fehér; tűzfény, tűz.
valkene-, inf. -ljeta világosodni, vir-
radni.
valko fehér, fehérség; valkoise, -ainen
fehér.
vallattoma féktelen, kicsapongó, ra-
koneztatlan, szilaj.
vallitse, inf. -ita uralkodni.
valloitta- hódítani, megh., megvenni.
valmii-, -mis kész.
valmista- készíteni, elkészíteni.
valmistu- elkészülni.
valmistukse, -us készítés, készület.
valo világ, fény, világosság.
valo: luu-v. köszvény (csont-fájás).
valoisa fényes, világos.
valppaa-, -lpas éber, vigyázó
valppaute, n. -aus éberség.
valka hatalom, szabad rendelkezés;
valta-meri nagy tenger, óceán.
valtaa- hatalmába venni; bitorolni.
vallaise, -ainen: valki-v. erőszakos;
oma-v. önálló, független.
vallakunta birodalom.
valtiaa-, -ias hatalmas, uralkodó.
valtio állam.
valtiollise, -inen állami, politikai.
valu- ömleni.

valvee, -ve' éber állapot, virrasztás.
valvo- ébren lenni, virrasztani.
vamma, vampa testi hiba, baj, sé-
rülés (seb).
vangitse- foglyúl ejteni, elfogni.
vanha- vén, öreg; vanhempa, tb.
-mmat szülék.
vanhukse, -us öreg ember.
vanhurskaa-, -kas igaz (ember), igaz-
ságos (l. hurskaa).
vankeute, vankiute, -us fogság.
vankka erősen álló, erős, hatalmas.
vanki fogoly (gefangener).
vanno- esküdni.
vantee, -nne' abroncs.
vanu- beereszkedni, sürübbé lenni
(posztó).
vanulla- beavatni (posztót), vá-
nyolni.
vapaa szabad.
vapahta- szabadítani: vapahtaja
szabadító (kül. az üdvözítő).
vapaute, -us szabadság.
vapautta- szabadítani.
vapaja-, vapise- reszketni.
vara készlet, vagyon, birtokbeli
(pénzbeli) mód: varaksi számára
(készletül — hogy legyen meg).
varakkaa-, -akas v. varallise, -inen
vagyonos, jómódú, gazdag.
varasta- lopni.
varhaa (varaha, varaa), -ras korán
való (früh): varhain korán, var-
hemmin korábban.
varhaise, -ainen korán való, korai.
vari forró, hév.
varikse (varekse), -ris, -res varjú.
varjela- megőrizni (vmitől), megővni,
védeni.
varjo árnyék, ernyő; oltalom.
varkaa-, -ras tolvaj.
varkaute, -us tolvajság.
varma biztos, bizonyos.
varoa-, varoo- óvakodni; tartani
vmitől.
varoitta- meginteni, óva inteni vkit
(warnen).

varova, *varovaise*, *-ainen* óvatos, vigyázó.
varpa, *varpu* vessző, hajtás, gally.
varpaa, *-vas* láb-ujj (zehe).
varpuse, *-unen* veréb.
varsa csikó.
varsinaise, *-ainen* sajátképen való.
vartaa, *-ras* pózna (ráaggatásra).
vartalo termet (statura).
varte, *-rsi* nyél, szál (fa), felnyúló törzsök; termet: *jo'en* v. folyó melléke; — *varrella* (hosszában) mellett, mentében, mellékén; — *varsin* nagyon, különösen, kiváltképen.
varien -ért, számára (112. l.)
varteva természetes.
vartia ör, őrző.
vartioi, *vartioitse* őrizni, strázsálni.
vartise, *-inen* nyelt (szálú, szárú).
vartoa ügyelni, vigyázni, elvárni.
varusta fölkészíteni, ellátni.
vasa, *vasikka* borjú.
vasama gombos nyíl.
vasara kalapács.
vasempa, *-sen* bal.
vaske, *-ki* róz; *valkea*-v. sárga-réz.
vasta csak (erst), imént: v. *nyt* csak most.
vasta adversus, contrarius: *vastassa* ellen, ellenében; *vastaan* ellen, ellenébe, ellenére; *vastoin*, *vasten* ellen, ellenére; *vasten* számára (112. l.); *vastapäätä* átellenben; *vastakkain* egymás ellenében.
vastaa-, inf. *-stata* felelni.
vastaise, *-ainen* ellenében álló; majdani, czentúl való.
vastaukse, *-us* felelet.
vastukse, *-us* akadály, akadék.
vastusta- ellenezni: *-ustaja* ellenfél.
vasu kosár.
vati tál.
vasa has.
vauhti neki-eredés, sebes menet.
vauvu, tb. *-nut* koci.
vauraa, *-ras* fölépülni, erős, dús;

vaurastu- fölépülni, erősödni.
vavahta-, mom. *vapaja*-.
vedältä- rántani, meg-r. (*vetä*-).
vehkee, *-he'* v. *-hke'* eszköz, út-mód, fondorlat: *sota*-v. hadmozgalom,
vehnä búza; *vehnäise*, *-äinen* búzából való; búzakenyér, kalács.
veikka verseny, fogadás (wette).
veikko (dim. *veikkose*, *-onen*) l. *velje*.
veisaa- énekelni.
veistä- faragni (fejszével, késsel); *veistele*- fr.
veisuu ének, éneklés.
veitikka kópé.
veitse, *-si* kés.
velintimä mostoha fitestvér.
velje, n. *veli* testvér (frater); társ, barát.
veljekse, *-jes*, tb. *-jeksset* testvérek (gebrüder).
velka adósság: *velaksi* hitelbe.
velkau- eladósodni.
velko- adósságot követelni, a. behajtani: *velkoja* hitelező.
velito ernyedő; renyhe
velvoitta- kötelezni, kötelessé tenni.
velvollise, *-inen* köteles vmire.
velvollisuute, *-uus* kötelesség.
vempele, *-mmel* ív, ív alakú fa.
venehe, *venee*, *-ne'* v. *venhee*, *-nhe'* sajka, csónak.
vento: v. *vieras* egészen idegen.
veny- nyújtózni, heverni, hente-regni.
Venäj Oroszország; orosz nyelv.
venäläise, *-äinen* orosz.
verallise, *-inen* megfelelő, hasonló; *verallisesti* hasolításképen, aránylag.
vere, *-ri* (part. *vertä*, *verta*) vér.
verekse, *-res* friss (nem avas).
verevä teljesvérű, friss színű, piros képű; színű.
verho lepel, takaró, ruha.
verise, *-inen*: *valko*-v. szőke.
veristä- vérezni, meg-v.
verka posztó.

verkka lassú, túnya.
verkko háló.
vero adó (steuer, tribut).
verratoma hasonlíthatatlan, páratlan.
verta vminek megfelelő mennyiség (nagyság, érték): *sen*-v. annyi, *pisaran* v. egy cseppnyi; *vetää* *vertoja* vetélkedhetni vkivel, hozzá foghatónak lenni.
vertaa-, inf. *verrata* hasonlítani, egybevetni.
vertaise, *-ainen*: *yhden*-v. egyenlő, egyet erő: *sen*-v. annak párja, vele egyetérő, annyi.
veräj kapu, kertkapu.
vesa sarjadék, tőhajtás (fán).
vele, *-esi* víz.
vetelä vizes, vizenyős.
vetise, *-inen* vizes, nedves, könnyes.
vetkeä nyúlós, szívós.
velo n. act. *vetä*-.
velo fogadás (wette); fölhivatkozás, föllebbezés.
vetäy- húzódni, vonulni.
vetä- húzni, vezetni; *vetäise*- mom.
viallise, *-inen* hibás; vétkes vmiben (l. *vika*).
viattoma ártatlan.
vie-, inf. *viellä* vinni.
viehättä- csábítani, vonzani.
viekkaa, *-iekas* ravasz.
vielä még.
vienovékony, finom; csendes, enyhe.
vieraa, *-ras* idegen; vendég: *vieras*-mies tanú.
vierasta- vendégelni; idegenelleni;
vierastele- idegenkedni.
vierastu- elidegenedni.
viere, *-ri* szél, part, oldal: *vieressä*, *vierellä* mellett, -nál; *vierestä*, *viereltä* mellől, -től; *vieren*, *vierelle* mellé, -hoz; *vieritse* mellett el (109. l.); — *vierekkäin* egymás mellett.
vieri- gördülni, hengeregni, leforgogni.

viertä- gördíteni, hengeríteni; *vier*-tele- fr.
vieru n. act. *vieri*-; lejtő.
vierukse, *-us* oldal-táj, mellék.
viettele- elcsábítani.
viettä- mulatni, töltöni (időt); üleni (ünnepet).
viha harag, gyűlölség: v. *mies* ellenség; *vihaise* haragos, ellenséges.
vihaa- gyűlölni.
vihanta, *vihettä*, *vihreä* zöld, viritő.
vihdoin végre.
vihellä- füttyölni.
vihittä-, caus. *vihki*-.
vihki- (*vihin*) szentelni, beszentelni, föl-sz.; esketni (jegyeseket).
vihko köteg, füzet.
vihma permetezés, harmatesés.
vihnee, *-ne'* kalász, polyva.
viholaise, *-ainen* hangya; csalán.
vihollise, *-inen* ellenség.
viihdyttä- csitítani, csendesíteni.
viihty- csillapodni.
viikko hét (woche): *keski*-v. szerda.
viikse, *-si* bajusz.
viile-, *viiltä*- szelni, fölhasítani.
viileä hűvös, friss.
viima vonal: *tulen* v. széljárás.
viime (*viimme*) legutóbbi, legutóbbi múlt (§. 34): *viimein* végre, utoljára, a múltkor; *viimeksi* végre.
viimeise, *-einen* utolsó.
viina bor (pálinka); *viini* bor.
viipy- elmaradni, késni, tartózkodni.
viisaa-, *-sas* bölcs.
viisaute, *-aus* bölcsesség.
viisto részutos, félszakos, csapinós.
viita haraszt, bokrok.
viite, *-iisi* öt; *viidente*, *-des* ötödik.
viitsi- rávehetni magát.
viitta útmutató (fa).
viittaa- jelt adni, inteni.
viittaukse intés, jeladás.
viiva = *viima*.
viivyttä- késleltetni, elhúzni, tartóztatni, marasztalni; *viivyttele*- fr.; késni.

vika hiba (testi h.); hiba, vétek.
vikaktee, -*hde* v. *vikattee*, -*ate* (vii-
kahtee) kasza.
vilaa- csillámlani; *vilakta*- mom.
vilaukse, -*us* villanat, csillámlat.
vilise- hemzsegni; csörögni.
vilja termés (gabona), jövedelem,
bőség (*viljalta* bőven).
viljele- művelni (földet), tenyészteni.
viljely, *viljelykse*, -*ys* művelés.
vilkkaa, -*lks* élénk, fürge, serény.
vilkku- csillámlani, tündökölni.
villa gyapju.
vilppi csel, csalás, ravaszság: *vil-*
piltömä egyenes, jámbor, őszinte.
vilu hideg, hidegség.
vilutta- fáztatni, fázást okozni (§. 60).
vimma düh, fölháborodás, veszettség.
vino rézsutos, csapinós, ferde.
vipu emelő rúd, mázsarúd.
virallise, -*inen* hivatalos.
viree, -*re* fölhúzott (feszült) állapot;
on vireellä.
vireä feszült; élénk, virgoncz, szor-
galmas.
virhee, -*he* hiba.
virittä- fölélesztani, szítani (tűzet);
fölhúzni (íjat), kivetni (tört, há-
lót).
virka tiszt, hivatal.
virkeä élénk, fürge; fölüdült.
virkestä- fölfrásítani, üdíteni.
virikka- mondani, szólni.
virikku élénk, fürge, gyors.
virkoa, *virkoo*, inf. -*rota*, -*rota* föl-
éledni, megfrissülni, fölüdülni,
erőre kapni.
virpe, -*pi* vékony fa-szál (pózna,
vessző).
virsta verszt.
virta folyam (strom).
virtaa- folyani (ömleni, özönlani).
virtu, -*rsi* ének, egyházi ének.
virtu- nyúlani; nyújtózni (heverni).
virutla- nyújtani, ki-ny.; kimosni,
öblíteni.
virvöltä-, 1. *virkestä*-.

visertä-, *visertele*- csicseregni.
viskaa- dobni, vetni.
vissi bizonyos, biztos
visu szoros, pontos, fukar; sűrű,
tömött, ép.
vitja, th. -*jät* láncz.
vitka lassú, lomha; adv. *vitkaan*,
-*kalleen*.
vitkastele- késedelmezni.
vitsa vessző.
viulu hegedű.
vivahta- elvillanni, belejátszani
(színbé), némileg hasonlítani va-
lamihez.
vohla kecske-olló, gödölye.
voi oh!
voi vaj.
voi-, inf. *voida* tudni (posse), -hatni,
-hetni, bírni; magát bírni (egész-
ségrol).
voima erő.
voimaise, -*ainen* erős.
voimakkaa-, *akas* v. *voimallise*, -*inen*
erős, hatalmas.
voimistu- erősödni, meg-e.
voitele- kenni, meg-k.
voitta- győzni, megnyerni.
voittele- győzködni, birkózni.
voitto győzelem, nyereség.
voivolta- jajgatni, jajveszékélni.
voura, *vuokra* bér, haszonbér.
vouti tisztartó (vogt).
vuoke, -*hi* kecske
vuokraa- bérelni, kibérelni.
vuokse, -*si* erős folyam, ár.
vuoksi szerint, -ért, -hoz képest,
-nál fogva, kedvéért, miatt (111. l.)
vuole- faragni.
vuona bárány; *vuonilo* rénüszo.
vuoraa- bélelni.
vuore, -*ri* hegy.
vuoro forduló sor.
vuote, -*uosi* év.
vuotee, -*uode* ág.
vuotise, -*inen* éves.
vyö öv; öv-táj, derék.
vyöri- gördülni, forogni, örvényezni.

vyöttä- övezni.
vähene-, inf. -*hetä* kevesbedni.
vähennykse, -*ys* kevesbítés.
vähentä- kevesbiteni.
vähimpä, sup. *vähä*; *vähintäkin*, *vä-*
hintämsä legalább.
vähyyte, -*yyse* keveység, kevésvolta
vminek.
vähä, *vähäise* kevés, kis, csekély;
vähä-pätöinen jelentéktelen.
väijy- leselkedni, lesben állani.
väily- ingani, lebegni.
väistä- kitérni, elkerülni.
väittä- erősen állítani, vitatni.
väke, -*ki* erő; nép: *nosto*-v. felkelő-
sereg; *väkevä* erős.
väkise, -*inen* erős, erőszakos; erejű:
väkisin erőszakosan.
väleen (*välehen*)^o gyorsan, hamar;
välemmin (comp.)
väli köz: *väli-puhe* egyesség; —
välissä, *välillä* között, *välillä*, *vä-*
lillä közl; *väliin*, *välille* közé;
välitse között el (111. l.); — *vä-*
listä hébehóba, helylyel közzel.
välillise, -*inen* közvetett; *välillisesti*
közvetve.
välittä- közbenjárni.
välittömä közvetetlen.
väljä tág, kiterjedt.
välkky- villogni, ragyogni.
välkähtä-, *välähtä*- villanni.
välähyttä- villantani.
välttä- kerülni, elkerülni; *välttämät-*
tömä elkerülhetetlen.
väri szín (farbe); *värise* színű.
värise- reszketni, remegni; *värahä-*
mom.
värkki szerek, készlet.
värsy vers.
värttinä orsó.
väsý- elfáradni.
väsýkse fáradt állapot: -*ksissä*.
väsýttä- fárasztani, el-f.
väkkä- dobni.
vävy vő.
väylä hajóút, hajózható víz (fahr-

wasser).
vääristä- görbiteni, ferdíteni, hami-
sitani.
vääntä- csavarni, el-cs.
väärä görbe; nem igaz, nem ho-
lyes, hamis (v. *vala*).
vöyryä üdült, fris, egészséges.
Yhdeksä-, *-sän* kilencz.
yhdenlaise, -*ainen* egyféle, egyenlő.
yhdisty- egyesülni.
yhdykse, -*ys* egyesültség, együttva-
lóság: *yhdys-kunta* egyesület,
egylet, társulat.
yhte, n. *yksi* egy; egyazon, ugyan-
azon: *yhdessä* egyben, együtt;
yhteen egybe, össze; *yhtenä* együtt;
— *yhteensä* összesen; *yhtenänsä*
egyre; — *yksin* egyedül; *yksin*..
-*kin* még... is, sőt... is; *yksinänsä*
egyedül [8, ök].
yhteise, -*einen* összes, egyetemes, ál-
talanos.
yhteyte, -*ey* egység.
yhty- egyesülni.
yhtäkkä egyszerre, hirtelen.
yhtäläise, -*äinen* egyenlő, egyféle,
hasonló.
yhtäällä-, *-llä*, -*lle* §. 19, a, 4.
yhä, *yhäti* egyre, folyvást.
yksi (1. *yhte*) : *yksipäise*, -*äinen* fejes,
makacs.
yksinkertaise, -*ainen* egyszerű.
yksinäise, -*äinen* egyedülvaló, magára
való, magányos.
yksittäin, *yksitellen* §. 19, 6, 4. (43. l.)
yle, -*li* fölső: — *yllä* rajt, *ylle* -*ra*,
yllä -*ről*; *ylitse*, *yli* rajt el, rajt
által, fölött el (108. l.); — *yleen-*
sä általában.
yleise, -*einen* általános.
yleisö közönség.
ylempä-, *-pi*, comp. *yle*.
yllelise, -*inen* fölső, túlságos, mér-
téktelen.
ylen, *ylön* szerfölött, fölötte.
ylene-, inf. *yletä* fölszállni, emel-

kedni; *ylentä-* fölebb emelni.
yllevä fölebb való, magas, fen-
 költ.
ylhäise, *-äinen* emelkedett, előkelő.
ylhäällä, *-llä*, *-lle* §. 19, a, 4.
ylimalkaan általában.
ylimpä, *-län*, sup. *yle*.
yläse, *-inen* felső; f. rész.
ylistä magasztalni.
ylkä (*yrkä*, *yrkö*) vőlegény.
yllyttä fölindítani, ingerelni.
ylpeile kevélykedni.
ylpeä büszke, kevély.
ylpeyte, *-ys* kevélység, gőg.
ylös, *yles* föl (sursum).
ylty emelkedni, nőni, fölindulni.
yltä-kyllin elégnél több, fölösen.
ymmärtä- érteni.
ymmärtäväise, *-äinen* értelmes.
ympäri körül, *-n* körül; *ympäriillä*
 körül, *ympäriille* köré, *ympäriillä*
 körül . . el (110. 112. l.)
ympäri-, *ympäriäise* körülvenni.
ynnä (e h. *yhlenä*) együtt; meg, és.
yrittä- próbálni, igyekezni, meg-
 kísértetni.
yritykse, *-lys* igyekezet, kísérlet.
yskä köhögés; *yski* köhögni.
ystävyyte, *-yys* barátság.
ystävä barát.
ystävällise, *-inen* barátságos.
ytelä édeses, émelvítő.
ytine, n. *ydin* velő; *yty* id.
yö éj; *yöllise*, *-inen* éjjeli.
yötise, *-inen* éjtszakai (éjen át való).

Ahkä-, *ähkä-* nyögni.
äijä sok, nagy; öreg ember.
äimä tü (nagyobbféle).
äitelä, l. *ytelä*.
äiti anyá.
äkeä heves, haragos, gonosz.
äkki hirtelen: adv. *älistä*, *äkkä*.
äkä harag (on *äissään*).
äly észrevevő tehetség, elme.
älyä- észrevenni.
älä- (*äl-*), tiltó-ige: §. 32.
ämmä öregasszony.
änkkä hebegő; *änkkä-* hebegni,
 dadogni.
äpärä utóhajtás, sarjú; fattyú (gyer-
 mek).
äreä haragos, morgó.
ärjäse- ráförmedni, rivallani.
äskén imént, csak most.
äsköise, *-äinen* csak imént történt,
 legújabb.
äveriä, *-iäs* dús, gazdag; kevély.
äyrä, *-räs* meredek part (v. hegy-
 oldal).
ääne, *-ni* hang: *ääneti* hang nélkül,
 veszteg, hallgatva.
äüntä- hangoztatni, kiejteni (han-
 got, szót); szavazni; *äuntele*. fr.
äre, *-ri* szél (margo), vég, határ
äressä (*äreillä*) mellett.
ärettömä határtalan, végtelen.

Öise, n. *öinen* éji, éjjeli.
öitsi- éjtszakázni.
öljy olaj.

TARTALOM.

Nyelvtan.

	Lap.
Hangtani rész	1—7
§. 1. Egyszerű nyelvhangok	1
» 2. Hosszú önhangzók. Iker-önhangzók	1
» 3. Az önhangzók kétféle hangjellege	2
» 4. Szótővégi önhangzók gyengülése, változása, kiszorulása	3
» 5. Mássalhangzó-gyengülés	4
» 6. Egyéb mássalhangzó-változás	6
» 7. Szó és szótag végén tört. mássalhangzók	6
Alaktani rész	7—74
» 8. Névszótók alakjai	7
» 9. Egy-, két- és többtagú névszótók	8
» 10. Névszótóttól származó névszótó	8
» 11. Igetőtől származó névszótó	11
» 12. Többes-számi névszótó	14
» 13. Névragozás: a casusok jellemzése	16
» 14. Paradigmák	18
» 15. Észrevételek némely casusalakok képzéséről	25
» 16. Számnévek	30
» 17. Névmasok (pronomina)	31
» 18. Névtók (postpositiók)	36
» 19. Igehatározók (adverbia)	39
» 20. Igető alakjai	45
» 21. Egy-, két- és többtagú igitők	45
» 22. Igetők csonka alakja	46
» 23. Igetőtől származó igitő	48
» 24. Névszótóttól származó igitő	52
» 25. Alanyra-mutatással járó igealakok	54
» 26. Egyszerű alakú igeidők	54
» 27. Módo	56
» 28. Személyre, mint alanyra, mutató ragok	57
» 29. Paradigmák	59
» 30. Alanyra-mutatás nélkül való igealakok (participiumok, infinitivus, gerundiumok)	65

§. 31. Szerkesztett igeragozás (conjugatio periphrastica)	Lap. 69
» 32. Tagadó igeragozás	72
» 33. Mondatszerkesztő segédszók (conjunctiók, nyomatékosító particulák)	74
Mondattani rész	75—142
§. 34. Névszótó mint jelző. Változatlan jelzők. Utójelzők	75
» 35. Birtokos-jelző genitivus. Szerkesztett birtokosnevek	76
» 36. Birtokos-személyragok	78
» 37. Genitivus mint állítmány. Birtokhatározó genitivus. Genitivus a »kell«-féle igék mellett	79
» 38. Nominativus és partitivus (alany). Accusativus és partitivus (tárgy). Nominativus (tárgy). Partitivus és nominativus (tárgy v. alany, pass. ige mellett). Tárgy gyanánt kifejezett tér-, idő- és számbeli határozás	81
» 39. Nominativus és partitivus (névszói állítmány)	85
» 40. Nominativus és partitivus absolutus	85
» 41. A partitivus egyéb használata (mennyiség-jelentő főnevek mellett; part. comparationis; part. fölkiáltásokban; abessivus helyett)	86
» 42. Instructivus (módhatározó)	87
» 43. Essivus (állapothatározó; időhatározó)	88
» 44. Translativus (cél- és véghatározó; idő-, mód-, tekintet-határozó)	89
» 45. Comitativus	91
» 46. Abessivus	91
» 47. Prolativus	92
» 48. Inessivus, elativus, illativus (locativ-, ablativ-, lativ-féle helyhatározók)	92
» 49. Inessivus (külön)	95
» 50. Elativus (külön: általánosb eredethatározó)	96
» 51. Illativus (külön)	98
» 52. Adessivus, ablativus, allativus (locativ-, ablativ-, lativ-féle helyhatározók)	100
» 53. Adessivus (külön: idő-, mód- és eszközhatározó)	103
» 54. Ablativus (külön: eredet-, tekintet-, ok-határozó; állítmány-részes)	104
» 55. Allativus (külön: dativus; állítmány-részes; tekintet-határozó)	106
» 56. Jegyzetek a 48—55. §§-hoz	107
» 57. A név-viszonyító különzők (főleg névutók) használata: a) Genitivussal, — b) partitivussal járók.	108 és 112
» 58. Ige gyanánt használt névszó	113
» 59. Módhatározó igék (verba descriptiva)	114
» 60. Transitiv személytelen igék	114
» 61. Határozatlan többes-számi (»man«) alanyra mutató igealak	114

§. 62. Az állítmány-igének az alanyval való egyezése számról és személyre nézve	Lap. 115
» 63. Igemódok és igeidők	116—120
» 64. Participiumok (mint jelzők; mint állítmányszók)	120
» 65. Participiumok egyes-számi instructivusa (verba dicendi v. sentiendi mellett)	122
» 66. Egyéb, a participiumoktól való gerundiumok (-vana v. -vina és -ltua)	124
» 67. Infinitivus I. (vagyis translativus-gerundium)	125—129
» 68. I. Instructivus és I. inessivus-gerundium (-ten, -den, -en és -tessa, -dessa, -essa)	129
» 69. A -ma képzős cselekvés-névtől való gerundiumok (II. instructivus-ger. -man; abessivus-ger. -matta; II. inessivus-ger. -massa; elativus-ger. -masta; illativus-ger. v. II. infinitivus -maan; adessivus-ger. -malla; ablativus-ger. -malla)	130—134
» 70. II. adessivus- és II. ablativus-gerundium (-maisilla és maisilta)	135
» 71. A -mise képzős cselekvés-név	135
» 72. Nyomatékosító particulák	136
» 73. Szóhoz simuló conjunctiók	138
» 74. Peldák némely különálló conjunctiók használatáról	138
» 75. Relativ névmások: jo (joka); általánosított rel. névmás	141
» 76. Két különböző ragú határozatlan névmásalak jelentése	142

O l v a s m á n y o k.

Kettu ja kalastaja	143
Tarinoita	144
Kaksi nappia (Hannikainen)	148
Kuun tarinoita (Krohn)	150

S z ó t á r	155—202
-------------	---------

Sajtóhibák.

Lap: Sor: Olvasd:

14 11 al. *lai* faj
37 15 » *viereltä*
48 6 fől. *pittä-*
56 15 al. *tietänethän*
60 16 » *eläkkäämmä*
63 4 » *luvattiin*
75 11 fől. *kirvehe*
77 12 al. *kochoise*
83 8 » *yhden*
85 18 fől. *vallkoista*
86 4 » *leiviskä voita*
96 16 al. *jaloistansa*
» 8 » *éléskamarája*
97 20 » *todistajia*
97 2 al. *az erdő üres*
108 4 » *tahdon*

Lap: Sor: Olvasd:

104 3 fől. *ihmeellisellä*
107 21 » *kaupungissa*
119 17 al. *hirtettäisi*
124 6 fől. *tuntuu*
130 11 » *nukkuessa*
131 10 al. *szolgák*
140 8 fől. *sen tehnet*
143 8 al. *Älä ole*
156 8 » *askaree, -re'*
164 8 fől. *kaitse- örizni*
170 6 al. *kärkkää, -rkäs*
172 13 » *liikkee, -iike'*
175 7 fől. *mukaa-, fr.*
178 3 al. *oudoste- idegenelleni*
185 10 fől. *riittee, -iite'*
187 16 » *seisahta-, seisahtu-*

Igazítások. 1. §-hoz (Dr. Genetz A. megjegyzése): »A finn *h* egyéb mássalhangzó előtt nem felel meg a német *ch*-nak, hanem ilyenkor is hangzik *h*-nak, úgy a mint önhangzó előtt ejtjük. E megjegyzés nyilván azt akarja mondani, hogy a *h* nem hangzik keményen (mint a ném. *ch*) lágy mássalhangzó előtt (*r, l, n, m, d, v, j*: pl. *ohra, vehnä, yhden, rahvas, pohja*), de kemények előtt (*t, k*: pl. *kahteen, lehti, rohkea, tehköön*) szükségképen keményebbé is válik a hangja (hiszen ily *t* esetleg *s*-vé változván, a *h* helyett *k* lép föl: *kahte — kaksi*).

11. §, b.-hez (12 lap): a *-ta, -tä* képzős cselekvésnévnék zárt alakjából csak akkor esik ki a *t*, ha két rövid önhangzó közt áll, vagyis ha rövid önhangzó van a képző előtt (pl. *sanota: sano-a-kse*); hosszú v. ikerönhangzó után *d*-vé lesz (pl. *saata, kädytä: saada-kse, käydä-kse*).

13. §. (16 l. 6. al.): A genitivus ragja *-n* nem járul mind a háromféle, hanem csak kétféle (*-te v. -ite* képzős) többesi tőhöz. V. ö. §. 15. c.

51. §.: Dr. Genetz a g) pontot (99 lap), melyet Koskinen (§. 23, 7.) után vettem föl, egészen kihagyandónak véli. Szerinte nem is így mondják: *päiväänsä, tuntiinsa* (illativus + 3. személyrag), hanem így: *päiväässä* (inessivus, egy új *päivää* tőtől, nom. *päiväs*); szintígy pl. *vuorokautessa* egy 24 órában, *vuoteessa* egy évben.

61. §. (115 lap): Dr. Genetz megjegyzi, hogy határozatlan (»man«) alanyra mutató activumbeli egyes-sz. 3. személyalak a praesensen kívül is fordul elő: pl. *kyllä sen kohta huomasi, että he olivat veljeksiä* azt ugyan mindjárt észrevette az ember, hogy ők testvérek voltak | *ei häntä olisi luullut niin väkälksi, kuin hän on* nem gondolta volna őt az ember oly bölcsnek, mint a milyen.

76. §.-hoz: Dr. Genetz azt jegyzi meg, hogy néha »nem azontövi« két határozatlan névmás is fordul elő, az e §.-ban mondott bizonyos értelemmel: pl. *ne rupeivat sitten puhumaan ken mistäkin* ők kezdtek azután beszélni: ki erről, ki arról | *saapi matkustellessa nähdä jos mitäkin* az ember utazás közben majd ezt majd azt láthatja.

Azoknak, a kik a finn nyelvvel tőzetesebben akarnak foglalkozni vagy a finn irodalomnak kiválóbb termékeivel (köztük a népköltészetiekkel) kívánnak megismerkedni, a következő finn nyelvű munkákat ajánljuk.

Kalevala. Toinen helppohintainen painos. Helsingissä 1877. (Kalevala. Második olcsó kiadás). 1 frt 20 kr.

Kanteletar taikka Suomen kansan vanhoja lauluja ja virsiä. (Kanteletar vagyis a finn nép régi dalai és énekei). Hels 1864. — Jelenleg új kiadás van készülöben. 3 frt.

Suomalaiset loiheturunot (Finn varázsló versek v. ráolvasások) — sajtó alatt van. —

Suomen kansan Satuja ja tarinoita I—IV. osa Hels. 1866. (Népmesék I—IV. rész). 4 frt 20 kr.

Valittuja Suomen kansan Sananlaskuja. Toimittanut A. Ahlqvist. (Válogatott közmondások: szerk. Ahlqvist) Hels. 1869. 1 frt 20 kr.

Suomalais-ruotsalainen Sanakirja. Toimittanut Elias Lönnrot (Finn-svéd szótár. I. rész Hels. 1874. A II. résznek már az utolsó füzete sajtó alatt van). 42 frt.

Ruotsalais-suomalainen ja Suomalais-ruotsalainen Sanakirja. Tehnyt Ferd. Ahlmann. (Svéd-finn és finn-svéd szótár). Hels. 1874. 7 frt 20 kr.

Saksalais-suomalainen Sanakirja. Deutsch-finnisches Wörterbuch (Goldenhjelm B. F.-től). Hels. 1873. 7 frt 20 kr.

Suomalainen murteiskirja tahi lukemisia Viron, Karjalan, Valtian, Vepsän ja Liivin kielillä (Finn dialectusok könyve vagyis észt, karjalai, vót, vepsä és liv olvasmányok). Toimittanut A. Ahlqvist. Hels. 1869. 3 frt.

Uusi Suomalainen lukemisto Suomalais-ruotsalaisen sanakirjan kanssa. (Új finn olvasókönyv finn-svéd szótárral). Toimittanut A. Ahlqvist. Hels. 1873. 2 frt 10 kr.

Kieletär. Tutkimuksia, arvosteluja ja muistutuksia Suomen kirjallisuuden ja kielitieteen alalta. (Kieletär: nyomozások és bírálatok a finn irodalom és nyelvészeti köréből). Toimittanut A. Ahlqvist. I. kötet (1—6 füzet); II. 1. füzet. Hels. 1875. 5 frt 70 kr.

Suomi. Kirjoituksia isänmaallisista aineista. Toimittanut Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Toinen jakso I—XIII osa. (Suomi. Dolgozatok hazai tárgyakról. Kiadja a finn irodalmi társaság. Második folyam I—XIII rész.) Hels. 1863—79. Egy-egy rész 1 frt 80 kr.

Kirjallinen Kuukauslehti (Irodalmi havi-lap). 1880-ki (XV.) évfolyam. Hels. 6 frt. (Az előbbi 14. évfolyam összesen 39 frt.)

Suomen Kuvalehti. (Finn képeslap). Toimittaa J. Krohn (Suonio). 1880-ki (VIII.) évfolyam. Hels. 6 frt 60 kr.

- A. Kiven valitut teokset. I. II. (Kivi Elek válogatott művei).
Hels. 1878. 4 frt 80 kr.
- Näytelmistö. Kokous alkuperäisiä ja suomennettuja teaterinäytelmiä. (Színműtár. Eredeti és fordított színművek). 1–IV. osa. Hels.
1867. 7 frt 40 kr.
- Säkeniä. Kokous runoelmia, joiden tekijä on A. Oksanen (Szikrák. Költemények). Hels. 1874. — —
- Unkarin maajakansa. Neljäkymmentä matkakirjettä, tehnyt A. Jalava. (Magyarország és népe. Negyven útlevel). Hels. 1876. 3 frt.
- Oppikirja Suomen kansan historiassa. Kirjoittanut G. Koskinen. (A finn nép történetének tankönyve). Hels. 1869. — —
- Johtavat aatteet ihmiskunnan historiassa (Vezér-eszmék az emberiség történetében). Luento-jakso. Esittänyt Y. Koskinen. Hels. 1879. 3 frt 60 kr.
- Suomalais-ugrilaisen muinaistutkinnon alkeita. (A finn-ugor régészet alapvonalai). Kirjoittanut J. R. Aspelin. Hels. 1875. 4 frt 80 kr.
- Muinaisjäännöksiä Suomen suvun asutusaloilta. — Anti-
quités du Nord-Finno-Ougrien. Publiés par J. R. Aspelin. I–III.
livraison. Hels. 1877–78. 25 frt 20 kr.
- Uusitalanhaltia Mauri Jókai'lta Suomentanut A. Jalava (Jókai:
Az új földes úr. Ford. Jalava A.) Hels. 1878. 3 frt.
- Andreas Jelky'n merkilliset elämänvaiheet L. Hevesy'ltä (Hevesy,
Jelky András). Hels. 1875. 2 frt 40 kr.
- Carinus, historiallinen novelli Unkarin kielestä käänsi Koloman
Jókai Mór'in teoksia I. Hels. 1875. 60 kr.
- Rakkaita sukulaisia. (A kedves atyafiak). Kirjoittanut M. Jókai.
— Suomentanut A. Jalava. Hels. 1880. — —
- Kylän heittiö. («A falu rozsza»). Alkuperäinen unkarilainen kan-
sannäytelmä. Kirjoittanut Ed. Tóth. — Suom. A. Jalava. 90 kr.
- Mustalainen. (A cigány.) Alkup. unkarilainen näytelmä. Kirjoittanut
Ed. Szigligeti. — Suomentanut J. Szinnyei. Hels. 1879. 90 kr.

73996

TB 38842